

СРПСКА ПРЕЧ

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ ● БРОЈ 40 ● 17. ФЕБРУАР 1992. ● 100 ДИИ.

**ВУК У
АМЕРИЦИ**

СРПСКИ РУЛЕТ

Ц Е Н О В Н И К

ОГЛАСНОГ ПРОСТОРА

1. Оглас у колору

1. Задња страна корица формат 1/1 90.000,00 дин.
2. Друга и трећа страна корица формат 1/1 75.000,00 дин.
3. Четврта, пета, шеста и седма страна корица формат 1/1 ...
..... 65.000,00 дин.
4. Вињета на насловној страни — по договору 50.000,00 дин.

2. Црно-бели огласи

1. Унутрашња страна формат 1/1 45.000,00 дин.
2. Унутрашња страна формат 2/3 36.000,00 дин.
3. Унутрашња страна формат 1/2 30.000,00 дин.
4. Унутрашња страна формат 1/3 24.000,00 дин.
5. Унутрашња страна формат 1/4 20.000,00 дин.
6. Унутрашња страна формат 1/8 12.000,00 дин.
7. Унутрашња страна цм/стубац 1.500,00 дин.

InvestExport

ПОСЛОВНИ ПРОСТОР НА ДЕДЊУ

Ми *ї*ради^{мо} !

Смед. Паланка:

29. новембра 8, тел/факс: 026/32-821

Београд:

А. Николића 3-5, тел: 011/648-960,961, факс: 011/651-058

Digital Dizajn

БУДУЋНОСТ ПРИПАДА ВЛАСНИЦИМА

ПРИДРУЖИТЕ НАМ СЕ

**Марко Лукић (5 год.) и Ива Валента (5 год.)
неки од власника КАРИЋ БАНКЕ**

Ц Р Н А СРБИЈА

Након што су разбуцали све савезне институције које су представљале Другу Југославију — СКЈ, ЈНА, СИБ, Скупштину СФРЈ — поглавице два сродна племена (српског и црногорског) решиле су „уз пуну сагласност“ да створе своју државу. Група од осморо људи (шест Црногораца и два Србина), узурпирајући своје јавне функције, одлучила је да створи „инстант државу“. Прошле недеље послато је „саопштење“ из којег сазнајемо да је „у Београду одржан састанак на коме су учествовали председник Републике Слободан Милошевић, председник Председништва Црне Горе Момир Булатовић, потпредседник и члан Председништва Југославије Бранко Костић и Борисав Јовић, председници народних скупштина Србије и Црне Горе Александар Бакочевевић и Ристо Вукчевић и председници влада Србије и Црне Горе Радоман Божовић и Мило Ђукановић“. На састанку су главешине постигле договор „да председници скупштина две Републике одмах именују заједничку радну групу са задатком да припреми основе уставног уређења заједничке државе, које ће бити разматране већ идуће недеље у Титограду“. Овим је подухват растурања Југославије ушао у своју завршну фазу. Сада преостаје да се уместо досадашње Југославије према замислима државотвораца створи „заједничка држава“ коју би чиниле Србија и Црна Гора. Та нова држава би се вероватно звала Црна Србија или још боље — Гора Црна Србија.

Питање је са којим се политичким легитимитетом ствараоци инстант државе упуштају у тај експеримент, ко је њих — неспособне пословође, које су изгубиле два рата, више од две трећине територије Југославије, отерали у смрт хиљаде младих људи, а десетине хиљада обогалили — овластио, да након свега што су урадили, сада још и стварају некакве „радне групе“ које ће нам уредити живот. Чак ни у Уставу Србије, који је Слободан Милошевић кројио према својој мери, не постоје одредбе које српском војду дају овлашћење да по својој памети и преко колена ствара некакве државе. Још мање то право има Александар Бакочевевић, председник Скупштине Србије. Бранко Костић и Борисав Јовић су доказали своју државничку неспособност у Председништву СФРЈ и њима се више не сме поверити нити вођење кућног савета, а камоли да им се допусти стварање нове државе. О Божовићу и Ђукановићу не треба ни говорити, јер су те јуноше дорасли једино до улоге имитатора својих вођа.

Ако је неко позван да одлучи о будућем облику, карактеру и садржају државе то су искључиво грађани Србије и Црне Горе, а не њихове поглавице. Недопустива лакоћа суспендовања парламента, то јест народне воље, и њихово гурање у страну доказ је ароганције властодржаца, који, оболели од деспотског лудила, сами себи дају мандат да доносе историјске одлуке у наше име. Они који су нам уништили једну државу не могу нам створити другу, кривци за садашњу трагедију не могу напречац променити жанр и постати пророци будућности. Најновији покушај да се поставе у прочеље стола новог АВНОЈ-а има једдан једини смисао — да их унапред амнестира од сваке одговорности за досадашње промашаје и неуспехе. Вештина владања помоћу монопола над променама састоји се у томе да се обезбеди такав правац кретања који ће и надаље захтевати постојеће кормиларе. У томе је тајна и разлог сталних реконструкција — оне обезбеђују консолидацију постојеће власти у новонасталим околностима, а кривицу за досадашње промашаје пребацује на „оне друге“, „непријатеље свих боја и порекла“.

Онда када на дневном реду буде питање стварања нове државе, за тај посао ваља изабрати нове гарнитуре, а то се може једино на изборима за уставотворну скупштину. Изабраћемо људе којима ћемо дати мандат да нам створе државу онакву какву ми желимо, а не да поново живимо у државној заједници коју наши деспоти — попут грчке богиње — стварају из своје главе и по својој мери. Први, нужни корак у том предузећу је стварање независне државе Србије, која ће тек тада, када буде успостављена као модерна парламентарна и демократска држава, моћи да се легитимно удружије са другим државама на јужнословенском простору.

Они који су до сада били перјанице растурања свега што је представљало заједницу на овим просторима сада се упуштају у подухват раван делу богова — да створе нову државу из „ничега“. Од Црне Горе и Србије — која нема чак ни државне симболе — поседници власти сада намеравају да створе „нову државу“. Ако је веровати ономе што су нам колико јуче говорили досадашња Србија и Црна Гора су тек административне јединице које постоје у склопу југославенске федерације — без своје војске, без својих граница, и без свог суверенитета. Већ на нивоу елементарне логике јасно је да из „ничега“ може настати „ништа“. А то ништа је оно што нам сада нуде као свој најновији изум господари постојећег хаоса. Како се може створити нова држава ни из чега то знају само они који су смислили овај план.

ПРОГЛАС ПРЕДСЕДНИШТВА СПО

9. МАРТ 91 — 9. МАРТ 92.

Омладино Србије!

Грађани!

Навршава се година дана од 9. марта 1991. када смо на Тргу Слободе и Теразијама хтели да Истином и Демократијом спасимо и препородимо Србију и када смо, због тога, били убијани, рањавани, премлаћивани, хапшени.

Докле нас је режим, од 9. марта прошле па до 9. марта ове године, довео?

Нема више Југославије. Оба балканска и први светски рат смо изгубили. Све српске жртве у овом столећу садашњи српски режим учинио је узалудним и све наше победе претворио у поразе.

Нема ни Србије. Режим хоће да јој навуче мртвачки покров Југославије.

А чега има у Србији које нема? Ничег, осим ТВ Бастиље, политкомесара у свим главним медијима, мржње, беде, обмана, општег пропадања. Србија је данас приватни посед једног човека, Србија је еворпски гето, без иједног пријатеља, Србија нам је над понором и на умору.

Омладино!

Грађани!

Будимо и овог 9. марта на истом месту, у исто време. У подне, на Тргу Слободе, ради добра Србије. Демократски и хришћански, само са цвећем и свећама у рукама, одајмо пошту погинулим 9. марта прошле године, као и хиљадама палих у рату који је уследио.

Затражимо Србију живота, а не смрти, демократије, а не тираније, истине, а не лажи, унука, а не дедова, богатства, а не беде.

ЗАХТЕВАЈМО:

- 1. Да Скупштина Србије прогласи независну Србију са свим њеним традиционалним државним одлицима од пре 1918. године, укључив ту првенствено Српску војску.*
- 2. Да Скупштина Србије прогласи специјални указ о повраћају имовине и држављанства краљевској породици Караборђевић и позове крунског принца Александра Караборђевића да се врати у Отаџбину, у краљевски двор на Дедињу.*
- 3. Да председник Републике, председник Владе и сви министри поднесу оставке.*
- 4. Да парламентарне странке формирају Привремену владу, у којој би СПС министри држали не више од 45 одсто ресора, јер је и владајућа странка на протеклим изборима добила 45 одсто гласова.*
- 5. Да се распишу избори за Уставотворну скупштину.*
- 6. Да би избори били демократски, од комунистичких политкомесара ослободити ТВ Бастиљу, Радио-Београд и новинске куће. То подразумева, пре свега, хитну оставку свих челних људи у ТВ Београд и ТВ Нови Сад, у Радио-Београду, као и оставке главних уредника „Политике“, „Политике експрес“ и „Вечерњих новости“.*
- 7. Да се владајућој странци, сваком државном органу или установи законом забрани имовинска или кадровска власт над јавним медијима.*

Омладино!

Грађани!

Последњи је тренутак да спашавамо Србију. Немамо право на страх и оклевање. Мирним протестом покажимо своју снагу и своју бригу за будућност Отаџбине.

9. март је симбол српске младости и демократије, симбол новог времена и нове Србије која мора да победи. Окупимо се, због тога, 9. марта, код споменика Кнезу Михаилу, сви који смо и пре годину дана били на Тргу Слободе и на Теразијама.

Позивамо и родитеље, супруге и родбину погинулих у овом рату, позивамо рањенике и војнике, официре, младост нашу избеглу из Србије.

Позивамо његову Светост Патријарха Српског, свештенство и епископе, страначке прваке, академике наше, научнике, писце, глумце, раднике, незапослене, пензионере, гладне, студенте, опљачкане штедише, српске домаћине...

Нека 9. март 1992. буде Сабор свих који траже демократску и јаку Србију.

Окупимо се СВИ на том Сабору. СВИ! СВИ! СВИ!

ПРЕДСЕДНИШТВО СПО

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ
ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ
НОВИНАРА

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК: БОГОЉУБ
ПЕЈЧИЋ

УРЕЂУЈЕ РЕДАКЦИЈСКИ
КОЛЕГИЈУМ

ДИЗАЈН: ДЕЈАН ЂУРОВИЋ

САРАДНИЦИ: Драгослав
Грујић, Славица Лазић,
Александар Цветковић,
Ђорђе
Вукоје, Сандра Петрушић,
Сандра Јанковић,
Благица Стојановић,
Милена Поповић.

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Бранкова 13-15, I улаз,
11000 Београд

ТЕЛЕФОНИ: 011/620-891
и 628-242 (секретаријат),
625-937 (редакција)

ТЕЛЕФАКС: 624-598

ЖИРО-РАЧУН: динарски
60801-603-27562

девизне уплате слати
чеком на адресу „Српске
речи“

Лист излази сваког
другог понедељка

Рукописи и фотографије
се не враћају

Штампа ДП „Борба“,
Косовска 26, Београд

Мишљењем
Секретаријата за
информације Републике
Србије бр.
413-01-221/91-01 од 15.
фебруара 1991. одређена
је стопа пореза од 3%.

ИЗЛОГ

„СРПСКА РЕЧ“ ЈОШ
РАЗГОВАРА СА:

**МИРКОМ
ПЕТРОВИЋЕМ,
АКАДЕМИКОМ
ДЕЈАНОМ
МЕДАКОВИЋЕМ,
ВИКТОРОМ
ПАПИЋЕМ
И ВЕРАНОМ
МАТИЋЕМ**

СПО У АМЕРИЦИ

**СВИ, СВИ, СВИ!
НА АМЕРИЧКИ
НАЧИН**

Стр. 8 — 15

**ДА ЛИ ЋЕ ЈОВИЋ,
КОСТИЋ, МИЛОШЕВИЋ
И КОМПАНИЈА ДОСПЕТИ
ПРЕД СУД?**

**„РАТНИЦИ“ НА
ОПТУЖЕНИЧКОЈ
КЛУПИ**

Стр. 18 — 19.

**АКАДЕМИК ЉУБОМИР
СИМОВИЋ:**

**ГЕНЕРАЛИМА ОРДЕЊЕ,
ВОЈНИЦИМА ПРОТЕЗЕ**

Стр. 20 — 23

МЕЂУНАРОДНА ЈАВНОСТ И РАТ У ЈУГОСЛАВИЈИ

**НИРНБЕРГ ЋЕ СЕ
ПОНОВИТИ**

Стр. 24 — 26

**КАКО ЈЕ СРПСКА ВЛАСТ
ПРЕКО НОЋИ
ПРОМЕНИЛА ЂУРАК**

ДРУГ ИЗДАЈНИК

Стр. 32 — 33

**ЗАШТО ЛИ ЈЕ
МИНИСТАР КУЛТУРЕ
МИОДРАГ ЂУКИЋ
ПОСТАО МИНИСТАР**

**ЂУКИЋУ, ПОШТО
СТЕ?**

Стр. 58 — 59

ИЗВИЊЕЊЕ

Након прошлог броја „Српске речи“ редакција је добила мноштво писама и усмених реакција поводом „невероватно великог броја штампарских грешака у њему, укључујући и погрешан редни број на насловној страни. Један читалац је чак избројао и заокружио преко 800 таквих грешака. Многе од њих битно мењају смисао формулација па чак и читаве делове текста чине бесмисленим.

Редакција обавештава читаоце и сараднике да није у прилици да утиче на број штампарских грешака, изузев на оне у насловима, наднасловима и осталој опреми текста. Стога молимо читаоце и ауторе текстова да наше извињење уваже.

„СВИ, СВИ, СВИ!“ НА АМЕРИЧКИ НАЧИН

Боравак Вука Драшковића, Милана Миковића и Драгана Миличића у Њујорку, Вашингтону и Чикагу донео је нове значајне поене Српском покрету обнове и српској опозицији уопште, уз јасне сигнале америчке политике да садашња Србија мора много тога да мења да би имала повољнији међународни третман

ПИШЕ: Миленко ВУЧЕТИЋ

Нико у свету нема ништа против српског народа и Србије, чија је судбина у рукама њених грађана, али међународна заједница, којом управљају интереси и економско-политичка рационалност а не емоције, неће прихватити ни једно решење српског националног и државног питања до кога би се дошло силом, изван преговарачких столова и дипломатских дворана.

Ово су кључни ставови, које су, директно

или индиректно, у службеним и неслужбеним сусретима, предочени делегацији СПО у САД, а који су већ добро познати.

Подударност оваквих погледа из центра светске политичке моћи са погледима СПО на дубину и разорност српске политичке, економске и моралне кризе дали су, међутим, америчкој турнеји **Вука Драшковића, Милана Миковића и Драгана Миличића посебан печат.**

Посета Америци, наиме, била је више не-

го успешна и изван очекивања, посебно у поређењу са неким другим посетама из Србије, и њене стварне домете, можда и спектакуларније него што се у овом тренутку може сагледати, показате време.

Без икакве жеље да се мешају у унутрашња српска спорења, држећи се строгих норми високе дипломатије, домаћинису, што је свакако најважније, политички јасно и читко, **неуобичајено за третман опозиције из посткомунистичких земаља**, ставили до знања и својој и српској јавности, а посредно и Европи, да су СПО и **Вук Драшковић** политички чиниоци, на које САД рачунају као на релевантне и компетентне саговорнике на дуже стазе.

Мера ствари је, свакако, и податак да ће **Вук Драшковић**, вероватно још током ове године, поново на пут преко океана.

Гости којима се на растанку заказују нови сусрети, што се управо догодило делегацији СПО у САД, нису бадава путовали и не враћају се кући празних руку.

ГРАНИЦЕ НИСУ НЕПРОМЕЊИВЕ

Почетак једанаестодневне посете Америци био је резервисан за Њујорк, а централни политички догађај представљао је веома садржајан једносатни разговор **Вука Драшковића, Милана Миковића** и председника њујоршког Одбора СПО **Илије Лубарде** са **Сајрусом Венсом** и **Хербертом Окунем**.

С овог разговора у јавност су отишли и неки мање познати детаљи **Венсовог** мировног плана.

Мировне снаге неће остати у нашој земљи шест месеци, како се шпекулише, него можда и пет или десет година — био је јасан **Сајрус Венс** — односно, остаће у кризним жа-

ВУК ДРАШКОВИЋ И САЈРУС ВЕНС

риштина све док се мирним путем, преговорима, не реше сва спорна питања, укључујући и промене граница.

У свим подручјима обухваћеним планом спровешће се потпуна демилитаризација, а заштиту становништва преузме плавни шлемови и локална полиција формирана искључиво на основу етничког састава локалног становништва. О изгледима и њиховом безбедном повратку на имања и у напуштене куће такође ће бринути плавни шлемови и олакшаће овај сложен и важан посао, у који ће се директно укључити и хуманитарне организације УН.

Присуство мировних снага у Крајини и у Западној и Источној Славонији без сумње ће, на одређен начин, помоћи у изналажењу праведних и трајних решења и чврстих гаранција за положај Срба у целој Хрватској.

Плавни шлемови — био је изричит господин Венс неће крочити на угрожена подручја док прваци српских крајина не дају пуни пристанак за ову операцију.

Према мишљењу угледног дипломате и миротворца, који је, иначе, провео новогодишњу ноћ у Београду, у Пионирском парку, где је палио свеће за мир, и где је, у исто време, свеће за мир палио и Вук Драшковић, сви они који се противе мировном плану воде опасну игру.

Одлуке се морају доносити веома брзо, упозорио је Венс, између осталог и због тога што се већ спремне трупе не могу дуго држати у неизвесности.

На крају разговора, господин Венс је посебно нагласио да многи детаљи још нису прецизирани и да ће сигурно уследити извесне модификације плана, али тек на терену, пошто трупе стигну и обезбеде мир.

У Њујорку се, дакле, први пут чуло да унутрашње границе нису непромењиве, али да се њихово мењање не може спроводити чизмом и тенковским гусеницама.

СРБИЈА, НЕГДЕ НА МЕНХЕТНУ

Уз политичке активности од ширег интереса за Србију, делегација СПО је у Њујорку, као гост овдашњих својих подружница, у којима су, уз Илију Лубарду, посебно активни Момчило Петровић, Саво Радосављевић, Никола Ребрача, Драшко Цветковић, Ненад Матијашевић, Зоран Јакшић, Милета Миљанић, Бошко Радоњић, обавила и низ важних страничких послова.

На веома посећеној трибини у Украјинској цркви, Вук Драшковић је изнео своје познате ставове о рату, називајући га и непотребним, и прљавим, и изгубљеним, и о стварању заједнице јужнословенских народа од суверених држава Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине и Македоније, по узору на бивши СССР, а потом је одговарао на низ питања.

Највећи број присутних сматрао је да се од сваке Југославије морамо дефинитивно опростити, нарочито од „крње“, и да је једино праведно решење да Србија постане самостална држава.

Атмосфера у сали за предавање Украјинске цркве, са свим попуњеним местима и са неколико стотина посетилаца између редова столица и у ходнику, подсећала је на праве америчке политичке скупове.

И када су се активни учесници трибине спорили, или између себе, или са Вуком Драшковићем, све је остајало у оквирима високотолерантног демократског дијалога.

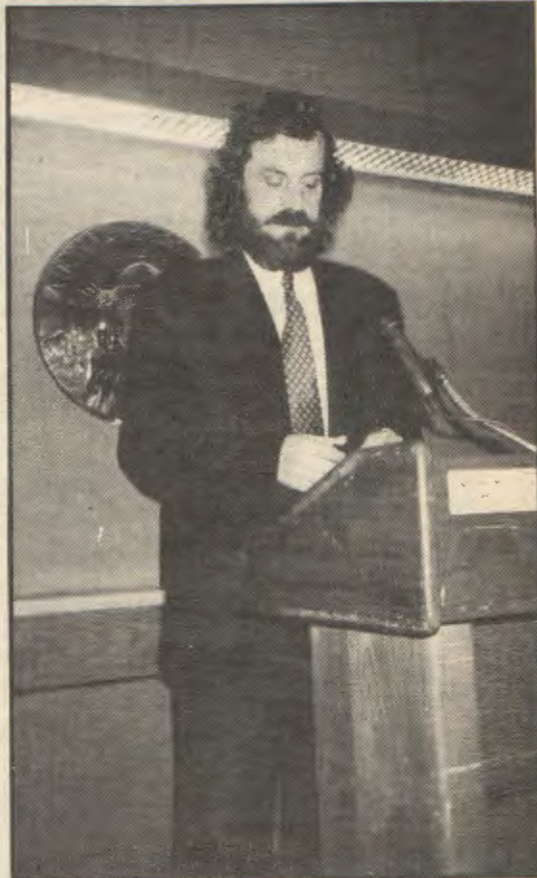
У Украјинску цркву дошло је и неколико ватрених присталица Слободана Милошевића, који су, живећи у Америци, усвојили демократске форме у полемисању, па је и њихово присуство, мада праћено звиждуцима млађег дела публике на свако помињање Милошевића у позитивном светлу, имало својеврсни шарм.

Прави „бисер“ вечери био је кратак дијалог између историчара Радмиле Миленковић, која је седела у публици поред некадашњег лепотице Југославије Терезе Белмиш и Вука Драшковића. Чим је госпођа Миленковић устала да постави питање, у дворани су се чули повици „Иди код Слобе!“, али је Драшковић инсистирао да се гошћи омогући да говори.

На њену примедбу да је отац Вука Драшковића био члан Комунистичке партије као уосталом и сам Вук у младости, а да је она дете четника и да сматра да Вук нема право да брани и велича Дражу Михајловића, председник СПО је кратко одговорио да је за Дражу Михајловића част да му прилази и један бивши комуниста, и салом у којој је било и Михајловићевић сабораца, проломио се дуг и френетичан аплауз.

Трибина је трајала пуна четири сата, а када је Вук Драшковић напуштао Украјинску цркву, на закрченој улици су га сачекали многи Срби, а повицима „Вуче! Вуче!“ и „Сви! Сви! Сви!“, и са подигнута три прста.

У близини је стајао паркирани полицијски

ПРЕДАВАЊЕ У НАЦИОНАЛНОМ ПРЕС-ЦЕНТРУ

ХРВАТИ, ШИПТАРИ И МИЛОШЕВИЋЕВЦИ

Уочи доласка Вука Драшковића у САД, из кругова шиптарске и хрватске емиграције чуле су се претње да ће америчка турнеја председника СПО бити ометана на све могуће начине због његових познатих ставова о разграничењу мирним путем с Хрватском и о Косову као светој српској земљи, и да ће се Шиптари и Хрвати и овога пута удружити како би у Њујорку, Вашингтону и Чикагу изазвали што више инцидената, и тиме бацили сенку на Драшковићеве политичке активности.

Најављиване су, чак, и уличне демонстрације против ове посете.

Све то не би било неуобичајено да се Шиптарима и Хрватима у претњама нису придружиле и Срби који су одани Јосипу Брозџу Титу и Слободану Милошевићу, и који, као и представници владајуће странке у земљи, организовано, уз трошење огромне енергије и знатних материјалних средстава, шире по САД неистине о српској опозицији, преузете из режимских медија.

Ватреним „титоистима“, познатим годинама по организованој прослави Првог маја, Дана републике, Дана младости и Дана самоуправљача с неизоставним „козарачким колом“ или певањем песме „Ми жањемо жито, жито, да нам живи Маршал Тито“, уз „милошевићевце“ су, последњих месеци, прилазили и неки емигранти из антикомунистичке емиграције, углавном пореклом из српских крајина.

Тај чудни савез се, међутим, због сукоба Слободана Милошевића и Милана Бабића, а нарочито због тврдог инсистирања владајуће странке на некаквој крњој Југославији уместо суверене Србије, нагло распао. Осећај преварености доводи многе дојучерашње присталице Милошевића и љуте противнике српске опозиције у америчке подружнице СПО, а та својеврсна политичка сеоба у дијаспори видно је убрзана Драшковићевом америчком турнејом.

„Много сам те мрзео земљаче јер сам веровао ономе што прича Телевизија Београд коју овде гледамо преко сателита“, обратио се председнику СПО један Херцеговац на завршетку предавања у Њујорку. „Слушајући те вечерас, схватио сам какво зло семе они сеју“!

Сличних исповести било је и у Чикагу.

Најављивани протести и инциденти су изостали.

аутомобил с патролом, који није могао да прође од гужве.

Док је **Вук Драшковић** промицао поред полицијског аутомобила, један од полицајаца је, гледајући шта раде људи око њега, такође подигао три прста и осмехну се.

Типична њујоршка улица, обасјана шаренилом светлећих реклама, личила је, те ноћи, због Срба, на било коју улицу негде у Србији.

ИНДИКАТИВНИ СИГНАЛИ

У Вашингтону, на изворишту светских политичких токова, одакле се, практично, управља историјом која настаје, све је знаку предстојећих председничких избора.

Жеља **Џорџа Буша** да још четири године остане у Белој кући диктира многе његове дневнополистичке потезе.

Опрез је, у овом тренутку, кад је реч о било ком проблему или кризном жаришту, главна карактеристика и унутрашњих и међународних активности, и тако ће бити до новембра.

За нас оваква ситуација није баш најповољнија, јер ће САД, чији је утицај на Уједињене нације од пресудног значаја, врући кромпир звани Југославија углавном препуштати Европи и њеним водећим политичким чиниоцима.

Дугорочни стратешки планови око свих битнијих питања, па и око наше кризе, ипак постоје, и леже, вероватно, у неком сефу, чекајући најповољнији тренутак за активирање.

С каквом би Србијом моћна Америка желела пријатељски да разговара и каквој би Србији била спремна да пружи пуну подршку, речено је већ више пута, па је готово јасно да данашња Србија, због људи који је воде, због монопола владајуће странке, због лошег и примитивног односа према опозицији и због спорних економских реформи, у америчким врховима, као и у најширој америчкој јавности, нема баш много изгледа на значајнији успех.

У размаку од неколико дана, Стејт Департамент је, уосталом, издао два неуобичајена а

ПРЕДАВАЊЕ НА СЕМИНАРУ „ПРАВОСЛАВЉЕ И ПОЛИТИКА“ У ВАШИНГТОНУ

индикативна саопштења, прво после сусрета **Лоренса Иглбергера** са **Борисом Јовићем**, а друго после сусрета са **Вуком Драшковићем**, којима је сигнализирано много тога, уз указивање шта јесте и шта ће бити амерички ставови.

Председник СПС **Борисав Јовић**, који је у САД боравио у име Државног комитета за сарадњу са УН, испраћен је неком врстом за дипломатски језик чак и преоштрих прекора, док је председнику СПО **Вуку Драшковићу**, бираним речима, одато признање за приврженост демократији, људским правима и подршци мирном решењу југословенске кризе.

И политичким дилетантима јасно је о чему се овде ради...

Разговор **Вука Драшковића** и **Лоренса Иглбергера** био је, иначе, отворен и, могло

би се рећи, пријатељски, а трајао је пун сат.

Званично саопштење Стејт Департамента, каквим до сада није био почаствован ни један опозициони лидер, издато је само десетак минута по окончању састанка.

Искусни **Иглбергер**, који је у том тренутку замењивао одсутног **Бејкера**, с пажњом је саслушао познати план СПО за превазилажење југословенских и српских невоља.

У разговору је било речи и о реалним могућностима да дође до мирног разграничења са Хрватском, као и о изменама граница, али искључиво за преговарачким столом, а никако насилним путем.

Истота дана када се **Вук Драшковић** састао са **Иглбергером**, јак хрватски лоби у Вашингтону је преко скупно плаћених огласа у овдашњим новинама лансирао тврдњу да **Иглбергер** ради за Србију и да је за то примио пола милиона долара.

Подвала је, наравно, остала подвала...

Оглас је, по свему судећи, наручен и плаћен пре него што је објављено саопштење — шамар „у част“ **Борисава Јовића**, и најупечатљивији деманти хрватских измишљотина било је баш то саопштење.

После сусрета са **Лоренсом Иглбергером**, председник СПО је био и у Савету за националну безбедност, дакле у самом врху америчке администрације, где се планирају стратешки потези, и одакле се, практично, вуку конци у најбитнијим светским догађајима.

САСТАНЦИ ОД ЈУТРА ДО МРАКА

Разговори у Конгресу и у Сенату, обраћање конгресменима, конференција за штампу у Националном прес центру, предавање на семинару „Православље и политика“ у Центру за етичка и политичка питања... то су биле преостале активности **Вука Драшковића** и делегације СПО у Вашингтону, које су трајале од јутра до мрака.

Чланови делегације **Милан Миковић** и **Драган Миличић** водили су дуг и свеобухватна дијалог са представницима Америчко-југословенског економског савета, наглашавајући, као и **Вук Драшковић** у Конгресу, да су економске санкције против Србије и поново све помињанији нафтни ембарго неправедне и неодрживе мере притисака, чије последице

„КЛУБ 21“

Најцењенији, а и један од најутицајнијих Срба у Њујорку, свакако је бизнисмен **Владимир Петровић**, који је веома активан у њујоршком Одбору СПО око свих послова од ширег интереса за српско национално питање.

Имун, као и сви успешни пословни људи, на дневнополитичке изазове, заинтересован искључиво да Србија постане економски јака, поштована, демократска држава с тржишном привредом, без друштвене својине и монопола једнопартијског система, заинтересован, дакле, за све оно што нуди српска опозиција, **Владимир Петровић** је водио неколико дугих разговора са **Вуком Драшковићем** око погледа СПО на могућа дугорочна решења садашњих „долазећих наших невоља“.

Завшни разговор вођен је у познатом „Клубу 21“ на Менхетну, у који приступ имају само најбогатији и најпознатији гости.

У овом клубу боравило је педесетак личности из целог света који су касније постали председници република или влада у својим земљама, и сви су се они, кад се још само проценивало да ће направити велике политичке каријере, уписивали у књигу утисака.

Елитни „Клуб 21“ је нека врста клуба-пророка...

По завршетку ручка и разговора **Владимира Петровића** и **Вука Драшковића**, и председнику СПО је донета та славна књига утисака, да би се у њу уписао...

На изласку, необичног и маркантног госта с брадом и дужом косом, конобари су дуго пажљиво гледали, вероватно да би га, по обичају овог репрезентативног места за светски естаблишмент, једнога дана препознали и са насловних страна америчких новина...

„ПАНАРЕЛА“

Ресторан „Панарела“, чији је власник некадашњи хокејаш „Партизана“, Београђанин **Никола Ребрача**, један је од најелитнијих и најпопуларнијих локала на западној њујоршкој страни.

Редовни гости „Панареле“ су **Јоко Оно**, **Мадона**, **Роберто де Ниро**, **Дастин Хофман**, **Мајк Тајсон**... Неколико оригиналних антиквитета и комада стилског намештаја, у америчкој поплави имитација и у лудовањима за старинама, дају „Панарели“ ексклузивност првог реда.

Летос је у „Панарелу“ свраћао и покојни **Ђорђе Божовић-Гишка** са својим њујоршким пријатељем **Савом Радосављевићем**, и овде је често био у друштву с **Мајклом Тајсоном**, али и са другим угледним гостима.

Вест о **Гишкиној** погибији пропраћена је у „Панарели“ на српски начин, одливањем пића за душу покојника, а то су, поред Срба који долазе у „Панарелу“, учинили и сви остали посетиоци.

У част **Вука Драшковића** и делегације СПО, **Никола Ребрача** је у свом ресторани приредио специјалну вечеру.

Било је то право српско вече у срцу Њујорка и ноћног живота славне метрополе.

У Центру за етичка и политичка питања, у току је био семинар „Православље и политика“ на коме је предавање одржало тридесетак истакнутих америчких експерата и политичара.

Гостовање и предавање **Вука Драшковића**, коме је присуствовао и **Александар Вебер**, директор америчког програма за проучавање православаља, привукло је велику пажњу, нарочито због све присутније дилеме да ли је рат у Југославији у основи верски рат.

Истичући да су узроци српско-хрватских сукоба знатно комплекснији, **Драшковић** је говорио и о улози обе цркве у садашњој

САВА

Од многобројних српских организација и удружења нестраначке оријентације у САД, у којима се, без изузетка, траже путеви да истина о српском народу продре на међународну политичку сцену, највише изгледа за пун успех има удружење **САВА (Serbian-American Voters Alliance)**, на чијем се челу налази угледни и утицајни Американац српског порекла **Дејвид Вујић**, а које окупља и Србе и Американце; спремне да помогну Србији без великих оптерећивања дневном политиком.

Због нескривених симпатија за српску опозицију, а нарочито за СПО (један од главних активиста уз **Дејвида Вујића** је председник СПО за Њујорк **Илија Лубарда**, иницијатор оснивања ове институције), удружење САВА мало је присутно у нашим медијима.

Уз стално слање добро и прегледно написаних информација о Србији на разне важне адресе, уз сталне контакте у Конгресу и Сенату, у организацији удружења САВА је, недавно, у изванредном дизајну прилагођеном светским стандардима, објављена публикација „Геноцид над Србима 1941-1945“, с прилозима **Мајкла Лиса**, **Дејвида Мартина**, **Мајкла Менарда**, др **Милана Булајића** и **Драгоја Лукића**, и са изванредним документарним материјалом.

Председник удружења САВА **Дејвид Вујић**, некадашњи пилот а данас цењени и тражени лобиста, био је предусретљив домаћин **Вуку Драшковићу** и делегацији СПО током боравка у Вашингтону, а последњег дана посете приредио је и свечани ручак.

крвавој драми, али им није дао доминантну улогу, мада их није ни амнестирао од одговорности.

У серији сусрета у Конгресу, председник СПО је разговарао и са **Хелен Делић Бенгли**, чија се наклоњеност **Слободану Милошевићу**, изгледа, хлади...

Сусрет **Вука Драшковића** и делегације

МАСОНИ

Међу америчким масонима, чији је утицај на политику Беле куће и на међународну политику уопште несагледив, све је више успешних Срба, мада је њихов тачан број, по природи ствари, непознат.

Зна се једино да су двојица у самом врху моћне организације.

Уз убичајене валове тајни када је о масонима реч, **Вук Драшковић** је у Вашингтону водио разговоре управо са овом „двојком“, али садржина тих разговора, из разумљивих разлога, остаје ван домаћаја јавности.

Поуздано је само да контакти нису имали никакво страначко и дневно-политичко обележје, јер је то с масонима немогуће, и да им је основу представљала обострана брига саговорника за дугорочне националне и економске интересе Србије и српског народа.

СПО са политички најуспешнијим Србином у Америци **Бранком Терзићем**, који је, по личном избору **Џорџа Буша**, на челу Комисије за енергију САД, што представља врх врхова по реалном утицају на високу политику, били су крајње срдачни и лишени званичности.

Господин **Терзић**, велики симпатизер СПО, већ двадесетак година је близак пријатељ престолонаследника **Александра II Карађорђевића**, који му је био венчани кум и крстио му троје деце.

С **Бранком Терзићем** је, наравно, разговарано и о све извеснијем повратку круне у Србију...

ЛАКО ЈЕ РАТОВАТИ ИЗ АМЕРИКЕ

Полагањем венаца на гробове краља **Петра II Карађорђевића** и **Јована Дучића** и на споменике **Дражи Михајловићу** и **Павлу Буришићу** у Либертвилу, почела је посета Чикагу.

У цркви Грачаница, делегацију СПО примио је владика **Иринеј Ковачевић**, који је с Вуком Драшковићем имао одвојен разговор у четири ока. У Чикагу и околини живи око 400.000 Срба, па је интересовање за ову посету било изузетно велико, тако да се у мегаграду на Мичигенском језеру, на некој врсти малог Сабора, окупило више представника Окружних и Месних одбора СПО из Америке и Канаде.

На састанцима са **Вуком Драшковићем** утврђене су активности за ову годину, а подржани су и ставови одбора СПО за Чикаго да се оснивање Националног српско-америчког информативног бироа, које је у току, а који, као ванстраначка институција треба да окупи све српске националне организације у САД услови преходном осудом политике садашње власти у Београду.

У припремљеном предмеморандуму, о чијем реализовању се брине агилни председник чикашког Одбора СПО др **Светислав Пауновић**, каже се да полтика владајуће стран-

погађају недужно становништво.

На конференцији за штампу у Националном прес центру, **Вук Драшковић** је наступио са етничком малом Југославије, што је изазвало посебно интересовање, а и знатно толерантнија питања о Србији и српском народу у крајинама.

На ову конференцију дошли су и представници Независне Хрватске у Вашингтону, који себе виде као претече хрватске амбасаде у САД, лажно се представљајући као новинари, и покушали су да ублаже **Драшковићеве** оцене о хрватској политици, али у томе нису имали никаквог успеха.

После **Драшковићеве** тврдње да у Србији, упркос свему, делује опозиција, а да је у Хрватској практично нема, хрватски представници су до краја конференције остали само посматрачи.

ТЕЛЕФОН ИЗ ЗАТВОРА

Приликом боравка делегације СПО у Њујорку, **Никола Каваја**, који се још налази на издржавању затворске казне и очекује током ове године амнестију, успео је да из затвора телефонски разговора са **Вуком** и **Даницом Драшковић**. За тај разговор се, кажу, као ватрени борац за идеје СПО и најредовнији читалац „Српске речи“ припремао данима. Поручио је да једва чека излазак на слободу, како би наставио старе битке...

ДРУШТВО И ПОЛИТИКА

ДОЧЕК НА АЕРОДРОМУ У ЧИКАГУ

ВУК ДРАШКОВИЋ И ВЛАДИКА ИРИНЕЈ КОВАЧЕВИЋ

ВЕНЦИ

У Либертвилу, где почивају земни остаци највиђенијих људи из српске емиграције, делегација СПО је положила венце на гробове краља Петра II, Карађорђевића и Јована Дучића, и на споменике Дражи Михајловићу и Павлу Буришићу.

На венцу краљу Петру II писало је „Круни коју чека Србија — СПО“, на венцу Јовану Дучићу „Принцу поезије и српства — СПО“, на венцу Дражи Михајловићу „Великом српском Чичи — његов СПО“ а на венцу Павлу Буришићу „Витезу српске Спарте — СПО“.

Лични венац на спомен-обележје Дражи Михајловићу испред цркве Светог Саве, с поруком „Где ти стаде, ми продужисмо“, положио је Вук Драшковић.

СРПСКА БАНКА

У Чикагу и околини живи око 400.000 Срба, од којих се око двадесет хиљада убраја у веома богате америчке грађане, а неколико стотина и у праве богаташе с огромном имовином у некретнинама и с баснословним банковним рачунима.

Најбогатији међу њима се годинама држе по страни, не учествују у активностима емиграције, не појављују се на српским скуповима, далеко су од раних националних удружења и организација, не показују никакву страначку припадност...

Ова златна правила економске елите у узмицању од политике, у последње време се, међутим, видно мењају, па је тако, током боравка Вука Драшковића у Чикагу, један број Срба — богаташа остварио прве контакте са чикашким одбором СПО а и са Драшковићем лично.

Најзанимљивији и најзначајнији резултат контакта је, свакако, идеја да се управо у Чикагу оснује Српска банка, чији би почетни капитал, према прелиминарно урађеној анкети, могао да буде чак милијарду долара, јер свих 400.000 овадашњих Срба имају, наравно, банковне рачуне, а бар половина би их, потпуно или делимично, преселила у „своју“ банку.

На разради понуђене идеје радиће, следећих месеци, Одбор СПО у Чикагу, уз помоћ америчких банкарских експерата и најбогатијих Срба, а евентуално оснивање Српске банке зависиће, у првом реду, од стабилизовања прилика у Србији и од радикалних политичких и економских промена.

ДРУШТВО И ПОЛИТИКА

ке у Србији није у складу са начелима демократије, слободе и права човека, приватне својине и тржишне привреде, и да је то основни разлог што се ни српско национално питање, ни питање улагања иностраног капитала у посрнулу српску привреду, не решава на задовољавајући начин.

Током боравка у Чикагу, **Вук Драшковић** је одржао и два веома посећена предавања, на којима је, као и у Националном прес центру у Вашингтону, наступао са етничком мапом Југославије, разбијајући својим виђењима решења наше драме и прецизним одговорима на разна па и провокативна питања, многе лажи о СПО и о њему лично, пристигле и у САД из мегафона и кухиња владајуће странке.

И на овим предавањима председник СПО је показао да уме да подиже температуру, да изазива салве аллауза и одушевљења, али и да оштро полемисе.

На питања углавном Срба из Крајине зашто је против рата, уз тврдње да је то непартиотско понашање, **Вук Драшковић** је, уз бурна одобравања, одговарао да је лако ратовати из Америке и да онима који су за рат није место у салама за предавања и у луксузним ресторанима на свечаним вечерама, већ на ратишту.

У деловању СПО у Чикагу, захваљујући посети **Вука Драшковића**, **Милана Миковића** и **Драгана Миличића**, очекује се, и поред већ постигнутих значајних резултата, нови импулси.

тек је део богатих међународних активности СПО у овој години.

Изолованост Србије, али и питања њене будућности, јер ће социјалисти иза себе оставити пустош и глад, захтевају да се оствари што више контакта у иностранству.

У свету се све планира и по неколико година унапред...

У Америци, где је управо у току предизборна кампања за изборе у новембру, већ се озбиљно припремају и избори за 1996. и зна се да ће се тада за улазак у белу кућу надметати **Џејмс Бејкер** и садашњи **Бушов** потпредседник **Ден Квејли**.

Припремајући се за председничког канди-

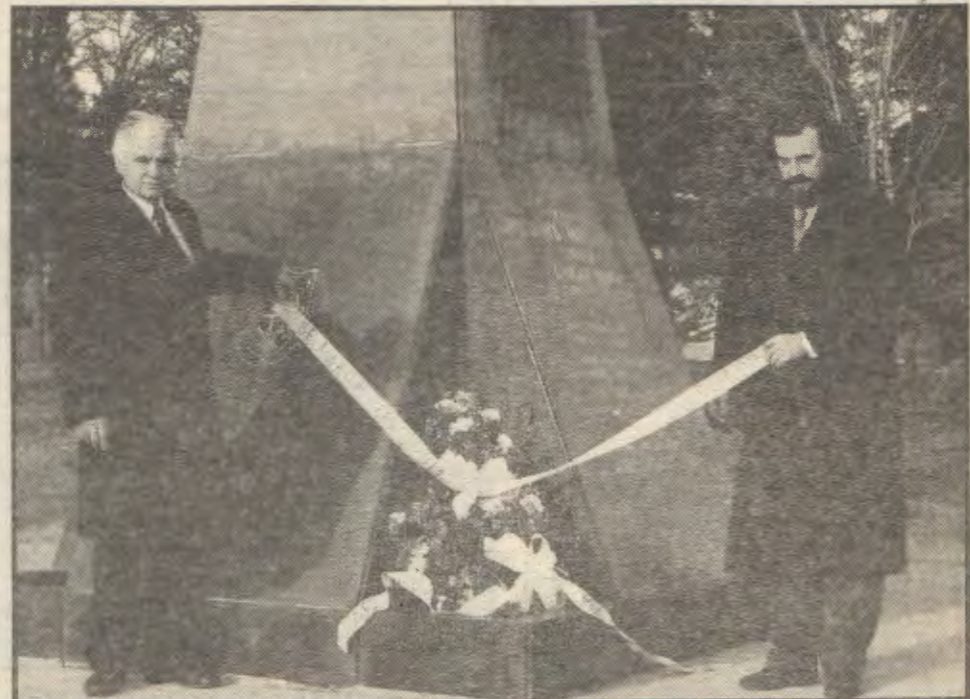
дата, **Бејкер**, рецимо, тежиште свог ангажовања ставља на проблем Блиског истока, у нади да ће до 1996. успети да угаси ово дугогодишње кризно жариште, и да ће му то уз евентуалну Нобелову награду за мир, бити важан поен.

Само ми у Србији мислимо да се политика води данас за данас, а још чешће данас за јуче...

У том погледу, међународно ангажовање СПО и промишљено вођење послова из области међународне сарадње, представљају охрабрење.

ЦВЕЋЕ НА ГРОБЉУ КРАЉА ПЕТРА II У ЛИБЕРТВИЛУ

ПОРЕД СПОМЕНИКА ЋЕНЕРАЛУ ДРАЖИ МИХАИЛОВИЋУ

БАЧЕНИ МИЛИОНИ

Тек с дуго очекиваним помирењем цркви, на површину избија пуна горчина људи због дугогодишњег непотребног раскола.

Имовински спорови, које су две цркве у САД водиле, однели су укупно педесет милиона долара на судске трошкове.

Дугогодишњи противници сада, одједном, суочавајући се с оваквим чињеницама, сагледавају праву димензију деоба...

Број чланова је у порасту, а ускоро ће се са таласа Радио Чикага чути и српска реч у специјалном радио-часу, који ће се емитовати једном недељно.

Уз др **Светислава Пауновића**, **Славца Грчића** и остале добро познате промоторе политике СПО, чикашка организација има и снажан подмладак, а прилази јој и све више донедавно аполитичних економских емиграната и увек дискретних богаташа српског порекла.

ПОГЛЕДИ У БУДУЋНОСТ

Браћа **Радован** и **Драган Ковачевић**, успешни млади пословни људи, имена су за која ће се тек чути, и у Америци, и у Србији, а с њима ће политички живот Срба у дијаспори добити и нов квалитет.

Путовање **Вука Драшковића** у Америку

САТЕЛИТ СРБЕ ИЗЛУЉУЈЕ

Прве трагичне деобе Срба у Америци, изазване црквеним расколом, управо се превазилазе, али је сателитским преносима информативних програма Телевизије Србија снажно продубљено ново, друго, још дубље и трагичније српско раслојавање у дијаспори.

„Гледајући ТВ Дневник из Србије, свако вече доживим прави стрес“, каже Илија Лубарда, председник СПО у Њујорку. „Тај несрећни сателит само нам наноси штету“.

Интересантно је запажање америчких Срба да се по ТВ Дневнику који се по нашем времену емитује у 19.30 часова уопште не може закључити да у Србији постоји вишестраначки систем, што представља ужасну антипропаганду, с обзиром да се информације о странчком животу објављују углавном у трећем ТВ дневнику који најчешће није обухваћен сателитским преносима.

ВУК ДРАШКОВИЋ СА СВЕТИСЛАВОМ ПАУНОВИЋЕМ, СЛАВКОМ ГРЧИЋЕМ И РАДОВАНОМ КОВАЧЕВИЋЕМ, АКТИВИСТИМА СПО У ЧИКАГУ

ЛЕПОТА И ОЧАЈ

Један од најлепших приказа Америке, који човек може да доживи, свакако је поглед на Чикаго у ноћи, с паркиралишта код Планетаријума на Мичиганском језеру.

Пред очима прва велеград готово нестварних линија с огромним палетама распоређеним као да је реч о хипер — реалистичкој слици, с највећом зградом на свету, а све личи на неку чудесну окићену божићну јелку.

„Кад год дођем овде, пожелим да одем у прву продавницу оружја, да купим пиштољ и да се убијем, из очаја што је мојој Србији, мојој лепој и лудој Србији, потребно бар још десет векова да има нешто овако“, прича млади Каргујевчанин, који је у Чикагу тек две године. „Ни Америка, наравно, није без славне прошлости, свако индијанско племе водило је своје велике Косовске битке са својим великим Обилићима, али Америка не живи од тога и у томе, већ живи за данас и сутра, и то и јесте тајна њиховог успеха.“

Млади Крагујевчанин, коме очи заискре од суза док прича о погледу на Чикаго ноћу, можда и не зна податак да су у Београду, у Кнез Михаиловој улици, зидане зграде у духу тада најмодерније европске архитектуре док су у Америци Индијанци скидали скалпове.

Разлога за очај је, уз овај податак, још више...

ПОЧЕТАК ПРЕДАВАЊА У ЧИКАГУ

ПОВОДОМ ТВРДЊИ ДА СУ ДРАШКОВИЋЕВА ПРЕДАВАЊА ОТКАЗИВАНА ЗБОГ СЛАБЕ ПОСЕЂЕНОСТИ

ИНТЕРВЈУ ВУКА ДРАШКОВИЋА „ГЛАСУ АМЕРИКЕ“

И СРБИ И ХРВАТИ СИТИ И БОСНА НА БРОЈУ

Ви сте, господине Драшковићу, управо завршили низ сусрета са истакнутим личностима америчког политичког живота. Какви су Ваши утисци након тих контаката?

Најчешће моје импресије су да се политичко становиште САД показало као исправно: да Југославију не треба разбијати, да неки вид, нека форма државне заједнице треба да се сачува. То се показало исправно. На жалост, истовремено, показало се као погрешно што су САД, из неких разлога, стајале по страни и што су читаву ствар препустиле Европи.

Сада повратка нема. Европа, односно Немачка, преузела је одлучујућу улогу и чини ми се да је то оно најосновније — та противречност између америчког става и нечега што није следило тај став.

РАЗГРАНИЧЕЊА ИЗ НУЖДЕ

Какав су став заузели амерички званичници са којима сте имали прилике да разговарате у вези са Вашим најновијим планом разграничења на етничком принципу?

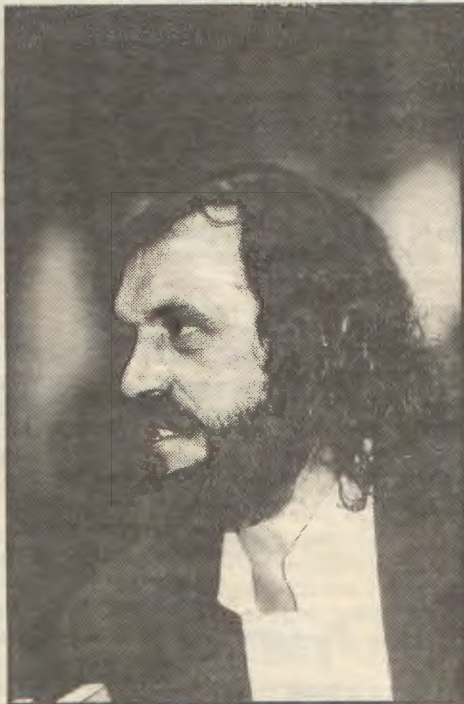
На жалост, говорили смо зиду, као и обично када је реч о комунистичкој штампи и пропаганди у Југославији. Ја сам ту мапу, још у јуну, показао тадашњем председнику Председништва Југославије Стипи Месићу. После тога је кренула кампања против мене — да сам национални издајник — а сада се све креће само ка оваквом разграничењу које сам ја тада предложио.

Најкраће: Барања, делови источне Славоније и западни Срем треба да припадну Србији. Западна Славонија и Крајина треба да припадну Босни и Херцеговини, а — заузврат — Хрватска добија надокнаду тиме што ће јој се прикључити територије настањене хрватским становништвом у западној Херцеговини и делу Босне, као и неколико општина у северној Босни.

На овај начин десило се нешто што сам ја покушао да сажмем у један слоган: и Срби и Хрвати сити и Босна на броју.

Босна и Херцеговина промениће облик. Хрватска ће променити облик граница, али ни једна ни друга, углавном, неће бити територијално оштећене. Добићемо једну Хрватску етнички хомогенију, што је њихов тисућљетни сан, и добићемо једну Босну хармоничнију, у којој ће бити отприлике пола-пола Срба и Муслимана, а онај трећи фактор, који је најчешће и био узроком зала и спорова између Срба и Муслимана — хрватски фактор — једноставно ће се придружити Хрватској.

Што се тиче америчких званичника — ја сам доста стигао до највиших места, искључујући председника САД, они су пажљиво саслушали тај план. Све то сам документовао и мапама и једним историјским бек-граундом

Пред крај своје посете Вашингтону председник СПО је у разговору са сарадником „Гласа Америке“ сумирао утиске и запажање после састанака са многим угледним америчким званичницима

и морам да кажем да сам свуда наишао на нећу да кажем прихватање, јер није моје да говорим о томе — али на једну подршку у аргументацији коју сам изнео. Шта ће од свега тога да буде, не знам, али сам убеђен да је ово једини начин разграничења између Срба и Хрвата. Разграничења из нужде, наравно.

РИЗИК ТОТАЛНОГ РАТА

Ваша посета САД коинцидира са смирењем ситуације на ратиштима у Хрватској. Какве су, по Вашем мишљењу, перспективе за мир на југословенским просторима?

Никакве, ако не буду дошле — и то што пре — трупе Уједињених нација. У контактима са америчким званичницима, а посебно приликом дугог разговора са господином Сајрусом Венсом и Окуном, свуда сам истицао да те игре морају бити упућене тамо не сутра, него јуче — ако је могуће.

У случају да мировне снаге УН не дођу а ја у потпуности подржавам план господина Сајруса Венса — бојим се да ризикујемо један тотални рат, једну општу несрећу, која ће убрзо захватити руске и украјинске степе и то би могао да буде почетак последњих дана човечанства, како Библија упозорава и на овакву песимистичку и црну перспективу. На ово ми је скренуо пажњу господин Едуард Шеварднадзе, када сам недавно био у Москви.

Наравно, тај план мора да претрпи извесне модификације у смислу да се Србима дају знатно чвршће гаранције. То сам рекао господину Венсу. Али, главно је да те трупе дођу, а о тим модификацијама, поправкама и дотеривањима плана — касније.

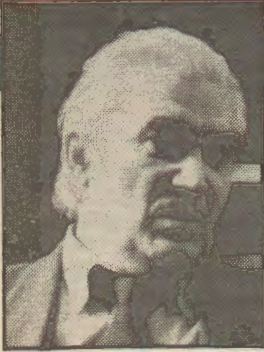
У сваком случају, присуство трупа УН омогућиће и ово мирно разграничење, а оно је неизбежно. Не видим, напосто, више начина да на книнској тврђави икада више залепрша било која застава осим српске. Напосто, ти делови морају да оду из Хрватске. Они, пре свега, никада и нису били хрватски...

НА СТРАНИ СРПСКОГ НАРОДА

Сходно Вашим досадашњим искуствима у контактима са америчким званичницима, да ли имате идеје какве су њихове истинске мисли о Србији?

Знате, нисам срео ни једног америчког званичника који, на одређени начин, није био у великом раскораку. На једној страни су нескривена пријатељска осећања према српском народу, који је увек био савезник САД и који је увек био на страни демократије, који је био стожер демократије и толеранције на Балкану. С друге стране — огорчење зашто је српски народ данас дошао у позицију да има режим који представља последњег браниоца бољшевизма у Европи. Тај режим — и нико други — лишио је Србе толиких пријатељстава и пријатеља широм Европе и света, лишио нас чак и традиционалних и најбољих пријатеља какве су САД.

Наравно, Сједињене државе су на страни српског народа и то су ми свуда казали. Али, Сједињене државе не могу да подржавају један режим прошлости, један режим нетолеранције, један режим диктатуре — због чињенице што тај режим наноси највише штете управо српском народу.

Пише: Никола МИЛОШЕВИЋ

У чему је разлика између 9. и 10. марта?

БРУКА КОМУНИСТИЧКИХ ВЛАСТОДРЖАЦА

КОРАК НАЗАД

На трибини владајуће странке, одржаној 5. овог месеца у општини Савски венац, председник српске комунистичке скупштине упитан је, поред осталог, шта мисли о „претњама опозиције новим 9. мартом“.

Према извештају „Борбиног“ дописника, Бакочевић је на ово деликатно питање одговорио да ће после 9. марта доћи 10. март и да су се „најекстремније опозиционе партије дебело избрукале и још увек се брукају“.

Да ће после 9. марта доћи 10. март требало би ваљда да значи да ће полицијске, а вероватно и војне, снаге српског бољшевичког режима опет по београдским улицама гонити и немилосрдно батинати сваког грађанина млађег од 30 година, а по свој прилици и сваког оног грађанина, без обзира на године, који на своју злу срећу носи браду.

А ако све буде онако како је било прошлог 10. марта и како нам председник скупштине обећава, то онда исто тако значи да ће се сви ухапшеници провести за ту прилику онако како су се провела она двојица богослова, које су органи реда натерали да се на прсте пропну и ставе руке на зид, да би их потом сатима брутално тукли, не дајући им ни секунде предаха.

И тако, ето, први човек српске скупштине, истакнути функционер владајуће странке и такорећи вечити и незаменљиви апологет свих досадашњих комунистичких владајућих екипа за последњих четрдесет година, на питање о предстојећем 9. марту не уме да каже ништа друго него да прети батинама.

А како би друкчије и могло бити? Комунисти се распознају, поред осталог и по томе што мисле да се сви политички и привредни проблеми могу и морају решавати искључиво силом, а ако понекад и одступе од овог свог освештеног начела, онда то бива само уколико процене да то може да угрози њихову сопствену власт.

Добар пример за оно што је управо речено, представља испрва најављено, а потом одложено суђење Вуку Драшковићу. Настojeћи да домаћу и светску јавност увере у то да више нису бољшевици, српски властодршци били су истовремено решени да лидера највеће опозиционе странке изведу пред суд, теретећи да га за дела због којих би могао добити између 10 и 15 година робије.

Овај парадокс не може се друкчије протумачити него као последица неодрљивости и на свој начин ирационалне потребе једне политичке гарнитуре да испољи праву природу, као у оној чувеној басни о курјаку који се азрекао да постане светац. Залуд се српски бољшевици заричу да су се преко ноћи прометнули у светитеље политичке демократије, у првој за то погодној прилици показали су наочиглед целог света да не могу без хапшења и суђења, као што риба не може без воде.

Додуше, судска фарса намењена Вуку Драшковићу засад је одложена, а није искључено да до ње уопште не дође. Међутим, ако се ова последња претпоставка покаже као тачна, то неће бити зато што су комунисти променили своју ћуд. Курјака да се светачки понаша може натерати само нека голема невоља. Напазете се у потпуној међународној изолацији и суочени са катастрофалном економском ситуацијом у земљи, српски властодршци, предвођени својим еминентним вођом, могу, разуме се, под притиском домаће, а нарочито стране јавности, и одустати од најављеног суђења председнику СПО-а, али то неће значити неку стварну промену њихове политичке филозофије, као што одустајање курјакова од упада у тор, пред навалом овчарских паса, не значи да је курјак преко ноћи постао вегетаријанац.

Можда неће бити на одмет забележити ни то да је члан Главног одбора владајуће странке друг Бакочевић у свом виђењу деветомартовских демонстрација

нашао истомишљеника у члану Главног одбора Демократске странке господину — или можда још увек другу — Љубомиру Тадићу. У свом интервјуу „Нину“ од 31. јануара о.г. Љубомир Тадић је изјавио сасвим прецизно и без икаквог увијања, имајући на уму догађаје од 9. марта, да „ниједна демократска земља, ако се не одобре демонстрације, а ове нису биле одобрене, неће избећи да примени најгрубљу силу“.

Прво питање члану главног одбора Демократске странке било би, дакако, каква је то демократска земља у којој се демонстрације опозиције забрањују? У којој то демократској земљи влада не дозвољава опозицији да нигде на неком тргу или некој улици изрази своје незадовољство постојећим режимом?

Друго питање упућено на исту адресу, тиче се израза „најгрубља сила“.

Израз одиста симпатичан. Леп је то демократа и опозиционар који оправдава употребу „најгрубље силе“ против демонстраната, чије демонстрације забрањује комунистичка власт, демонстрација у којима је, узгред речено, суделовала и његова сопствена странка.

А што се тиче изјаве друга Бакочевића да су се „најекстремније опозиционе партије дебело узбуркале“, писац ових редова дозволио би себи најпре једну језичку напомену. Речено је већ, и речено је с правом, да нам политичари који држе власт кваре не само политику него и језик. Неко се може обрукати силом или грдно, али „дебело“ или „танко“ никако не може.

Оставимо се, међутим, језичких финеса и задржимо се само на Бакочевићевој тези о „дебело“ узбурканим опозиционим странкама. Ако се нека странка у Србији грдно избрукала онда је то пре свега странка друга Бакочевића. Ко је српском народу обећао куле и градове пре децембарских избора са читавих 10.000 УСД националног дохотка по глави становника? Ко је српском народу обећавао мир и извесност и ко је, ако не странка на власти, изневерио сва ова и сва друга слична обећања?

Шта тек да кажемо за најновију бруку око заштите српских интереса на подручју авнојевске Хрватске. Колико јуче, читав пропагандни апарат владајуће партије позивао је српски народ у рат против хрватске војске, а за заштиту политичког интегритета новоуспостављене власти у Крајинама, Славонији и Барањи.

И сад одједном, та иста ратничка странка нагло зауставља своју ратнохушкачку машинерију и исто тако нагло почиње да слави врлине мира и мирнодопску сигурност.

Истовремено с тим, тврдокорног лидера Крајине Милана Бабића, поклисари српског вође убеђују да ће Крајишнике ЈНА једнако добро штитити у случају потребе и из Србије, као што би их штитила у самим Крајинама. А када Бабић одбије да поверује у ту новокомпоновану бајку за одраслију децу, прете му да неће изаћи док не пристане на концепцију Слободана Милошевића и уједно најављују економске санкције против крајишког простора.

Ваља још имати на уму и то да нам је председник Републике Србије, као уосталом и сви његови сарадници, месецима пробијао уши позивима на српско јединство, намењеним српској опозицији, у име ког јединства би наводно требало заборавити све ускостраначке зајевнице и партикуларне интересе.

Шта је, међутим, сад са тим фамозним српским јединством?

Двојица главних опонената око Венсовог плана, пред лицем свих Срба и целокупне светске јавности, свађају се и кавже без икаквог обзира и устручавања, частећи један другог најпогрднијим политичким и моралним дисквалификацијама.

Ако то није брука, шта је онда брука?

Овај, свакако, чудноват наслов заснован је на основној претпоставци демократског опхођења у политици — саслушати и супротно мишљење. Тврђење да је Слободан Милошевић не само хуман, већ изразито хуман човек, покушаћу да објасним позивајући се на поменуто начело демократије, ма колико неко био другачијег мишљења. Да при томе не буде забуне, не мислим на било ког Слободана Милошевића, већ на председника Републике Србије.

Објашњење те, по многе изненађујуће констатације, изнео бих на примеру прославе једне годишњице Лењиновог рођења шездесетих година, прослављане у једној московској школи. На школску светковину позват је био том пригодом и извесни Иван Сергејевич који је као дечак случајно неко време живео у комшилuku с Лењином и имао прилику да га лично упозна и размени коју реч с њим.

Директор који је ђацима представио Ивана Сергејевича замолио га је да исприча неко сећање на Лењина, из кога би се видело како је Лењин био хуман.

Иван Сергејевич је то радо прихватио и своју причу започео овако: „Становали смо у радничком насељу. Пошто би наши родитељи рано изјутра отишли у фабрику, ми, деца би се окупљала у дворишту на чијој средини се налазила заједничка чесма. Тада би негде око пола осам на чесму долазио један подстанар, за кога смо тек касније сазнали да је то био Владимир Иљич, умивао се, трљао хладном водом груди, прао се испод пазуха, брисао пешкиром и када би обавио јутарње умивање, питао нас, децу: 'Децо, како сте?' 'Добро смо', одговарали бисмо ми и настављали да се играмо, а он би одлазио у своју собицу, из које током целог дана није избијао“.

„Па, добро“, рече директор, „али, Иване Сергејевичу, да ли можете да нам испричате нешто друго из Вашег сећања на Лењина, одакле би се видело како је Лењин био хуман“.

„Како да не“, узврати Иван Сергејевич, „ево, то је било овако: Становали смо у радничком насељу. Пошто би наши родитељи рано изјутра отишли у фабрику, ми, деца би се окупљала у дворишту на чијој средини се налазила заједничка чесма. Тада би негде око пола осам на чесму долазио један подстанар, за кога смо тек касније сазнали да је то Владимир Иљич, умивао се, трљао хладном водом груди, прао се испод пазуха, брисао пешкиром и када би обавио јутарње умивање, питао нас, децу: 'Децо, како сте?' 'Добро смо', одговарали бисмо ми и настављали да се играмо, а он би одлазио у своју собицу, из које током целог дана није избијао“.

Изнервиран задртошћу Ивана Сергејевича што је поновио исту причу, директор рече: „Али где се из те Ваше приче види како је Лењин био хуман!“ „Како да се не види“, узврати зачуђено Иван Сергејевич. „Ми, деца смо била сама, без наших родитеља, који су били на послу. Па, он је могао све нас да побије, а није“.

Дана, 9. марта 1991. Слободан Милошевић је попут свог великог идеолошког сабрата могао све нас да побије, а то, ипак није учинио. Тачно, послао је батинаше, псе и ко-

МИЛОШЕВИЋ ЈЕ ИПАК ЧОВЕК

ХУМАН К'О ХУМКА

Ко сумња нека провери да ли је жив

Пише: Душан ГЛИШОВИЋ

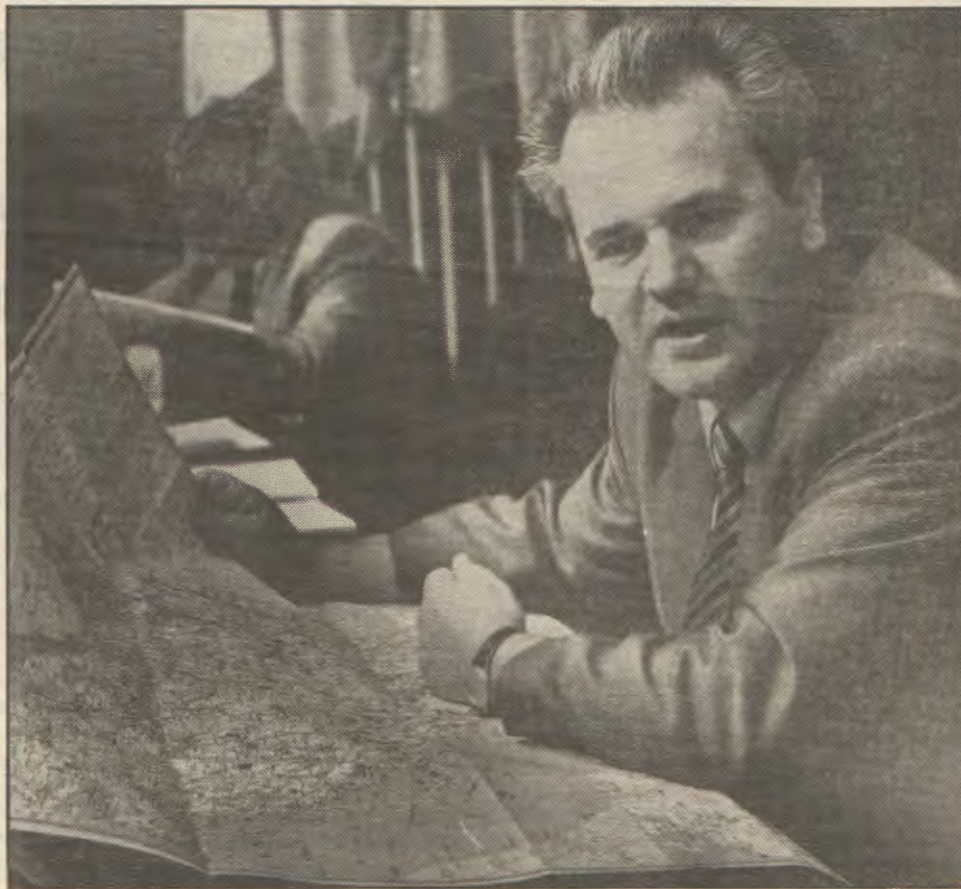
њицу на демонстранте. Наредио да се употреби сузавац, водени топови, ватрено оружје и у правом болшевичком нагону за одржањем власти по сваку цену наредио и излазак тенкова и оклопних транспортера на улице Београда. Али је исто тако тачно, да је Слободан Милошевић, да којим случајем није изразито хуман човек, могао да тражи од ко-

манданта Ратног ваздухопловства ЈНА генерала Антона Туса, што овај, свакако, не би одбио, да се из ваздухоплова митраљирају демонстранти по београдским улицама, а на Трг слободе баца и по која бомба. А то, признајете, Слободан Милошевић као хуман човек није тражио.

Из читаве ове приче, ако се она преведе на некакав језик теоријског промишљања политике, а пре свега комунизма, на видело избија основано начело болшевичких режима: ништа није тако лоше да не би могло да буде горе. И, хтели ми то или не, сведоци смо како тај принцип, од комунистичког насилног отимања власти у Југославији све до наших дана, одлично функционише.

Нема неких преко потребних лекова, али може да нам се догоди да нестане и свих које сада има. Снабдевање горивом је нередовно, али се после вишечасовног чекања и добије који литар. Али може да га уопште не буде. Не могу штедише да подигну своје девизну уштећевину, али може да им се догоди да не буду у могућности да подигну и десетину њене динарске протувредности.

Сталном претњом да од лошег има и горе, стварајући наду код великог броја људи којима владају да неће ипак доћи до „оног најгорега“, комунисти се одржавају на власти милом или силом. Да ли се под силом подразумева пендрек или тенк, то зависи, разуме се, од степена осећања хуманости комунистичких диктатора. У нашем случају од Слободана Милошевића.

Видан Глишовић

Никола Шолеја

ДА ЛИ ЋЕ МИЛОШЕВИЋ, КОСТИЋ, ЈОВИЋ, АЏИЋ, КАДИЈЕВИЋ И ОСТАЛИ СЕСТИ НА ОПТУЖЕНИЧКУ КЛУПУ

ПРИЗНАЈУ САМО СУД СВОЈЕ ПАРТИЈЕ

Приближило се време полагања рачуна за последице шестомесечног (да ли и завршеног) грађанског рата. Неко ће морати да стане пред српски народ и јавно покуша да образложи да ли су људске и материјалне жртве у толиком обиму биле неопходне, зашто је Србија доживела економски, државни, политички, војни и, надам се, морални колапс? Али, ко, када и — како?

Какве су објективне могућности, на основу важећих устава и закона да се правно и политички испита улога одговорних људи који су „задужили“ Србију, било да су на функцијама у Републици или, као српски кадрови, у

савезним институцијама. Оне, наравно, постоје и само је питање да ли ће садашња Србија као правна држава коначно почети да функционише, или је услов за тај почетак — промена актуелног режима.

За почетак, има основа за преиспитивање улоге српског трилинга у (тада још) савезном Председништву због одлуке колективног шефа државе из јула 1991. године да се ЈНА повуче са државних граница у Словенији (уставна обавеза је да брани територијалну целокупност) и да се Словенци ослободе војне обавезе у ЈНА (која је, по Уставу општа). Овај потез уследио је после краткотрајног рата, у којем су, у сукобима са словеначким терито-

Сви остали трпе судове који суде по „законима“ и „уставу“

ријалцима, или услед несинхронизованих акција Југословенског ратног ваздухопловства, изгинули или остали доживотни инвалиди стотине српских младића у униформама ЈНА. Узалуд. Штавише; и Уставни суд Југославије констатовао је да је гест Председништва апсолутно **неуставан**, али више од тога није могао, јер фамозна одлука којом је омоглави врховни командант фактички предао земљу нигде званично није објављена! Југославија је, дакле, издата усмено али — **ефикасно**.

„Командујући“ тако **Б. Јовић, С. Бајрамовић и Ј. Костић** преузели су, практично одговорност (политичку па и кривичну) за беспотребне српске жртве у Словенији.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕВРТЉИВЦИ

ПОРАЗ политике српског режима, који би могао да има и правне последице по његове челнике, настављен је и у време рата у Хрватској, а није престао ни за време петнаестог примирја. Србија, тако, званично није била у рату (по републичком Уставу Народна скупштина одлучује о рату и миру, а она је остала нема), али су њени представници у такозваном Председништву Југославије прогласили стање непосредне ратне опасности и по том основу у ЈНА мобилисали и слали на фронт, у рат — Србе!

Концепцију Југославије као асиметричне федерације или чак конфедерације, коју је српски режим пре годину и по дана енергично одбацавао, сада би прихватио али — то више нико неће и не нуди. И то није једини политички салто. Ни мировне снаге УН донедавно нису биле пожељне, да би преко ноћи С. Милошевић, Б. Јовић, А. Бакочевић и други, њихов долазак истицали као једино решење. Недостатак политичке антиципације, неспособност реалног сагледавања ситуације, погрешна процена, тек из непосредних и посредних позивала у рат одједном су израсли — миротворци!

Променити мишљење и став није грех, али ако цех тих промена плаћају животима хиљаде људи, онда је то довољан разлог да се преиспита политичка, па и кривична одговорност креатора такве превртљиве политике. Смена или оставка као политичка санкција више је него симболична (у нашим условима посебно), а последице налажу и подвргавање праву. Да ли у професионалном понашању ових људи има елемената злоупотребе власти, односно службеног положаја, подстрекавања или неког другог кривичног дела, надлежни су да утврде самостални и независни правосудни органи. У Србији данас — тешко.

Ту, на жалост, није крај, најблаже речено, неуставном понашању носилаца власти у Републици. Политика самовоље наставља се и када је оружје замукло, а на дневни ред дошла будућност државе. Свако је у Србији (па и руководиоци) дужан да се придржава Устава и закона, и да савесно и одговорно обавља јавну функцију. Даље, у Уставу је записано и да сувереност припада свим грађанима Републике Србије, а они је остварују референдумом (чл. 2), и да је председник Републике одговоран грађанима Републике Србије (чл. 88).

А у пракси: у Београду су се 5. фебруара

састали Слободан Милошевић, Александар Бакочевић, Борисав Јовић и Радоман Божовић са Момиром Булатовићем, Бранком Костићем, Милом Букановићем и Ристом Вукчевићем. Постигли су, како се каже у званичном саопштењу, „потпуну сагласност у опредељењу за заједничку државу којом ће се обезбедити континуитет Југославија“. Договорено је да председници скупштина две републике „ОДМАХ именују заједничку радну групу са задатком да припреми основе уставног уређења заједничке државе које ће бити разматране већ идуће недеље у Титограду“!

Црногорци су завршили посао непуних месец дана пре него што се на референдуму изјасне да ли ће и како уопште улазити у посао! Но, то је њихова ствар и колико год је формална боља је него у Србији. Јер, актуелни режим евидентно ни не намерава да пита српски народ у Србији да ли, с ким и у каквој заједници хоће да живи. Нити да расписује референдум како би грађани остварили своје уставно право. Нема везе шта у Уставу пише ако Милошевић, Божовић, Јовић и Бакочевић знају шта народ жели?! Нема везе ни то што је Милошевић, као председник Републике одговоран грађанима Србије, када за више од годину дана, откако је изабран, са народним посланицима у Скупштини није провео више од три сата! Па и ако посланици оцене је прекршио Устав, потребно је да две трећине укупног броја посланика у Скупштини покрену поступак за његов опозив, и да се о опозиву изјасни већина укупног броја бирача. Шанса да се ово оствари равна је — теорији. Као, уосталом, и да се у оваквој ситуацији С. Милошевић евентуално подвргне истрази **због основане сумње да је починио кривично дело злоупотребе службеног положаја, на пример**.

„РАТ у Југославији изазвали су тоталитарни режими и носиоци тих режима морају да положе рачуне и то, најпре, пред судом јавности као што је Раселов суд. То би била при-

према“, сматра професор др **Миладин Животић**.

ПРЕД СУДОМ ЈАВНОСТИ

Др **Зоран Пајић**, професор Правног факултета у Сарајеву, каже да би суђење за кривична дела почињена у југословенском грађанском рату, **требало да уследи**, да је то ствар правосудних органа, али да — „не би могли да суде протагонисти рата који се сада представљају као велики поборници мира“. Истичући да у испитивању кривичне одговорности политичка никако не би требало да остане по страни, господин Пајић закључује да не може бити суђења са истим политичком актерима у земљи.

Министар правде Републике Србије **Зоран Ђетковић** каже да је питање одговорности више политичко него правно и у „великој мери засновано на претпоставкама и унапред одређеном суду да ће све остати исто. Што се тиче одговорности, тамо где је извршено кривично дело, сигурно је да би извршиоци морали да одговарају“.

Насупрот њему, београдски адвокат **Сава Анђелковић** сматра да питање није политичко већ правно. „Хиљаде људи је убијено, прекинуте су комуникације, изоловани смо... Неко ће за то морати да положи рачуне у овом друштву — вероватно они који се налазе на челу ове земље, у лику одговорних људи који имају право да мобилишу, да објаве рат. Уставом је забрањено предати земљу, а Словенију и Хрватску су предали људи који су позвани да је бране. Мораће и неко у име те војске да положи рачуне, јер је последица непоштовања Устава срамна предаја Словеније и Хрватске“, говори **Анђелковић**.

Председник законодавног одбора Скупштине Србије **Милош Бојовић**, посланик СПС каже: „Ово је тема о којој ће историја да да суд“.

Др **Константин Обрадовић**, виши научни истраживач у Институту за међународну политику и привреду у Београду, процењује да ће бити велики притисак међународне заједнице на јавност, републичке владе, па и савезну, да се кривци изведу пред суд.

Готово је извесно да — уколико дође до судског расплета, то неће бити на досадашњем савезном нивоу, већ по републикама, односно будућим независним, самосталним државама, пред локалним националним судовима. Извесно је, такође, да ће послати бити и за међународне арбитраже, можда и међународни кривични суд, уколико југословенски грађански рат коначно испровоцира његово формирање (иницијатива за оснивање стара је тридесетак година). Биће, вероватно и међусобних захтева Хрватске и Србије за изручење људи с образложењем да су ратни злочинци...

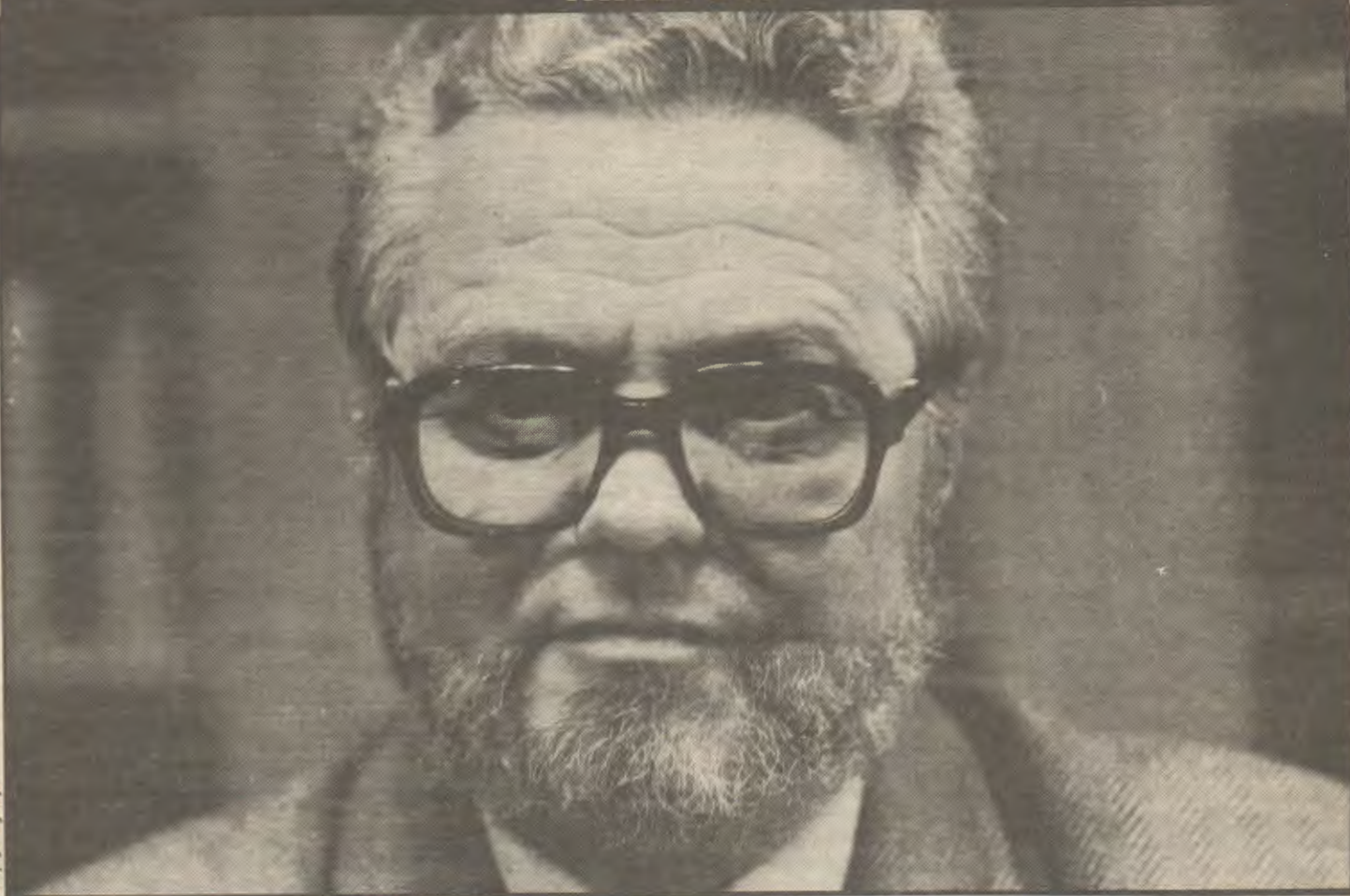
У целом том замешатељству остаје нада да кривци неће остати некажњени. Јер, злочине који су почињени немогуће је заташкати, нити њихово актери могу побећи. Међународна заједница у данашњим приликама неће заборавити недела и нема земље у коју би починиоци могли да се склопе. И то, како они који су повредили правила међународног хуманитарног права, тако и политички кривци као кумови овог хаоса на нашем простору.

Златко ЧОБОВИЋ

КРИВИЦА

Српски покрет обнове, по други пут у протеклим седам месеци, упутио је почетком фебруара, захтев Скупштини Србије да разреши дужности чланове Председништва Југославије **Борисава Јовића и Сејду Бајрамовића**. СПО је предложио и — **утврђивање кривице Јовића због катастрофе у коју смо доведени**.

У писму упућеном **Радоману Божовићу**, стоји, поред осталог: „... **Јовић и Бајрамовић, који се представљају као чланови Председништва, користећи своју моћ, одржавали су у заблуди српски народ у Крајини да ће им помоћи у самоопредељењу. Када је политика коју води СПС доживела тотални неуспех, када је тајно исељено око 250.000 Срба из Хрватске, када је погинуло око 20.000 Срба, када је десетине хиљада рањено, Борисав Јовић изјављује да су привукли светску заједницу на своју страну и да план Сајруса Венса нема мањкавости...**“

АКАДЕМИК ЛЈУБОМИР СИМОВИЋ

ГЕНЕРАЛИМА ОРДЕЊЕ, ВОЈНИЦИМА ПРОТЕЗЕ

Прошле године, у издању Српске књижевне задруге, БИГЗ-а, „Просвете“ и „Дечијих новина“, објављена су Ваша „Дела у пет књига“. То представља резиме Вашег досадашњег песничког, драмског и есејистичког рада. Како се писац осећа кад дође до тог резимеа?

— Мисли шта ће да ради даље. И више мисли о књигама које тек треба да напише, него о онима које је већ написао.

Јесте ли, у међувремену, док је припреман излазак Ваших „Дела“, започели неку од тих нових књига о којима размишљате?

— Једну сам започео, а једну сам већ и завршио. То је књига песама Игла и конач. Она треба да изађе у току ове године, у јубиларном колу којим Српска књижевна задруга жели да обележи своју стогодишњицу.

Сви ови поремећаји којима обилује наше време, сигурно доводе и до поремећаја у писању. Је ли уопште могуће писати у тренутку када се на двестотинак километара од Вашег писаћег стола пуца и гине, и кад се не зна шта нас све чека сутра?

— Могло би се рећи да сам на Ваше питање одговорио унапред, пре неколико година,

„Када су младог војника, сада тешког инвалида, унесрећеног за цео живот, упитали како се држава побринула о њему и његовим некрећним друговима, он је рекао пред телевизијским камерама: „Нику нам дали ништа осим оружја“! Сетно сам се и оне познате приче Лазе Лазаревића, „Све ће то народ позлатити“, и Шантићеве „Песме инвалида“, и „Рањеника из 1912“ Симе Пандуровића. Зар је могуће да ћемо ми наставити ону неславну традицију заборављених јунака и хероја претворених у пројаке? Па се још чудимо што неко неће да иде у рат у коме генерали добијају одликовање, а војници, после много молби и жалби, протезе“.

драмом **Путујуће позориште Шопаловић**. Тамо грађани окупираног Ужица постављају слично питање путујућим глумцима: како можете да глумите, да играте, да се шарените, кад се око вас гине, кад на Житној пијаци стоје вешала? Прошлог лета, када се разбуктао рат у Хрватској, ништа није било толико цитирано и коментарисано као оно чувено Хелдерлиново питање: „чему песници у оскудно доба?“ Питања „чему песници“, „чему поезија“, „чему писање“, не постављају се само у ратним временима, него увек. Појава сваке књиге, и у најмирнијим годинама, праћена је таквим питањима. Само се данас такво питање поставља гласније, и са неком нотом ре-зигнације. Питање „чему песници“ данас звучи тако као да се у њему већ садржи одговор који хоће да каже да је писање у оваквим околностима бесмислено. По мом осећању, литератури више прети опасност да постане бесмислена онда кад је све око ње топло, сито и спокојно. У временима у којима се сваки смисао доводи у питање, па и смисао уметности, уметност добија нову мотивацију и нови замах. Уосталом, писаћи сто никада није далеко од неког рова. Или од неког пепела на обали Колиме... Осим тога, постоје неке суштине које само уметност може да открије и формулише. Постоје светови које само уметност може да докаже. Ако бисмо се сада, због рата, одрекли тих суштине, и тих светова, наш пораз би био много тежи него што може да буде пораз у неком рату.

ПРЕВИШЕ КОНFUЗНОСТИ

Да ли је овај рат по Вашем мишљењу, рат између два политичка система, два народа, две вере, или је можда и једно, и друго, и треће?

— Многи би хтели да ово буде рат два народа и две вере, и чине све што могу да он то и постане. Ја се надам да он то још увек није. Доказ за то видим у томе што српски народ овај рат очигледно не доживљава као свој рат. Пре би се могло рећи да је ово рат политичара који своје народе, и своје политике, нису умели да воде на паметнији начин.

На развалинама Југославије одвија се драма ратних разарања, праћена најмонструознијим патолошким формама ратовања и ликвидирања људи. У којој мери ће сва ова дијаболска променити психе, како учесника рата, тако и психу целе српске нације, човека и друштва?

— Мени се чини да смо сви ми, заједно са нашом цивилизацијом и културом, одавно радикално промењени. Много пре него што је овај рат почео. И верујем да је овај и овакав рат у многоме последица оних промена кроз које смо, као народ, и као култура, пролазили током последњих педесетак година. То је био дуг период деградације, и материјалне, и моралне, и психолошке. До овог рата је и дошло, и он и изгледа овако како изгледа, зато што ми више ни изблиза нисмо онај народ који смо некада били. Да није толико деградиран, толико омаловажен, и толико изгубљен, српски народ не би дозволио да му се дешава све ово што му се дешава. При том не мислим само на овај рат. Овај рат није наша једина несрећа.

Шта мислите о изјави да Србија није у рату? Зар чињенице не доказују супротно?

— Изјавити да Србија није у рату, а Србе слати у тај рат, и судити им што у тај рат, који не признајете а у који их гоните, неће да иду, више је него дволично. Ако бисмо следили бар минималну логичку, сви они који су оптужени за дезертерство морали би бити ослобођени, јер њих амнестира изјава председника Србије да Србија није у рату. Али ми не следимо логику, него политику, а у политици је све амбивалентно и макијавелистичко. Тврдња да Србија није у рату упућена је Европи, а српским резервистима су упућени војни позиви. Ту имате школски пример макијавелизма.

Међутим, српска политика се развијала на веома особен начин. Она је страховито брзо прешла пут од оног чувеног повика на Косову: „Нико не сме да бије народ!“, до оног исто тако чувеног повика са Ушћа: „Студената на Теразијама има 10 до 12 хиљада! Нас је овде досад 150 хиљада! Ако не прихвате наш ултиматум да се разиђу, позивам вас да кренемо да их разбијемо!“

Човек који је изговорио оно прво, прихватио је за министра човека који је изговорио ово друго.

Оне који се на те позиве не одазивају, српска власт прикива на стуб срама.

— Ко одбије позив војног одсека, добиће позив војног суда. И оптужница за дезертерство. Ове оптужбе се могу тумачити и као покушај да се кривица за све ово што се десило пребаци са политичара и генерала на војнике. Политичари ништа нису урадили да тај рат спрече. Или бар нису урадили довољно, што се види и из саме чињенице да је рат уопште почео. А почео је, по свој прилици, с њиховим благословом. Међутим, они нису успели, а можда нису ни покушали, да том рату дају неки смисао, и да дефинишу његове циљеве. Они нису били искрени према онима којима

Мислим да се цела политика тог века, и његов политички стил, заснивају на тој претераној вери, коју смо изразили превеликим овлашћењима која смо му дали. То је довело до прецењивања себе. Прецењивање себе довело је до потцењивања политичке реалности, потцењивање политичке реалности довело је до погрешних процена, погрешне процене су довеле до погрешних потеза, а погрешни потези су нас довели у ову безнадежну политичку, економску и моралну изолацију.

су обукли униформе, дали оружје, и испратили их у блато и ватру. Све што је проглашено као евентуални циљ, брзо је демантовано. Чак ни тврдња да се овај рат води ради заштите Срба у Хрватској није деловала убедљиво.

Ми смо помогли Србима у западној Славонији, али не да своја имања одбране, него да их напусте и препусте Хрватима. Етнички чиста Хрватска, очишћена од Срба, вероватно ће бити један од најважнијих резултата

овог рата. У овом рату је, уопште, било много чега конфузног. Конфузија је владала и на фронту, и у позадини, у савезним и републичким владама и скупштинама. Људи нису били сигурни зашто се боре. За Југославију? За крњу Југославију? Или за Србију? Или само за деблокирање касарни? Људи нису пристајали да гину за нејасне циљеве и да ратују на реч. Дезертерство је последица целе ове политичке конфузије, и ако би неко за све ово требало да одговара, то нису они који на конфузију нису хтели да пристану, него они који су конфузију створили.

„КРЊА“ЈЕ ТАЧАН ИЗРАЗ

Мислите ли да се вреди борити за оно што је остало од Југославије?

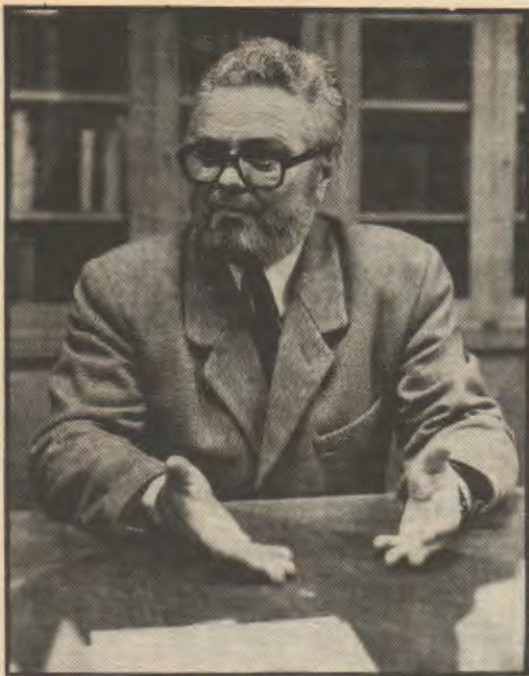
— Југославију су тако темељно растурили, да оно што је остало не улива много респекта. Ми данас имамо Југославију без четири републике. Имамо савезну владу без премијера, без министра иностраних послова, без министра одбране, и ко зна без још колико министара. Имамо Савезну скупштину без посланика. Имамо Председништво Југославије, без Југославије. Да не помињем да том Председништву недостају четири члана и председник. И кад је било у пуном саставу оно није уливало много поверења. Критеријуми за избор чланова Председништва Југославије никада нису били високи. Обратите само пажњу на језик којим говорите. Кад је на једној од проширених седница Председништва један генерал учинио нешто због чега је касније морао да се извињава, — реч је о неком откопчавању футроле револвера, или о нечему сличном, — један од чланова Председништва је новинаре обавестио да се генерал извинио. Да се он заиста извинио, то би морала бити врло комична сцена. А један други члан Председништва, кад год га пусте да јавно говори, редовно каже ондак: ондак смо ми одлучили, ондак сам ја позвао, ондак су они наредили... Кад неки необразовани физикалац каже ондак, то није страшно. Али ако члан Председништва Југославије, дакле и њен потенцијални председник, и потенцијални врховни командант њене армије, каже ондак, то значи да се на челу земље и војске налази необразован човек, и да се наша судбина налази у рукама необразованих људи... То ондак, и то извинио, слушамо сви, али изгледа да човек само у бајци има храбрости да каже да је цар го.

Да ли мислите да постоје разлози за преживљавање Југославије?

— Разлози би можда и постојали, кад би постојали они који би пристали да те разлоге уваже.

Сада се говори о некој трећој, „крњој Југославији“...

— Сама та реч каже на шта би то могло да личи. За ту „крњу Југославију“ не би се могао наћи ни лепши, ни тачнији израз. Најбољу оцену о тој идеји дао је сам народ, када је предложио да престоница те Југославије буде у Крњачи. Гледајући састанке такозване Београдске иницијативе, која је деловала неозбиљно, и овогодишњу Конвенцију о Југославији, која је деловала вашарски, можете закључити да ти људи и нису у стању да смисле ништа боље. А и иначе би било веома тешко веровати да некаку нову државу могу да

ИНТЕРВЈУ

За уређивање српско-црногорских односа, као и за уређивање свих осталих односа на овим теренима, биће потребно и активније учешће Срба из Србије. Године 1944, о судбини Срба су одлучивала два Хрвата, Тито и Шубашић. Ових дана се може десити да о уједињењу Србије и Црне Горе одлучују два Црногорца. То је можда једино побољшање које смо постигли за ових педесетак година. Треба ли да чекамо још толико да се и Срби из Србије досете да би могли и сами да учествују у уређивању својих послова?

Сад, кад никаква Југославија више није могућа, шта би Србија требало да уради?

— Не одричући се идеје о неким облицима уједињавања са другим југословенским народима, али одлажући разговоре о томе за времена кад и ми и наши дојучерашњи суграђани будемо прибранији и зрелији, и кад околности буду боље, Србија би у овом тренутку морала да се окрене себи. И да се, макар и у оквиру постојећих граница, обнови као суверена држава. С највећом пажњом би морала да се врати проблему који је заборавила: Косову, и да што пре обнови разговоре са Албанцима. Овако дуг прекид комуникација са Албанцима никоме не може донети добра. Такође би морала, брзо и без илузија, да се посвети Војводини и Санџаку, у којима има много проблема који нису за одлагање. Кад кажем **без илузија**, мислим на оно конституисање Србије као јединствене државе, које је проглашено пре две или три године, и које је већ уписано у државне празнике, а које није ништа више од илузије.

створе они који су упропастили све државе којима су досад управљали.

Како оцењујете то што иза иницијатива за одржавање било какве Југославије врло одлучно и упорно стоји Србија?

— Нимало не верујем у те иницијативе. Држава у којој влада економски, финансијски, правни и политички хаос, не може се упуштати у покушаје да са другим, исто тако хаотичним државама, ствара неку већу и сложенију државну заједницу.

ЈУЧЕ ХРВАТИ, ДАНАС ЦРНОГОРЦИ

Мислите ли да би барем Србија и Црна Гора могле да се уједине у једну државу? Код нас постоје и такве идеје.

— За оне који верују да су Срби и Црногорци један народ, било би нормално да се Србија и Црна Гора уједине. Али сви Црногорци не мисле тако.

Шта о томе мислите Ви?

— Питање да ли су Срби и Црногорци један народ поставља се, обично, само Црногорцима, и на њега се уважавају само одговори Црногораца. Вероватно зато што само код Црногораца постоје таква колебања. Ја лично сам одувек био убеђен да су Срби и Црногорци један народ. Али ми не пада на памет да не уважавам мишљења оних Црногораца који не мисле тако. Било би опасно пречути, и недопустиво ућуткивати, оне гласове у Црној Гори који кажу да Црногорци нису Срби, и који захтевају да Црна Гора буде суверена држава. Садашње инсистирање на што бржем уједињењу Србије и Црне Горе, са или без других југословенских крајева, у оваквим околностима, било би веома ризично. Из много разлога. Пре свега због наших рђавих навика. Бојим се да бисмо те рђаве навике, које смо стекли у старој држави, пренели и у нову, и да бисмо се у тој новој држави између себе сукобљавали још оштрије него што смо се у старој сукобљавали са Словенцима или Хрватима. Зато мислим да би у овом часу било много боље да Србија и Црна Гора остану (или постану) одвојене, суверене државе. Можда то може звучати парадоксално, али то је једини начин да се између Србије и Црне Горе избегну дубље поделе. За интерграцију је потребна много већа памет од ове коју имамо данас.

Песник, академик ЉУБОМИР СИМОВИЋ, аутор је митских и религиозних збирки песама: „Словенске елегije“, „Весели гробови“, „Последња земља“, „Шлемови“, „Уочи трећих петлова“, „Субота“, „Видик на две воде“, „Изабране песме“, „Десет обраћања Богородици Тројеручици хиландарској“, „Источнице“, „Хлеб и со“ и „Храст на Повлену“. Написао је драме: „Хасанагиница“, „Чудо у Шаргану“, „Путујуће позориште Шопаловић“ и „Бој на Косову“.

Оваква држава, каква је Србија данас, не може помоћи ни Србима у Горњем Милановцу, а камоли Србима у Горњем Лапцу. Стварно уједињена, стварно стабилизована, демократска, нормална, правно уређена Србија, Србија која ће бринути о поправљању својих односа са светом, Србија из које најпаветнији и најспособнији неће бежати препуштајући место најгорима, мирна и предузимљива Србија, била би поузданији ослонац Србима у Хрватској него ова изолована Србија, која прети да потоне под теретом гломазне и неупотребљиве војске која се у њу повлачи.

ДЕМОКРАТИЈА НИЈЕ ПСОВКА

Шта мислите о улози Армије у овом рату? Мислите ли да би уместо ње можда требало формирати српску војску?

— У овом веку српска војска није изгубила ни један рат, а југословенска, ево, губи већ и други. Каква држава, таква и војска. Да

би се одлучило да ли ћемо стварати српску, или неку трећу југословенску војску, зависи од тога хоћемо ли се одлучити за обнову Србије, или за формирање неке треће Југославије. С обзиром на оно што се догодило са другом Југославијом и њеном војском, тешко да бисмо се могли понадати да би неки трећи покушај могао имати више успеха. Све је то превише труло, да би се одржало. Једна од најмучнијих сцена овога рата одиграла се, по мом осећању, у Дому ЈНА у Београду, на Дан Армије, када су подељена унапређења и одликовања генералима који су се, овенчани славом, вратили из Словеније и Хрватске. Тог вешања ешарпи и колајни, тог закачињања медаља, тог пришивања и светлуцања врпци и звездица, сетио сам се поново неко вече, када је један од оних младих војника, сада тежак инвалид, унесређен за цео живот, када су га упитали како се држава побринула о њему и о његовим несрећним друговима, рекао пред телевизијским камерама: „Нису нам дали ништа осим оружја!“ Сетио сам се и оне познате приче Лазе Лазаревића, „Све ће то народ позлатити“, и Шантићеве „Песме инвалида“, и „Рањеника из 1912“ Симе Пандуровића. Зар је могуће да ћемо ми наставити ону неславну традицију заборављених јунака и хероја претворених у просјаке? Па се још чудимо што неко неће да иде у рат у коме генерали добијају одликовања, а војници, после много молби и жалби, протезе. Ми бисмо све морали да створимо поново, на потпуно новим основама. Све, и државу, и војску.

У круговима српских интелектуалаца, и не само у њима, воде се спорови око тога што је за Србију данас прече: национално јединство, или политичка демократија. Или је то можда лажна дилема?

— Правог националног јединства не може бити без праве демократије. Из неког недемократски заснованог националног јединства израсле би брзо само нове, неслоге, и опет бисмо били тамо где смо били и пре. Невоља је у томе што ми о демократији имамо погрешне представе. Уместо да демократизацију схватимо као ослобађање од стеча бирократије и диктатуре, ми је схватамо као ослобађање од обавезе да се буде учтив, да се буде одговоран, да се буде толерантан. Ми смо демократију разумели као право да гласно псујемо, и да ћубре бацамо кроз прозор. Оно што ми називамо демократијом код других се зове анархија.

Они који воде земљу демократију су, изгледа, схватили на још гори начин: као ефикаснији облик диктатуре. У телевизијском преносу једне скупштинске седнице могли смо видети и чути како један посланик владајуће странке с говорнице довикнује у клупе, једном посланику опозиције: „Ми смо ти омогућили да седиш ту!“... Пре неколико дана, дајући изјаву о оној тродневни седници Председништва Југославије, на којој су сви покушавали да убеду Бабића да прихвати Венсов план, потпредседник Председништва је новинарима казао: „Да смо хтели на недемократски начин решавати... ми смо то могли без икаквог проблема!“ Оно „ми смо ти омогућили да седиш ту“, значи, у ствари, „ми одатле можемо и да те склонимо“, а ово „могли смо на недемократски начин решавати без проблема“, значи да недемократским

методама ништа не стоји на путу, ни Устав ни закони, и да је све само ствар овакве или онакве процене интереса оних који владају. Демократија је, дакле, само привидна. И демократије ће, као и оног недавно најављеног суђења, бити, како је речено, „ако, и кад нама буде одговарало“.

Примера који демантују прокламовану демократску оријентацију српске политике има много. Да не помињем оне мартовске тенкове. Подсетићу вас само на Закон о радио-телевизији, као и на начин на који је муњевито донет, и на начин на који је, исто тако муњевито, спроведен. Подсетио бих вас и на кадровску политику, која још увек највише цени квалификације стечене у служби старом режиму. Нови режим, који је онај претходни срушио као недемократски, наследио је од њега многе недемократске принципе, критеријуме и навике. Па и кадрове. Све, дакле, може да буде прихватљиво; и све — и испољавање до јуче забрањених националних осећања, и штампање опозиционих листова, и телевизијски преноси литургије, — све може да буде дозвољено, ако ће допринети стварању оног привида демократије који ће, одлажући стварну демократизацију, помоћи учвршћењу власти. То је једини важећи критеријум.

МИЛОШЕВИЋ — СВА ПАМЕТ У ЈЕДНОЈ ГЛАВИ

Не чини ли Вам се да има неког цинизма у томе што је процес демократизације почео управо у Србији?

— Ако не прва, Србија је сигурно међу првима покренула тај процес. У први мах се чинило да ће тај процес прихватити и владајућа српска политика. Међутим, српска политика се развијала на веома особен начин. Она је страховито брзо прешла пут од оног чувеног повика на Косову: „Нико не сме да бије народ!“, до оног истог тако чувеног повика са Ушћа: „Студената на Теразијама има 10 до 12 хиљада! Нас је овде досад 150 хиљада! Ако не прихвате наш ултиматум да се разиђу, позивам вас да кренемо да их разбијемо!“

Човек који је изговорио оно прво, прихватио је за министра човека који је изговорио ово друго.

Много штошта је почело са тим узвиком на Косову. Кад је већ о томе реч, како процењујете личност човека који је то изговорио — председника Србије, Слободана Милошевића?

— Не осећам се позваним да процењујем председника Србије. Али бих, у вези с тим, могао да кажем нешто о нама. Као што знате, Устав из 1974. године нас је довео у безнадежан положај. Толико безнадежан, да је наш политички проблем увелико постао и психолошки. Не успевајући да видимо никакав рационалан излаз из тог положаја, ми смо почели да сањамо ослободилоца на белом коњу. Колико смо били потиштени, колико понижени, колико фрустрирани, види се и по томе што смо ми једну људску емоцију, један афекат, један узвик, прихватили као политички и национални програм. Кад се „појавио човек који је полицији довикнуо: „Нико не сме да бије народ!“, ми у њему нисмо видели њега, него оног митског коњаника на белцу. Тај узвик ће се и за њега и за нас показати трагич-

ним, јер ће и њега и нас одвести у једно ирационално схватање и политике, и историје. Ми смо у њега пројектовали оне могућности које смо желели да он има. И учинили смо све да убедимо и њега и себе да та снага коју у њега уписујемо у ствари извире из њега. Носили смо његове слике по митинзима, лепили их по камионима, по зидовима и бандерама, по касама у самопослугама. Испунили смо га огромним самопоуздањем, и оном претераном вером у себе, која не допушта да се верује ни у шта друго. Били смо убеђени да ће он с лакоћом све савладати и победити. Његова највећа грешка је у томе што нам је то поверовао. При том смо и ми направили своју највећу грешку: поново смо се вратили оном веровању кога тек што смо се ослободили: веровању да је сва памет у једној глави. Па смо чак и нови Устав Србије направили ослањајући се на то старо веровање: пошто је сва памет у једној глави, сву власт смо положили у једне руке. И тако смо дошли на тачку с које смо пошли.

Мислим да се цела политика тог човека, и његов политички стил заснивају на тој претераној вери, коју смо изразили превеликим овлашћењима која смо му дали. То је довело до прецењивања себе. Прецењивање себе довело је до потцењивања политичке реалности, потцењивање политичке реалности довело је до погрешних процена, погрешне процене су довеле до погрешних потеза, а погрешни потези су нас довели у ову безнадежну политичку, економску и моралну изолацију.

ПОЛИТИЧКИ И ДИПЛОМАТСКИ ПОРЕЗ

Шта поводом те изолације мислите о спољној политици српског режима?

— Последњих година, посматрајући пасивно понашање српске дипломатије и политике, често сам се присећао једне сцене из Краља Џона, у којој Шекспир описује неке двоумице у тренутку политичког опредељивања. Грађани Анжера с бедема гледају војске енглеског и француског краља и, двоумећи се за коју од њих да се одреде, резонују овако:

Снаге су подједнаке и једнако их волимо.

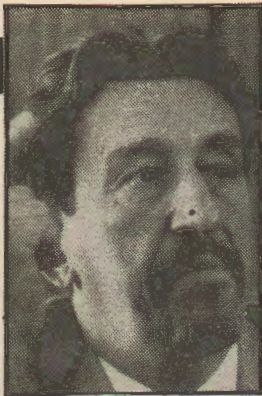
Једна ће превагнути; јер кад су тако равне

Нисмо ни за једну, мада смо за обе? И Европа је, као и грађани Анжера, чекала да се определи за онога ко на том кантару буде превагнуо. Као што знате, ми нисмо превагнули. А нисмо превагнули зато што то нисмо ни покушали. А то нисмо покушали зато што смо потпуно изгубили осећање за реалност. Ми смо веровали у нека стара пријатељства и савезништва, која није памтио нико осим нас. Ми смо били убеђени да за нас раде успомене, а за друге су за то време радили председници, министри, амбасадори, конзули, трговци, спортисти, фабриканти. И док су сви они непрекидно путовали, убеђивали и доказивали, наши политичари су седели код куће, бавили се фиктивним уједињењима, расписивали неуспеле зајмове, и заваравали нас обећањима која нису могли да испуне. Ми смо се самоизоливали много пре изолације којом смо касније кажњени. Ми спољну политику до недавно нисмо ни имали. А кад смо се коначно пробудили, и појавили се на међународној сцени, тамо је све већ било готово. Свуда нас је чекао завршен посао.

Шта нам сад предстоји? Мислите ли да је најгоре прошло?

— Бојим се да није. Бојим се да распадање Југославије није крај, и да је сад на реду распадање Србије. Срби су на територији Југославије прогласили неколико српских држава, а ја се плашим да нам се може десити да изгубимо и ову једну једину коју колико-толико имамо. Ми све морамо почети тако рећи од нуле, до које су нас довели они којима смо препустили своју судбину. Да бисмо се с те нуле помакли, морамо се најотвореније суочити са свим оним што нас је задесило. Пре свега, са нашим тешким политичким и дипломатским поразом. И са свим оним што нас је до њега довело, као и са оним што ће још из њега произићи. Са том свешћу о поразу, и о његовим стварним узроцима и последицама, постаћемо реалнији и озбиљнији. Ми сада нисмо у прилици да сањамо велике политичке снове. Наш први циљ треба да буде да сачувамо ово што досад нисмо изгубили.

Разговор водила: Славица ЛАЗИЋ

Пише: Владан А. Василијевић

НИРНБЕРТ ЋЕ СЕ ПОНОВИТИ?

СУД ЧАСТИ

Пре нешто више од четрдесет и пет година завршено је суђење пред Међународним војним судом за суђење главним ратним злочинцима Европске осовине у Нирнбергу. Означен је почетак једне нове ере у животу међународне заједнице. Злочин извршен у гажењу основних правила прихваћених од просвећених народа, праћен разарањима и масовним убијањима до истребљења читавих етничких, националних или верских група морао је да буде **примерно кажњен**. Кривци нису смели да остану некажњени, да не би послужили као пример несавесним и осоионим следбеницима. То је било убеђење свих учесника у овом процесу. Они су веровали да за собом остављају дело трајне вредности за добро човечанства. Искреност њихових убеђења можда је најбоље потврђена у преписци између америчког судије F. Biddle-a и председника САД Трумана. Члан већа Нирнбершког суда Biddle у писму од 9. новембра 1946. године, упућеном председнику Труману предлаже да се одмах приступи редиговању кодекса међународног кривичног права, као и да се затражи да УН поново потврде начела Статута из Нирнберга, у оквиру опште **кодификације злочина против мира и безбедности човечанства** (подвукао В. А. В.). Овакве мере би, према судији Biddle-у, представљале не само „овековечавање суштинског начела на основу кога је нападачки рат највећи злочин“, него и **отварање мо-**

Lay). Све у свему, стара Европа је имала разлога за задовољство, па и безбрижност. После страха која је преживљавала од 1933. до 1945. године, донекле с правом, донекле не, предала се забору и окренула визијама изгледније будућности, бришући државне, политичке и културне, привредне и све остале међе, излишне за један заједнички, ујединитељски напор за мир и прегалаштво. Удаљеност потреса, само спорадична европска присутност у њима, нарочито када је прошао паничан страх од нове светске катаклизме изазване сукобом у Кореји, створили су психозу да је насилно решавање евентуалних неспоразума у овом делу света готово незамисливо. Таласи тероризма су долазили и пролазили, али нису остављали дубљих трагова, бар и као нека врста опомене и позива на опрезност. Створена је чак и условно речено животна филозофија по којој је тероризам појава са којом се живи као и свим другим жељеним и нежељеним појавама, сталним пратиоцима уобичајене свакодневнице.

Колико је била скупа оваква заблуда показало се половином 1991. године, непосредно пред озваничавање идеја о јединственој Европи предвиђено за 1. јануара 1992. године. Као да је неко сметало да се то догоди, као да је неко жалио што и сам није присутан у томе, заборављајући да се налазио на самом прагу новог европског поретка и да тако нешто није искористио искључиво због сопствене неспособности

ЗЛОЧИН И КАЗНА

гућности да се уведу строже казне за „мање тешке прекршаје међународног права и да се користи и нирнбершко искуство у циљу утврђивања поступака и сталних установа, од којих ће, у крајњој анализи, **зависити примена међународног права**“ (подвукао В. А. В.). Због овога ће, свакако, десет година касније француски правник и хуманиста J. V. Herzog записати: „Глас Нирнберга био је апел, али је хтео да буде и опомена. Он је продужио у будућност ехо прошлости“.

НЕСПОСОБНОСТ

Идеолошка сучељавања два блока која су и онемогућавала и подстицала истовремено преображаје светске заједнице утицала су да све намере о којима је реч не буду подједнако оживотворене. Ипак, учињено је много. Нирнбершка начела су потврђена као општа правила међународног права, Кодекс злочина против мира и безбедности човечанства налази се у поступку у органима ОУН, после дугог застоја условљеног недостатком појма нападачког рата, оживљена је и идеја успостављања међународног кривичног суда, којој су се такође својевремено упорно противили представници тоталитарних држава Средње и Источне Европе, да би је сада итекао подржали на VIII конгресу ОУН за борбу против криминала и поступак са преступницима (Хавана, 1990). На другој страни, нису могла да буду избегнута нова кршења правила међународног права. Релативно систематична денацификација Немачке, која на другим странама није спровођена или не бар на тај начин, укључујући ту и збивања у Југославији после рата, није била до краја успешна. Остало је не мало некажњених криваца. То се поновило у још неким срединама. Извршени су и нови злочини: расељавање националних група у СССР, за време рата у Вијетнаму, у ратовима на тлу Африке, рат у Персијском заливу. Понегде, зависно од суда јавности и његовог утицаја на политику и власт, почиоцима недела је суђено (најбољи пример је суђење у САД виновницима покоља у вијетнамском селу Му

и непромишљености. Самозване југословенске претече рушења Берлинског зида као симбола деоба током четири деценије, постарали су се да сопствену глупост и неспособност покажу на прави начин и у правом светлу започињујући међусобни рат у размирема сопственог националног истребљења, али и озбиљног угрожавања свега што је Европа до тада изградила тражећи најбоље путеве за будућност, сада већ очигледно, свих њених народа који прихвате услове неопходне за остваривање постављених циљева у тим процесима. Југословенски властодршци, при том, за своја недела оптужују свакога само заборављају на сопствени удео за хаос који су створили и на простору бивше Југославије и у Европи и ван ње. Најпре су обманули јавност у југословенским државама, а онда су и светску јавност довели у огромне недоумице. Грубо кршећи основна људска права у области информисања, иако је њихова негдања држава ратификовала Међународни пакт о политичким и грађанским правима, обавезујући и њих на његово поштовање, они су успели да до непомирљивости заведе два највећа народа на овим просторима, злочиначки вештим злоупотребама њихових вековних размирица и трвења, да отворе процес раслојавања бивше државе на неправни начин, онако како њиховим себичним интересима одговара, да у ратним разарањима, водећи рат за који је, као ретко када у истим или сличним ситуацијама, готово немогуће одредити којој врсти оружаних сукоба припада и која би правила ту требало применити.

ЗАГОНЕТКА

Стање се значајно погоршава у смислу онемогућавања непристрасног суђења кривцима и тачног утврђивања злочина по врсти и последицама, после 18. јануара 1992. године. Најпре је извесна „неидентификована“ група посматрача ЕЕЗ доставила погубан по садржају извештај о злоделима војске генералном секретару УН на ратиштима у Хрватској. Савезни секретаријат за народну одбрану одговара на уобичајен

*Немирна савет
четири члана СПС,
који себе сматрају
Председништвом
СФРЈ, и још
немирнија код
њихових
српско—црногорских
наредбодаваца,
натерала их је да
повуку одлучујући
потез који ће
потврдити безнађе
незаштитених
народа и
неопходност
утврђивања
почињених злочина
и одговорности за
њих.*

начин. Без аргумената, уопштено, језиком политиканства а не дипломатије, оглушујући се о елементарну пристojност, оповргава се основаност извештаја. Заборавило се само на две ситуације: и пре тога је, у вези опет са извештајима те врсте, центар посматрачке мисије брзо и тачно идентификовао опет „неидентификовану“ групу својих стручњака, чему се чак ни ССНО, ни државна телевизија Србије, па ни издања „Политике“ нису успротивили, и у УН се налазе филмски и други докази за оно што је у извештају наведено, поред потписа чланова групе посматрача ЕЕЗ. Југословенска, тачније српска јавност, није уопште упозната са наводима оспореног документа. Када је ТАНЈУГ пре-нео писање штампе САД, домаће новине и остали медији остали су неми. Једино је Радио Београд, Други програм — Емисија „На првој страни“ 20. јануара, дао све податке о овом догађају. Поразне по његове актере. Реч је о бројним злостављањима цивилног становништва у Крајини и залеђу, пљачкама имовине и сл. Насупрот немоћном гневу Београда да се одбрани, на сцену ступају Amnesty International и Helsinki Watch Committee. Новембарски извештај о стању људских права у ратом опустошеној бившој Југославији који је припремљен од стране Amnesty International и писма која је Комитет упутио председнику Србије, начелнику Генералштаба и вршиоцу дужности министра војске и председнику Хрватске и начелнику Главног стожера те Републике непристрасно и до краја огољују поразну истину. Тешки злочини почињени су у оба тора. Одговорност је обострана, а њен степен може да буде утврђен искључиво у одговарајућем поступку пред самосталним, стручним и поштенним судовима или пред једним таквим судом. Али, тзв. југословенска криза не би била оно што јесте: неразрешива загонетка за сваког ко честито мисли, да се и ту нису одмах испречиле удурме. Немирна савест четири члана Социјалистичке партије Србије, који себе сматрају Председништвом СФРЈ, и још немирнија код њихових српско-црногорских наредбодаваца, натерала их је да очигледно обезглавени, повуку одлучујући потез који ће потврдити свеколико незнање незастиђених народа с којима се обесно поигравају и неопходност веома озбиљног утврђивања почињених злочина и одговорности за њих.

Председништво СФРЈ је упутило такође утварној Скупштини СФРЈ и обнародовало у листу „Политика“, а изгледа и на другим местима, чудан документ. Догодило се то 4. фебруара 1992. године (можда је и тај датум неки од потоњих историјских датума). Позивајући се на сопствене делатности још из децембра 1991. године (ко би то био у стању да утврди као веродостојно), па и још раније: из новембра исте године, као и на акт Савезног јавног тужилаштва „Кривичноправна процена активности да се употребом силе и другим против уставним путем Хрватска и Словенија отцепе од СФРЈ“ од 20. новембра 1991. године (?) и материјале комисије коју је именovala власт Србије (?), Председништво СФРЈ (вероватно да би било прецизније прочитати др Б. Костић и др Б. Јовић) прејудира ствар и тражи од Скупштине СФРЈ да припреми доказе о геноциду над српским народом у Хрватској. О осталим злочинима, без обзира што су мање тешки од овог нема ни речи, као ни о другим могућим злочинима исте врсте, иако међународни документи опомињу на опрез. Цео овај документ одише маниром „за засенити простоту“. Пун је бесмислица и злонамерности о незнању, нераздвајном пријатељу оваквих врлина, скоро да је немогуће све рећи.

Најпре је оптужена светска јавност да на суђењу у Нирнбергу усташка организација није проглашена злочиначком. Обичан човек чијем острашћивању је ова неистина намењена, треба једном да зна да тај суд није ни могао да донесе одлуку о којој је реч, јер је био ненадлежан. Оваква бесмислица чула се и на саветовању о геноциду у САНУ, октобра 1991. године. Али није сваком све дозвољено, морало би да зна Председништво СФРЈ. У извештају се тенденциозно наводи и радња злочина геноцида с позивом на Конвенцију. Овај злочин се састоји у потпуном или делимичном уништењу групе, а то се постиже убиством, угрожавањем физичког и психичког интегритета чланова, довођењем у тешке услове живота, расељавањем, спречавањем рађања. Још нешто, зашто се не размисли да је злочин геноцид над српским народом и то да се млади нараштај излаже тешким психичким повредама када га бивша савезна армија по договору са СПС и председником републике Србије шаље неприпремљеног и незрелог у ратне страхоте, често стварајући од њега бесциљне убице и пљачкаше. Исто тако, стручњаци из Савезног јавног тужилаштва би требало да знају да Међународни суд правде у Хагу расправља само о спорним питањима у примени Конвенције о геноциду, а не и о одговорности, а да Конвенција за ово последње предвиђа надлежност међународног кривичног суда, ако га прихвате стране у спору.

СУДИЈА МОРА БИТИ ДРУГИ

На једном месту у документу Председништва се позива на примену члана 8. Закона о основама државне безбедности. Тај пропис је овде неприменив. Партијска полиција је могла да обавља послове док је јединствена партијска држава опстојавала. Сада ње нема, па нема ни њене озлоглашене полицијске снаге, потпуно непримерене потребама утврђивања злочина у рату у Југославији и то оној негдашњој. Поразно је и оно што је речено о правосудју у новоствореним „државама“ под скутом СПС, које је иначе већ проглашено као надлежно да суди за злочине у питању (изјаве г. Г. Хаџића за кога сада енглеска штампа тврди да је уцењен од истог Председништва на основу скарадних фотоса из приватног живота — какву залогу има његова правда?).

СУДИЈА МОРА БИТИ ДРУГИ

Недавно је и у ове крајеве стигло писмо „Учесницима у југословенском конфликту“. Потписало га је 324 ствараоца, људи од угледа из целог света, међу којима велики број из бивше Југославије. Оно је тајна за жртвоване „најслободније“ грађане у Србији и Хрватској. А ту се тражи прекид крвопролића и суђење злочинцима, ма са које стране они долазили.

Како доћи до тога, што је уосталом обавеза свих људи који су своји на своје?

Уместо злоупотребе власти и незнања, народ мора да буде просвећен: без одлагања и најсавесније. Јавно мњење је одлучујуће. На тим круговима је да за почетак изнуде образовање неутралне комисије од стручњака, а не незналица у служби власти која ће да обезбеди поуздане доказе о злочину и злочинцима, о злочиначким организацијама. Следећи искуства Нирнберга, неопходно је да се независном суду за суђење злочинцима у бившој Југославији пружи основи за рад на утврђивању одговорности, не само садашње власти, него и дела опозиције која је на свим странама у преломним тренуцима давала подршку властодршцима зарад сопствених шићарцилука. Ваља проверити претпоставку да је злочин почео у септембру 1987. године (историјски трагична седница ЦК СКС) и наставио се у Хрватској са повлачењем СКХ и предајом власти ХДЗ. Осетљива му је тачка и 9. марта 1991. године у Београду, са његовим прогонима и колаборацијама.

На крају — почетак. Давне 1951. године **Ф. Маугиас** је у предговору „Бревијара зла“ записао: „Прогонство, осуда на смрт целе једне људске расе од стране других људи није нов догађај у историји човечанства; он увек чини дело учених појединаца према идејама постављеним од зла“. Ти појединци су у овдашњим народима.

Југословенски властодршци за своја недела оптужују свакога само заборављају на сопствени удео у хаосу који су створили у Југославији, Европи и ван ње.

Неприкосновен положај бивше савезне војске према званичним ставовима Београда и утвара какве су Председништво СФРЈ, СНВ и Скупштина СФРЈ сакривао је од лица јавности можда и најодговорнијег чиниоца у сукобу и злоупотребама које су га пратиле.

ИЗВРШНИ ДИРЕКТОР ХЕЛСИНШКОГ КОМИТЕТА ЗА ЉУДСКА ПРАВА ЏЕРИ ЛЕЈБЕР УСРЕД БЕОГРАДА ЈЕ МИЛОШЕВИЋУ И АЏИЋУ ИЗРАЗИО „ЗАБРИНУТОСТ“ ЗБОГ КРШЕЊА ЉУДСКИХ ПРАВА У РАТУ СА ХРВАТСКОМ АЛИ И У СРБИЈИ БЕЗ ХРВАТСКЕ. УРУЧЕНО ИМ ЈЕ И ПИСМО, БАШ КАО И ФРАЊИ ТУЋМАНУ, АЛИ ЈЕ ЗА НАС ОД ИНТЕРЕСА ОНО ВЕЗАНО ЗА СРПСКУ СТРАНУ

НИШТА НИСУ ПРОПУСТИЛИ

Дакле, у писму се каже да „Хелсинки воч“: „Владу Републике Србије сматра одговорном за кршење ратних правила. Изјаве српске владе да је Србима у Хрватској потребна заштита од прогањања хрватске владе изазвале су страх и хистерију међу српским становништвом и повећале напетост које су довеле до насиља.

Влада Србије је, такође, затварала очи и у неким случајевима подржала формирање најмање три паравојне групе из Србије. Изгледа да је најброталнија од њених група предвођена Војиславом Шешељем. Друге две групе предводе Жељко Ражњатовић и Мирко Јовић...

Тakoђе, сматрамо и ЈНА и савезну владу Југославије одговорним за вођење ових група, будући да је ЈНА изводила војне операције, у којима је командовала нерегуларним јединицама или деловала у координацији са њима.

Амерички „Хелсинки воч“, дубоко забринут извештајима о озбиљним повредама људских права од стране српске Владе и Југословенске армије, тражи од Слободана Милошевића и Благоја Аџића да истраже повреде набројане у овом писму и казне оне који су за њих одговорни.

Повреде описане у овом писму укључују:

Смакнуће цивила по кратком поступку: најмање 200 цивила и разоружаних бораца погубљено је по кратком поступку у 14 случајева у току пет месеци;

Неограничену и неодговорну употребу силе против цивилних циљева (која је проузроковала хиљаде убијених цивила и њихово рањавање. Процењује се да су половина погинулих и две трећине рањених — цивили. Болнице у Осијеку, Пакрацу, Винковцима, Вуковару и Задру оштећене су или уништене бомбама, минама и артиљеријом);

Мучење и малтретирање заробљеника: Српске снаге држе отприлике око 36 логора широм Војводине, Србије, БиХ и Крајине (у којој постоји 18 логора). „Хелсинки воч“ је примио извештаје да су услови у овим логорима ужасни и да се у много случајева затворници муче и пребијају. Логори су у Бегејачи, Сремска Митровица;

Нестанак цивила: најмање 5030 људи ухапшено је;

Узимање талаца: „Воч“ је примио много извештаја о људима заробљеним ради размене.

Уништавање цркава: чланови Бискупске конференције током новембра су забележили да је уништено или оштећено 348 цркава.

Присилно измештање и расељавање цивилног становништва: српске власти и ЈНА одговорне су расељавање хиљада људи са

циљем да се од ових територија, са некада мешовитим становништвом, створи етнички чиста средина. Србија планира да насели 20000 Срба из Западне Славоније у 17 окупираних села у Барањи.

Убијање новинара: Од 26. јула је најмање 16 новинара погинуло на задатку у Хрватској. Девет новинара је ухапшено, а затим ослобођено од српских снага, док су четворица нестали. Током рата најмање 28 новинара је рањено, најмање 63 нападнуто, а преко 38 је на друге начине малтретирано.

Насумична употреба нагазних мина: камион „Лекари без граница“ 19. октобра наишао је на мину док је евакуисао рањенике из Вуковара и две медицинске сестре су тешко повређене.

Напад на хеликоптер посматрача ЕЗ: борбени авион ЈНА оборио је 7. јануара хеликоптер са пет чланова посаде. Сви чланови посаде су погинули.

Пљачке: Након освајања Даља присилно је пописана сва имовина око 165 несрпских породица које су остале у селу и од њих тражена изјава да своју имовину преносе на локалне српске власти.

Поред ових прекршаја у вези са оружаном сукобом у Хрватској, „Хелсинки воч“ је документовао и:

Рестрикције штампе и слободног изражавања у Србији и узнемиравање и репресију опозиционих политичких личности и људи који су се изјаснили против рата. Српска влада је такође покушала да ућутка и

застраши опозиционе политичаре и политичке групе кривично их оптужујући. Почетком јануара подигнута је кривична оптужница против Вука Драшковића, вође СПО, који критикује политику председника Милошевића у Хрватској и Србији.

„Хелсинки воч“ сматра да су оптужбе против Вука Драшковића неоправдане и да су средство политичког застрашивања.

Присилна мобилизација: „Хелсинки воч“ је веома забринут због онога што изгледа покушај српске владе да ућутка антиратне активисте и личности из опозиције шаљући их на ратишта у Хрватској. ова пракса је најраспрострањенија у Војводини и Београду.

Прогањање мировњака: Српска влада представља антиратне активисте као фашисте и издајце српске нације. Многи истакнути интелектуалци као што су Мирко Ковач, Богдан Богдановић, Филип Давид и Весна Пешић добијали су претње да ће бити нападнути или на неки други начин повређени због својих антиратних активности.

У новембру је нападнуто седиште Центра за антиратне акције у Београду, затим седиште Партије реформиста Србије, београдско седиште ЈУТЕЛ-а, а „Хелсинки воч“ не зна ни за једно хапшење одговорних за такво насиље.

„Хелсинки воч“ је забринут због извештаја да ЈНА приморава локалне листове у Крагујевцу и другим областима у унутрашњости Србије да штампају спискове људи за које ЈНА тврди да су дезертери...

Ми упућујемо овај апел потресени страховитим крвопролићем у југословенском сукобу. Потреба да се нагласи важност онога што се догађа, а не само коме се догађа, навела нас је да заједно упутимо овај апел против ратних злочина. Наша је нада да ће ова осуда сугерисати починиоцима таквих недела да се злочини не могу некажњено чинити. Позивамо све оне који осећају исто да нам се придруже и дигну свој глас протеста.

УЧЕСНИЦИМА У ЈУГОСЛОВЕНСКОМ КОНФЛИКТУ

Рат је најмрачнији пораз човечанства који доноси патњу свима. Посебно злочини над цивилним становништвом и ратним заробљеницима захтевају осуду свих добронамерних људи. Без обзира ко су жртве и којој страни припадају, за те злочине нема оправдања. Зато тражимо:

- да све стране у сукобу одмах и недвосмислено осуде све ратне злочине
- да све стране размотре све оптужбе за ратне злочине, без обзира ко је могући кривац или жртва
- да свака страна гарантује да ће окривљенима за ратне злочине бити суђено, под непристрасним међународним надзором и са пуном правном заштитом
- да свака страна предузме мере да оптужени присуствују свом суђењу
- да се свако ко је ослобођен оптужбе сматра невиним од сваке сукобљене стране
- да сви проглашени кривим буду праведно кажњени, без обзира којој страни припадају и какве положаје заузимају

Најзад, тражимо од свих сукобљених страна да званично потврде ове мере, без обзира на то да ли и колико дуго такве мере већ подржавају.

(324 потписника из целог света)

Мада су режимски медији учинили све да што боље амортизују шамарчину, коју је Стејт Департмент одвалио Слободану Милошевићу најновијим саопштењем поводом посете лидера СПО Вука Драшковића Сједињеним Америчким Државама, звук ове шљаге и даље одзвања по шумама и горама силоване и рашчерупане Србије. Саопштењем САД ултимативно је захтевано од Србије да не чачка много по Босни и да поведе рационалнију политику. Услуг је наглашено топлим пријемом Драшковића ударена пацка Мићуновићу и стављено до знања да је руководство Демократске странке у протеклом периоду превише енергије трошило на учвршћивање партијских позиција, а премало на рушење антисрпског режима на власти.

Изгледа да и сами Американци, који су предуго комбиновали са „картом Милошевић“, овим гестом признају своје заблуде. Кажем то стога што постоји неписано правило у светској политици: нема тог лидера који се не може срушити од стране владара планете, Вол-Стрита и ММФ-а, када они то одлуче. Баш као што им је Садам Хусеин потребан као контрабаланс Ирану, тако је и Милошевић нужан као контратежа Хрватима, који имају тенденцију опијања ситним тријумфима, који их обавезно доведу у воде маније величине, али и као контратежа другим евентуалним „тешким“ политичарима на Балкану. Но, Милошевићев режим почео је непријатно да узнемирава знатно шире географске просторе, а на унутрашњем плану прети буквалном националном катастрофом. Долази стога време да се Србима понуди оптимистичкија перспектива и мировање. Срби су заиста далеко најнезгоднији на Балкану, па сада и Американци, изгледа, почињу да лукавим дозирањем опомена српским комунистима сигнализирају Србима могуће излазе из хладног и мрачног тунела маскираног социјал-комунизма.

У америчкој подршци **србијанској Србији** протеклог викенда стоји и јасна опомена Милошевићу и оним струјама у Армији, које не желе да се помире са новим односима унутар бившег југословенског простора. Порука властодршцима јесте да се **СРБИЈА МОРА ПОВУТИ СА СВИХ ОСВОЈЕНИХ ТЕРИТОРИЈА**, а да ће УН, Америка и Европа гарантовати Србима сва права и аутономију тамо где су велински живаљ. Свет позива Србију да, ако се већ декларише за мир, престане са хушкањем народа преко својих интелектуалних првака на тврдње о геноциду. По њима Хрвати нису некакав геополитички фактор који би могао да реализује било шта слично. Срби морају да се већ једном из вода директне стратегије, оне која решења види пре свега у војним активностима, пребаци у воде индиректне стратегије, оне која се ослања на мудру, чврсту и конзистентну дипломатију и геостратегију. Војска мора да схвати како неће моћи ништа значајно да однесе из Босне, иако је то већ делимично успела у Словенији и Хрватској, и да тамо нема више шта да тражи. Војне кадрове, међутим, треба сталожено изделити, тако да свако има своје јединице и армију, као и војну опрему. Ионако ће све те војне снаге, тако ми се чини, када се дилетанти у политици повуку са јавне сцене, а

ИСТЕКАО СРБИ И АМЕРИКА МУ РОК УПОТРЕБЕ

Нас нико у свету није мрзео нити нас мрзи, али ми више немамо право да толерисањем социјал-комунизма на овим просторима себе и даље гурамо у извесност хаоса и пропасти

Пише: **Зоран ПЕТРОВИЋ — ПИРОЋАНАЦ**

ступи на власт сасвим нова генерација политичара, у релативно блиској будућности заправо чинити заједничке одбрамбене снаге. Без обзира на то како се та конфедерација звала. Порука из Америке, са Вол Стрита и из ММФ-а јесте да нас не треба претерано да брине што вуфорични и хистерични Хрвати из Херцеговине лапдрјају о својим великохрватским опцијама. Добиће и они, као што смо добили ми, по носу и прстима да ће све да се пуши. У свему овоме нема никакве везе где су католици, где муслимани, а где православци. Сви заједно су **rain in the ass**, а када неко стекне такав надимак, обавезно бива кажњен тако да му скоро не падају поново такве глупости на памет.

Мали трачак освешћивања од блентаве српске политике јавља се и у коментару партијски крајње дисциплинованог Александра Прље у „Политици“. Он је дозирао наговештај заокрета полупризнањима, и наравно, морао је да то гарнира наоко непоколебљивим ставовима председника „више државотворне Србије“ (само да је још објаснио каква је то разлика између више и мање државотворне државе, био бих му захвалан). Но, тај, последњих месеци, значајни навеститељ политичких потеза Слободана Милошевића, и овога пута је, чини ми се, индикативан. Свакако да можемо да очекујемо значајније потезе Милошевићевог режима, све у сврху операције спашавања трулог прерушеног социјал-комунистичког режима у Србији. Грађевина

коју је Милошевић саздао у протеклих неколико година сваког се часа може урушити и побити нас. Тај режим данас некаквим замрзавањем цена „јунаштвом“ исплаћивања чак читавих пензија, кратким задржавањем старе цене хлеба и штампањем до бесвести, тамо у Топчидеру, нових Тесла-новчаница, доказује само једно: реч је о антисрпском, антинародном, неодговорном режиму, који је самом себи сврха. Његов стуб је човек, који је у свему што је досад учинио доказао да је реч о сасвим осредњем комунистичком кадру, дуго припреманом за владавину, али без талента којим се издиге до способног државника. Све са њим и око њега био је дилетантизам, осорност, презирање народа који га је изабрао, редовно ћутање онда када је требало да се обраћа својим грађанима, неподштавање значаја србијанске Србије, чак и брукање српске нације широм планете. Пустош иза њега захтева године стрпљивог рада и огромних напора да српска нација поново стекне прелако изгубљено место планетарно респектованих нација. Или, како рече мој пријатељ, новосадски мудри човек у унутрашњој илегалу: „Милошевић је човек који је успео у само једној ствари. У овом рату је прокоцао све што су Срби тешким жртвама чинили у претходна два“. Шамарчина Стејт Департамента зато Србији треба да буде довољна за отржењење. Нас нико није у свету мрзео, нити нас мрзи, али ми немамо више права да толерисањем социјал-комунизма на овим просторима себе даље гурамо у извесност хаоса и пропасти.

Радован Караџић није много забринут због могућности избијања грађанског рата у Босни и Херцеговини. Он има резервну отаџбину на Дедињу.

★

Војвода Шешељ се у интервјуу „НИН-у“ хвали да је из Крајине отерао капетана Драгана. То је, за сада, његов највећи ратни подвиг. Није познато да је војвода из Крајине протерао иједног усташу.

★

Референдум у Црној Гори о политичко-државном статусу ове републике одржаће се на пролеће. Референдум у Србији о било чему одржаће се на куково лето.

★

Освојен је Вуковар. Сада предстоји општи напад на Вука.

★

Сликар Милић од Мачве предложио је братимљење Вуковара и Хирошима.

Подржавамо идеју и предлажемо братимљење Београда и Пекинга.

★

Постаје ли ЈНА професионална војска(?), пита се „Политика“ у наслову једног текста. Био би ред! До сада су ЈНА водили потпуни аматери.

★

У заједничком саопштењу представника Српске православне цркве и Римокатоличке цркве истакнуто је да се у Југославији не води верски рат. Дабоме, Срби и Хрвати више ником ништа не верују.

ПЕТОКОЛОНАШ: Александар ЧОТРИЋ

★

Полако, али сигурно Милошевић своди Србију на београдски пашалук. Зато му ништа друго није преостало него да оде у Турску.

★

На трибини СПС-а у Новом Београду Мила Штула је рекла да су на челу неких странака психијатријски случајеви. Не треба сумњати у то. Штула одлично познаје вође СПС-а.

★

Слободан Милошевић је заменио Тита у много чему. Ускоро ће и „Кућа цвећа“ бити испражњена!

★

Радован Караџић и на питање Колико је сати одмах телефоном зове Београд?

★

Радмило Богдановић, бивши министар полиције, на питање о кажњавању резервиста рекао је на трибини СПС у Старом граду: „Не можемо 15.000 људи извести на суд“.

Можда социјалисти толике људе не могу

извести на суд, али њима је пошло за руком да милионе Срба већ осуде.

★

Пуне две године у Србији је на сва звона рекламиран „Зјајам за привредни препород Србије“. После свега, испоставило се да су милиони долара утрошени за препород Савеза комуниста Србије.

★

О Југославији — све најлепше.

★

Србија је некада добијала у рату, а губила у миру. Добила је и у овом рату и то: погинуле, обогале, расељене, психо-трауматизоване.

★

Са Шиптарима што пре треба отпочети дијалог. Ускоро на Косову ни један Шиптар неће знати српски.

★

Много боље би било да је Милошевић уместо реченице „Да сви Срби живе у једној држави!“ казао „Да сви Срби живе!“

★

Званичници настоје да је истина о Србији по сваку цену продре у свет. Не схватају да ће тада иностранство о нама имати још лошије мишљење.

★

Не знамо добро да радимо, али зато смо у овом рату показали да не знамо ни да се тумачемо.

★

Власти Републике Србије плаше се уједињења са Републиком Српском Крајином. У Крајини су наике забрањене комунистичке странке.

★

Наша средства информисања често јављају да хрватске паравојне формације располажу великим количинама наоружања стране производње. Углавном, ради се о оружју заробљеном од ЈНА и произведеном у Југославији.

★

На Топчидеру се налазе наша два једина успешна предузећа: Црвена звезда и завод за израду новчаница.

★

Идеал Слободана Милошевића и Фрање Туђмана је — шлем по глави становника.

★

Немачкој дугујемо већну захвалност. Коначно нас је одвојила од Хрвата и Словенаца. Зато — — Danke Deutschland!

★

Најзад смо пронашли чврст ослонац. Доведени смо до просјачког штапа.

★

Економска ситуација у Србији осетно се погоршала. Влада је почела да се бави привредним проблемима.

★

Србија има колективног шефа државе — Миру и Слобу!

★

По свој прилици, у састав „треће Југославије“ ући ће следеће територије: **Мачва, Посаво-Тамнава, Шумадија, Поморавље, те Подриње и Колубара.**

★

Војводина **Шешел** је у овом рату промовисао нову доктрину „**Blitz Kriega**“ („муњевитог рата“). Задржао се на ратишту укупно **два минута и тридесет три секунде.**

★

Смиља Аврамов, члан експертске групе Србије на мировној конференцији у Хагу, сада каже да је Србија **дипломатски рат изгубила и пре његовог почетка!** Биће да се пораз збио још **9. децембра 1990.**

★

На конференцији за новинаре у Влади Србије, крајем јануара, чуло се од надлежних министара и следеће: „**Тек сада видимо шта значи имати храну.**“

Ми смо одавно видели шта значи **имати будале на одговорним положајима.**

★

Ови што галаме: „**Немамо шта да једемо!**“ у ствари су **страни плаћеници.**

★

ТВ Београд је ових дана почела да емитује серију „**Последња оаза**“. Неупућени су помислили да је тема серије — **комунизам у Србији!**

★

РЕКЛАМА: Изгледа **шашаво**, али делује. **Мене леђа још увек боле.**
МУП СРБИЈЕ

★

СПО је опозиција **СПС-у.** Остале странке су опозиција **СПО-у.**

★

Ми смо **бележили само успехе**, све док се није појавила **опозициона штампа.**

★

Председник Милошевић је као врлину новог председника српске владе навео — **младост.** Оно друго што уз то иде се **подразумева само по себи.**

★

Милошевић је до пре само две године био „**убеђени комуниста**“. Надамо се да ће га **супруга поново убедити**

★

Србија је **9. децембра 1990.** завијена у — **црвено.**

★

„**Срби никада више неће живети у Хрватској**“, каже **Милан Бабић.** С тим се апсолутно слаже и **Фрањо Туђман.**

★

Свакодневне експлозије и пуцњава уверавају нас да се најновији уговор о прекиду ватре не потшудује једино у **Београду.**

★

Српске власти кукају — **издала нас је Француска!**

Српска опозиција кука — **издала нас је Француска 7!**

★

Захваљујући **Бранку Костићу** и сличнима — Срби су се вратили својим **коренима.**

★

У наше земље **доћи ће десет хиљада плавих шлемова.** Колико ће их се вратити — **не зна нико!**

★

Радош Смиљковић на седници комисије **СПС** за организационо-политички развој, рекао је следеће: „**Недовољно смо агресивни у спровођењу програма!**“ **Пребијени демонстранти 9. марта сигурно не деле његово мишљење.**

★

„Србија треба да буде **костур** нове Југославије“, кажу неки политичари и историчари. Биће сигурно! **Срби већ сада немају шта да једу.**

★

Цене у нашој републици определиле су се за **царство небеско.**

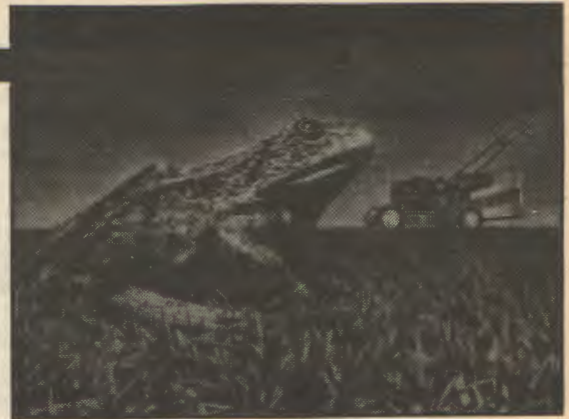
★

Црногорци чврсто држе **положаје око Дубровника**, а још чвршће **положаје у врху српске власти.**

★

Срби су у рату против Хрватске били **осетно хендикепирани.** Имали су **ЈНА на својој страни.**

★

Српски четнички покрет је колективни члан. Српске радикалне странке, а Српска радикална странка је колективни члан **Социјалистичке партије Србије.**

★

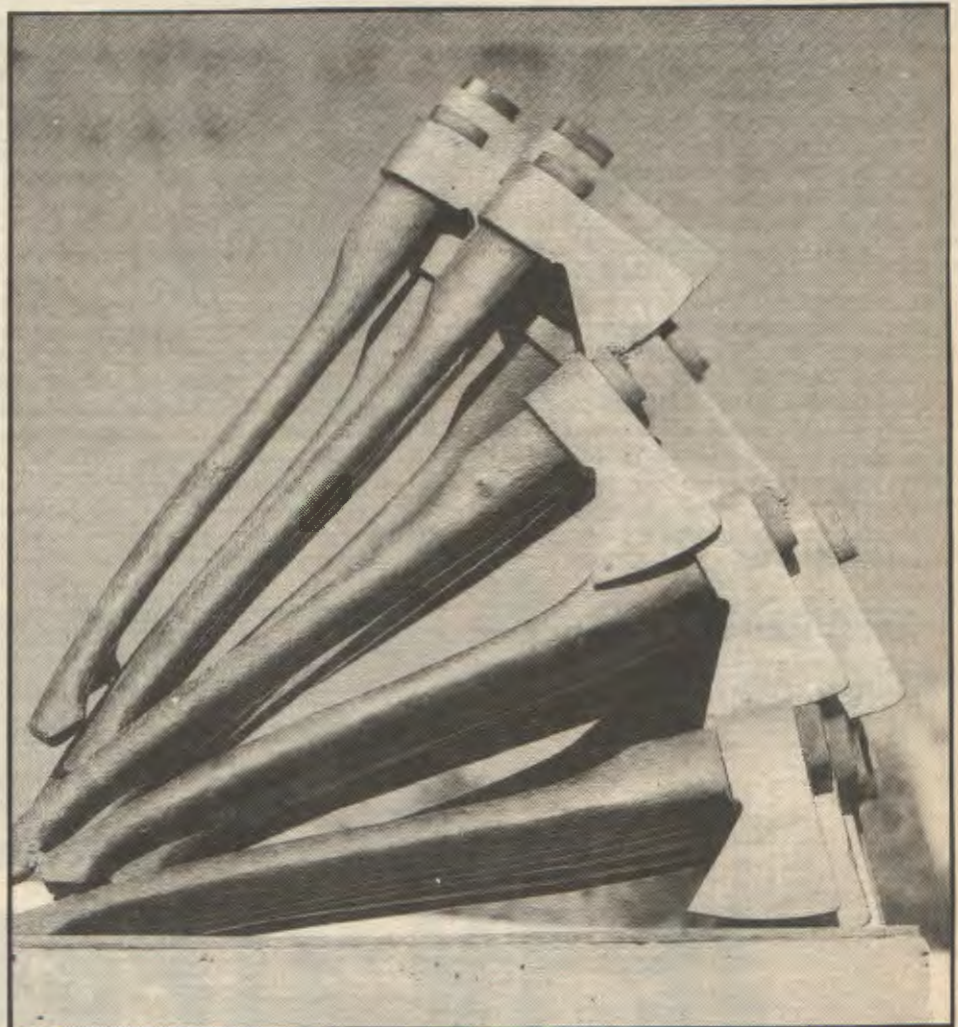
„**Да је зло, зло је, да ће бити горе, биће**“, рекао је **Брана Црнчевић** у Инђији на трибини **СПС-а.** Црнчевић је врло добро описао ситуацију у коју нас је довела **СПС** и чак је предвидео да ће та странка остати на власти и у наредном периоду.

★

Када је рекао да генерал **Ацић** има два грама мозга, **Мирко Јовић** је стварно — **претерао.**

★

Србија јесте **усамљена**, али они што је воде, изгледа нису **баш сасвим сами.**

Пише: Милена М. ПОПОВИЋ

Поводом недавне прославе седамдесетог рођендана Добрице Ћосића, творци српског јавног мњења говорили су и о оним издајницима у српском народу који одбијају да прихвате велики књижевни ауторитет овог писца као ауторитет непогрешивог националног вође. О онима који су се супротставили политичким идејама састављача националног тестаментa, који извршава Слободан Милошевић, говорио је и академик Љубомир Тадић, некадашњи борац за слободу политичког изражавања. Говорио је о њима са презиром, означавајући их дрвосечача који покушавају да обору храст (читај: великог српског писца) да би се тако успели до крајњих тачака његове висине!

Ако данас било шта може да послужи за утеху овом Удружењу дрвосеча, које је поменути академик промовисао са екрана српске државне телевизије, онда је то чињеница да су се његови чланови супротстављали многим политичким порукама великог прозног писца од којих је и најпознатија и најважнија она по којој „ако не дође до новог споразума о државној заједници неких југословенских народа, српски народ мора створити своју државу на својим етничким просторима“. Храст о коме је говорио Љ. Тадић није срушен али је срушен мит о српској држави на српским етничким просторима. Тај мит је оборен управо онако како је Тадић мислио да ће неки оборити храст о коме је говорио. Пао је пред ноге Хрватима и Словенцима који сада могу и без алпинистичке опреме да измере његову висину. А пао је и због тога што је српска власт схватила да би се у евентуалном наставку „рат изгубио у свим варијантама“, како је обелоданио ових дана лично председник Социјалистичке партије Србије, Борислав Јовић. Испада да је српска актуелна власт тек ових дана схватила да се десило оно што је опозиција сматрала неизбежним од самог почетка југословенског грађанског рата. Речи о српској држави на српским етничким просторима, изговорене на самом почетку ратних сукоба, постали су централни циљ српске политике, ратни циљ који никада није формулисан онако како се то чини у часним ратовима. Због тога циља упућивана је српска омладина у пакао хрватских ратишта одакле се неретко враћала раскомадана у лименим ковчезима. Хоће ли, са сећа-

њем на нове гробове посејане широм Србије, велики писац изаћи поново у јавност, на насловне стране Политике, и рећи да је био неразуман његов сан о томе да се мора створити српска држава на српским етничким просторима, просторима које и Хрвати сматрају својим, чиме би се „завршила борба (подвукла М.П.) за ослобођење и уједињење коју српски народ води два века“? Надамо се да хоће. То је једини начин да са миром у души уђе у историју.

Писац је дужан да измири своје рачуне са народом. Српска власт је то већ учинила. Она је десетковану српску младост ставила на душу Милану Бабићу, а све оно што се дешавало на ратиштима Хрватске протумачила као своје „доследно залагање за мирно решавање југословенске кризе“. Ако се неко од челника странке на власти и упусти у анализе протеклих догађаја онда се оне крећу између тврдњи да је „оно што је војним путем до сада требало постићи — постигнуто“ и да је „рат сраман не само због жртава него због разарања и економског осиромашавања земље,“ како рече и председник српске Скупштине. Ипак, остаје нејасно зашто је све што је требало постићи — постигнуто у једном срамном рату и шта је то у ствари постигнуто.

КАШЊЕЊЕ КАО СУДБИНА

Ово последње, изгледа, неће бити никада разјашњено пошто српска власт одавно користи метод који се заснива на преименовању циљева. Циљеви се никада јавно не обелодањују, они се сами наговештавају, а на крају пута утврђује се да је циљ био управо оно што је испало као резултат борбе. Овог пута пошло се, како Бакочевић рече, у срамни рат са циљем да се створи држава у којој ће живети сви Срби. Пошто се показало да је тај циљ неостварљив, сада се тврди да је циљ одувек био да се „обезбеди миран и слободан живот Србима у Крајинама“ и да се „обезбеди њихова локална власт“. Дакле, тврди се да је резултат овога грађанског рата управо оно што гарантује Повеља о људским правима, оно што, на пример, могу да имају Албанци на Косову без капи проливане крви. За то им је довољно да напусте само идеју о сецесији јужне српске крајине.

Тек што су убедили српски народ да једну од дванаест звездица са заставе Европске заједнице треба заменити кукастим крстом и да „нема другог избора него да се, као и

пре пола века, стане фашизму на пут“, српски властодршци су направили заокрет ка миротворству. Тај заокрет довео је до тога да се паћеницима називају они који су до јуче називани издајницима и дезертерима, да се народ у Србији назива „таоцем наопаке политике председника Републике Српске Крајине“. Овај последњи исказ представља само незнатног преформулисану тврдњу председника највеће српске опозиционе странке о томе да је свака политика наопака ако у њој периферија одлучује о центру. Због ове тврдње овај опозициони првак проглашаван је издајником. Међутим, из уста С. Милошевића она делује као херојска мисао којом се решава проблем српског народа са дна понора у који га је гурнуо лично Милан Бабић.

Разлоге који су довели С. Милошевића у ситуацију да данас личи на Вука Драшковића — кад говори о рату и миру, а на Сајруса Венса из Пионирског парка — док држи запаљену миротворну свећу у рукама, заиста није тешко открити. Њих је донео талас међународног признавања суверенитета Републике Хрватске у њеним авнојевским границама. Такође, није тешко ни предвидети да ова Милошевићева промена неће спречити Америку, коју владајућа странка покушава да прикаже као изненадног савезника Србије, да поступи као и Велика Немачка. Ово је постало очигледно после нагле промене руског става према решењу југословенске кризе који је уследио у току потоњег Јељциновог сусрета са Бушом. Русија је након тога признала Хрватску и тиме изненадила само српске социјалисте, што је само нови доказ да они нису исправно протумачили Јељцинову забрану деловања комунистичке партије у Русији. Први наговештаји Русије о признавању Хрватске, изненадили су и Милошевића у таквој мери да је упутио писмо руској влади, у коме је исказао неслагање са њиховим наговештеним акцијама. Из Москве су му поручили да је његово писмо закаснило бар три недеље „пошто су одлуке већ донесене и саопштене заинтересованој страни“. Узимајући у обзир да су закашњења константа Милошевићевог политичког деловања, остаје му за утеху да је овога пута закаснио само неколико недеља, што је готово занемарљиво у односу на његова друга закашњења. Порука из Москве упућена Милошевићу донела је, коначно, и међународно признање честим тврдњама српске опозиције да званична власт у Србији у свим важним ситуацијама неопростиво и непоправљиво касни.

ОДГОВОР ЈЕ: ДА!

Наравно, САД ће признати Хрватску као суверену државу тек када буде јасно да су

КАКО ПОРАЗ ПРЕТВОРИТИ У ВЕЛИЧАНСТВЕНУ ПОБЕДУ

„Ако ме питате да ли Милошевић прихвата да су Срби мањина у Хрватској, мој одговор је: да!!!, рекао је лорд Карингтон. Милошевић није рекао ништа.“

КО ЛИ

ЈЕ ТУ ДРВОСЕЧА?

плати шлемови запосели територију Републике Крајине. Завршни ударац по Милошевићевом методу решавања српског националног питања учиниће такође САД увођењем Хрватске у чланство Организације Уједињених Нација. Након тога, уследиће и признавање суверенитета БиХ у њеним авнојевским границама. Ово ће бити логична последица референдума у коме ће се огромна већина грађана изјаснити за сувереност БиХ, што наговештавају и резултати недавне анкете коју су направили новинари Јутела. У тој анкети, у којој је учествовало 204.000 грађана, њих 200.000 се изјаснило за суверену БиХ. Овај резултат је поразан по процене СДС БиХ о исходу референдума и то је главни разлог што се он у Србији ни не помиње.

Суверена БиХ ће онемогућити ЈНА да на границама Републике Српска Крајина контролише Туђманове ратне акције. Немачка, Русија и САД ће, дакле, толико удаљити Милошевића и ЈНА од граница спорних територија у Хрватској, да ће сваки покушај да се помогне тамошњем српском народу да скине шаховницу са Книнске тврђаве бити проглашен агресијом на једну суверену државу, чланицу Уједињених Нација. Због ових чињеница није тешко закључити због чега Туђман једва чека да плати шлемови дођу на подручје Крајине.

Невесела перспектива у погледу измена авнојевских граница између Србије и Хрватске учинила је да народ заборави на оне који су се заклињали да неће никада дозволити да Хрвати при напуштању Југославије поведу са собом и делове српског народа. Они, међутим, данас тврде да је циљ постигнут јер „присуство мировних снага УН не прејудира политичка решења“, чиме се српски

народ у Крајини обмањује да ће решење бити ипак у његовом самоопредељењу, чије остварење наводно треба да обезбеде трупе УН. Да самоопредељења неће уопште бити, сведочи и лорд Питер Карингтон, који је у једној мало запаженој изјави рекао да је Милошевићев став да „ако део споразума који предвиђа заштиту мањина прихвати и Хрватска и преузме обавезу да га примењује, онда би то била адекватна заштита Срба у Хрватској“. „Дакле“, закључује Карингтон, у поменутој изјави, „ако ме питате да ли Милошевић прихвата да су Срби мањина у Хрватској, мој одговор је: да!“ Ето резултата Милошевићевог решавања српског националног питања. Међутим, то што је Милошевић рекао Карингтону, не говори јавно народу у Крајини. Бабић је то протумачио као нагодбу Милошевића са Туђманом, коју српски народ у Крајини не може да прихвати.

ОСТАЈЕ ЈОШ САМО ПЕСМИЦА

Али и расцеп у српском блоку, који је кулминирао у Милошевићевом чувеном писму упућеном Бабићу, има и своје позитивне стране. Да није дошло до сукоба између ове двојице српских лидера, који су Французи с правом означили као праће прљавог српског веша пред лицем Европе, не би било могуће проникнути у све аспекте које носи данашња званична српска политика. Импресивно је деловало набрајање свих врста помоћи које је Србија упутила Крајини, при чему су у набрајању учествовали готово сви званичници из српског политичког врха. Незапамћени попис инвентара који је направио Борисав Јовић,

изигравајући цариника на границама крње Југославије и Крајине, открио је да су из Србије у Крајину упућивани не само сендвичи и воћни сокови, него и калашњикови. Тако је у српском случају са лакоћом откривено оно што су Хрвати својевремено крили као змија ноге. Да би се открили путеви којима је из Мађарске увожено оружје у Хрватску, организован је прави шпијунски рат, чији је исход забележен у једном аутентичном филму. Међутим, показало се да је филм био у толикој мери несавршен да је чак и Туђман тврдио да је фалсификован. Да би прикрио стварне чињенице, Туђман се усудио да говори о филму, иако је каснији развој догађаја показао да о тој материји не зна готово ништа. У то је уверио и свога пријатеља Хелмута Кола, коме је нанео велику штету забраном приказивања на територији Хрватске свих филмова у којима се говори о Немцима као агресорима. А Борисав Јовић, иако зна да Хрвати немају никакве доказе у рукама, нуди јавно признање о увозу оружја из Србије у Крајину! Није ли то кључни доказ да партија која за свог председника има Б. Јовића треба да се сада и одмах заложу за расписивање нових избора. Ако није, после свих пораза које смо доживели у сукобима са Хрватском и Немачком, не остаје нам ништа друго него да их оставимо на миру. А након тога усредсредимо се на остваривање новог великог циља Социјалистичке партије Србије: усредсредимо се на разобличавање песмице — захвалнице коју су Хрвати написали за своју браћу Немце. Надајмо се да ће бар овај циљ бити остварен до нових избора.

НИ ИЗДАЈНИЦИ ВИШЕ НИСУ СИГУРНИ ДА ИМ НЕЋЕ ПОКРАСТИ ИДЕЈЕ

ДРУГ ИЗДАЈНИК

Синдром преузимања мисли, дела па и читавих филозофија од дојучерашњих „непријатеља“ постао је за актуелну српску власт један од начина голог опстанка. Питање је само коме досадашњи „издајници“ да се жале, јер им је овај високопоштован статус већ поприлично угрожен.

Пише: Гордан ЈОВАНОВИЋ

Можете ли да „излицитирате“ који би од свих српских велеиздајника могао да понесе барјак највећег. Вук Бранковић, Дража Михаиловић, Димитрије Љотић, Милан Недић?

Узмимо насумице, рецимо, „љотићевско-недићевску коалицију“, која би до самоубиства изиритирала сваког поштеног српског патриота, социјалистичког нарочито. Како и не би кад је поменута „коалиција“ оличење квислинштва и колаборационизма!

Како вам, на пример, звуче овакве издајничке идеје:

— да се одмах прокламује независна држава,

— да се власт преда српској оружаном сили,

— српска територија је свуда тамо где почињају невине српске жртве: пређашња Србија, Војводина, Срем, Славонија, Босна и Херцеговина, Далмација, Црна Гора са Скадром и Солуном,

— свечана изјава захвалности српског народа за ослобођење од Југославије и других непријатеља српске независне државе.

Не, ово се сасвим случајно поклапа са најновијим тезама професионализованих великосрпских идеолога Милошевића, Јовића, Сејде Бајрамовића, Костића I и Костића II...

Ово нису ни захтеви преузети из кабинета садашње српске владе нити из политичке кухиње неких опозиционих партија, него део из Deutsch-serbische Verständigung („Немачко-српски споразум“), који је сачинио истакнути љотићевски идеолог инж. Милосав

Васиљевић. Српска власт је предлог оваквог споразума, септембра месеца 1943. као свој политички кредо упутила Немцима.

Потреба овакве Независне Државе Србије образложена је непоузданошћу и немоћи Независне Државе Хрватске ДА НА СВОЈОЈ ТЕРИТОРИЈИ УСПОСТАВИ МИР. Да би се тај мир успоставио, Милутин Недић, брат Милана Недића, израдио је ПЛАН ПРЕСЕЉЕЊА Срба из Хрватске у Босну и Хрвата из Босне у Хрватску. СЛИЧАН ПЛАН о пресељењу 2,5 милиона људи са етничких српских територија и усељењу око 1,5 милиона људи имао је и др Стеван Мољевић, уважени члан четничког Националног комитета, још 1941. године. Г. Недић, узгред, сматра да у тој Независној Држави Србији скупштина треба да буде саветодавни орган, а да посланике не треба бирати, већ да они буду постављени декретом, баш као и начелници округа.

Такав план подржао је лично Рибентроп па се, захваљујући тој подршци, г. Недић нашао у Берлину не би ли и самог Хитлера ПРИДОБИО ЗА СВОЈ ПЛАН. У „срданом“ разговору, који је трајао свих двадесет минута, Хитлер је рекао да су га Срби два пута ујели за срце и да ће их уништити ако се то догоди и трећи пут. Недић после рата сведочи: „Говорио ми је да је раније био веома расположен према српском народу, да га је, поред немачког, јединог и ценио и да га је економски спасао 1933. године. Том приликом викао је на мене, тврдећи да одредбу „100 за једнога“ не треба укинути већ да се повећа на „1000 за једнога“.

Како је план о великој Независној Држави Србији неславно пропао, остала је резервна варијанта — „КРЊЕ“ ВЕЛИКЕ СРБИЈЕ. Због тога се М. Недић Писмом обраћа председнику Црногорске народне управе Љуби Вуксановићу и нуди му „да у што краћем времену створимо темељ срећне будућности српском народу и његове обновљене државе. Тај темељ мора да буде чврста и снажна осовина Цетиње — Београд, око које ће се изградити нова обновљена држава српског народа“. У

име првог корака ка остварењу свог плана Недић обећава и свестрану материјалну помоћ братском народу Црне Горе.

План о стварању српско-црногорске федерације, између осталог, предвиђа:

— стварање великосрпске федерације, која би се састојала од Србије, Црне Горе и Санџака...

— генерал Недић постао би председник федерације,

— делови федерације образоваће привредну и валутну унију, али ће задржати аутономију управе, нарочито у областима унутрашње администрације и културних послова,

— федеративна влада добија стварно право располагања извршном влашћу...

У вези са свим овим, Недићев сестрић и следбеник, писац Станислав Краков, каже: „САВ СЕ БАЦИО У АКЦИЈУ СПАСАВАЊА СРПСКОГ НАРОДА ИЗВАН ГРАНИЦА СРБИЈЕ И СТАВЉАЊА ШТО ВЕЋЕГ БРОЈА СРБА ПОД ЗАШТИТУ НАЦИОНАЛНИХ ОДРЕДА... ДА БИ КРАЈ РАТА, МА КАКАВ ОН БИО... СРПСКИ НАРОД ДОЧЕКАО СКУПЉЕН У СВОЈОЈ НАЦИОНАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ, КОЈА БИ ОБУХВАТАЛА СВЕ ШТО ЈЕ БИЛО МОГУЋЕ ОД СРБА, ДА СЕ СПАСЕ И ОКУПИ ОКО СРБИЈЕ...“

Епилог свих ових историјских комбинација — познат је.

Још су познатије комбинације актуелних српских властодржаца, али је — епилог још увек непознат.

У суштини, разлика између првих и других је само у томе што су први још увек ИЗДАЈНИЦИ, а други то жарко желе да буду.

Свака друга разлика између првих и других сасвим је — безначајна. Као што је безначајна чињеница да је најупотребљаванија реч у Хитлеровим говорима „мир, мир и само мир!“. Али, овде није реч ни о Хитлеру ни о бившим издајницима. Реч је о историји као курви.

СВАКИ СВОГА ИЗДАЈНИКА

Дошло је, изгледа, у Републици Србији време да ФУНКЦИЈА ИЗДАЈНИКА постане једна од најважнијих друштвених и државних функција. Покретачка функција друштва, такорећи. Готово да нема „званичног“ издајника из ближе или даље историје Србије који нема реалну шансу да ускоро постане један од „стубова“ српске „мисли“ или државности“. Најгоре (или најбоље) у свему томе је што ни актуелни српски велепоседници власти не желе да прокоцају историјску прилику. Јагма за најквалитетнијим ИЗДАЈНИЦИМА, чије би мисаоне тековине могле да се уграде у сопствену биографију, постала је друштвена игра „број један“.

Узмимо за пример, на пример, још увек актуелног ИЗДАЈНИКА, познатог усташу и србободера Анту Марковића. То је онај што је у правом тренутку знао да Војводину погоди право у срце — да административним мерама ограничи цену основних прехранбених производа само зато што је знао да је храна оно што Србија поседује више него други. Онај што је лимитирао и цену струје, опет, ваљда, знајући да ће Србија тиме највише да изгуби. Његове манире преузео је Радоман Божовић, човек који га је највише пута у животу (и једног и другог) назвао ИЗДАЈНИКОМ. Само што је то сада за добробит српског народа. Тако се Божовић са својим ИЗДАЈНИКОМ баш аутобиографски овајдио.

Узмимо за пример, на пример, и Вука Драшковића. Што је тај био ИЗДАЈНИЧИНА! За владајуће маркетиншке стручњаке прави — ИЗДАЈНИК МУЛТИПРАКТИК! Био је ИЗДАЈНИК кад је писао о јамама и камама. Касније их је преузело пола САНУ, пола УКС, пола Скупштине и готово целокупно српско државно руководство. Био је ИЗДАЈНИК кад је говорио о свесрпском јединству, које би требало остварити мирним путем и договорима. Преузели су први део, али је остао ИЗДАЈНИК због оног „мирним“ и „договорима“. Био је ВЕЛЕИЗДАЈНИК када је разговарао са Месићем. Касније је Милошевић сазнао „за јадац“ па се са усташама и сличнима у разним приликама изразговарао толико колико је Драшковић могао само да сања. Онда је дошао рат, па стао. Сада су се сетили оног „мир“ и „договора“ па сви редом, почев од Милошевића и Јовића, па до Костића и Бајрамовића причају о миру као да је бесплатан. Драшковић одједанпут постаде најцитиранији КЛАСИК ИЗДАЈНИК на овим просторима.

Тако је власт, поред постојећих, окупирали и више него значајне функције поштених ИЗДАЈНИКА. Није ли то разлог за суђење онима који су ИЗДАЈНИЦИ — престали да буду!

Б. С.

КАКО РАДОМАН БОЖОВИЋ ЗАМИШЉА БОЉУ БУДУЋНОСТ

БАНКАРИ СУ УГРОЖЕНИ

„Кад метнеш кварно месо у замрзвач па га извадиш напоље оно и даље остане кварно“

ПИШЕ: ЧЕДА М. ИЛИЋ

Тресла се гора родио се миш. Нови премијер Србије и његово кабинет очигледно имају мањак идеја. Прибегли су опробаној и неуспешној ствари — **замрзавању**, које се бар двадесетак пута у досадашњој југословенској пракси показала као пуцањ у празно. И, као чисто демагошки потез, такве одлуке су убрзо постајале прозирне. Народ је итекако на својој кожи осећао да и када су замрзнуте, цене расту истим темпом, или можда још и бржим, него кад су слободне.

Ако је неко поверовао да ће због најновијег замрзавања пролазити јефтиније грдно се преварио. Хлеб је појефтинио шест динара, уље 10 динара, струја 15 одсто и ПТТ 19 одсто. Али, истог тог дана дневне новине су „скочиле“ са 30 на 50 динара, путовање возом је поскупело за 40 одсто, а авионом за 25. Међо је достигло цену од 700 динара, а килограм јабука 120 динара. Инфлација маршира и даље, а премијер **Божовић** замрзавање улисује у своју радну биографију као велики успех на старту.

Да ли је председник српске владе, иначе професор Економског факултета у Суботици, свестан да је замрзавањем ставио под лед и све неправде и нелогичности и тако их конзервирао за нека будућа времена. Јер, они произвођачи који су мудри или добри прогно-

зери, правремено су своје цене нереално подигли и државни лед их је дочекао на много вишем нивоу него цене оних фабрика или произвођача хране који су били умеренији тј. скромнији. „Има нешто труло у држави Данској“ рекао је Шекспир. У нашој држави трула је идеја да се социјалистичком економијом, за коју су типични овакви потези и све остале врсте администрирања, стиже у бољу економску будућност, односно блаостање.

ОРТАЦИ КОЛО ВОДЕ

Шта значи замрзавање најбоље је дочарао сељак са Каленић пијаце у Београду: **„То ти је као кад метнеш кварно месо у замрзвач, па кад га извадиш напоље, оно и даље остаје кварно“.**

Међутим, од **Радомана Божовића** друго се није могло ни очекивати. Као велики љубитељ друштвене својине и противник либералног приватног власништва, које увек некако успева да се измигољи испод државне шапе, он једноставно у свом арсеналу идеја нема других механизма да заустави економски колапс. Замрзавањем га такође неће зауставити, али ће бар једно време наивнији део становништва мислити да је премијер велики добротинитељ, јер је снизио цену хлеба за шест динара.

Постављајући на чело новоформираног Економског савета Србије професора **Ивана Максимовића**, такође поборника друштвене својине, **Божовић** је и тим гестом само потврдио којим економским смером мисли да упуту Србију. Професор Максимовић, пензионер, а својевремено и ментор премијера, јер је Божовић код њега бранио своју докторску дисертацију, на неки начин је и Божовићев ортак, јер су недавно издали заједничку књигу, наравно о **друштвеној својини**.

Да је **Радоман Божовић** ангажовао за креирање економске будућности Србије неког светског научника, или бар млађег економисту, или успешног привредника одавде, могло би се веровати да ћемо добити модернију, тржишну економију. Овако, професор Максимовић ће моћи да му дели савете које је делио и претходним савезним премијерима, од **Веселина Ђурановића**, **Милке Планинцић** и **Бранка Микулића** до **Анте Марковића**. А докле су нас претходне владе довеле јасно је и малом детету.

Прибегавајући замрзавању нова влада се опасно замера и неким својим љубимцима. Нафташи и електропривреда не морају да снижавају, али не смеју ни да повећавају цене. Иста судбина је задесила и Радио-телевизију Београд. Њена претплата је замрзнута на 390 динара. До сада је паритет цена између дневних новина и телевизијске претплате увек био око односа 2:1 у корист штампе. Сада је тај паритет озбиљно нарушен, јер 30 или 31 „Политика“ или „Борба“ колико има дана у месецу, кошта 1500, тј. 1550 динара, а телеви-

зијска претплата је готово четири пута нижа. Највероватније информативно чедо режима Радио Телевизија се значи лоше провела. Има Бога, а може се тумачити и тако да се не исплати увек бављење слугерањским послом.

ОДМРЗАВАЊЕ ИЗБОРА

Ако је све око замрзавања цена јасно, око замрзавања плата има много бацања прашине у очи. Драматична упозорења једног од министара да су разлике, па тим и неправде у платама огромне и да то треба спречити замрзавањем, прича су за малу децу, тим пре што је министар неспретно изабрао пример да директори неких банака зарађују месечно 250.000 динара а њихове чистачице више од председника владе. Народ је поверовао да ће те високе плате сада да мирују бар неколико месеци, док ће оне ниске моћи да расту и да се на тај начин елиминише неоправдана разлика у примањима.

Истина је, међутим, да ће и те највеће плате и даље моћи да расту. Према законском предлогу „раст плата у државним органима, јавним предузећима, финансијским и другим организацијама ставља се у чврсту пропорцију према оствареним зарадама у Србији. Просвечна примања у електропривреди, нафтној индустрији и цевоводном транспорту моћи ће да буду већа за 58 одсто у односу на просек зарада у привреди. У ПТТ организацијама, банкама, осигуравајућим заводима и Радио телевизији плате ће моћи да буду 30 одсто веће у односу на раст зарада у привреди. То практично значи да ће директор банке, ако плате у привреди расту 10 одсто месечно моћи да повећава своју плату за 3 одсто. На 250.000 динара досадашње плате добиће повећање од 7.500 динара, док ће радник у индустрији, чији је просек плате 10.000 динара добити повећање од 10 одсто, односно од 1000 динара.

То је истина о такозваном замрзавању плата. Народ каже „Ко има, даће му се“. Народ у ствари цитира Библију, која је пуна примера да божанске правде нема свуда и у свако време. Према томе високе плате посланика, државних службеника, функционера, банкара, нафташа и других и даље ће да расту, умереније него до сада, али ће суме које ће примати на име повећања плата бити знатно веће од оних које ће радници примати на име својих повећања зарада.

И то би било све што програмом влада нуди Србији. Обећава наравно, али врло магловито и уопштено, премије и субвенције пољопривреди и свакојаку потпору сељаку, али то пре свега треба тумачити као ново удварање сељацима пред локалне изборе, јер власт је свесна чињенице да је у изборима децембра 1990. године село одиграло значајну улогу.

ТРАЖИ СЕ КЕРТЕС

ГДЕ НАМ ЈЕ ПОСЛАНИК?

04.02.1992. г.

Predsedniku Skupštine Srbije Aleksandru Bakočeviću

Uvaženi gospodine predsedniče

Duboko pritisnuti brigom za našeg poslanika mi dolepotpisani građani izborne jedinice 21 Grocka obraćamo Vam se ovim putem da nam pomognete da saznamo gde je naš poslanik Mihalj Kertes. Odkako je dobio na izborima samo se jedanput pojavio na ovoj teritoriji i to u februaru prošle godine. Od tada se našem poslaniku gubi svaki trag, više se nijednom nije ni pojavio niti se bilo ~~kom~~ kome pismom ili telefonom javio. Pošto građani ove izborne jedinice smatraju da nisu baš toliko ~~xgradići~~ Bogu zgrešili da nemaju ni vodovod, ni kanalizaciju, ni puteve ni telefone bio bi bar red da imaju poslanika pa ma kakav on bio.

Nema veze što je Mađar, što ne zna ~~ni~~ baš sve padeže srpskog jezika, nema veze ni što nam je mnogošta obećavao, sve mu praštamo samo neka nam se vrati. Opraštamo mu sve grehe, a ako se kojim slučajem nešto naljutio na nas kunemo se da više nećemo da budemo toliko drčni u zahtevima da ispuni svoja obećanja. Ako je problem što ovu teritoriju slabo poznaje jer je ovde dolazio samo jednom pred izbore i jednom posle izbora, pa sad ne sme sam da se upusti ovde da ne zaluta stavljamo mu se u ~~ni~~ službu da ga vozimo i vodimo. Hvala Bogu, imamo automobile i traktore, a i poneki crveni zadržao nam se po selima te možemo, ako ne bude bilo benzina, da ga upregnemo u zaprežna kola. Naša sela su, istina, malo brdovita, ali ako je naš poslanik mogao po kafanama navrh Grocke nadamo se da će moći i do naših kuća, voćnjaka i vinograda.

Ako nam je gospodin poslanik, daleko bilo, bolestan pa zbog toga ne može da nam dođe spremni smo da uložimo veliki trud i sva raspoloživa novčana ~~resursa~~ i druga sredstva samo da ga spasimo. Samo da znate kako smo se topili od miline kada nam je onako delio silna očaravajuća obećanja. Spremni smo da angažujemo sve naše lekare, travare, a javila se i baba-žana, seoska gatara, da pripomogne ako je baš toliko zlo. Ako je stanje baš kritično spremni smo da stanemo u u dugački red i svi do jednog da damo krv našem poslaniku. Tvrdimo da će odmah ozdraviti i da će mu se ~~ni~~ konačno ostvariti životna želja da u njegovim venam teče srpska krv.

Uvaženi predsedniče, ako se naš poslanik ~~xpikiti~~ uplašio da neće moći da ostvari sva ona obećanja koja nam je dao kažite mu da smo mi i znali da će to tako da bude. Ako se rasrdio što nije prošao u prvom krugu neka se ne ljuti na narod, ni u drugom krugu nisu glasali za njega. Nema veze što je mandat dobio na silu, mi ćemo bar silu da poštujemo.

Uspeli smo da kod mesnih zajednica obezbedimo prostoriije za našeg poslanika, termin može sam da bira. Bićemo strpljivi još mesec dana, ako se ni tada ne pojavi moraćemo preko novina da ga tražimo. Nadamo se da nećemo biti prinuđeni da dajemo i novčanu nadoknadu za bilo kakav podatak o njemu.

Sa očajničkom željom da nam pomognete da se drug Braca što pre vrati pozdravljaju Vas građani Kaluđerice, Leštana, Vinče, Ritopeka i Boleča!

(потписи 67 грађана)

Отварајући душу пред Горбачовим, језиком разумљивим теоретичарима научног социјализма, Слободан Милошевић је назначио какву је Србију намеравао градити са својим партијским друговима. „Упркос свим тешкоћама са којима је и дневно и историјски суочен, социјализам је најпрогресивније друштво нашег доба. Данас је извесно да он представља будућност човечанства. Не само због прогнозе које су у оквиру учења о научном социјализму дали Маркс и његови следбеници а нарочито Пењин, већ и због стремљена у том правцу, које данас изражавају све прогресивне снаге савременог света“, рекао је Милошевић Горбачову не тајећи да се и Србија, попут СССР, суочила са тешкоћама. „Ми настојимо да своје тешкоће решимо не зато да бисмо доказали да је социјализам најбоље друштво, већ зато да би наша деца и будући људи на материјалним и духовним тешковинама које им остављамо, могли да се даље развијају и живе боље од нас“, објаснио је Милошевић и додао: „Кад су руке скрштене не само да се ствари не решавају него обично почну да их решавају други, они који их не би решили у нашу корист“.

Данас је Горбачов политички пензионер, а српске ствари су у своје руке узели други и нису их решили у српску корист, упркос чињеници да српска власт није седела скрштених руку. Милошевићево „непогрешиво“ осећање за или — или метод (или ће Србија бити јединствена држава или је неће бити; или ће Југославија бити демократска федерација или је неће бити; или ће српски народ изабрати другог представника уместо Бабића или српска власт неће комуницирати са властима у Крајини) исказао тезом по којој или нам руке неће бити скрштене или ће нам други наметнути решења која нам не одговарају, и овога пута показало је да политика није исто што и књиговодство а посебно не — банкарско књиговодство. Такође, данас су нејасне оне духовне и материјалне тековине које нашој деци оставља странка на власти да би живела боље од нас, како обећа С. Милошевић. Оно што је данас извесно то је неуобичајени несклад између онога што српска држава, Србија по вољи СПС, нуди својим грађанима и онога што од њих тражи.

„СВЕТСКИ НИВО“

Познато је да је својевремено странка на власти оптужена за олако обећану брзину у решавању централних проблема српске државе, попут онога на Косову, и да је због те оптужбе покренута права лавина идејно —

политичке диференцијације широм Србије која је са политичке сцене однела најпре творце те синтагме о политичким брзинама. Данас се, међутим, показује да је олако обећана брзина једино што српска власт може да понуди својим грађанима. То се најпре односи на „брз економски развој Србије са чврстим ослонцем на тржишну економију и економску мотивисаност радних људи“, како је најавио С. Милошевић још далеке 1988. године. Коликом је олако обећаном брзином најављен поменути брзи економски развој Србије показује чињеница да у међувремену у Србији није било никаквог развоја, а посебно не брзог, што потврђује поново С. Милошевић у своме говору, одржаном недавно у дому ЈНА, следећим речима: „Ми немамо другог избора него, као и пре пола века, да станемо фашизму на пут, и да затим, и што пре, поново се латимо огромног посла који треба да обавимо на економском препороду Србије“. Али, од грађана Србије се тражи да испуњавају обавезе према држави као да је њен економски развој дигнут на светски ниво. Тако је у Србији уведен порески систем по узору на модерне европске пореске системе, чак су послати и порески стручњаци на усавршавање у неке европске земље. О апсурдности оваквог односа државе према својим грађанима најбоље говори чињеница да су грађани дужни да плаћају порез и на камате од девизне штедње, која им је заробљена у банкама и за коју не постоји никаква државна гаранција!

Србија је данас правна држава у оној мери у којој је то дозволила странка на власти. Репресија према грађанима Србије који су према савезним законима проглашени дезертерима, оставља утисак да је Србија европски утемељена правна држава која поштује федералне законе. И заиста, српска власт консеквентно примењује неке од федералних закона иако нико не може да покаже где почињу а где престају границе федерације. Међутим, ако неки федерални закони српској држави не одговарају, тада се они са лакоћом стављају ван снаге као што је случај са законима који регулишу несметани проток људи, идеја и роба унутар федерације. Србија је, дакле, правна држава омеђена са једне стране законским притисцима на своје грађане да не избегавају обавезе у вези са одбраном интегритета и суверенитета савезне државе и, са друге стране, законским нормама које укидају и интегритет и суверенитет

федерације, попут оне норме којом се спречава проток робе унутар савезне државе за коју су грађани Србије дужни да дају живот ако то савезна власт од њих тражи. Ова парадоксална правна ситуација последица је чињенице да је Србија суштински организована као држава у којој се и политичка и извршна власт налази у рукама једне партије. О тачности ове тврдње говори и одлука о покретању кривичне тужбе против председника највеће опозиционе странке због његовог учешћа у организовању чувених деветомартовских демонстрација.

Владајућа партија се у међувремену заштитила и од последица демократизације, која је требало да преплави Србију брзином која је опет олако обећана, и од покушаја опозиције да се избори за право на реализацију свога мишљења, читавим системом репресија које су или законске природе, или су срачунате на рушење моралног интегритета појединаца и група које су у опозицијом односу према странци на власти. Ове друге репресивне мере кулминирале су у изјавама челника владајуће странке у којима се владајућа партија у Мађарској оптужује за покушај налажења „савезника“ у српској опозицији за остварење својих територијалних претензија према Војводини. Мађарска ће у том савезништву наводно добити територије а српска опозиција — власт! У правној држави, а српски социјалисти за Србију мисле да је таква, оваква вест о деловању опозиције била би довољна или за организовање велеиздајничког процеса против опозиције или за подношење кривичне пријаве против твораца овакве инсинуације о деловању опозиције. Не само да се ништа од тога није десило, него је за подигнуту оптужницу против В. Драшковића речено да ће бити актуелизована „ако и кад

или како председник Републике и његови следбеници имају храбрости да десетомилонским народом манипулишу као кукљом потрепштином

**МОЖЕ ЛИ ДРЖАВА СРБИЈА
ДА ТРАЖИ ОД ГРАЂАНА
ОНО ШТО НИ САМА НЕ
МОЖЕ ДА ИМ ПРУЖИ**

НАРОД КАО ЧЕКИЋ

нама (Социјалистичкој партији Србије — прим. М. П.) **буде одговарало, на пример, ако и ове године покушају да понове 9. март**". Ово је обелоданио лични идеолог СПС, академик Михаило Марковић.

Солжењичин је написао томе о патњи појединаца супротстављених ауторитарном режиму. Али, ни он није на сибирском леду и у условима сибирске глади досегнуо осећај беспомоћности коју доноси сазнање да је јавно прокламовано да ће човеку бити суђе-но ако и када буде одговарало странци на власти. А то се, као што видимо, протеклих дана десило у Србији.

КОМБИНОВАЊЕ ДРЖАВА

Да би државна власт могла да има било какву комуникацију са својим грађанима, као минимални услов поставља се питање граница државе унутар којих се протеже компетенција те власти. У случају Србије, чији суверенитет партија на власти посматра као део суверенитета савезне државе која је у растаклању, тај минимални услов није испуњен. Пред очима грађана Србије, будућности савезне државе се мењала оном брзином којом су се мењале идеје странке на власти о начину њеног поновног конституисања. Пре непуних годину дана из врха те странке поручивано је Југословенима да ће Југославија бити модерна и демократска федерација или је неће бити. Тада се очекивало да ће ипак бити очуван идентитет и суверенитет Југославије а као гарант тог интегритета помињана је и федерална армија. Овакву савезну државу децидирано су одбацили Хрвати и Словенци, а странка на власти у Србији поставила је нови програм: Савезна држава ће бити демократска и модерна федерација оних република које се нису изјасниле за отцепљење од Југославије. Овакву федерацију одбацио је муслимански и македонски народ па је формулисана нова концепција о границама будуће савезне државе коју је обелоданио академик Михаило Марковић следећим речима: „У нову заједничку државу свакако ће ући Србија, Црна Гора, Српска Република Босна и Херцеговина и Република Крајина“.

Само неколико дана касније исти академик ће сузити границе нове државе: нову савезну државу чиниће Србија, Црна Гора и Српска БиХ. Дакле, нова држава остала је без Републике Крајине пошто је она признавањем суверенитета Хрватске од стране ЕЗ очигледно стављена под јурисдикцију Хрватске. И, коначно, уследио је нови ударац савезника, црногорских комуниста: Црна Гора ће ући у савезну државу, али као суверена република! Ова одлука црногорске странке на власти води ка стварању конфедерације двеју држава што је **неупоредиво неповољније решење по српски народ од конфедерације коју су Словенци и Хрвати нудили Србима у почетној фази југословенске кризе**. Ова српско — црногорска конфедерација држава оставила би изван својих граница преко 30% Срба који су живели у авнојевској Југославији.

ПОКАЗИВАЊЕ ЗОНА

У међувремену, Србија је наметнула својим грађанима ове растегливе границе нове

савезне државе као потпуно реалне и упутила их на ратишта да их бране својим животима. Ових дана, после огромних жртава у рату, српска власт је Уједињеним нацијама препустила територије српских Крајина са потпуно нејасним решењима о самоопредељењу српског народа који тамо живи. И то у тренутку док нам још одзвањају у ушима оштре речи српског председника, изговорене пред лицем Европе, из којих је недвосмислено следило да **после онога што су Хрвати учинили српском народу у западној Славонији нико разуман не може да очекује да ће Срби пристати да живе у било каквој форми хрватске независне државе**. Али, политичари и постоје да дају реч и да је погазе, а Милошевићу се то овога пута десило тек када су га аргументи силе, које му је пружила ЕЗ, привели познатију права. У тим аргументима и лежи његово нагло преобраћање у миротворца, његов новогovor готово бестидно преузет из арсенала српске опозиције. „Наглашавам“, каже С. Милошевић у писму Бабићу, „да присуство мировних снага у Крајини значи одбрану њених становника миром, а не ратом, а између мира и рата свако ко је разуман и поштен изабраће мир“, а ми у тим речима препознајемо неке челнике српске опозиције који су због таквих речи проглашавани за издајнике и сејаче погубног дефетизма. Овог часа су, међутим, за српску власт дефетисти они који сумњају у мировни план Сајруса Венса, они који тврде да ће Туђман отказати аранжман плавим шлемовима, чим Немачка направи од Хрватске онакву војну силу на Балкану каквом је на Блиском истоку од Израела направила Америка.

Шта очекује народ у авнојевским границама Србије након овог Милошевићевог другачког пута, започетог изјавама да **српски народ уме да се бије а окончаног неочекиваним миротворним акцијама?** Свакако, очекује да неће морати да ратом решава и проблем отцепљења Српске БиХ од њеног муслиманског и хрватског дела, јер, како рече српски председник, **„између рата и мира свако ко је разуман и поштен изабраће мир“**. Милошевићево писмо Бабићу отворило је очи и Радовану Караџићу. Постало је јасно да се проблем Српске БиХ не може решавати другачијим методама од оних које ће бити примењене у Републици Крајини, што одлаже присаједињење ових република новој савезној држави за дужи период, а можда га и потпуно онемогућава. Суочен са овом суровом чињеницом која је изненада искрсла, као што све изненада искрсава после Милошевићевих самосталних одлука о судбини српског народа, Караџић је ових дана предложио да се приступи убрзаном стварању Савеза српских држава уз истовремено **показивање зуба** Европској заједници, како би ова коначно схватила да се не исплати водити европски и светски рат са циљем да се спречи уједињење српског народа. Ако се овом Караџићевом контраудару по Милошевићевим изливима миротворства природа и Хаџићева тврдња да се српски народ у Славонији и Барањи **осећа обманутим**, онда постаје потпуно јасно да је Милошевић отишао предалеко и прешироко да би у повратку могао да покупи све своје сапутнике. Славонски народ се сматра обманутим због тога што је недељама пре чувеног петнаестог јануара, када је усле-

дило масовно признавање Хрватске, био увераван да ће Хрватску признати само Немачка, Италија и Аустрија! Ова невероватна процена реалности која потиче из врха српске власти није уопште изненадила ону половину грађана Србије која је гласала за опозицију. Опозиција је на самом почетку ратних сукоба у Хрватској, за разлику од српске власти, озбиљно схватила упозорење из САД и ЕЗ да се не сме дирати у југословенске унутрашње границе. То је био разлог што је непрекидно упозоравала да ће прихватање Туђманове варијанте решења српско — хрватског спора довести до погубних последица по српски национални интерес. Опозиција је упозоравала да Србија нема ни једног пријатеља у Европи а српска власт је то изгледа схватила тек након признавања Хрватске од стране Румуније и наговештаја таквог признавања од стране Русије.

ЗАМЕНА ИЗДАЈНИКА

Кад се већ десило оно што су наводни сејачи дефетизма у Србији већ поодавно најављивали, проговорили су јасно и отворено и они чији је задатак био да отпужују српску опозицију за све недаће које су се дешавале српском народу изван Србије. То је довело до рушења многих конструкција о издајничком деловању српске опозиције. Оне су се са треском рушиле пред очима запаљеног српства, почев од оне о растурању дефетистичких летака по равницама и барама Барање, до оне која је доказивала како је Српски Покрет Обнове организовано егзодус Срба из западне Славоније. Објашњавајући недавно зашто је дошло до масовне сеобе Срба из западне Славоније, председник владе САО Западне Славоније, исте оне владе која је отпужила СПО за организовање тога егзодуса, навео је да су ту сеобу подстакли припадници ЈНА несрпске националности и да је она прихваћена у часу кад је територијална одбрана била на минимуму ратног морала. **Није речена ни реч о деловању СПО!** Пошто је оптужница против највеће српске опозиционе партије прочитана са екрана српске државне телевизије овај расплет би био довољан за оставку целокупне српске владе. Али, то се неће десити у Србији створеној пр вољи СПС.

И зато, није за чуђење што је поводом обарања оног хеликоптера са мисијом ЕЗ парафразирана мисао о томе да на западу није вест кад се објави да је погинуло стотинак Арапа (читај: Срба!), вест је када се објави да је погинуо један Американац. Објашњење овог парадокса једноставно је. У Америци не може ни да се замисли, а камо ли анализира, последица чина који је у Србији учинио Михаило Марковић када је рекао да ће једном опозиционару бити суђеано када и ако буде одговарало странци на власти. Осим тога, у Америци пуцањ на грађанина САД представља и пуцањ на порески систем те државе, а кад би пао тај систем — збогом Америци! У Србији, у Београду, на Тргу Слободе заказан је за први дан фебруара скуп грађана који сматрају да су српске банке опљачкале њихову девизну штедњу. Ако мислите да је ово била некаква вест, требало је да потражите на страницима Политике.

Милена М. ПОПОВИЋ

ЦРНА ГОРА И ЊЕНА ЦРНОГОРСКО-СРПСКА БУДУЋНОСТ

МИЛО ЂУКАНОВИЋ —
„САВЕЗНИ“ ПРЕМИЈЕР (?!)

Најактуелнији виц разграђене Југославије каже да је једина разлика између Велике Србије и Србије — у Црној Гори! То је, изгледа, сасвим извесно након отказивања покровитељства србијанске власти свим српским земљама и њеног окретања Црној Гори као једином савезнику

ПИШЕ: Небојша РЕЦИЋ

Црна Гора се, попут невјерне жене, односи према свом мужевном заштитнику, најприје му се заклињући на бескрајну вјерност, недуго затим трчећи у загрљај другоме, па се опет, уз кајање и крокодилске сузе, враћа натраг.

„Црногорска власт жели сувереност, али тако да испадне да је све имало карактер елементарне непогоде“. Ова изјава једног од страначких људи у Црној Гори, можда најбоље одражава сва она стремљења младих властодржаца, на којима су упорно, али безуспешно, истрајавали неколико посљедњих мјесеци. Њихово понашање, потврда је старог правила да се сваки слуга једном засити слуганства и пожели да буде господар.

Ако је судити по току догађаја са и у вези написаног црногорског референдума, сва је прилика да **мр Момир Булатовић** са својим „добрим друговима“ неће дочекати дан када ће захтјев опозиције да се буде свој на својем, моћи преточити у дјело.

Приговори попут оних које им је као укор упутио проф. **Ратко Марковић** и притисак који је на њих извршен у српско-црногорским државним медијима, укротио је црногорске властодршце и учинио да порадом на деманту приговора да је „референдум Црне Горе о заједничкој држави вјешто смишљена удурна с правним циљем да се Србија одбије од Црне Горе“...

УЗЛЕТ ОПОЗИЦИЈЕ

Много тога, убрзано је посљедњим дешавањима у овој републици, иницираним од стране до скоро интерне црногорске опозиције. Њени јавни иступи, саопштења, критика потеза владајуће странке, али и нова „догађања народа“, доказ су да све неће ићи онако глатко, како су то замислили црногорски челници. Приговори неразумљиво сročеном референдумском питању и конвертирању власти, стижу, зачудо, са оба краја црногорске опозиције, како од тврдих присталица црногорске независности и државности, тако и од просрпских, промилошевићевских странака — Народне, Демократске, СНО...

Све је, међутим, измијенио догађај од прије петнаестак дана који се збио на Цетињу. Удружена опозиција Црне Горе, сачињена од странака реформског блока, а које су

се „нашле“ на питању суверености, организовала је митинг „за суверену Црну Гору“, као почетак ванинституционалне борбе за остварење својих циљева. Све је прошло онако, како вјероватно ни сами организатори нису предвиђали. Неколико хиљада, махом младих људи, потврдили су одређење за сувереност своје републике, али и одлучност у поруци црногорском врху, да неће признати никакву Крњу Југославију, нити пристати на гашење субјективитета своје републике.

Без обзира што су им јавна гласила, по којима зна који пут, покушала импутирати антисрпство и „ограђивање бодљикавом жицом“ од Србије, а млади лидери владајуће партије се расплакали над могућношћу да у Србију путују са пасошима, људи из Удружене опозиције били су изричитии да је антисрпство, заправо, иманентно управо званичним властима Србије и Црне Горе. Салве аллауза добио је **Раде Бојовић**, координатор Реформске коалиције, када је рекао да се „на цетињском митингу брани и демократска Србија“. Баш као и **Жарко Ракчевић** из Партије социјалиста, када је нагласио: „Сачувај Боже братски српски народ од изрода црногорског рода и племена“. Он је, уз то, устврдио, да опасност од ограђивања Црне Горе бодљикавом жицом потенцирају управо они који су двије старе балканске државе, Србију и Црну Гору, оградиле бодљикавом жицом, посвађали их са свима и одвојили од савременог свијета. У истом тону, биле су и дискусије осталих учесника митинга.

Паника која је одмах затим завладала у редовима владајуће странке, била је најочљивија на страницама јединог дневног листа. „Друга“ страна „Побједе“, позната по писању олтужница и сатанизацији неистомисљеника, данима након Цетиња врвила је од напада на овај дио опозиције а ниво упућене им критике, био је управо адекватан страху који је завладао од могућег негативног одговора на референдумско питање.

СИТНО ЛУКАВСТВО

А да се грађани Црне Горе све до референдума не би држали у неизвјесности, побринули су се челни људи владајуће партије. Већ након пар дана, они су у Београду, заједно са својим налогодавцима, разрадили концепт „нове државе“ одступивши од својих првобитних захтјева и предлога. На том сусрету, они су пристали на модел „модерне федерације“, што је у овом случају, заправо

други назив на унитарну државу.

Није, изгледа, цетињски митинг једини разлог за измјену става прве гарнитуре црногорске власти и њихово одступање од првобитно предвиђеног минимума. Критике које су им долазиле, не само од комплетне опозиције, већ и од републике којој је великодушно понуђен заједнички живот учинили су да се првобитна претенциозност и први о властитој величини, сведе не „разумнију“ мјеру.

„Од шест федералних јединица Југославије, једино се официјелна Црна Гора, поред Србије, изјашњавала за остајање у Југославији. Међутим, Хаг и Брисел су показали да такво, формално декларисање Црне Горе није било искрено и да се стварно желела независна Црна Гора. У Хагу и Бриселу официјелна Црна Гора била је на мукама како да оствари своју стварну вољу, а да је при том не изрази и формално. Црну Гору је у земљи и споља све време мучио проблем како изрежирати ток ствари тако да она буде објективно принуђена на избор солуције независне државе, а да при том остави утисак како то субјективно није желела“ — укорио је проф. **Ратко Марковић** „несташне црногорске дјечакџе“.

И не само то. Предлог концепта нове државе, који је дошао из Црне Горе, био би вјероватно за Србију и њене грађане, неприхватљив чак и када би и половина њеног парламента, а не само председници државе и Владе, били по реду Црногорци. Понуђени паритет и предлог близак конфедералном моделу заједнице, већ од првог дана нападан од оних који су одмах разобличили најмере црногорских челника, сведен је на крају, највјероватније, на принцип „један грађанин — један глас“, чиме је Црна Гора фактички сведена на ниво краљевачког региона!

У јавности Црне Горе тешко да ко равнодушно може прихватити овакво лицитирање са својом десетвјековном државом, поготово јер је многим одмах било јасно да Србија неће пристати на првобитно понуђене предлоге. То нарочито зато што је утапање у једну имажинарну заједницу, којој се не знају ни границе, ни састав становништва, ни уређење... потез који је надмашио све досадашње ирационалности којима је црногорско руководство било пребогато.

Лавирање црногорског руководства, тешко да се могло објаснити било чиме, осим очајничком намјером да се власт одржи, у сваком случају и по сваку цијену. Након све-

СРБИ ВАН СРБИЈЕ

га, међутим, чак је и **Момир Булатовић** схватио да је играње на једну карту, ризичнији, али сигурнији начин да се дође до циља. Зато је (умјесто раније изјаве да ће чак и у случају негативног исхода референдума „само преузети подразумевивајућу сувереност“), био децидан у одлуци да „своју политичку будућност руководство везује за позитиван одговор грађана на референдумско питање. У случају негативног одговора, политику самосталне Црне Горе мораће да спроводи нека друга партија, након наших оставки и расписивања ванредних избора, рекао је Булатовић.

Да konce не би испуштао из руку, он се ових дана растрчао по Црној Гори, објашњавајући на трибинама и у другим јавним наступима благодети нове државе. Осим тога, државни медији, који су поново упрегнути у бјесомучно кампању против неистомисљеника и у корист партије на власти, гаранција су да Булатовић своје намјере заснива на поузданим и провјереним адутима.

Све ово, наводно, Булатовић чини због тога, да би оптужбе да жели сецесионизам, „постале беспредметне“. На тему сецесије, који му приговара српски опозициони блок, и утапања у Србију, као примједби са друге стране црногорске политичке сцене, Булатовић каже и ово: „**Прави изазов представља надгорњавање у српству. Међутим, права је срећа да нико од политичких снага у Репуб-**

лици не жели да Црну Гору утопи у неку државу, чиме би Црна Гора постала један безличан политички фактор. Ако желимо да наставимо живот у заједничкој држави, за то нам требају инструменти и гаранције. Може се чинити сувишно инсистирање на гаранцијама, тим прије што су тренутно у Србији и председник Републике и председник Владе — Црногорци...“

Можда управо због ове чињенице, у дијелу црногорске јавности не може се схватити то што српски народ мирно посматра кројење и прекрајање своје судбине од оних људи који су своје добре намјере о заједничком животу и своје државничко умијеће, доказали растурањем друге Југославије. Нарочито због тога што ће се у „новој заједници“, чији су темељи већ ударени, осим челних људи, врло брзо појавити и проблем оних који у њој неће жељети да живе. У такве спадају и црногорски Албанци и Муслимани, али и знатан део оних који се у Црној Гори нису претстали изјашњавати као Црногорци.

ЧЕКАЈУЋИ 9. МАРТ

Нацртом закона о самоопредјељењу, донесеном на сједници Уставне комисије „Скупштине Југославије“, озваничена је теза да у „нову државу могу ући они који то желе“. То што је читав чин у Скупштини био неуставан

(нереалан); што је Нацрт-континуитет Конвенције о Југославији, био је разлог да само један од присутних (**Мијат Шуковић**) да низ приговора новом Уставу, како у вези расписивања референдума, тако и оформљења уставотворне скупштине. Његове ријечи, међутим, отишле су у вјетар.

Сусрет делегација Србије и Црне Горе, дефинитивно је потврдио да су принципи, предложени од стране црногорског дијела преговарача, сасвим другачији од корпуса јединствених функција заједничке државе, које су на крају договорени. Тако су Србија и Црна Гора озваничили свој безлични статус. Приговори да је Булатовић са својом екипом одступио од обећаног минимума заједничких функција, надомијештени су обећањем да ће председник нове савезне **Владе бити — Црногорац! (Мило Букановић?)**

Црна Гора, тако, вјероватно неће постати „егзектор Југославије“, нити штампати пасоше за прелазак у Србију, од чега се ових дана прибојава идеолог партије на власти **Светозар Маровић**. То је потврдио и Лорд Карингтон, који је био изричит да „са Црном Гором не постоје посебни проблеми, јер је у првом поглављу пројектованог Мировног процеса предвиђена могућност договора Србије и Црне Горе“. То је навело неке кругове у црногорској опозицији на закључак да је Црна Гора уствари једина жртва Карингтоновог плана, односно средство да би се умирио милитантни србијански режим.

Ипак, у Црној Гори, баш као и у Србији, све више људи блиско је размишљању да је сувереност ове двије републике, једини пут ка њиховом изваљењу. Због свега тога, са нескривеним нестрпљењем очекује се нови 9. март који ће се, сва је прилика, овога пута паралелно са Београдском, дешавати и у Титограду!

Ваљда због тог сазнања, председник црногорске државе Момир Булатовић, најавио је референдум за 1. март!

МИРКО ПЕТРОВИЋ, НАРОДНИ ПОСЛАНИК

ВЛАСТ СТРЕПИ ОД 9. МАРТА

Најмлађи од Демократа, за „Српску реч“ говори о опасностима утапања опозиције у обезвређену институцију Парламента, искушењима латноамеричког модела државе, односу Демократа, Либерала и осталих странака, стварању опозиционог блока, влади у сенци, 9. марту и кинеском рецепту

Општи је утисак да се опозиција већ дуже време налази на раскрсници два пута даљег деловања. Како ћете се одредити?

— Један је пут наставак борбе за измену одређених односа, кроз институције система, дакле еволутивно. Други пут иде ван институција система.

Заговорници деловања кроз институције, сматрају да само политиком на дуге стазе може доћи до значајних промена у систему. Ја се са таквим ставом не слажем и сматрам да је тај пут погрешан за целокупну опозицију.

Пут деловања кроз институције система носи са собом једну општу опасност. Највеће име наше странке академик Борислав Пекић, у једном свом роману говорио је о људима који су ушли у комунистичку партију с циљем да, бавећи се политиком у њеним врховима, покушају да измене саме основе те партије. На жалост, уместо да они промене комунистичку партију, партија је мењала њих. Ти људи су постали болесни и трули изнутра. Таква опасност постоји и за опозицију, да дуготрајном борбом у оквирима институција полако „оболи“ и да народ с правом престане да прави разлику између опозиције са једне стране и владајуће партије и читавог естаб-

лишмента са друге стране.

Мора да постоји оштра црта разграничења између опозиције и владајуће партије. То није могуће уколико се делује кроз институције, је она напосто не почивају на здравим темељима.

По мени је кључна стратегија опозиције, неприхватање било каквих избора, полако напуштање институција система и потпуно одређивање према оваквој власти какву имамо сада. Основни циљ би био стварање демократских темеља државе и будућег друштва, без којих нема и не може бити ни здравих институција. Циљ опозиције би требали бити избори за уставотворну скупштину, али избори са пропорционалним изборним системом и равноправним учешћем странака у медијима.

У народу већ почиње изједначавање скупштинских посланика позиције и опозиције по оној народној „с ким си, онакав си“, уз редовну примедбу да се „сви они боре само за власт“.

— Још увек постоји јасна разлика између посланика позиције и опозиције, али уколико се настави овако, та разлика ће се све више и више смањивати. Када већ помињете скупштину, рећи ће вам: „То је циркус“. Није слу-

чајно тако. Основни циљ ове политике, која није прихватила парламентарни систем зато што је сматрала да је то најбоља могућа организација друштва, већ због спољњег притиска и рушења целокупног комунистичког система у источној Европи, био је девалвирати сваки парламентаризам и приказати га као тековину савремене цивилизације која је безвредна и безначајна. Треба погледати како су били организовани избори, каква је партија била приликом представљања кандидата. Све је било срачунато да се обезвреди демократски систем и да се покаже како он на овим просторима не може да функционише.

ОБЕЗВРЕЂИВАЊЕ ПАРЛАМЕНТА

Суштина се крије у томе што се хтела неограничена апсолутна власт и то по сваку цену. Што се тиче српске државе, сва власт почива на једном човеку, а сама држава се комотно може назвати партијском државом, дакле државом где између државе и владајуће странке нема никакве разлике. Ако кажете „држава Србија“, можете слободно да кажете и „СПС“ јер је то једно те исто. Чланови СПС-а нападе се на свим директорским местима значајнијих економских субјеката, у читавом полицијском апарату, у армији, у судству, у државној управи. Дакле, опозиција мора да се јасно одреди према политици уопште и да потврди пољуљану визију у којој је политика ипак једна високоморална делатност и превасходно дуг према земљи и народу коме се припада, а не лоповлук и свет

у коме нема моралних принципа. Уколико опозиција прихвати битку кроз институције система, разлике између позиције и опозиције сасвим ће се смањити и јасно је да ће то бити кључна грешка.

Уколико се опозиција ипак одлучи за наставак деловања у институцијама система, да ли ћете Ви лично у томе учествовати?

— У јавности се мало зна да сам ја припадао оној групи људи која се залагала за бојкот децембарских избора. Ми смо сматрали да је устав који је донет у септембру 1990. тачка преко које се не може прећи и да опозиција не сме изаћи на изборе. Моја борба за бојкот избора почела је, дакле у септембру 1990. — не везујући се опште на оне услове које је постављала опозиција — првенствено зато што није извршен постепени прелаз из једнопартијског система ка вишепартијском, кроз институцију округлог стола и законе које би тај округли сто донео: изборног закона, закона о медијима и закона о финансирању странака. Без тога напросто нема избора. Међутим, моје мишљење, као и мишљење групе људи који су тада припадали Демократској странци, у једном тренутку је остало у мањини. Наш став је био да никаквих припрема за изборе не сме бити.

Када су се обе најјаче опозиционе странке спремиле да изађу на изборе, због солидарности и због помоћи обема странкама да се оне што више афирмишу у јавности, ми смо прихватили и да будемо кандидати на тим изборима — наравно са циљем да заступамо једно стриктно принципијелно становиште. Излазак на изборе је била велика грешка и уколико би се она поновила, сигурно је да бих ја дубоко размислио о својим будућим политичким потезима, јер ће свако од нас носити део одговорности уколико се својим ставом не оградим од такве политике. Наравно, то не значи да нећу остати члан странке којој припадам, јер њу не треба везивати за руководство странке, нити за људе који се налазе на њеном челу, већ је напросто треба посматрати као једну институцију која ће у једном дужем периоду опстајати и мењати се. У сваком случају постоје одређене конвенције теза које би значили поновни излазак на изборе.

У међувремену је формирано неколико „опозиционих“ странака које ће сигурно изаћи на изборе, какви год они били. Да ли постоји могућност да те странке уђу у парламент уместо ДС и СПО у случају бојкота избора, те дају привид вишестраначког парламентаризма?

— Уколико се то догоди, било би добро за опозицију. Опозиција би, наравно, имала један кризни тренутак, али би у тим временима очврснула и добила морални кредит у народу. СПО и ДС имају такву организациону структуру да могу да опстану и у тим условима и таквим временима. Њиховим неучествовањем у раду парламента, поставило би се питање легитимитета система, јер је јасно да те друге странке нису опозиционе у правом смислу речи. Народу би постало јасно да се ради о уласку у систем ради деобе оног дела колача који даје власт: привилегија и бенефиција, а не због борбе за одређене политичке програме и интересе. Политички клатно би се кроз 5-6 месеци потпуно окренуло ка опозицији, јер не би било друге политич-

ке снаге у коју би народ веровао.

Уколико дође до тога да се институција парламента потпуно обезвреди, овај систем у коме постоје ограничене политичке слободе ће се још више радикализовати у смислу антидемократског система и укинуће се и овак-

Ја се плашим да се ми приближавамо полако једном латиноамеричком моделу државе, где ћемо имати изразите социјалне разлике, где ће постојати естаблишмент између војске, власти и економских моћника који ће уживати све привилегије, неограничену економску моћ и власт, а са друге стране имаћемо социјалну беду и безнађе. У том свету доминираће различите диктатуре и настаће несигурна политичка времена.

ве слободе које постоје. Према томе, опозиција мора да се огради од свега што ће девалвирати парламентарни систем.

СОЦИЈАЛЕЗАМ ЈЕ ФЕУДАЛИЗАМ

Да ли се циркус у скупштини режира зато да би се олакшало евентуално завођење ванредног стања и диктатуре?

— Наравно да постоји могућност да је то увод у нешто друго што би могло да се догоди. Ствара се свест у народу да ово ништа није ваљало и да је боље да је власт у једној руци, без ограничења, да се зна ко је газда и сигурно је да је то друга димензија обезвређивања парламента и демократског система.

Ја се плашим да се ми приближавамо полако једном латиноамеричком моделу државе, где ћемо имати изразите социјалне разлике, где ће постојати естаблишмент између војске, власти и економских моћника, који ће уживати све привилегије, неограничену економску моћ и власт, а са друге стране имаћемо социјалну беду и безнађе. У том свету доминираће различите диктатуре и настаће несигурна политичка времена, без класичног стабилног парламентарног система. Опозиција мора упозорити да она не мо-

О начину организовања обележавања 9. марта мора се добро размислити и водити рачуна. Уколико се догоди да сама организација обележавања не буде добра, то може довести до тога да се примене радикалније мере према опозицији. Много је орунја у граду и има много екстремних радикалних организација што се може злоупотребити са циљем да се направи обрачун са опозицијом.

же да учествује у стварању таквог друштва.

Постоје још два проблема који утичу да ми тонемо у том правцу: проблем својине и проблем морала. Оба проблема још више цементирају овај систем и темеље на којима почива.

Проблем својине у смислу што се код нас процес приватизације друштвене својине врши на основу стечених привилегија у комунистичком систему. Значи, један део капи-

тала и имовине износи се у иностранство, где имамо примере да потпредседници влада и директори социјалистичких предузећа оснивају приватне фирме, нпр. на Кипру.

Проблем морала преваходно је везан за младу генерацију и за генерацију која тек долази. Оне ће поднети највећи терет ових промена и биће буквално највећа жртва ове политике која се води. Са друге стране, деца људи из естаблишмента, распоређена су у дипломатији, представништвима у иностранству и државним службама.

Социјализам, као и феудализам, представља друштво у коме постоји непотизам најгоре врсте, наслеђивање занимања и положаја у друштву. То мора да се промени и опозиција мора да преузме терет промена у том правцу и да их потпуно радикализује.

Да ли се ерозија морала врши плански кроз систем школства, које се већ трећи мандат ставља у исте компромитоване руке? Да ли је у питању злочин са предумишљањем или из нехата?

— Немам никакво објашњење за избор истих људи који већ деценијама ротирају на истим функцијама и који перманентно настављају исту политику. Ерозија морала овде траје већ деценијама. Проблем је у томе што мора да се појави политичка снага која ће се томе супротставити и која неће прихватити улазак у институције, које овакве какве су воде потпуној ерозији морала. То је њихова суштина. Мени је индикативан пример да ми од људи који су лично уградили барем неку циглу у зидове административних граница чујемо да су младе генерације, односно људи који нису хтели да се одазову њиховој политици, издајници, а да су они који им то говоре највећи српски патриоти.

ЖИВЕТИ ЧАСНО

Како млади људи да преживе ова суморна времена и како да се понашају?

— Основни принцип је живети часно. То значи живети храбро и слободно. Живети достојно својих моралних принципа и убеђења. Не погнати главу, не приклањати се ономе што је већинско због привилегија и интереса. Значи, покушати да се оловргну нека основна мерила у овом друштву као што је снисходљивост, и послушност. Младе генерације су под притиском ауторитета. При том не мислим само на политику, него на све сегменте друштва. Неопходно је да се сруши ореол ауторитета и да младе генерације почну да размисљају на један апсолутно другачији, слободан, начин. Србији је потребна та генерацијска смена на свим нивоима, а за то је потребна битка са свим ауторитетима и постављање ствари на потпуно други начин од оног на који су постављане до сада, нарочито у систему образовања у коме се ствара клише послушности и сервилности.

Нешто се по том питању ипак чини. Имамо млађахног председника Владе. Како да спречимо евентуалну распродају Авале?

— Радоман Божовић је без обзира на своју младост човек једне старе гарде. Он је своју политичку каријеру градио у једном другом систему вредности и васпитан је политички на потпуно другим мерилима.

Што се Авале тиче, њу можемо да спасемо само променом читаве државне органи-

зације и начина приватизације.

Питање васпитања и морала везано је између осталог и за имање, односно немање прикладних узора. Да ли би монархија могла бити лековита у смислу што би монарх послужио и као узор поштења, части, елеганције и манира?

— Са тим могу само да се сложим. Монархија представља начин за излазак из овог стања у коме се налазимо. Међутим, за монархију се у Србији мора борити. Та борба мора да почива на оном који је претендент на престо и она се мора водити овде у Скупштини уз његово присуство.

Хоће ли се у међувремену док чекамо краља формирати влада у сенци?

— Предуслов такве иницијативе је савез опозиционих странака. Тек ту ће се видети да ли људи који би сачињавали **координационо тело** таквог савеза, заправо симболизовали на неки начин владу у сенци. У парламентарној пракси, влада у сенци се формира у државама са традиционалним демократским системом у коме у парламенту нису тако велике разлике у броју посланика владајуће странке с једне, и опозиционих посланика са друге стране — тако да постоји могућност да у самом парламенту дође до преузимања власти од стране посланика опозиције. Према томе, у нашем систему у коме је велика разлика у броју посланика опозиције и владајуће странке, и у коме и овакве институције које постоје фактички не делују, већ се власт налази потпуно другде, влада у сенци не би имала улогу коју она у парламентарној пракси треба да има.

СТВАРАЊЕ ОПОЗИЦИОНОГ БЛОКА

Зашто су досадашњи савези опозиционих странака пропадали?

— Пропадали су неоспорно. Највећа грешка је била што нисмо заједно изишли на изборе. Коалиције су пропале што се тиче односа међу врховима странака, али у самој чланству су оне јачале.

Какви су односи Демократске странке

са Либералима и СПО?

— Либерална странка је сачињена од једног броја људи који су представљали десно крило Демократске странке које се одвојило и прерасло у СПС поводом питања неизласка на изборе, мада је један велики део њих учествовао на изборима у одређеним изборним јединицама. Чињеница је да односи ДС и СПС нису на оном нивоу на коме би требало да буду, али не видим разлога да односи не буду бољи, с тим што морају да се превазиђу неке личне несугласице. Ту је потребан виши ниво узајамног поштовања да би односи имали ниво и чврстину. Оно за шта се господин Коштуница и ја залажемо је један опозициони блок у коме се неспоразуми могу и морају превазићи. Без чврстог повезивања са СПО не може много да се постигне. Мислим да је то повезивање већ извршено у чланству. Међу одборима је сарадња одлична, општински и регионални одбори одлично сарађују, а то је кључ за касније чвршћа везивања. Нико овде, наравно, не говори о програмском јединству, већ о јединству везаном за основне принципе, који означавају положај те две странке у односу на владајућу странку, те борбу за **равноправне изборе и демократске принципе**.

Које би странке требало да сачињавају опозициони блок?

— Српска либерална странка, Народна радикална странка, Нова Демократија, без обзира што су то мале странке, требале би да нађу своје место у опозиционом блоку, али би главну реч требале да воде две највеће опозиционе странке **Српски покрет обнове и Демократска странка**. Тај опозициони блок не би био блок који би реметио индивидуалност сваке од странака, већ би био блок упорен према борби за равноправне услове политичког живота у односу на владајућу странку и изградњу демократског система. Питање стварања јачег опозиционог фронта је битно питање, али оно што је најбитније је да је таква блок у самом чланству већ створен. Да ли ће он имати чврстину у руководством странака, то ћемо видети. У чланству он по-

стоји и њега нико не може да избрише.

Шта Демократска странка планира за 9. март?

— Ја нисам у Извршном одбору странке, а не познајем ни довољно политичку стратегију Српског покрета обнове и њеног врха, тако да не знам шта се тачно планира. Лично мислим да је 9. март велики дан, као дан бунта против овог система и да треба да се обележи. То је један од највећих дана српске историје, а највећи после рата. Надам се да ће две опозиционе странке наћи довољно слуха да одговарајуће обележе такав датум и да ће сарађивати у организацији обележавања и припремама.

ВЛАСТ СТРЕПИ ОД 9. МАРТА

Да ли имате утисак да власти заправо желе да се 9. марта организују демонстрације? Томе говори у прилог враћање Славка Будићне и осталих на мале екране, подизање оптужнице против Вука Драшковића, затим беседа академика Михајла Марковића у Пазови, што све заједно личи на смишљену провокацију.

— Покретање оптужнице против Вука Драшковића је више претња власти да опозиција не изађе 9. марта на улице у смислу: „ако изађете на улице, ми ћемо да вам судимо“.

Међутим реакција Вука Драшковића је била онаква каква се могла и предвидети. А најбоља реклама за демонстрације је управо забрана, што власти врло добро знају. Шта власт заправо хоће?

— Власт хоће да појача степен репресије.

По кинеском рецепту? Да ли им треба повод? Мило Штула је тако нешто наговестила, а највиши функционери Србије су ових дана боравили у Кини.

— Велики историјски догађаји не могу да се планирају, они се десе или не десе. Велики историјски ломови се дешавају у одређеном склопу околности и тешко их је предвидети.

О начину организовања обележавања 9. марта се мора добро размислити, и водити рачуна. Уколико се догоди да сама организација обележавања не буде добра, то може довести до тога да се примене радикалније мере према опозицији. Много је оружја у граду и има много екстремних радикалних организација што се може злоупотребити са циљем да се направи обрачун са опозицијом. Та опасност стоји и зато две опозиционе партије морају уложити много труда и сарадње, у налажењу правог начина да се тај датум обележи.

Да ли је евентуални кинески рецепт још једини начин за одржавање власти после признања Хрватске и Словеније, бесмислених војних акција и економске катастрофе?

— Власт ће применити кинески рецепт онда када процени да је то једини потез који јој преостаје да би остала на власти. Лично мислим да власт стрепи од 9. марта. Тај датум по власт није ни мало безначајан. По мени је оптужница против Вука Драшковића опомена на степен репресије ако се догоде демонстрације.

Наравно, могуће су и друге интерпретације.

**разговор водио
Милан ФИЛИПОВИЋ**

Тај исти Запад, који се све до јуче, из све снаге борио за осамостаљивање „мла-дих демократија“ Хрватске и Словеније — и, коначно, признао им сувереност и неза-висност — већ је почео да кроз сасвим дру-гачије, много тамније, наочари гледа на нео-висне југо-републике! То, пре свега, чине први комшије — Италијани и Аустријанци, ко-ји су врло брзо схватили да се из јагњеће ко-же појавио (хрватски и словеначки) вук дрскости и нетолеранције. Указује се, чак, да су ти вукови почели и међусобно да се уједа-ју, па отуда и бојазан да се терен њиховог „деловања“ може проширити и преко грани-ца.

Угледни римски дневник „Република“, под насловом „Ветар фашизма над Загре-бом“, доноси опширну слику ужасне атмос-фере која царује у граду под Сљеменом: но-вине су подвргнуте цензури, политичка опози-ција нема маневарског простора, бискупи су свеprisутни, а „пучизам“ председника репуб-лике Фрање Туђмана потпуно је истоветан са „пучизмом“ његовог српског противника Ми-лошевића.

БЕЗ СТИДА И ДОСТОЈАНСТВА

Посебно се указује на улогу католичке цркве. „Ништа добро није обећавала та мили-тантност католичког клера у политичкој борби за националну независност, зато што је она код српског становништва у Хрватској (дру-гачије није ни могло бити) оживљавала ужас-не успомене, успомене на подршку коју је ка-толичка црква пружила рађању хрватске државе 1941, „усташке“ државе коју ће обе-лежити језиви покољи Срба.

Зато би, у односу на тако драматичну про-шлост, од Загреба требало очекивати извес-но осећање мере, обазривости. Насупрот то-ме, запањује колико они на сва звона поисто-већују католичанство и национално осећање. Уместо да верски фактор буде обазриво уб-лажаван, он свакодневно бива глорифико-ван. И уопште, целокупан однос према дога-ђајима од пре једва пола века — фашистичка Хрватска Анте Павелића, покољ Срба и Јев-реја — доживљава се недостојанствено, без стида, што је недопустиво за земљу и владу које траже пријем у Европску заједницу.

Било би жалосно и страшно и када би се то одсуство достојанства односило само на ултранационалистичке групе: оружане банде, тек примера ради, Добросава Параге, вође Хрватске странке права, зликовца који се кити амблемима и паролана Анте Павелића. Међутим, на Хрватску с почетка '40-их година позива се руководећа класа, влада, председ-ничка палата! Отуд забрана да државна теле-визија емитује филмове у којима је нацистич-ка војска, на чијој је сили почивала Павелићева Хрватска, приказана у акцији. Отуд пред-става у Националном казалишту комедиогра-фа какав је Миле Будак, Павелићев министар. Отуд бљештава свечаност на којој је загре-бачки кардинал Кухарић директно од пред-седника Туђмана заогрнут плаштом Алојза Степинца, кардинала заштитника марионет-ске Павелићеве државе!

То је, истиче италијански дневник, „теско-ба коју данас осећа намерник у бившој Југос-лавији: над националном мржњом, над не-пријатним двосмисленостима целокупног по-

ВЕТАР ФАШИЗМА НАД ЗАГРЕБОМ

Зашто ће Запад да пожање само оно што је посејао?

Пише: Никола БУРЗАН

ст-комунистичког периода, над којим оним што је ирационално, нема ничег што би пред-стављало глас разума.

ЗЛОКОБНА МРЖЊА И НЕОНАЦИЗАМ

Објашњавајући како је до свега тога до-шло, „Република“ истиче да је „политика вла-да у Београду и Загребу у току годину дана уочи рата и у току шест ратних месеци проуз-роковала прави пакао. Изазвала је злокобну мржњу која се скривала у овом делу Европе, отров депонован током историје, верске не-трпељивости, последице два светска рата, национализам из 19. века и ауторитаризам из Титовог времена. Као последица свега тога на сцену искрсавају политичари чије понаша-ње подсећа на национал-фашизам за који смо веровали да припада политичкој архео-логији европског континента. Такво понаша-ње с времена на време запажамо у Београду у истој мери као у Загребу.“

Специјални извештач „Чикаго трибуна“ пише из Загреба да тамошњи Срби стрепе за своје животе и будућност. Цитирају се речи проф. Милорада Пуповца, који је морао да уклони своје име са интерфона на улазу у зграду, као и са врата стана, пошто су прчели да му прете смрћу: „У последња два месеца званични извори говоре о једанаест Срба ко-ји су убијени, док незванични кажу да права бројка износи око 100 Срба. Званично се зна да је 20 људи киднаповано, а 300 кућа чији су власници Срби уништено је експлозивом“.

Израелски историчар Менахем Шелех жестоко је напао Туђмана и ХДЗ: „Хрватско вођство под председником Туђманом, креће се у правцу шовинизма који је све сличнији неонацизму. Владајућа партија ХДЗ има у својим редовима антисемите, старе нацисте и неонацисте“.

Бечки „Ди пресе“, који је досад увек био стопроцентно уз Хрватску и Словенију, сада износи чињенице које су раније биле резер-

висане само за Србију и Југославију! Тамо, у Словенији и Хрватској, каже, уопште нема правног система, већ су створили „дунглу за-кона“ који обезбеђују власт партије над при-вредом. Они би поново да измисле — точак!

ПУКЛА „БРАТСКА“ ТИКВА

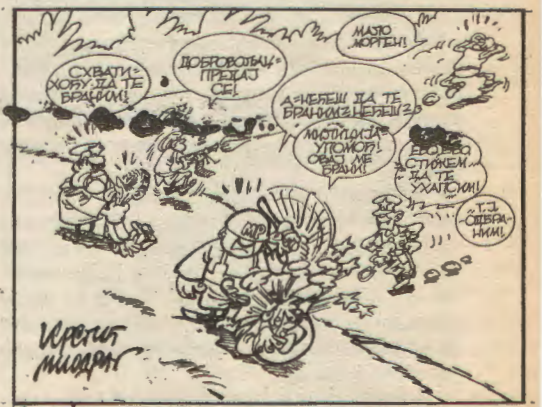
Све више се говори и пише о словеначко-хрватским свађама. Тако „Котидијен д'Па-ри“ истиче: „У тренутку када се нормализују односи између Србије и Словеније, све више расте напетост између Хрватске и Словеније. Некадашњи савезници у односу на Београд доживљавају највеће тешкоће у савлађивању свог историјског супарништва“.

Шеф словеначке дипломатије др Димит-риј Рупел, каже лист, шокирао је Хрвате када је недавно изјавио да су односи између ове две суседне републике „веома сложени и те-шки“. Нестрпљива да оствари своје интересе независне државе, Словенија је поставила питање корекције своје поморске границе са Хрватском у Тршћанском заливу, јер нема приступ пучини. Не чекајући склапање међуд-ржавног споразума, хрватске власти заустав-љају словеначке бродове које нађу у хрват-ским територијалним водама и конфискују им улов!

Промена монетарне политике и увођење националних монета — толара у Словенији и хрватског динара у Хрватској — само су по-већали списак проблема са којима су суоче-не ове две републике. Словеначки производи постепено нестају из продавница у Хрватској, а залихе се не обнављају. Хрватска штампа већ данима на сав глас говори о скандалу и оптужује Словенију да је пружила уточиште пилотима савезне армије који су учествовали у рату против Хрватске.

Нуклеарна централа у Кршком, која се на-лази на територији Словеније, али коју су за-једно изградиле ове две републике, на путу је да постане јабука раздора. Словенија је одлу-чила да организује референдум о њеном за-тварању не тражећи мишљење Хрватске. У међувремену, она намерава да скупо наплати онај део струје који припада Хрватској.

И тако даље. Пукла хрватско — словенач-ка кафана „Код сложне браће“! Шта се друго могло и очекивати, кад су амбиције превели-ке, а снаге и могућности премалене? А цену независности свако мора платити — на овај или онај начин, данас или сутра...

ИЗЛОЖБА ОДЕГАНА И ПОСЛЕДЊИ ДАКИ КИРОИ

МАЛА СРБИЈА

ПОВАМПИРЕНИ ЧЛАН

И док странка на власти критикује до неукуса Јосипа Броза, Закон о заштити лика и дела „највећег сина наших народа“ који је званично ван употребе, и даље се примењује. И то — баш у Ужицу.

Ових дана на издржавање петнаестодневне казне затвора отишао је **Милета Савић** (35) из Ужица. Њега су у Окружном суду у Ужицу, док је чекао издавање неке од по-

тврда, ухапсили припадници МУП-а Србије и одмах послали на издржавање казне. Савића је још 1989. године судија Окружног суда у тадашњем Титовом Ужицу, **Душанка Савић** осудила на казну затвора од петнаест дана, јер је наводно у кући Драгана Диковића нарушавао јавни ред и мир говорећи да је у II светском рату било боље да су победили четници, а не партизани. Према оптужници, Савић је „вређао лик и дело Јосипа Броза и критиковао спољну политику Југославије“.

Пресуда је изречена на основу члана 204, став 3. Казненог закона Републике Србије и у Окружном суду у Ужицу заведен је под редним бројем 2.267/90. Да би све било јасније, овај члан Кривичног закона Републике Србије познат је у народу као вербални деликт. Иако је званично ван употребе, пример из Ужица говори да се овај члан и даље примењује (и то врло ефикасно) уз помоћ Зорана Соколовића.

Вероватно је сасвим случајно то што је ухапшени Милета Савић члан СПО-а, као и то да је већ био на издржавању казне од шездесет дана затвора због „левања националистичких и четничких песама“, као и то да је ухапшен на само неколико дана пре него што је истичала правоснажност пресуде Окружног суда у Ужицу.

Најчудније је то што је Савић био у затвору због кривичног дела које не постоји више у правосудју Србије.

В. Р.

Бранко Костић и супруга Милица

СЛОМ И МИРЈАМ И КОБРА

Предлаже наш читалац да по хитном поступку Скупштина Србије донесе Закон о увођењу нових назива новчаних јединица који ће на примеренији начин приказати достигнути ниво развоја друштвених односа и производних снага.

Нови називи биће изведени из личних имена људи који су својим самопрегорним радом и залагањем довели Србију до садачњег нивоа благостања и просперитета сваке врсте.

Уместо јединице динар, предлаже се увођења **слома** (СПО бодан Милошевић). Слом би био конверт била и имао паритет од десет милиона сломова за један долар. На аверсу новчанице од једног слома налази се у црвеном оквиру посланичка група СПС украшена српом, чекићем, петокраком и Данилом Марковићем. На реверсу је у тамном оквиру представљена карта Треће Југославије (види карту Србије у доба Милоша Великог).

У оптицају се, осим слома, налази и новчаница од пола слома — популарни **мирјам** (МИРЈА-на Марковић). На аверсу, у првом плану, су сабрана недела породице Марковић и последње издање „Капитала“ украшено зградом у Толстојевој 33, у издању Геце Кона (касније „Просвета“). На реверсу је Карл Маркс са пластичном белом ружом, нежном ружом у коси који чита „Године расплета“.

Као монета за враћање ситног кусура (поткусуривање) уместо паре користи се **бакалар** (БАКОчевића АЛЕКСАНДАР). Аверс и реверс су потпуно неважни с обзиром на прилагодљивост бакалара свим претходним и будућим монетама.

Уместо бона за топли оброк користиће се **кобра** (КОСТИЋ БРАНКО), која служи за куповину кромпира, рена, белог слеза и другог подземног растиња. Шећер, млеко, месо, јаја, уље и други штетни производи се убудуће, у интересу народног здравља, неће продавати.

Конечно уводе се уместо жетона тзв. **шешелји**. Апоеном од пола шешелја плаћаће се у јавним тоалетима коришћење писоара, а апоеном од једног шешелја комплетна WC услуга.

Владимир Илић
Београд

КАКО ОРГАНИ ЧЕКАЈУ 9. МАРТ ОПЕТ ПРИТИСЦИ

Оно што се 6. фебруара ове године догодило председнику Сомборског одбора СПО и нашем сараднику г. **Бранку Свилару** и потпредседнику МО Колут г. **Слободану Мирковићу**, наговештава већ виђена малтретирања и прогон чланова СПО-а.

Тог дана, око 3 сата после поноћи, у кућу **Бранка Свилара** у Колуту упала су три „дебеловца“ наоружана аутоматским пушкама и у маскирним униформама. Рекли су му да имају налог да га ликвидирају. „Можеш да бираш: да те средимо у кући, иза куће, у шуми, где год хоћеш! Али, ако нам обећаш да ћеш се одрећи рада у СПО и писања у Српској речи — помиловаћемо те!“

„Рекао сам им да ћу размислити, и они су

отишли.“

Два дана касније, негде око 12 сати, десет милиционера, наоружаних до зуба, упало је у кућу **Слободана Мирковића**. Имали су налог за претрес куће, јер су, наводно, сазнали да скрива сандуке наоружања. Ништа нису нашли и „зато“ су га одвели у милицијску станицу у Бездан. Два сата су га малтретирали, присиљавали га да се одрекне своје странке, да се покаје, и на крају су га пустили!“, завршава причу **Бранко Свилар**.

Све ово што се дешава члановима СПО-а у Сомбору, само је упозорење чланству СПО да буде у приправности, јер близу је 9. март!

Забележила: Б. Стојановић

ЦЕНТАР ЗА АНТИРАТНУ АКЦИЈУ

ПРЕДСЕДНИШТВУ СФРЈ ПРЕДСЕДНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Центар за антиратну акцију из Београда доставља вам предлог Закона о амнестији којом тражимо да се сва лица која су извршила кривично дело неодржавања позиву и избегавања војне службе и кривично дело самовољног удаљавања и бекства из оружаних снага, ослободе од гоњења и извршења казне, а у складу са предложеним Законом о амнестији.

Регрути, војници и резервисти, укључујући и многе резервне официре, одбили су да учествују у **необјављеном рату и грађанском рату** за који нису положили заклетву.

Замену за проглашење рата представљао је један немушти акт четворочланог председништва СФРЈ, коме је међународна заједница ускратила признање, а које ни у земљи није уживало углед. Полутајне мобилизације наређиване на основу тог и сличних аката, оспораване су и одбациване и зато што су грађани бивше Југославије били дискриминисани према националности у својим правима и дужностима.

Десетине, а можда и стотине хиљада, углавном младих мушкараца, побегли су у иностранство и живе у неподношљивим условима, одвојени од својих најближих и своје земље. Многи се крију код родбине и пријатеља као илегалци, остају без посла, прекидају студије и живе у сталном страху. Која се то земља може лишити талента и стваралачког рада читаве генерације младих? Зар није доста што су њихови вршњаци, милом или силом, одлазили у рат и у њему тешко страдали? И једни и други су тешко оштећени.

Зато захтевамо да се одмах поправи оно што се поправити може. Позивамо вас да се заложите да се предложени закон донесе по хитном поступку.

Позивамо све пријатеље који желе добро овој нашој земљи да се придруже нашем предлогу да се сви војни обвезници амнестирају.

С поштовањем,
ЦЕНТАР ЗА АНТИРАТНУ АКЦИЈУ

У Београду
17. јануара, 1992.

Др Весна Пешић
(главни координатор центра)

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О АМНЕСИЈИ

Члан 1.

Ослобађају се гоњења и извршења казне (у даљем тексту: амнестија) лица која су, до дана ступања на снагу овог закона, извршила кривично дело неодржавања позиву и избегавања војне службе из члана 214 и кривично дело самовољног удаљавања и бекства из оружаних снага из члана 217 Кривичног закона СФРЈ.

Члан 2.

Ако против лица из члана 1. овог закона није покренут кривични поступак, он се неће ни покренути, а ако је кривични поступак у току — обуставиће се. Ако је то лице осуђено, ослободиће се од извршења казне, односно ако је извршење започето ослободиће се од даљег издржавања казне.

Члан 3.

Амнестија не утиче на права трећих лица која се заснивају на осуди.

Члан 4.

Поступак по овом закону покреће суд по службеној дужности или на захтев јавног тужиоца или окривљеног или лица које у корист окривљеног може изјавити жалбу (члан 360. Закона о кривичном поступку).

Решење о примени амнестије или решење којима се утврђује да нема места примени амнестије доноси суд који је судио у првом степену, односно суд који би био надлежан да суди у првом степену, у већу састављеном од три судије. У решењу о примени амнестије суд ће одредити једну од могућности из члана 2. овог закона, зависно од тога да ли је кривични поступак у току или је правоснажно окончан.

Суд ће по службеној дужности, у року од три дана од дана ступања на снагу овог закона, донети решење из става 2. овог члана. О захтеву овлашћеног лица из става 1. овог члана суд је дужан да одлучи у року од три дана од дана пријема захтева.

Ако је лице на које се односи решење о примени амнестије налази у притвору или на издржавању казне, суд ће одредити да се одмах пусти на слободу.

Против решења из става 2. овог члана лица из става 1. овог члана могу изјавити жалбу, у року од осам дана и од дана пријема решења. Жалба против решења о примени амнестије не задржава извршење решења.

Члан 5.

Ако је кривично дело из члана 1. овог закона извршено у стицају са неким другим кривичним делом, а за та дела је изречена јединствена казна, нову казну суд ће изрећи пресудом на основу члана 401. став 4. Закона о кривичном поступку. Против пресуде којом се изриче нова казна, лица из члана 4. став 1. овог закона могу изјавити жалбу у року од осам дана од дана пријема пресуде.

Члан 6.

На достављање, рачунање рокова и поступак по жалби сходно се примењују одредбе Закона о кривичном поступку.

Члан 7.

Овај Закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ“.

РОБИН ХУД

„Мене ова ситуација са Бабиџем асоцира на онај део историје када је Јован Без Земље предао земљу Шерифу од Нотингема. Сада бих ја, је ли, требало да навијам за Шерифа од Нотингема. Али, ја навијам за Робина Худа који ће довести Ричарда Лавље Срце“.

(Небојша Крстић, лекар, члан некадашњих „Идола“ у емисији „Утисак недеље“ НТВ Студио Б)

КРАВАТЕ

Премијерна емисија НТВ Студио Б „Бирали сте — питајте“, одмах је постала култ захваљујући посланику Велимиру Живојиновићу. Видљиво љут што га шесторо бирача у студију нису питали о водоводу, канализацији и пошумљавању, већ о рату, влади и несталим новцима од Зајма, посланик Живојиновић је, у паузама између вређања и брцања, брисао орошено чело и отпуштао кравату.

Наполеон Живојиновић са краватом

Баш онако како полицајац Џин Хекман каже члану мафије у „Уском пролазу“: „Зашто се бавим овим послом? Зато што волим да вас видим како се на суђењу знојите и попуштате кравату“.

„Отворили смо фестивал, а остали гладни“.

Срђан Карановић, на Фесту.

У СУСРЕТ ВАНРЕДНОМ САБОРУ СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ

ДА СЕ ПРОВЕРИМО!

Михаило Марковић, посланик СПО у Скупштини Србије, потпредседник је Организационог одбора за припрему Ванредног Сабора СПО, који ће бити одржан 7. и 8. марта у Сава — центру. Марковић је у Одбору задужен за организациона и кадровска питања Сабора и с њим разговарамо о припремама за одржавање највећег скупа странке.

Разговарао: Александар ЧОТРИЋ

Михаило Марковић, посланик СПО—а у Скупштини Србије, потпредседник је Организационог одбора за припрему ванредног Сабора СПО који ће бити одржан 7. и 8. марта у београдском Сава — центру. Марковић је у Одбору задужен за организациона и кадровска питања Сабора и с њим разговарамо о припремама за одржавање највећег скупа странке.

Према Статуту СПО—а Сабор се одржава сваке четврте године, с тим да се може сазвати и раније. Који су разлози пресудно утицали на руководство странке да после годину и по дана организује други Сабор СПО—а?

За то постоје два основна разлога: први лежи у чињеници да се за годину и по дана много тога променило у политичком животу Србије и, сада већ бивше, Југославије. И наша странка је у том периоду мењала своје одлуке и ставове. На својим почецима СПО је наилазило на неприхватање од стране неких странака, па чак и народа и националних мањина. Данас, међутим, они за нас имају пуно разумевања. СПО се, за последњих годину дана, захваљујући и појави у парламенту, потврдио као странка која доминира политичким животом Србије.

Међутим, основни разлог, по мени, за одржавање Сабора је што се у организацији саме странке много тога променило у односу на оно што је замишљено. На дневни ред треба ставити расправу о раду Централне управе, Извршног одбора, Председништва...Нала-

зимо се у сасвим новим условима. Неопходно је да странка приступи изменама Статута, друкчијем начину рада одбора, бољем информисању и многим другим питањима која се тичу организације рада странке.

Поменули сте промене Статута. Можете ли рећи о каквим променама се ради?

На жалост, не могу ништа рећи о променама Статута, јер на њима још увек ради посебна комисија при Савету за израду концептских и конгресних докумената.

МЕЊАМО СВЕ ШТО НИЈЕ ДОБРО

По којој процедури и којим критеријумима ће бити одређивани делегати за Сабор?

Познато је који су то критеријуми. То је придржавање и поштовање Програма СПО, досадашњи рад у странци, углед и поштовање у средини из које делегат долази. О свему томе одлуке ће донети Скупштине чланства које ће квалификовати рад одбора. Они који нису спроводили Програм странке, или се једностранно нису снажили у том послу — неће добити поверење. Делегати ће бити одређени на основу броја чланова у одборима.

Зато странка у овом тренутку мора знати колико тачно има чланова у Србији, Црној Гори, Босни и Херцеговини и иностранству. Мора се поштовати важећи Статут који предвиђа да у састав Сабора улазе чланови Централне управе, посланици републичке Скупштине, председници општинских, месних и окружних одбора, као и делегати који се бирају на Скупштинама.

Да ли ће бити расправе о Програму странке усвојеном у априлу 1990?

Програм СПО називам „јеванђељем“ српске политике и српске будућности. То је једини политички програм у Србији који је донет пре две године, а који може и данас да се примени. Много тога из Програма СПО је од стране владајуће странке покрадено и накардно примењено. Програм је издржао проверу времена и углавном је предвидео све догађаје на овим просторима. Сада је потребно извршити његове допуне, јер СПО сваког тренутка треба да буде спреман за вођење српске државе.

На Сабору ће бити предочене резолуције седам савета образованих за различите области?

Да. Сабор ће верификовати рад и програм тих савета, а посебан значај имаће представљање допуњеног и донекле измењеног економског програма СПО-а. Странка ће изаћи пред српску и светску јавност са препознатљивим идентитетом и спремним

одговором на питање — шта и како чинити даље?

Да ли ће на Сабору бити извршене кадрoвске промене у руководству странке?

Промене су потребне и зато је ово изборни Сабор. Бираће се нови врх странке — почев од председника, па надаље... Бираће се људи који ће успешно спроводити допуњени програм странке у наредне четири године.

Ви сте народни посланик. На Сабору ће бити поднет извештај о раду парламентарне групе. Да ли сте задовољни радом наших посланика?

Ја нисам задовољан комплетним радом парламентарне опозиције. Уверење да у парламенту има пуно посланика из редова опозиције врло брзо је пало у воду. Неки посланици су вршили пребега из једне парламентарне групе у другу, неки су се утопили у већинску масу социјалиста.

Што се тиче СПО-а треба узети у обзир да су према нама вршени страшни притисци од стране социјалиста, те да смо сви први пут у овом послу. Колико смо могли — толико смо урадили. Мислим да је наш највећи учинак тај да смо успели да разголитимо владајући режим. Заслугом опозиције камере су омогућиле српском народу да види ко га води.

НЕМА „ФИЛОЗОФИЈЕ“

Сада следи једно болно, али неизбежно питање. Сабор ће трајати два дана, биће одржан у најрепрезентативнијем конгресном објекту у Београду, великом догађају ће присуствовати око 4000 људи, биће организоване и пратеће манифестације... Све то изузетно кошта. Где ћете пронаћи потребан новац?

Нема велике „филозофије“.

Странка живи од чланарине и добровољних прилога, с тим да, ни у ком случају, нема довољно новца за једну тако скупу манифестацију. Применићемо зато принцип котирације — делегати ће сами финансирати свој долазак и боравак у Београду, јер СПО није у стању да им надокнади те трошкове. Надам се да ћемо наћи на разумевање код многих наших досадашњих и будућих спонзора. Зато бих преко „Српске речи“ замолио све добронамерне људе, пријатеље, симпатизере и чланове СПО-а да, ако имају материјалних могућности, помогну одржавање ванредног Сабора!

Волели бисмо да се нађемо са њима и договоримо о начинима сарадње. Верујем да је то интерес Србије, али и тих људи. Ја не видим то само као финансирање два дана Сабора, већ као финансирање боље и демократскије будућности Србије.

Колико гостију очекујете на Сабору?

Очекујемо око шест стотина гостију. Позиве за присуствовање Сабору упутићемо представницима влада, парламентарних делегација и странака из земље и иностранства са којима СПО сарађује. Позваћемо амбасадоре пријатељских земаља акредитоване у Београду. Наши гости биће и људи из света културе и науке, не само српске, него и светске. Зваћемо људе од угледа, поштовања и памети и, свакако, представнике наше Српске православне цркве.

НИШ ИЗБЕГАО КАТАСТРОФУ

ГОСПОДИН МИЛЕ СПАСИО СТВАР!

Како је СПС у Нишу спречила СПО у провидном додворавању радницима „Нитекса“ и како је директор „Нитекса“ грубо погрешно, али не из зле намере, јер онда не би могао да остане члан СПС.

Социјалистичка партија Србије је ових дана учинила велики напор: покушала је да нас изненади. Пошто је таква езгибиција давно ишчилела из њиховог програма, тај покушај је остао само покушај, али је ипак основни ред да се на њега осврнемо. Дневник на таласима РТС-а, у ударном термину, био је прави амбијент за саопштење које је у себи носило самокритику, додуше, дозирају тако да ни најнаивнији нису у њу поверовали. Ипак, самокритика је самокритика, а она је гласила: „Ми смо инертни“. Док су гледаоци заустављали дах од узбуђења, следило је и објашњење да је њихова блага успаваност последица огромне надмоћи коју имају и која победника увек доводи у такво стање. Гледалиште је могло да одахне — СПС је одлучила да се поправи и прошири круг свог деловања. СПС не би била СПС да на време није увидела своје грешке и уздрхталом грађанству обећала: „Активираћемо се по колективима“.

Све то не звучи лоше ако се узме у обзир чињеница да свим колективима у Србији итекако недостаје акција, а и пажња владајуће

странке. Оно што у свему томе бode уши је претпоставка СПС-а да има ексклузивно право на акцију по оној старој пословици: „Што је дозвољено Јупитеру није волу“. Да је тако, сведочи нам прави мали рат који се ових дана води у Нишу између СПС-а и СПО-а.

„ПРОВИДНО ДОДВОРАВАЊЕ“

Све је почело 24.1.92. када се делегација СПО-а из Ниша, коју је предводио председник општинског одбора др Павле Премовић, „усудила“ да посети нишки колектив НИТЕКС: била је то само прва у низу посета коју је делегација СПО-а планирала да обави, у жељи да се пронађе начин за уништење жаришта депресије.

Посета нишком колективу трајала је само један сат и одвијала се кроз разговоре са делом руководећег кадра НИТЕКСА. Госте је дочекао кадровски директор Властимир Петровић који је иначе члан општинског одбора Социјалистичке партије, а новинаре је о посети обавестио Славиша Поповић, нови-

нар фабричког листа.

Општински одбор СПО-а је посету замислио као информативну, а не политичку и тога се током разговора придржавао. Делегација не само да није агитовала пред радницима, већ се није ни срела са њима. Разговор је вођен искључиво са руководећим кадром предузећа и односио се на проблеме које колектив трпи у време економске блокаде и изналажењу начина да се они преброде.

„Провидно додворавање радницима“ био је наслов текста који је дан након посете објављен у нишким „Народним новинама“. Повод за тако нешто била је оштра реакција посланика Милета Илића, иначе председника општинског одбора СПС-а из Ниша. Он је у саопштењу за јавност између осталог рекао:

„Социјалистичка партија Србије у Нишу се јасно придржава Закона о политичком организовању који забрањује политичко деловање у предузећима, па отуда изненађује посета делегације СПО у Нишу НИТЕКСУ, која представља еклатантан пример кршења овог Закона и недопустив преседан, ко-

ји може имати веома негативне последице на укупну стабилност предузећа, која је до сада била присутна, јер у њима није било дозвољено испољавање било којих страначких интереса". После овог званичног дела, у саопштењу је уследио и низ увреда у којима је посета окарактерисана као провидно политичко деловање које има за циљ да се додвори радницима начелном подршком. Миле Илић није пропустио прилику да у саопштењу истакне како таква посета ни на који начин не може помоћи радницима, јер то може само Социјалистичка партија са својим конкретним акцијама које дају конкретне резултате.

ДИРЕКТОР ЈЕ ГРУБО ПОГРЕШИО

Таква реакција председника општинског одбора СПС-а није довела у неприлику само чланове СПО-а, већ и Властимира Петровића, Илићевог партијског друга. Као домаћин који је дочекао делегацију, наједном се нашао у позицији да одбрани свој непромишљени чин гостопримства. Издао је саопштење у коме је изјавио да је посета била незванична, а да званичне разговоре води само са представницима државних органа и овлашћеним представницима странке на власти. Због брзог оправдања прошао је само са критиком коју је на његов рачуна изрекао Миле Илић: „Петровић је био непромишљен и грубо је погрешно. Не верујем да је у питању била лоша намера, јер онда не би могао да остане члан СПС-а“.

Оно што је посебно интересантно у овом случају су управо Петровићеви наводи приликом оправдања у којима каже да званично прима представнике странке на власти. Из тога се намеће закључак да странка на власти није странка, већ неки специјални облик који не подлеже Закону о политичком организовању. Да је тако, сведочи и чињеница да је последњих дана председник СПС-а из Ниша, Миле Илић, обишао многе нишке колективе да би им понудио „конкретне акције које дају конкретне резултате“.

Као сваки члан СПС-а, Илић и за такав поступак има ваљано образложење: „Све моје посете предузећима до сада су биле искључиво у својству народног посланика, а ни једном председника СПС Ниш“. Скоро би могли и да му поверујемо да је приликом тих посета водио неког другог посланика, или неког привредног или финансијског стручњака. Међутим, истина је да је предузећа обилазио искључиво у друштву својих партијских другова, потпредседника и секретара, а да су медији то обележавали као програмску активност СПС-а.

Илићева брза и ефикасна акција је била сасвим у духу „најхуманијег“ страначког програма и брзо је све поставила на своје место, не само непослушне чланове СПО-а, већ и лакомислене директоре којима би се можда сутра могло омаћи да и сами постану домаћини неког информативног разговора са „неподобнима“. Све би за пар дана било у најбољем реду да су чланови општинског одбора СПО из Ниша којим случајем чули за већ поменути пословицу. Али, они је изгледа нису чули, или нису желели да је чују, тако да су уместо да покорно подврну реп одлучили да у помоћ позову суд.

На конференцији за штампу коју су одржали 30.1, најавили су тужбу коју ће подићи против Милета Илића због ометања рада и неистинитог приказивања активности СПО-а. Истакли су да су свесни да судски спор није најбоље решење, али да су на такав корак приморани услед притиска чланства и честих неприлика које им Илић већ дуго ствара.

„НИТЕКС“ НИЈЕ ИЛИЋЕВ

Именовани је злоупотребио свој положај у Општинском одбору СПС и функцију народног посланика и преко средстава информисања са предумишљањем обману грађанство да је недавни разговор делегације СПО са преставницима руководства НИТЕКС у супротности са важећим прописом, истакао је Мирослав Жулањевац, потпредседник Општинског одбора и додао и „Руководство СПО нема потребе, како нам то приписује лидер СПС, да се улагује радницима. Ако ко треба да клечи пред радницима, онда је то најпре СПС која је и довела до руба понора и српску и нишку привреду! Ми ћемо и даље посећивати предузећа, јер то није незаконито и то нам не може забранити ни Миле Илић ни СПС, јер нишка привреда није приватна прђија Милета Илића нити Социјалистичке партије.“

Док чека судску одлуку, СПО из Ниша је одлучио да настави са посетама радним колективима. Како ће то изгледати, тек нам предстоји да видимо, јер после помпезне најаве Социјалистичке партије да ће се ускоро активирати, постоји реална опасност да у већ напуштеним радним колективима дође до поприличне гужве, бар што се Ниша тиче. Реалну наду за СПС представља могућност да нишки колективи одбију посету других странака, да би избегли опасност од непријатности коју је доживео НИТЕКС. Што се самог СПО тиче, помисао да ће се у будућности сретати са својим страначким супарницима нимало их не забрињава, чак би се могло рећи да их радује.

„Ми не желимо свађу, већ сарадњу са свим партијама око привредних проблема у нашем граду, али као парламентарна странка не желимо да прихватимо да нам неко „забрани“ деловање које није политичко, већ пре свега информативно. Ми у предузећима не агитујемо, не нападамо странку на власти, не држимо зборове са радницима, већ само разговарамо са руководиоцима о чисто привредним питањима. Уосталом, шта је по закону не може да тумачи и одређује ниједна партија, њен лидер или народни посланик“.

У саопштењу које су издали за јавност, СПО из Ниша је такође истакао да се нада да ће после читавог низа планираних посета инсистирати на међустраничком сусрету у којем би се разговарало о развоју града. Шта о томе мисли СПС можемо само да претпоставимо уколико се осврнемо на скорашње саопштење у коме су нам истакли колико су надмоћни. Јасно нам је да уколико се неко тако велики и тако моћан нагло пробуди из зимског сна и разлети по колективима, може сасвим сам да среди привреду, тако да му није потребно да се на свом вратоломном путу ка успеху саплиће о неке странкице.

Сандра ПЕТРУШИЋ

Крајем новембра прошле године, у селу Петловача надомак Шапца, убијен је Милић Бабић (28), пензионисани припадник МУП-а Србије и потпредседник месног одбора СПО у свом селу Липолист. Родитељи и пријатељи ово убиство сматрају политичким.

„Српска реч“ жели да скрене пажњу на овај трагичан догађај који у локалној штампи није добио никакав публицитет.

Политички плурализам у Србији заживљава на поделама. А, кад се Срби међусобно деле они се и мрзе. И убијају. То се десило у селу Петловача надомак Шапца. Крајем новембра прошле године тамо је убијен Милић Бабић (28), пензионисани припадник МУП-а Србије. Бабић је био потпредседник месног одбора СПО-а у свом селу Липолист. Био је по природи бунтовник и на свом радном месту и према неправилностима с којима се сусретао у својој средини. Све то га је коштало живота. Да ли је цена превисока или премала?

Главни претрес одржан је пред Већем поторице Окружног суда у Шапцу, крајем јануара. Пред судијом **мр Лазаром Југовићем**, јавни тужилац **Тихомир Јанковић** прочитао је оптужницу против Бабићевог убице **Миладина Мијатовића (31)**: „Окривљени је 22. новембра прошле године, кратким рафалом из аутоматског оружја у дворишту своје куће у селу Петловача усмртио Милића Бабића и на тај начин починио кривично дело убиства са умишљањем из члана 47 став један Кривичног закона Републике Србије“.

У случају да се све докаже, Закон предвиђа казну затвора у трајању од пет до петнаест година. Док се чита оптужница-мукла тишина. Међу оштећенима у судници су и отац убијеног Милића, Милан и мајка. Ту је и отац убице. Рођаци. Пријатељи. Раздвојени на две стране, као живот и смрт.

„За убиство свог сина сазнао сам са десетак сати закашњења. Пре су сазнале његове колеге милиционери који се налазе на Косову у Истоку, него ми, иако се убиство десило ту, у комшијском селу. Убијен је са три метка у дворишту куће Миладина Мијатовића. Био је антикомуниста. Таква нам је цела породица. Док је радио у СУП-у Шабац, откривао је разне неправилности. Волео је да чеपर्ка по „забрањеним“ и „опасним“ стварима. То му нису заборављали. Кад је почело оснивање политичких партија, Милић се определио за Српски покрет обнове. Допао му се Вук. Пратио је све његове иступе. Одлазио на митинге и промоције. Активно је радио у СПО-у Шабац, а основао је и Месни одбор СПО-а чији је био потпредседник у нашем селу Липолист. То његовим претпостављенима није нимало одговарало. Прогањали су га. Дисциплински кажњавали. Оптуживали. Два пута су га слали на Косово. Био је са колегама из

здруженог Одрета МУП-а Србије у Истоку. Није хтео да прећути погибију свог колеге милиционера који је на путу према Косову страдао грешком шофера. Тражио је да се цела ствар испита до у детаљ. То његовим претпостављенима у Шапцу није имало одговарало. Његов шеф му је рекао: „Бабићу много причаш, то ти не ваља“. Имао је гнев према петокраки звезди. Често је говорио: „Много се прљавштине под њом накупило, не желим више да радим док ми она стоји на напн“. За двадесет осам година живота успео је себи, мрзећи неправду, да створи много непријатеља, прича нам у холу шабачког Окружног суда отац убијеног Милића, Милан Бабић, док чекамо почетак главног претреса који касни педесетак минута.

ОПУЖНИЦА ЖИВОГ БАБИЋА

Након читања оптужнице, Председник већа петорице Окружног суда у Шапцу **мр Лазар Југовић** даје реч убици **Миладину Мијатовићу** који је и раније осуђиван за разна прекршајна и кривична дела. Миладин преприва догађај. На питање судије — да ли је раније било сукоба између њега и покојног Бабића одговара са „не“. Говори да су се сретали у кафићу „Доберман“ власника **Живка Врућкића**, али демантује питање да ли је он у том кафићу некад био задужен за одржавање реда и мира. Негативан је одговор и да ли је добијао новац од власника Врућкића за послове телохранитеља. О самом убиству говори да се десило зато што је Милић желео од њега да узме оружје које је он донео као добровољац ТО Шапца са ратишта у Книнској Крајини. „Тог јутра када је Бабић дошао код мене и затражио оружје да му дам, нисам био свестан до чега ће све доћи. Попили смо и кафу. Бабић је инсистирао да му предам оружје за које поседујем и дозволу за ношење. Почео је да претура по кући. Моја баба нам је скувала кафу. Ја сам донео оружје из собе, где се под креветом мога оца налазило. Изашли смо у двориште. Ту је дошло до отимачине. Упозорио сам Бабића да бежи од мене, јер ћу пуцати. Није пристајао на то. Опалио сам кратки рафал и тада нисам знао да сам га убио. Након свега, отишао сам да се пријавим у станицу милиције у Шапцу“. — прича убица Миладин Мијатовић „Џигер“, по занимању мушки фризер, отац двоје малолетне деце.

У судници с једне стране тихи плач Мијатовићеве родбине, а с друге стране незадовољство и гнев оца и мајке убијеног Милића. Милан Бабић у више наврата жели да устане, да прекине излагање убице његовог сина. Зна да не сме. Мајка само уздише. Адвокат окривљеног, **Бранко Игњатовић**, инсистира на детаљима догађаја.

„Сумњам да се ради о монтираном и плаћеном убиству“, прича нам Милан Бабић, Милићев отац. „Мијатовић је од својих послодавца већ у неколико наврата добијао налог да убије мог сина. Мислим да су наручиоци убиства браћа Врућкићи, јер убица је неколико пута до сада покушао да убије мог сина, за то су му била обезбеђена и кола, јер је од куће требало у кафић да донесе аутомат чија је муниција била намењена моме сину. Могу да претпоставим да су за убиство мог сина наручени и плаћени да га

у кућу Мијатовића одведу **Бранислав Гаврић**, **Ненад Митровић** и **Поповић**, да би тамо био убијен. Из СУП-а у Шапцу сам сазнао да је Мијатовић, иако је на суду рекао да није знао да ли је Милића ранио или убио, рекао: „Убио сам Бабића“, што говори да је све унапред било припремљено“.

У свом исказу пред судом Милан Бабић није могао да понови ово што је рекао „Српској речи“. Судија Југовић му једноставно није дао шансу да о томе говори. Инсистирао је на периферним питањима као што су: да ли је Бабић пио, када је пензионисан, да ли је малтретирао њих у кући, какав је био на послу, шта пише у решењу о пензионисању, да ли је имао оружје када је убијен, где је била бомба која се спомиње...

На питање судије оптуженом: „Да ли је све ово могло да се избегне“, оптужени Мијатовић је кратко одговорио: „Не“. Покојни Бабић је пре уласка у кућу Мијатовића у колима оставио ручну бомбу. Касније је код њега у јакни пронађен ловачки нож. Отац Милан мисли да је нож подметнут, поготову што нико од сведока не помиње да је Бабић код себе имао ма какво наоружање. С каквом намером је Бабић ушао код убице Мијатовића у кућу говори и чињеница да бомбу није хтео да понесе са собом, већ је оставио у колима.

МЕТКОМ УЋУТКАТИ ОПОЗИЦИЈУ

Убијени Милић Бабић очигледно је многима био „трн у оку“ и због својих политичких убеђења. Блискост идеја с Драшковићем реметила је дугогодишњи мир. Кафић „Доберман“ у коме се пре убиства много тога догађало, најбоље говори о томе. Политичка уверења власника **Живка Врућкића**, очигледно нису била иста као и убеђења покојног Бабића. Сметало му је што се „таласа“ и што се чују другачије приче од уобичајених за шанком његовог локала. О томе најбоље сведочи и прича сведока **Небојше Митровића** (22), незапосленог занатлије у грађевинарству: „Идеје покојног Бабића биле су ми блиске од оног тренутка кад су ми на моје питање — има ли посла за мене, у СИЗ-у у Шапцу одговорили: „Има, али зна се за кога“. Отац ми је пензионер, мајка нигде не ради има нас још у кући, а ја немам посла. То је мучно и тешко. Поготову што посао добијају људи са везом и политичком подобношћу. Отуда су ми политички ставови били блиски са Бабићевим. Нешто треба мењати...“ рекао је на суду Митровић.

Као грех, покојнику се узима и то што је госте „Добермана“ терао „у јулу '91. године да одају пошту Дражи Михајловићу“, као и то да је „терао људе по селу да се заклинју на верност Вуку Драшковићу“. Посматрач са стране у оваквој ситуацији стиже утисак да се суди идејама, а не убици човека који их је заступао. Породица Бабић на овом суђењу нема одбрану, сем смрти свога сина. Убицу бране адвокати и сведоци.

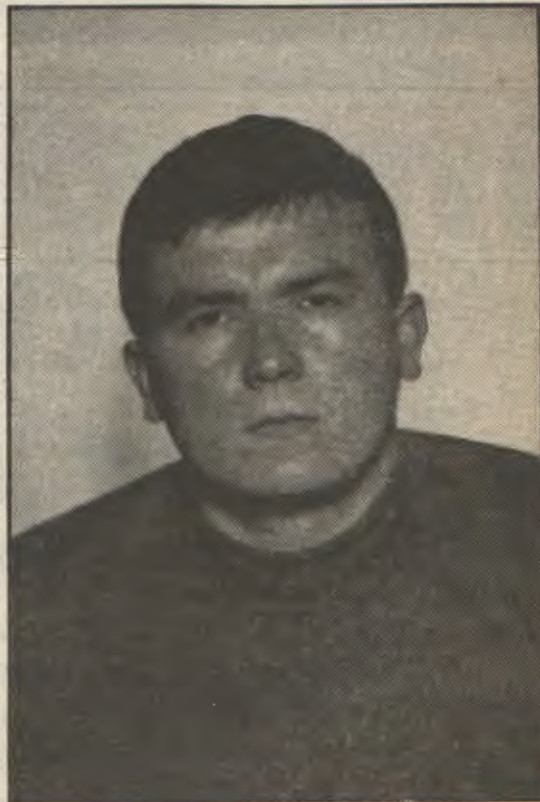
Отац убијеног Милића није очевидац догађаја. У судском спору он је оштећена страна. Убијени нема адвоката. Смрт као да је једина одбрана убијеног Милића. Хоће ли његова смрт бити довољна противтежа суду да у овом случају остане непристрасан и коректан?

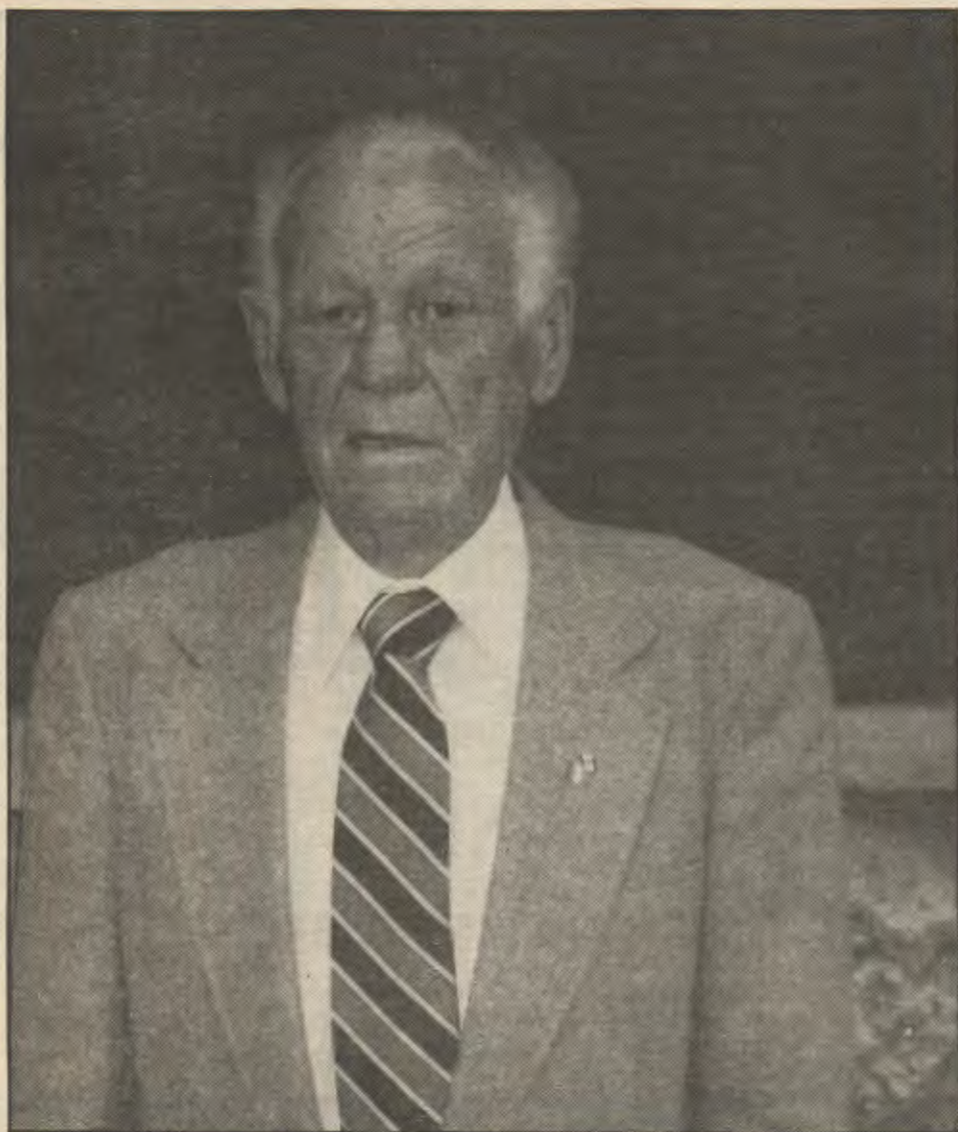
В. РИСТИЋ

ШАБАЧКА ЦРНА ХРОНИКА

ПОЛИТИЧКО УБИСТВО ИЛИ ОБРАЧУН?

**МИЛИЋ БАБИЋ,
ЧОВЕК О ЧИЈЕМ СЕ УБИСТВУ ЋУТИ**

МИЛУТИН БАЈЧЕТИЋ, СРБИН

ЈУГОСЛОВЕНСТВО ОПАСНИЈЕ ОД КОМУНИЗМА

Почасни председник Српске народне одбране за Канаду и почасни председник Српског покрета обнове за Канаду и Америку има готово 90 година (рођен 1903. у Херцеговини). Он је успешан човек, али овој маја биће 65 година како није крочио на тло отаџбине. Највећа жеља господина Бајчетића је да обиђе гробове родитеља, петорице браће и три сестре, као и да се помоли богу у храму Светог Саве на Врачару.

Веран свом старом равногорском опредељењу, господин Милутин Бајчетић је један од ретких људи у нашој политичкој емиграцији, који својим укупним политичким деловањем и моралним интегритетом импонује сваком саговорнику.

Делујући из сенке, одмерен и скроман, он више од пола века преко својих разгранатих пословних и политичких веза помаже наше људе који су под политичким или економским притиском побегли из Југославије.

Разговор је замишљен као панорама његових сећања на прошла времена, осврт на оно што нам се сада догађа и оно што ће нам се тек догодити...

Господине Бајчетићу, тренутно сте једини преживели оснивач Српске народне одбране... Зашто је и када је основана СНО?

— Српска народна одбрана основана је 1941. године да би свим могућим средствима помагала равногорску борбу бесмртног Драже Михаиловића.

На 43. Конгресу СНО, овде у Хамилтону, изабран сам за председника, а 46. године дао сам оставку, јер сам намеравао да се преселим седам хиљада миља далеко одавде, на север.

Јован Дучић је био у Вашој организацији... Како је Ваше сећање на њега, какав је утисак оставио на Вас?

— То је један од најинтелигентнијих и најобразованијих Срба које сам у свом животу срео. Био је и државник, и песник, и велики српски патриота, био је диван човек.

Камо среће да нам је сада таквих људи! Године 1946. дали сте оставку, а 1949. дошло је до раскола у СНО. Шта се за те три године десило?

— Чим сам оставио Председништво и чим га је примио Перо Булат, Одбрана је скренула у лево. Кренула је у југословенство, комунистичким путем.

Годину-две пошто сам оставио Председништво, почели су да ме зову моји пријатељи: „Милутине, спасавај Одбрану! Оде она у комунисте, оде у Југословене!“

Године 1949. сазвао сам конгрес на који је дошло преко 400 делегата, али делегата подељених у два тора. На једној страни била је Управа тадашње СНО, а на другој ја и остала њихова опозиција.

Управа је оспорила наших 40 делегата, ни су им дали право гласа, јер бисмо у том случају представљали већину. Конгрес није одржан. Два дана смо водили узалудне дебате.

Ми смо остали да бранимо српске светиње, оно што су и наши дедови бранили, а они су бранили нову Југославију...

РАСКОЛ У СНО

Ко по Вама нос највећу одговорност за раскол који је тада наступио?

— Раскол је изазвао човек који је '46 године дошао на моје место — Перо Булат. Он је, по мом дубоком убеђењу, дјеловао као комуниста... Имао је сина Рада, народног хероја, носиоца Партизанске споменице и имао је двије ћерке — партизанске комесарке. Оне су долазиле овдје за време његовог председниковања и изгледа да је Перо потпуно потпао под њихов утицај.

Кад смо се '49. године разишли на Кон-

гресу у Торонту, кад га нијесмо могли одржати, он ме тада упита: „Шта да радимо Милутине, шта да кажемо народу — зашто нисмо могли одржати Конгрес?“

„Кажи да се Конгрес није могао одржати ради „извјесних околности“, а да се ми у року од месец дана састанемо и да ствари метнемо на своје мјесто. Ако тако не буде, Перо, знај да ће се српске снаге у Канади подијелити и да ћеш за то бити одговоран ти!“

„Бог те поживио Милутине, тако ће и да буде! За који дан да се састанемо. Ти поведи 10—15 људи, ја ћу исто толико, па да се састанемо и ствар изгладимо“ — рече Перо.

Изљубисмо се к'о бабетине, и разиђосмо се.

Уместо да учини то што смо се договорили, чим је стигао у Виндзор, обрати се народу речима: „Неколико фашиста Јевђевијех, Ђујићевијех и доктора Слободана Драшковића који је предводио Милутин Бајчетић, нијесу дали да се одржи Конгрес у Торонту!“

То је био узрок раскола у СНО, да се више никада нијесмо састали, да смо постали два свијета.

Има ли наде да се СНО ускоро сједине?
— Кад' би било добре воље — зашто да не? Али на томе још нико ништа не ради, све је остало по старом. Докле ће тако да буде, право да вам кажем, не знам.

Ви сте почасни председник. Зашто Ви нешто не предумете?

— Не би било zgodно да то ја форсирам. Много би озбиљније било да то учине садашњи активни председници обе СНО, ако то желе. А ја верујем да желе.

СКУПШТИНА ИЗНАД КРАЉА

Како је ваше мишљење о раду и деловању председника другог, левог крила СНО, господина Боре Драгашевића?

— Драгашевић је способан и вредан човек, али колико је мени познато, он је био и остао велики љотићевац.

Он сада много ради за српство, али ја не могу заборавити како је он на почетку раскола био страхан, уосталом као и сви други који су били на федералној страни.

За престолонаследника Александра се прича да је југословенски оријентисан и да је наклоњен љотићевцима. Шта Ви о томе мислите?

— Ја не знам много о његовој идеологији, ни о његовом садашњем опредељењу, али знам да је у последњих 20—30 година био потпуно изолован од српског народа и да је био до краја југословенски оријентисан.

У последње време он се враћа свом народу, вероватно желећи да буде српски краљ.

Ја сам монархиста, као што је, претпостављам, и већина Срба.

Ако српски народ жели краља, онда и треба да га има, с тим што би Народна скупштина требало да донесе одлуку по којој би Скупштина увек била изнад краља.

Краљ не сме сам да одлучује о високим националним и државним питањима, као што је то сада случај са овим што ради Слободан Милошевић.

Шта мислите о улози краља Александра Првог у оформљивању идеје југословенства?

— Краљ Александар је био један од најзаслужнијих команданата и државника, али нас је, на жалост одвео погрешним путем, који нас је коштао државе, слободе и два милиона жртава!

Одвео нас је у југословенство које нам је кућу раскопало, државу срушило и слободу уништило.

Ја сам у последњих пола века свога рада одржао стотине и стотине говора... Од почетка свога рада причао сам да је југословенство по својој природи много опасније од комунизма, јер ће нам југословенство затрти траг, јер ће нас Србе потпуно асимилirati.

Комунизам није опасан, јер не даје ништа чисто ни честито човечанству и он ће, као такав, сам себе појести и тако пропасти. Ово се показало као истина за све земље, сем за нашу Отаџбину, где га из неких разлога (на апаратима) још одржавају.

Да ли је председник Републике Србије, друг Слободан Милошевић, само комуниста, или је и Југословен?

— Чини ми се да је и једно и друго... Да је комуниста, и то велики, то је сам посведочио безброј пута. Додуше — редак комуниста, јер је учинио и неке добре ствари пре неколико година за српски народ.

Мене чуди како он не може да се остави тога комунизма и како му није јасно да својим комунистичким идејама и ставовима против Србије окреће цијели свијет.

Или му смета Армија, или је он тако страшан комуниста па је као такав и Армију привукао себи, стварно ми то није јасно.

Што се његовог форсирања Југославије тиче, то је за мене прави злочин.

Није ми јасно како један човек здраве памети може између једне лепе, велике и чисте Србије и некакве тзв. „крње Југославије“ да изабере ово друго!... То доводи у сумњу његову памет.

ТРАГЕДИЈА „ТЕШКА“ 15 МИЛИОНА ДОЛАРА

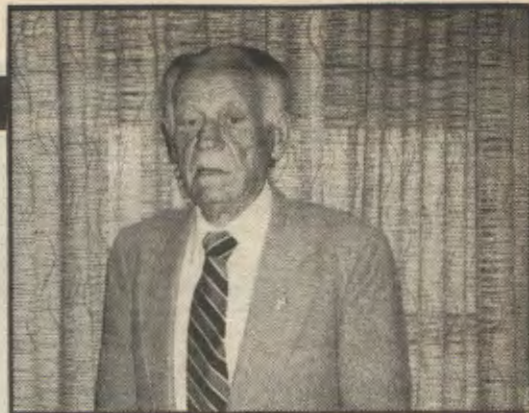
Реците нешто о новом односу комуниста спрам цркве... До јуче су Бога спомињали само у псовкама, а данас се од њих не може ући у цркву...

— Јадни Срби су од свог рођења, 30 — 40 година, кљукани отровном комунистичком пропагандом.

Они нису знали ни за шта боље и били су присиљени да живе у заблуди. Њихови мозгови су испрани и они нијесу могли да мисле својом главом. Тек када су се појавиле новине као што су Ваша „Српска реч“ и „Погледи“, тек онда се Србин замислио над собом и тек онда је почео да се враћа својој цркви и својим светињама. Ја то могу да разумем.

Не могу да разумем комунистичку власт која форсира цркву, а с друге стране још увек није спремна да своју црвену петокраку звезду замени златним крстом. Такво њихово понашање јесте математички доказ њихових намера: злоупотребити национална и верска осећања српског народа у политичке сврхе.

Сматрам, искрено верујем, да је српски народ извукао поуку из трагедије која га је стрефила и да више никад неће поћи страшном стрампутницом. Ваљда му ђаво није испио сву памет...

Како коментаришете измирење унутар Српске православне цркве?

— Подела наше свете цркве јесте једна од највећих несрећа која је задесила наш народ. Подела је овдје завадила сина са оцем, мајку са сином, кума са кумом... Пријатељи су се попреко гледали и међусобно сатирали.

Уместо да смо се сви заједно борили за наше мило Српство — гонили смо једни друге.

Та нас је трагедија коштала најмање 15 милиона долара и нас који смо се звали „расколници“ и оне који су се звали „федералци“. Те паре бачене су на судобе и адвокате, уместо да смо их употребили у борби против српских непријатеља.

Црквени раскол подарили су нам комунисти и љотићевци, нарочито ови други и да њих није било на овом континенту, до те поделе никад не би ни дошло.

ПОБЕДА СРБИНОВА

Како је Ваше мишљење о српској опозицији и шта од ње очекујете?

— Верујем да ће опозиционе демократске странке, кад-тад стати на чело српског народа.

Ја сам припао партији Вука Драшковића — СПО, јер сам за његов програм, за програм који предвиђа савремену, младу и слободну Србију. Ако Бог да, Србија ће ускоро заблистати баш онако како је то замислио Вук Драшковић у свом програму.

У последње време много је оних који Драшковића називају „Бранковићем“. Како Ви то прихватате?

— Вук Драшковић је велики родољуб и он се и срцем и душом бори за слободу српског народа. Да је тако, доказ су његове књиге и све његове представке које је издао последњих година.

Пословица каже: „Ко ради — тај и греша“. Његове грешке су безначајне у односу на оно што он чини.

Моје године и искуство ми говоре да је он на правом путу.

Како из Ваше овдашње перспективе, видите будућност Србије?

Ја никад нисам губио наду и зато сам издржао 50 година у борби против непријатеља српског народа. Та борба ми је давала снагу, надахнуће да издржим.

Никада нисам посумњао у крајњу победу наше борбе за слободу Србинову. Стар сам и не знам да ли ћу дочекати тај дан слободе, али сам сигуран да ћете ви млади такву државу направити, државу какву је српски народ имао за време краља Петра Првог Ослободиоца.

Разговарала: Благица М. СТОЈАНОВИЋ

ФОТО: БОРЉО ВУКОЈЕ

МИРОСЛАВ МИЛУТИНОВИЋ У СКАНДИНАВИЈИ ОДБОР СПО И У КОПЕНХАГЕНУ

Мирослав Милутиновић, члан Председништва СПО и народни посланик, боравио је седам дана у Скандинавији, где је био гост наших исељеника у Малмеу, Хелсинборгу, Гетеборгу, Силкеборгу, Хилераду, Хелсингеру и Копенхагену. У Данском парламенту био је гост код два утицајна парламентарца, Питера Сенбија, члана Европског комитета за мир и Одбора за европску безбедност, и Вигоа Фишера, посланика и активисте Покрета за заштиту људских права. Са њима је разговарао о рату у Југославији и могућим решењима сукоба.

Посредством југословенске амбасаде у Копенхагену Милутиновић је одржао конференцију за штампу, којој је као гост присуствовао и председник градског одбора владајуће партије Модерата. За време боравка у главном граду Данске Милутиновић је помогао иницијативом одбору наших исељеника да организују окружни одбор СПО-а, и том приликом је упознат од стране госпође Душанке Јанковић са великим интересовањем, који међу нашим исељеницима влада за Српски покрет обнове, као и са иницијативама да се у Скандинавији формира десетак месних одбора СПО.

Током своје посете Данској и Шведској Милутиновић је одржао десетак трибина, на којима је нашим исељеницима говорио о стању у земљи и свом посланичком раду. Највећи број питања која су постављана био је полемичког карактера и тицала су се неповољ-

ног третмана наших људи који живе у иностранству. Исељенике је интересовало зашто не могу слободно да користе своје уштеђевине које су дали нашим банкама; зашто постоје једино као пасошки бројеви без могућности да користе грађанска и политичка права; зашто још увек не могу да добију девизне пензије које су муком стекли дугогодишњим радом у туђини. То су све питања која ће исељеници организовани у месним одборима СПО у иностранству покренути и преко посланика СПО у Скупштини Србије.

ШЕСТОМЕСЕЧНИ ПОМЕН БЕЛОМ

Прошло је пола године од убиства оснивача и финансијера Српске гарде Бранислава Матића Белог. Између њему посвећеног првог паљења свећа и овог последњег, много тога се променило. Отац Благоје и најбољи друг Гишка нису више међу живима, Српска гарда је разбијена и поткупљена, а рат против Хрватске изгубљен на штету Срба.

Изненадна смрт спречила је Белог да у том рату учествује. Да су Бели и Гишка остали живи, о мотивима, циљевима и јунацима тог рата више би се знало.

Овако, језиви рат и још језивији мир добили су и језиве јунаке. Починиоци убиства нису пронађени, јер би рука правде морала да тражи сувише високо.

Навијајући за ту руку, „Српска реч“ па ли још једну свећу за Белог.

ЗАХВАЛНОСТ

Иницијативни одбор за формирање Штаба Српске Гарде користи прилику да посредством „Српске речи“ захвали нашем брату из Аустралије ШИПКИ НИКОЛИ, који је овом Иницијативном одбору за формирање Штаба Српске Гарде поклатио телефакс и новчану помоћ, која је многим борцима Српске Гарде, као и њиховим породицама, помогла при збрињавању.

С ВЕРОМ У БОГА — ЗА КРАЉА И ОТАЏИНУ!

Чланови новооснованог одбора СПО у Копенхагену. Председник је Г. Мирко Тодоровић (седи лево)

Пише: С. ЛАЗИЋ

ДЕМОКРАТСКО МЕЊАЊЕ САВЕЗНИКА УПОТРЕБИ ПА БАЦИ

Пракса је показала да демократе признају искључиво савезништво за једнократну употребу. Која ли је следећа жртва

Несумњив пораз српског режима на спољнополитичком, војном и економском плану највероватније неће озбиљније угрозити власт Слободана Милошевића. То је запажање и угледних француских коментатора, који тврдно тумаче разбијеном непринципијелном и разједињеном опозицијом, која током двадесетомесечног деловања у политичком животу Србије није успела да нађе иоле „трајан“ минимум заједничких интереса и начини опозициони савез, којим успешно може да се супротстави ригидном моћнику, чију власт одржавају полиција, државна каса и медији. Да је Слободан Милошевић у повољнијем положају док је опозиција разједињена знали су и опозициони лидери у Србији, али сваки покушај њиховог организовања био је привремен, за једнократну употребу.

**Главном одбору
Демократске странке
Нушићева 6/IV
11000 Београд**

Поштована господо,

Чињеница да се свако од нас појединачно и по слободној вољи учланио у Демократску странку, не спречава нас да из њи иступимо групно. На овај чин смо се одлучили, не због неког униформног мишљења или неслагања с програмом, већ у знак протеста против начина на који поједини челници воде политику странке. Ту политику сматрамо млаком и неодлучном. Ми смо у Демократску странку ушли са жељом да се боримо за демократску Србију, а не да чекамо да Србија сама од себе постане демократска. Неодмерена жеља појединих челника, а господина Мићуновића пре свих, за што блиставијом личном промоцијом, деловала је осујећујуће по остварење потенција како саме странке тако и великог дела демократске опозиције. Поједини потези су морали бити стављени под знак сумње, а пошто странка упорно избегава да то учини, мора она бити стављена под тај знак сумње. Ми у сумњивим пословима не желимо да саучествујемо, а вама препоручујемо да се над својом безупитношћу бар мало замислите. Но, без јадиковки, свако од нас сноси последице властитог избора. Не може бити сумње у то да је питање стратегије странке уједно и персонално питање. Демократска странка већ поседује солидну организацију, али изгледа да не зна шта са њом да чини. У странци има људи који су покушавали да ту организацију учине делотворнијом, да је ослободе, али су њихови покушаји били, а бојимо се и остаће, безуспешни. Демократска странка није оправдала име које носи, она превисше лута и бојимо се да ће стићи НИКУД. Не желимо да доводимо у питање ничије добре намере, али за слепо следбеништво нисмо спремни.

Чланови Демократске странке из Чачка, који странку НАПУШТАЈУ.

(19 потписника)

хваљујући Драгољубу Мићуновићу и његовом одбијању да стане уз остале опозиционе прваке, које је везивао један заједнички интерес — успостављање демократског поретка и парламентарне монархије рушењем С. Милошевића.

ДС се са сумњивим респектом приближавала оном делу опозиције, који критичкије гледа на владајућу партију само онда када је на то била принуђена, као пред изборе када јој је била потребна гласачка машина СПО-а или онда када јој је била потребна јавна промоција на митинзима које је могао да организује само СПО. Сетимо се само бриљантне констатациј А. Тијанића да „демократе без Вука не би могле да скупе хиљаду људи ни на врућу јагњетину и хладно пиво“. У свим осталим, далеко важнијим поводима, господин Мићуновић је одбијао било какву тешњу сарадњу да десним крилом опозиције.

Према владајућој странци руководство ДС водило је компромисну политику (сетимо се преговора којима је Мићуновић приступио са Милошевићем у време хапшења и затварања Вука Драшковића и стотинак демонстраната), чији је врхунац пристанак челника ДС да као једини опозициони лидер уђе у Управни одбор српске телевизије.

Руководство ДС је дуго било релативно равнодушно према националном питању. (Зоран Ђинђић је својевремено тврдио да је 500 км у померању српских граница горе или доле свеједно) и у том погледу блиско стано-

вишту УЈДИ-ја и реформиста, да би последњих дана баш по националном питању то исто руководство, а пре свега председник Мићуновић, ушло у дијалог са Бабићем и Караџићем поводом Венсовог плана, којом приликом је председник главног одбора ДС дао ограничену подршку Бабићу.

У часу када Мићуновићева предвидљива компромисна политика показује знаке великих осцилација у погледу националног питања тешко је рећи у ком „музичком кључу“ ваља читати приближавање гледиштима Мирка Јовића, који се директно сукобљава са дескорашњим истомишљеником В. Шешељем.

Динамика догађаја ће убрзо по свој прилици показати да је критички однос Драгољуба Мићуновића према националној политици С. Милошевића привремени, тактички потез срачунат на придобијање гласова пред предстојеће општинске изборе. Како ће у предстојећу изборну трку српска опозиција највероватније ући без икаквог опозиционог блока, скромни учинак гласачке партијске машине демократа трабало би да поправи ново, дакако привремено, пристајање уз СНО, Бабића и Караџића. Надајмо се да и овог пута највећи добитник неће бити опет Милошевић.

Досадашња настојања да се опозиционе странке уједине у конзистентан опозициони савез пропали су захваљујући првенствено челнику Демократске странке Драгољубу Мићуновићу који је, да подсетимо, из лабаво и на брзу руку сачињене Удружене опозиције, формиране после другог изборног круга, изашао одмах након што је постигао свој циљ — сопствени улазак у Српски парламент, уз још шест посланика ДС, чије су кандидатуре подржали гласови првенствено СПО-а.

Образлажући да жели слободне руке за рад „преговора са С. Милошевићем са којим се може договарати“, Драгољуб Мићуновић је спречио следећи покушај уједињавања српских опозиционих странака у УСДО, који без ДС и мањих странака које је прате није био довољно јак опозициони блок.

Стварање Уједињене опозиције био је трећи покушај, који је такође пропао, опет за-

ЗАШТО ДРЖАВНА ПРОПАГАНДА У СРБИЈИ НЕЋЕ ДА ПОМЕНЕ ДИСКРИМИНАЦИЈУ ХРИШЋАНА И СВЕОПШТУ ОСУДУ ЗВАНИЧНЕ СРПСКЕ ПОЛИТИКЕ У ИЗРАЕЛУ?

ЈЕВРЕЈИ ПОНОВО РАСПИЊУ ХРИСТА

Хришћанство, једина религија која је стварно никла у Јерусалиму, ускоро ће — како изгледа — бити сасвим протерана из Израела.

Многи Израелци толико мрзе хришћане да је то готово болесно. Код обичног народа мржња је отворена. Политичари су подмукли, раде скривено. Знају: хришћанске земље дале су им државу.

У Израелу можете бити избачени из радње или истучени на улици ако примете да носите крст на ланчету око врата. Тамо су врло ретки они који ће вас бранити од подивљалих противника крста и Исуса Христа, јер је за Јевреје Исус Христос — онај чије ће име увек бити проклето.

У математичким књигама, на ТВ у школском програму, свуде је знак ПЛУС забрањен! Пишу само 1 или -1 јер оригинални знак представља крст!

Сви урбанисти Израела често имају огромне муке: ни једно раскршће не сме се направити тако да личи на крст! Погледајте само планове градова! Ретки, само јако ретки, Јевреји то признају са огорчењем и подсмехом.

Недељник „Церузале м рипорт“ је објавио notiцу да многи хришћани и хришћански великодостојници упућују мноштво притужби да их на аеродрому Бен Гурион ужасно малтретирају. „Рипорт“ каже да је израелска Влада прошлог лета организовала СЕМИНАР (!) на коме су учили те младе агресивне, арогантне, непристојне младиће и девојке КАКО ДА СЕ ПОНАШАЈУ ПЕМА ХРИШЋАНИМА.

Обесни Јевреји пљују и вичу на све који носе крст око врата. Једна калуђерица је казала новинару „Рипорта“ да је „срећна, јер њој само пљују у лице“... Остале туку. У старом граду јеврејска деца калуђерима и свештеницима камењем скидају камилавке и вичу за њима: „Сатан, Сатан!“

Недавно откривање једне византијске гробнице само је један у низу примера антихришћанског понашања у Израелу. Византијску гробницу коју су половином децембра 1991. године открили археолози у Јерусалиму — налази се у близини четврти Меа Шеарим где живе најортодокснији Јевреји — ноћу између 22. и 23. децембра, оштетили су вандали тако што су је напунили камењем.

Овај археолошки налаз данима је био поприште физичких обрачуна између полиције, која је штитила гробницу и ултраортодоксних „харедим“ Јевреја, који не желе никакве хришћанске светиње у својој близини.

Јевреји овог јерусалимског краја не дозвољавају никаква ископавања на целом јерусалимском подручју, јер тврде да се тиме скрива јеврејске светиње. Остале религиозне налазе не признају.

Главни археолог, Гидеон Авни, тврди да је гроб хришћански, и да је био део некадашњег византијског манастира, подигнутог између V и VII века.

Манастир су, као и све остале хришћанске светиње, у VII веку спалили, сравнили са земљом Персијанци. Тако су оштећени и Црква Светог Гроба и Црква Христовог Рођења.

Јевреји су, у својој борби против хришћанства, помогли Персијанцима да лакше освоје Јерусалим.

Иако су само кратко време, од 614. до 629. године, господарили Јерусалимом, Персијанци су успели да хришћански Јерусалим униште до темеља. Византија је много тога касније поправила, или поново подигла.

Становници Меа Шеарима искузују далеко већу нетрпелјивост према хришћанској вери, него према муслиманској. Та неразумна нетрпелјивост, произилази из чињенице да Исуса Христа сматрају највећим непријатељем јеврејске вере. Његово Име, по њима, ни један Јеврејин не би никада смео да изговори гласно.

О. Е.

СЛУЧАЈЕВИ

ПОВОДОМ ЈЕДНОГ ХРИШЋАНСКО-ЈЕВРЕЈСКОГ „ИНЦИДЕНТА“

ОНЕМОГУЋИТЕ ТЕ ЧИЊЕНИЦЕ!

Како је „Православље“, лист Српске патријаршије, захваљујући ватрогасцима „запалило јавност“

Пише: Стево БАТИЋ

Један догађај од пре неколико дана привукао је (недовољну) пажњу овдашње јавности. Наиме, у „Православље“, лист Српске патријаршије, од 15. јануара ове године, објављен је текст „Јевреји поново распињу Христа“ аутора Оливере Ердџан. Тај текст био је непосредан повод за опозив, односно смену главног и одговорног уредника листа Слободана Милеуснића, а Свети архијерејски Синод СПЦ уложио је много дипломатског, вербалног и физичког напора да представнике Јеврејске општине у Београду увери како се ради о грешци, односно случају „без позадине“.

У Саопштењу Синода каже се, између осталог, и следеће: „У њему (текст, прим. а.) се о проблемима хришћана у држави Израел не говори разложно и смирено него са призвучком страсти и нетрпелјивости према Јеврејима, а назире се и тежња на теоретском, квазитеолошком заснивању емоционално, а можда и идеолошки, условљених претпоставки. Већ сам наслов не само што, свесно или несвесно, фалсификује јеванђелску и историјску истину, него и звучи антисемитски, тачније антијеврејски: њиме се ствари олако уопштавају, а они људи од пре двадесет векова, који Господа нашег Исуса Христа осудише на смрт, непромишљено и недопустиво поистовећују са јеврејством у целини, и то без макар неког разликовања по било ком основу... Не нагађајући о намерама писца, али увиђајући колико непотребно бола овај текст може нанети нашим суграђанима јеврејске народности, тој нашој браћи по неизмерном страдању у даљој и ближој прошлости, синовима и кћерима народа који је чудовишну мржњу лажних хришћана и отпадника од Христа само у последњем рату платио ценом од преко шест милиона жртава, Свети Архијерејски Синод СПЦ сматра својом дужношћу да се јавно оградити од тог текста... Свети Архијерејски Синод уједно са пуном одговорношћу изјављује да је феномен антисемитизма и антијеврејства, тај посебан наказни облик шовинизма, потпуно туђ традицији и историји СПЦ, супротан хришћанској вери и неспојив са православном етиком и духовношћу...“

Представници београдске јеврејске оп-

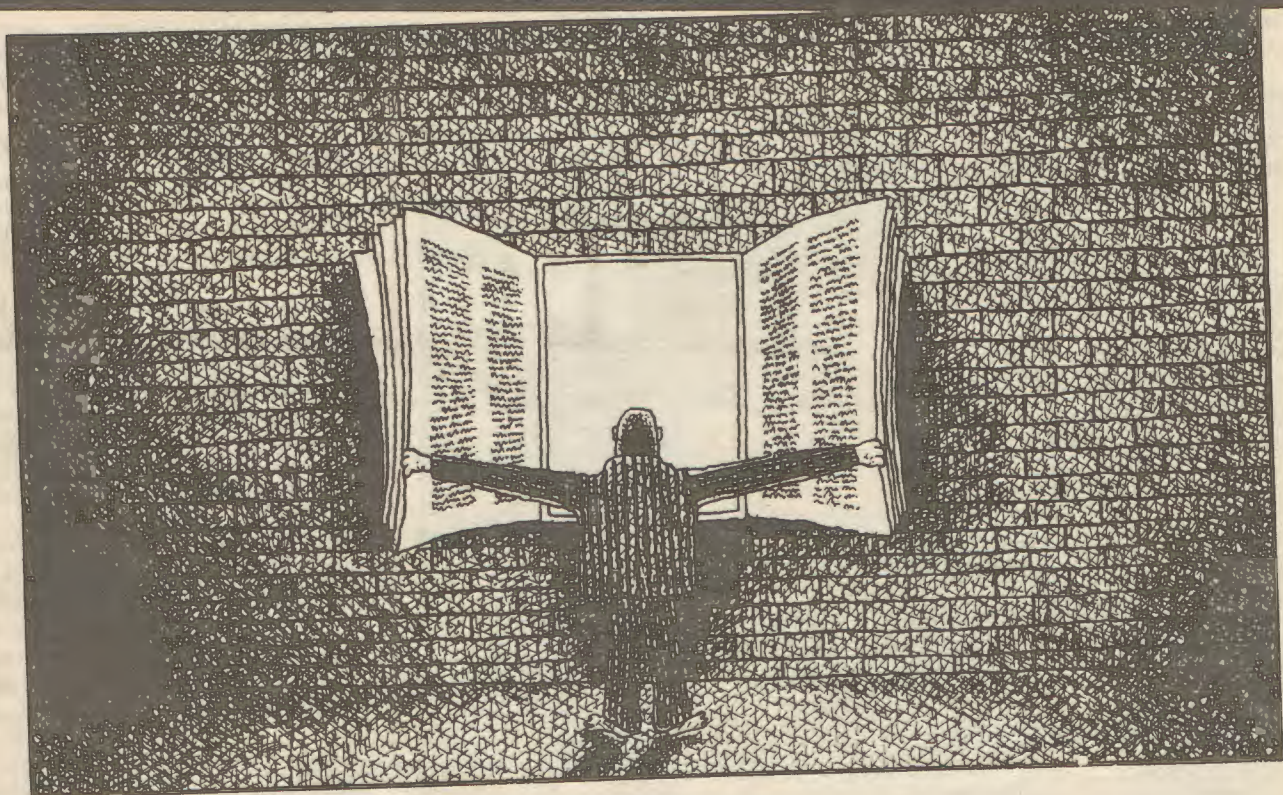
штине покушали су, са своје стране, да објасне како „таквих“ Јевреја у Израелу има не више од један посто, да се ради о верским екстремистима, с којима и Израел има проблема. И они су потцртали вековно сапатништво Срба и Јевреја и чињеницу да од свих православних цркава једино Српска православна никад и ни у ком смислу није нити учествовала нити подстицала погром Јевреја. Председник Општине Јаша Алмули био је „обрадован брзом, ефикасном и братском реакцијом Светог Архијерејског Синода“, а Енрико Јосиф је потез СПЦ назвао „величанственим гестом који ни једна друга црква себи не би могла да дозволи“.

НИ ЦРНО НИ БЕЛО

И, све би се завршио тако, центлменски усаглашеним мишљењима једних о другима, да се из Јерусалима није јавила потписница текста Оливера Ердџан (која по професији није ни новинар ни професионални преводилац), иначе супруга дописника „Политике Експрес“ из Израела. Она каже да су и наднаслов и наслов и „дотеривање“ текста редакцијски, што је сасвим „нормално, јер „уредници зато и служе“. Наслов оригиналног текста је био „Харедим вандали оштетили византијску гробницу“; већи део текста „никада не би послала да се објави (баш, прим. а) у Православље, а текст је, иначе, „скрпљен од онога што је Још 23. децембра послала ЗА ШТАМПУ (подв. а). Међутим, и поред тога:

„Нико не може да порекне историјску чињеницу да Јевреји и Срби живе у слози и љубави. Али, та чињеница не може да оповргне другу чињеницу: у Јерусалиму хришћани и Јевреји не живе у слози. Та неслога некада из разних разлога прелази у физичке обрачуна. Посебно откад је почела интифада пре четири године. Кад у Јерусалиму дође до сукоба, заузимају истакнута места у јавним гласилима. Сређином овог јануара, Теди Колек, градоначелник Јерусалима, изјавио је да је огорчен хришћанским лидерима који се између себе не трпе, „осим кад заједнички треба да нападну Јевреје и јеврејску државу“. Значи, овде те љубави нема и не може се избрисати дивним српско-јеврејским примером, на жалост. Али се не може ни предвидети, нити је то нешто што треба да се крије.“

Као и сви странци у Израелу читам „Церузале м пост“ и „Церузале м рипорт“. Из истих сам преводила или обрађивала написе

о темама које интересују хришћане, читаоце „Православља“.

Писала сам и (16. јануара 1992.) о сукобу девет водећих хришћанских лидера и Теодија Колека, бомбастично најављеном са „Колек оштро напада хришћанске лидере“, кад су хришћани запретили да ће „затражити заштиту ОУН да штити споменике у Јерусалиму“, а Колек им је у гласилима поручио да су „хипокрити“.

Овај сукоб око византијских и јерменских светиња био је жесток. То је била тема која је заинтересовала све странце у Јерусалиму. Побуна хришћана почела је кад је откривено да су „кости за које се готово са сигурношћу верује да су мошти Светог Стефана“ биле уклоњене са места налаза да би ту почео да се гради нови булевар.

Део у (у инкриминисаном тексту, прим. а.) о узмицању хришћанства, једине велике религије која је стварно настала у Јерусалиму, који у мом тексту служи као закључак — уредник је одлучио да стави као „отварање“ — први пут сам прочитала код Амоса Елона, славног књижевника и новинара у књизи „Јерусалим, град огледала“.

И, тиме би случај требало да буде закључен.

Треба, међутим, овом приликом рећи да се не могу занемарити МОТИВИ нити Синода СПЦ нити београдских Јевреја да на један овакав трекст реагују онако како је то најмање пожељно — чисто идеолошки. СПЦ, наиме, себи није ни требало ни могао да дозволи да један прозаичан и случајан „инцидент“ постане камен сумње између две „салатничке“ конфесије, а Јевреји већ и по историјски условљеном „инстинкту“ помало апокалиптично реагују на сваки дашак потенцијалне осуде. О одмазди, наравно, да се и не говори. Ради

се, међутим, о томе да Србија 1992. и поред свега што се у њој догађа, ипак, нити је Немачка у време Хитлера, нити је Ирак у време Садама Хусеина. Србија је држава, у којој је комунизам педесетак година и своје православне и своје јеврејске поданике усавршавао у књижевно-критичарским и новинско-цензорским методама анализе свега што се говори, пише или мисли, што се у овом случају да сасвим добро проверити. Разлика у огромном броју жртава управо овакве комунистичке анализе и огромном броју жртава најприземљнијег антисемитизма, и то, веровали или не — у корист ових првих, није, додуше, никаква утеха ни Јеврејима ни православцима, али је разлог да се једноставно — има у виду.

Православни и јеврејски аналитичари текста провереним идеолошким маниром установили су да се „назиру идеолошке претпоставке“ текста, што, може се претпоставити, у складу са истим маниром вероватно може да „узнемири јавност“. То што јавност за овај текст у главном не би ни знала, или би знала у сасвим „ограниченом броју“, ни једне ни друге није спречило да, заправо, са „високог нивоа“ омогуће јавности да се евентуално још више „узнемири“. Важније је, дакле, да поменути православни и јеврејски аналитичари текстова одагнају „сопствене“ узајамне сумње, него јавност, која је унапред на тапету, јер се од ње, у суштини — страхује. Не личи ли то на проверени и познати комитетско-комунистички метод „узнемиравања по дужности“, од којег су живели читави слојеви спокојних узнемиравача. Заузврат су узнемиравани знали да је „напад“ на председника комитета истовремено и напад на комунизам као светски процес, „напад“ на водника је напад као на народну армију, а сваки приговор је у основи зачетак подривања политичког и уставног поретка.

ПРАВЉЕЊЕ ЧИЊЕНИЦА

Тако је, на крају крајева, садржај текста остао по страни као небитан. Битан је УТИСАК. а само „ретко“ болестан ум из поменутог текста може стећи утисак да су СВИ Јевреје „такви“, као и да „такво“ стање у Израелу, чак и да је масовна, односно уобичајена, општа појава, има неке везе са Јеврејима — житељима главног града Србије. Није чак ни тачно да нема „разликовања (оваквих или онаквих Јевреја, прим.а) по било ком основу“, што аналитичаре текста, уосталом, није ни занимало. На страну и то што нико није споменуо да ли су подаци и случајеви (па и они преписани из „Јерусалим рипорта“) тачни или нису, без обзира да ли неком импонују или не. Према реакцијама везаним за овај текст дало би се, дакле, закључити да је сваки Јевреј на кугли земаљској, затечен у оваквом контексту, унапред „забрањена тема“ из разлога који би свима морали да буду познати. Звучи глупо, зар не? Конфесионални сукоби на сваком педљу земаљске кугле, па и између Јевреја и православаца у Израелу, чињенице су које не зависе од београдских аналитичара нити „један посто“. Утолико пре истима не дају за право да се понашају као да их они или, не дај боже, ми Срби — правимо.

За сам крај, у име одбране професије, али и Јевреја, можда је умесно предложити неком од господe из „аналитичарског тима“ да покуша и сам направити текст са истом темом. Ако је уопште дозвољена. Нека само претпоставе да постоје људи који желе бити ИНФОРМИСАНИ и о сукобу Јевреја и хришћана у Јерусалиму. Са утиском или без њега. Уколико се на такав начин и то „божје“ право ускрати, не само Србима или православцима, него и Јеврејима, онда је то проблем друге врсте и од њега се немогуће оградити.

ВИКТОР ПАПИЋ, НОВИНАР ТЕЛЕВИЗИЈЕ БЕОГРАД

Бордо Вукоје

ДОЛАЗЕ НАШМИНКАНА ВРЕМЕНА

Телевизија Београд се између два „девета марта“ није променила готово ни за длаку. Ни шефови у њој. Гледаоци нешто мало јесу. То је разлог за овај разговор.

Господине Папићу, зашто Вас тако дуго нема на Телевизији?
Нема ме зато што сам се држао принципа „очисти прво испред власти-тог прага“!
Када сам почео да се окрећем око себе, дошао сам себи... Видео сам да краде мој главни уредник, да краду моје колеге, да кра-

де ко шта стигне. Оно што сам видео — то сам и рекао, и зато ме нема.

Како краду, шта највише краду и ко краде?

Краду, на пример, преко путних налога. Главни уредник, његов заменик и још понеко из прве, лоповске гарнитуре, има дискреционо право да потписује налоге благајни, мимо

инструментата који су званични.

Када сам то на Редакцијском састанку обелоданио — послали су ме на дисциплински, а потом и суспендовали „због тешке повреде радне дужности“.

Милисав Милић је, на пример, за месец дана боравка у Приштини колима по граду прешао 17.000 километара! По програму који је направио нисмо могли закључити да је његово ангажовање тражило толику километражу.

Ту километражу одобрио му је уредник **Слободан Арежина**.

Преко наших „шпијуна“ (добри људи, који су плашљиви, али су увек спремни да помогну истину) извукао сам из нашег Електронског центра све дознаке **Милисав Милића** и доказао им не на две, него на 202 стране, да је **Милисав Милић** фалсификовао путне налоге.

Тако Телевизија изгуби дисциплински поступак против мене, али ништа се није изменило: ја у „ауту“, Милић остаје, његов уредник који је потписивао налоге — остаје... На жалост, **Милић** није једини.

Друга врста лоповлука много је крупнија. Благопочивши **Митевић** потпуно независно, али вероватно уз знање врха Телевизије склапа разне уговоре, који Телевизију Београд треба да прикажу као императивно-технолошки најјачу, која у свету може да пробие сваку информативну блокаду.

Колико је Телевизија Београд стварно била јака, видело се у последњих годину дана. Хрватска телевизија и Телевизија Словенија, које су кадровски и технички много слабије од ТВ Београд, победиле су нас за само 15 дана. Ни једна наша информација није ишла у свет, а ХТВ и ТВ Словенија за оно што су слали били су богато награђени: у року од пет дана признало их је преко 40 држава! Западне владе не признају нове државе у име политичког интереса, али их признају под притиском јавног мњења. ТВ сликама које су слали, Хрвати и Словенци су добили рат.

Даље, **Митевић** је мимо одлуке Скупштине ангажовао огромна средства Телевизије Београд тако што је у Абердаревој саградио зграду, која је у првој варијанти коштала 16 милиона долара, па 40, па 80, па се на крају не зна колико ће уопште да кошта.

Зграда је при крају, то су тек голи зидови и док се то опреми студијама и свим што је замишљено, требаће још толико пара. Тамо ће на крају добро доћи Завод за дезинфекцију, дезинсекцију и дератизацију да све те штакоре рашчисти!

Најгора ствар коју је **Митевић** направио (уз једну малу ограду) јесте — директна крађа.

Склопио је Уговор о постављању кабловске телевизије, вредан 200 милиона долара са једном канарском фирмом, чији је власник неки **Поповић** из Новог Београда. Дотични **Поповић** био је главни носилац посла, а цела ствар око физикалисања требало је да буде пребачена на војску. Међутим, проблем је искрсао када је требало наћи 100 хиљада претплатника у Београду, у време кад народ нема ни за хлеб, тако да од реализације овог Уговора нема ништа, а изгледа и да су паре нестале... Вероватно су се изгубиле негде између Канарских острва и Сундачићеве 2.

Да ли су те паре исплаћене?

Уговор је потписан, а то подразумева и исплату аванса! Митевић је чак путовао у Канаду, али није јасно зашто у Канаду, кад је то на Канарским острвима!

Има ли Митевић још каквих грехова?

Митевић је директни кривац за смрт двоје људи у Деветомартовским демонстрацијама?

То што су га, наводно, сменили и поставили на боље место, само показује да власт одобрава пуцање на демонстранте. Ако једног дана будемо тражили неки Ниρνбершки процес, ако будемо тражили ратне злочинце за све што се догодило и нама и нашој деци, не бисмо смели никако заборавити Митевића!

Без обзира што се скрива међу шећер, зејтин и вреће с брашном, не треба га заборавити!

Он је стратег „телевизије мржње“, независно од тога шта ХТВ ради. Ако је Загреб усташки, Београд не мора да буде фашистички! Ако је Туђман увео Закон о цензури, то не значи да и Београдска Телевизија треба таква да буде. Таква симетрија не сме да постоји:

СТОПИРАНА ИСТИНА

Откријте ми још нешто што је „тајна“ у Телевизији, а везано са Митевићем?

Тајна је да ни в. д. Бјелетић, ни в. д. Вицо пре њега, нису имали право потписа, него за све финансијске трансакције и за остале ствари од правне важности за Телевизију важи само Митевићев потпис, који је још увек депонован у Суду.

Како стоје ствари са сателитском телевизијом?

Тај пројекат је имао за циљ да просвети васколико српство, да их не би, евентуално, збуњивала непријатељска пропаганда западних демократских режима, од Америке, до Француске итд.

Уместо да су формирали тим од најјачих људи, који би према светским стандардима медија презентовали догађаје у Југославији, они су истом пропагандом којом гађају српски народ овде, гађали и Србе у свету. Бомбардују кованицама „усташидне белосветске хорде“, „бојовници“, „усташки плаћеници“, а не објашњавају суштину сукоба у Хрватској. Свет хоће да види слику, да чује информацију, да схвати поруку, да све то буде једноставно. То наши слабо раде.

Све што је ТВ Београд слала у свет, било је контрапродуктивно. Мислим да је сателитска телевизија промашена инвестиција која је једино послужила појединцима као нови хоризонт за узимање прљавих пара.

Имате ли неки конкретан пример?

Много се прича о активном деловању Спортске редакције...

Милојко Пантић се продао за два „голфа“, Душко Кораћ за италијанске ципеле и „Звезда“ скијашку јакну...

Господине Папићу, примате ли Ви тамо некаву плату?

Ретко! Додуше, то је и у реду — ништа не радим. Покушавао сам, али откуд је СПС директно и нелегално извршио пуч и поставио Бијелића, Бјелетића, Бркића, Милановића и оног мајстора за ОНО и ДСЗ (директора Радија — Воју Мићовића), од тог времена више не радим.

Имао сам идеје, али ништа није ишло у програм. Крсте Бијелић је проценио да нас двадесетак новинара из Информативне редакције, међу којима су Бранка Михајловић, Милица Лучић, Гордана Суша, Горан Милић... немамо ту шта да радимо.

На пример, покушао сам да испитам стање безбедности у граду и истраживао случајеве повратника са фронта, „дезертера“, чак као сам око илегалног уношења оружја (о којем ћемо тек да разговарамо следећих месеци), покушао сам да разоткријем случај покојног Ђорђа Божовића, да осветлим случај постављања бомбе на сплав његове сестре Славице, и уђем у тајну за сада потпуно нејасног агента на покојног Бранислава Матића-Белог. Када су моји уредници чули где сам био и шта сам сликао, истог тренутка су стопирали рубрике.

И ко тренутно прави телевизијски програм?

Новинари који су пристали на ратно-профитерску стимулацију! Они чине руководећи тим у Информативној редакцији.

Дакле КО?

Не бих помињао сву силу приучених, полуписмених и нешколованих мученика (избеглица из Крајине) који су добили прилику да се сликају за телевизију први пут у животу, па су срећни, здушно и послушно обављали најпрљавије послове...

На пример, пре два-три месеца за уредника Информативног програма добили смо Крсту Бијелића, који је сам причао да никад у животу није гледао Телевизију Београд и да је пре три године први пут у своју руку ухватио микрофон... Уредник је, можете мислити, и Драго Танкосић, и баш ме интересује ко су људи који њима могу да верују?

Међутим, они ме много не брину. Брине ме мој бивши пријатељ, колега са којим сам растао 10-12 година у новинарским почецима. Нино БРАЈОВИЋ. Није ми јасно како је Нино могао да „падне“ на овако ниске гране.

Нино се опредељује као Црногорац, а његова сестра је Хрватица. Нино извештава из Дубровника, док Армија туче Дубровник, више: „Наши напредују!“ Чекај мало, па зар ти рођена сестра није са друге стране!

Он је за мало ратног профитерства које се исказује у два облика (високи хонорари и отимачина на фронту) прокоцкао своју судбину — новинарство. БИО је сјајан новинар, и стварно ми није јасно шта се с њим десило.

ВОЛИ КАДЕ

Како је Крсте Бијелић у прелазном року награђен за своје „новинарске квалитете“?

Добио је 80 м² у улици Народног фронта, а унутра аранђеловачке плочице, мермер... Човек је од малена навикао да се купа у мермерним кадама.

Новинари који су пристали да отварају те просторе мржње свели су Београд, који је одувек био европска метролопа, на бедну провинцију!

Колико сте ви новинари који се налазите у немилости, одговорни за стање у Телевизији?

Моја теза и теза неколицине мојих колега јесте да без обзира што на неки начин пружамо отпор новинарству које није новинарство, да смо и ми, самим тим што седимо у тој и

таквој Телевизији, заједно са њима саучесници у том послу, и да за нас нема амнестије. Ми не учествујемо у пропасти Србије, али самим тим што смо ту пружамо им демократски легитимитет, и они увек могу да кажу — па ево, седе ту ти ваши из Синдиката!

Шта је са Независним синдикатом РТБ, да ли је и он страначки поцепан — у ауто?

Синдикат само формално постоји, јер ту је група људи који у његово име издаје саопштења. Међутим, Синдикат као снага радника, професионалаца на Телевизији не постоји.

Највећи удар на функцију Синдиката извршили су челници Синдиката, припадници УЈДИ-а који су тврдили да ова странка има пресудни утицај на Синдикат. Неке моје колеге, ту пре свега мислим на Радета Радовановића, искористили су Синдикат за личну афирмацију, а не за оно што му је намена.

Политизовање Синдиката с једне стране, а с друге стране одсуство бриге за све злоупотребе професије, катастрофална кадровска решења, финансијско пословање куће, прогон и шиканирање новинара, учинили су да се Синдикат готово распадне. Примера ради — недавно сам провео десетак дана на фронту. Да сам, не дај Боже, погинуо, удовица Папић заједно са мојим синовима као обештећење добила би 200 старих милијарди. Међутим, да су кола са телефоном, страдала, Гаража би добила 300 милијарди.

Изашао сам из оваквог Синдиката не отварајући проблем, да не бисмо правили „свађу у кући“. Можда је било боље да је то питање отворено на време, јер бисмо на тај начин сачували Синдикат, који је у међувремену изгубио много чланства.

БИЋЕМО СКЛОЊЕНИ

Ближи се 9. март. Да ли ће предстојећи 9. март поново преокренути збивања у Телевизији?

Иако смо неколико година рушили Митевића изнутра (институционално и ванинституционално, легално и илегално, парламентарно и ванпарламентарно), пресудан моменат за његов пад био је 9. март! 9. март овога пута може да се догоди само ако се буде ишло до краја. Ми у Телевизији мислимо да благом опструкцијом, ћутањем и непристајањем дајемо довољан допринос! Важно је преживети, па кад нам неко споља донесе слободу информисања, е, онда ћемо ми, пошто смо се сачували, моћи комотно да радимо.

Да се ви, у међувремену, од силног чувања не покварите?

И ја се тога плашим, јер се много пута показало да смо кварљива роба.

Верујем да за нас, њихово демократско цвеће Телевизије БЕОГРАД, долазе бољи дани. Овом режиму ће врло брзо бити потребна слика некакве демократизације. Вероватно ће одобрити 9. март, можда ни против Драшковића неће поднети кривичну пријаву. МЕЋУТИМ, ми у Телевизији, а и људи у осталим медијима, треба да схватимо да ћемо, попут кетовопољског покрета отпора, овом режиму послужити само накратко и да ћемо, кад обавимо посао, бити склоњени.

Морамо их предухитрити и на време раскринкати нашнимкано време које долази! Победићемо!!!

Разговарала: Благица СТОЈАНОВИЋ

ГОЛОРУКИ ДНЕВНИК

„ГОЛОВО ПИТАМ КО ЈЕ ОВО НАШКВАБАОЗ“

БРАЋО ПИТАЈТЕ СЕ БЕСТ ДАВА СТИЖЕ ИЗ ШИТА, И ГЛАСИ...

„НАШ ШИТОМ СЕ МАЈТА РАЗИСТАЗИ!“

У ВАШОЈ ОБЕТЕЖЕЊ СКРОМАЈ ЈУБИТЕЈ...

„600.000-ТИ СИБРА-ЊЕКИ ИЗБЕЖИЦА“

ДР. СОКРАТЕС (БР9) ЖЕСТОКО ДЕМА НТОВАО ИНСИТУАЦИЈЕ ОПОЗИЦИЈЕ

ПЕНЗИОНЕР СТЕВО (ЧЕТИКНО КРИЛО НАШЕ АРМИЈЕ) КАЗА - ВИО ПОСТЕМИКУ СА ЧЕТИКНОМ ДИТАМТИМ

У ГОДИНИ ВЕЛИКОГ ЈУБИТЕЈА - БЕКА ОД РОБЕЊА НАШЕТ НАЈБЕ-БЕГ СИНА...

„СИНОВИ ПОСАДИЛИ 100 САДНИ-ЦА ЗА СВЕТОГ САВУ!“

ДРУЖЕ СА-АВО МИ ТИ СЕ КУНЕМО!

ЧУО СЕ И ГЛАС НАУКЕ

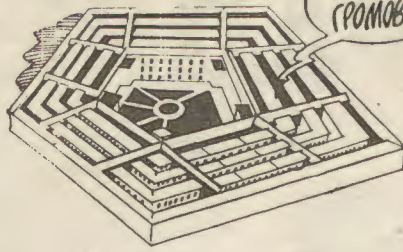
„А СВОЈИМ ВЕРИЦИМА СЕ ОБРАТИО И БРАТ О'БРАЈЕН... НА СВОЈ НЕПОСРЕДАН, НЕРАЗУМНАВ НАЧИН...“

НА СВЕТОСАВСКОМ БАЈУ УОЧИТИ СМО И БРАНИИ ПАР КОСТИИ

У АМЕРИЦИ=ПЕНТАГОН, А У ПЕНТАГОНУ=ПАНИКА!

СТО МУ ГРОМОВА!

КАРИНГТОН, ВЕНС, ИЛИБЕРТЕР, ГУТ-ДИНГ-И=ИДИТА! КОГА ДА ИМ ПОШАЉЕМО! КО-ГАЗ КОГАЗ

ПРОУМО САМ ПРОБЛЕМ ПОСТОЈИ САМО ЈЕДИНО РЕШЕЊЕ!

ТА-ДА ХХХ

БУДУЋИ ДА СЕ РАДИ О ВОЈНОЈ ТАЈНИ

САДА БЕМО ЗАВИРИТИ НА СЕДНИЦУ ГЕНЕРАЛ-ШТАБА

СТРИП ЧИТАТЕ НА СОПСТВЕЊУ ОДГОВОРНОСТ!

ДРУГОВИ= УКАЖИТИ СМО МОТКУ!

ТЕНКОВИ НАМ ШТАЈАЈУ!

АВИАЦИЈА НАМ УБИЈА РЕЗЕРВИСТЕ

А АРТИЈЕРИЈА ТАМАНИ ДОБРОВОЈСКЕ!

АСТИ НАМ ЈЕ ПАСУЉ ДОВО УРОДИКО!

ЗА ТО ВРЕМЕ= ВОЕКОНОМИСТА* УШАО У РИЗИК!

* ВОЕКОНОМИСТА - ВОЈВОЂАНСКИ ЕКОНОМИСТА

ДРУГЕ ВОЕКОНОМИСТО ШТА СТЕ НАМ НОВО СПРЕМИЛИКЕ УКРАТКО= И ОВЕ ГОДИНЕ У СРБИЈИ БЕ БИТИ ДУП*

* Д.У.П-ДУШАНСКО УТЕРЖАЊЕ ПОРЕЗА

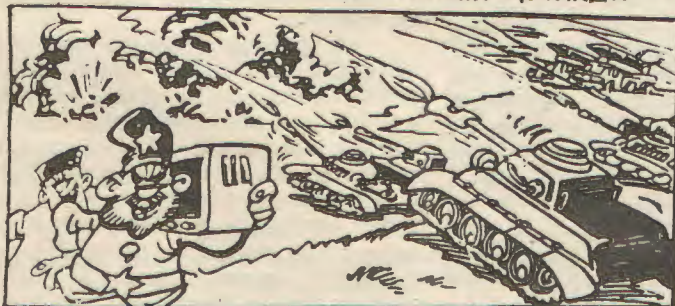
ГА, РЕДИМ= ГУЗ НАГУЗ ХЕБ

* Г.У.З/Н.А.Г.У.З/Х.Е.Б/О.Д.Х.Е.Б - НЕПРЕВОДИВО (ВОЈНА ТАЈНА)

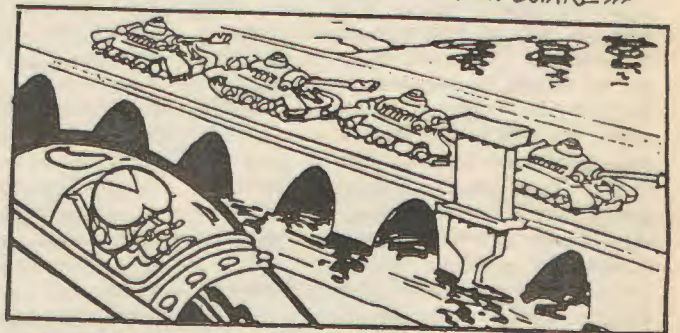
ЈАО!
КУКУ!
ЈЕТЕ!
ОДХЕБ

ПОШТО ЈЕ=УПРКОС ВАТИКАНСКОЈ КОМИНТЕРНИ=У СТО-ВЕНИЦИ И ХРВАТСКОЈ ОДРЖАО МИТИНГ ИСТИНЕ

... ВРЕМЕНСКА ПРОГНОЗА

... КОМУНИЗАМ СЕ ВРАБА НА ТРИ РЕПУБЛИКЕ

... И, НА КРАЈУ=МОСТИВА!

СВИ СВИ У ЈЕДИНОЈ КАСАВИ!

ОУЕ НАШ НЕ ВОДЕЊИ НАС ВО ИКОШЕНИЦЕ НО ИЗБАВИ НАС ОД ГОЛОУКАТО

... ИСТИНА МИ САРТ

ВЕРАН МАТИЋ, ЗАМЕНИК ГЛАВНОГ И ОДГОВОРНОГ УРЕДНИКА РАДИЈА „Б-92“

БОЖОВИЋ НЕ РАДИ ТАМО

Бордо Вукоје

Несвакидашњим експериментом, „протестним узнемиравањем јавности“, Радио Б-92 опомену је надлежне да није добио обећану фреквенцију. Крајем јануара пресликали су програмску шему режимских медија (ред напада на опозицију, ред нестраначких Суперсрба, ред новокомпоноване народне музике). Ефекат је био неочекиван.

Разговарао: Александар ЦВЕТКОВИЋ

Шта је претходило а шта уследило после овог медијског препада описује Веран Матић, главни и одговорни уредник „Б-92“:

— Већ три-четири месеца размишљам о феномену радија „Б-92“ и феномену људи који су везани за „Б-92“. Никада нисам могао да проценим колико нас људи и због чега слуша. На идеју сам дошао пред Нову годину, када сам десетак дана био одсутан и када се по Београду проширила прича да сам „скинут“ са радија. Интригирало ме је шта би се догодило, поготово у односу на оно после 9. марта, када би „Б-92“ био укинут. Пројекат смо припремали отприлике месец дана. Направили смо концепт управо онакав какав има већина медија у рукама владајућег режима у Србији. Другим речима, који константно манипулише свим тим људима који их прате. Желели смо да покажемо колика је манипулативна моћ било којег медија, па и нас који се чујемо само у одређеним деловима Београда.

Направили смо такву структуру-програма да се једноставно тешко могло распознавати да је по среди фолирање. Тако смо концепирали и наше уводно саопштење где се људи на почетку „навлаче“ тиме што се каже да ћемо се ускоро чути у целој Србији, ту се људи обрадују, а онда уследи да је то нама наша влада поклонила и да то доказује да нема више болшевизма и једноумља у Србији (што је наравно било иронија). Саопштење је било

убедљиво, јер је пратило ону тенденцију самопродаје која влада у Србији тврдњи у последње 2—3 године.

Апсолутно нисмо очекивали ту врсту и количину реакција какве смо имали. Помишљали смо у одређеним тренуцима све да прекинемо. Ипак, издржали смо и можемо бити поносни што смо успели.

СЕЧА ВЕНА

У тој бујици телефонских позива долазило је и до комичних ситуација?

— На наш главни телефон поставили смо особу која је имала 17 година, деловала веома наивно, али која је зачуђујуће професионално обавила свој посао. Била је потпуно хладна, није имала никакав однос према онима који су се јављали. Стално је понављала: „То је одлука нашег колегијума, донета касно синоћ... Немојте тако, зашто ружне речи...“ Један слушалац је, рецимо, звао дванаест пута тога дана и алудирао на спој избора Радомана Божовића са оним што се нама догодило. Тражио би мене, па Милицу Кубуровић, и после оговора да смо „на одмору“ питао би: „А, јел’ ту Радоман Божовић?“ Наша сарадница му је мртва-хладна одговорила: „Он тренутно није ту.“

Или, слушатељка која је звала „новог главног уредника“ (јавио се наш колега Иван Радовановић) и поручила му је да сачека јер за један сат долази „да га ликвидира“! Када смо јој објаснили о чему се ради, стварно је дошла и донела нам двеста грама кафе.

Да ли сте размишљали о неконтролисаним ефектима експеримента?

— Било је стварно потресних исказа типа

„Осећам да су ми ампутиране руке и ноге“ или „Као да ми је умро члан породице“... у таквим случајевима откривали смо позадину. Јер, било би заиста трагично да се неко због нас разболи или, не дај Боже, умре.

У жестоком изливу емоција страдало је и неколико радио-апарата?

— До сада смо регистровани четири таква случаја (за две породице знамо да су припадници Српског покрета обнове). Одлучили смо да им надокнадимо штету куповином нових (додуше, према нашим могућностима, јефтинијих) радио-пријемника.

Јесу ли се јављали политички званичници, колеге...?

— Ми смо се 29. јануара увече јавили у седиште СПО. Секретарица Ирина није знала шта се догађа, дала нам је везу са послаником Михајлом Марковићем који такође ништа није знао. „Извлачио“ се да припремају сабор странке и да око тога имају пуно посла.

У Демократској странци су знали шта се догађа захваљујући једном њиховом члану који често свраћа код нас. Центар за антиратну акцију је намеравао да закаже ванредни састанак због нас. Према њима смо били посебно брутални. Они су звали наше људе и на приватне телефоне, али им ови нису ништа одали. Увече смо им рекли, тако да протест који су припремили нису упутили јавности.

Од колега, у повлашћеном положају су били једино страни дописници. Било би веома незгодно да су својим редакцијама послали вест коју би после неколико сати морали да демантују.

Изјаве нових протагониста измењеног радија „Б-92“ прикупили сте ексклузивно за ту прилику?

— Све смо припремили посебно за ту прилику. Доста је чуђења изазивало код тих људи појављивање наших сарадника. Између осталих, Милић од Мачве је питао: „Да ли ја као православац могу да се појавим на том радију?“ Сви су пристали и, што је интересантно, нико се од њих није касније јавио да протестује.

ИНЕРТНА МАСА

А шта је са спонзорским сатом недељника блиског СПС-у, „Епохе“?

— По нашем међуредакцијском договору, једном недељно спонзорски сат користи недељник „Време“, који ту представља свој нови број. То се ради на принципу компензације — ми рекламирамо њих, они нас. И паралела је код слушалаца одмах успостављена. Ми смо игру одиграли поштено. Рекли смо главном уреднику „Епохе“ да желимо у среду, 29. јануара, бесплатно да их рекламирамо, тј. да им нудимо да представе свој нови број. Наравно, свако би пристао. Снимили смо и емитовали све што је Теодор Анђелић рекао. Нисмо ништа додавали, нити коментарилисали. Чак је филозоф Обрад Савић написао епохалан текст, рецензију „Епохе“. Мислим да ни цео дневни контекст није био проблематичан.

Како су стални спонзори, поготово они на распореду за 29. јануар реаговали?

— Нико ништа није предузео. Део њих вероватно није у могућности да слуша наш програм из сата у сат. Ако је и било (што је реална претпоставка) незадовољних, нису стигли да се огласе. Пошто се сутрадан подигла прашина, сигурно им је импонувало што су рекламирани на радију тог дана. Слушаност 29. јануара, поготово када се вест о „пучу“ проширила, мора да је била бар дупло већа.

Са кратке временске дистанце, осим доказивања речене манипулације, шта је највећа поука ваше „диверзије“?

— Наша акција би се могла посматрати и као проба за оно што раде или намеравају политичке партије, и са колико ризика, самопожртвовања и активизма могу да рачунају код људи у Београду. Велики део тих људи, који су тога дана протестовали једна је инертна маса која се слаже (али пасивно) са оним што ради опозиција. Све се завршава седењем код куће, посеђивањем трибина или, евентуално, митинга. Али, ничега конкретного у свему томе нема. То може да разочара. Међутим, наставак целе приче јесу реакције у наредна два дана, када су људи наступали самокритично и говорили управо о томе како су постали свесни, када су раздрмани, да не чине ништа да њима конкретно буде боље. Буђење свести, размрдавање те учмале атмосфере у Београду сматрам највећим доприносом нашег пројекта. Сви су постали свесни постојања позитивног набоја који се може искористити. Проблем је једино што људи сад нас стављају на неко централно место, да ми искористимо тај набој. Али, ми нисмо никаква политичка структура која би тиме требало да се бави. То је био добар сигнал за опозиционе странке како би се бар 1—2 хиљаде људи у Београду понашало када би дошло до некаквог репресивног момента од стране власти.

Вратимо се вашем статусу. Чињеница је да сте власт „повукли за нос“, али и да сте и даље „пиратска“ радио-станица. Шта су могуће последице?

— Судићи по свему оном што режим ради, постоје индиције да би могло да дође до репресивног односа према слободи медија. Наша акција је показала да се људи тога и боје, познајући праксу тоталитарног режима и вође који у својим рукама држи апсолутну власт. Реално гледано, ипак, мислим да човек који рачуна на своју политичку будућност, не може да забрани „Б-92“. Међутим, наспрот ономе што је некада било изражено у форми позивања главних уредника у разне комитете, данас се све своди на економски притисак. (Првих 6—7 месеци свога постојања, 1989. године, део средстава добијали смо из буџета градске омладинске организације. После тога били смо оријентисани искључиво на сопствени маркетинг. Тако је и данас.)

Директори највећих београдских фирми постављени су од стране владајућих структура и под њиховом су контролом, тако да они не смеју да дају рекламу код нас. Од неколико наших продуцената сам чуо да су им дотични директори рекли: „Дају рекламу било коме другом само вама не“. Истовремено, у акцијама где су нам били потребни спонзори, дешавало се да људи дају новац, али нас моле да остану анонимни?!

Зезане око фреквенције траје дуже од годину дана. Нама је уговор о изнајмљивању фреквенције од РТБ истекао 31. децембра 1990. године. Ми сада буквално преживљавамо. Све што стигне на наш рачун сваких петнаест дана скидамо да бисмо платили дугове — или за ТАНЈУГ-ов сервис, или за просторије, или за огромне телефонске рачуне. Хонорани наших сарадника су бедни.

Који су најчешћи изговори надлежних?

— Да још није формирана комисија за расподелу фреквенција. И док наш захтев чека, у међувремену су у Београду основана два радија — „Политикин“ и „Радио-Пингвин“. Фреквенције су национално добро, које би држава требало да расподељује према унапред утврђеним критеријумима. Да ли се код нас фреквенције арче међу људима који су блиски или, можда, треба доћи са великим кофером марака — ја то не знам.

Јесенас је ваше присуство на листи вашингтонске фондације за помоћ независним медијима у Источној Европи (уз „Време“, „Борбу“, НТВ „Студио Б“) покренуло и наш најпродуктивнији погон, за произвођење издајника. Јесте ли бар добили нешто од те помоћи?

— Нисмо. Ја се томе и даље надам.

У извештају Стејт департамента, на двадесетак куцаних страна, који обрађује стање људских права у Југославији, као једини демократски, односно медији који покушавају да делују рационалније, помињу се „Б-92“, „Време“, „Борба“ и НТВ „Студио Б“. Ако се у извештају америчке владе у први план стављају медији из Београда, то би властима у Србији требало да импонује. А они нас све трпају у ту гарнитуру шпијуна и плаћеника. Нас то апсолутно не интересује. То је још једна грешка српске дипломатије и брука српске државе. Нажалост, они компримитују целу Србију.

Мислим да ћемо ускоро добити обећану помоћ. Нису никакве паре у питању, већ неколико магнетфона. И то је срамота. Јер да нам је омогућен нормалан рад и правно устројство то бисмо сами зарадили.

ТОПЛО — ХЛАДНО

Са имиџом какав је ваш многи су извори информисања недоступни. Има ли и неких предности?

— Овај радио је основан субверзивно. Дакле, били смо планирани да радимо 15 дана, поводом Титовог рођендана. Међутим, после 5-6 дана рада схватили смо да имамо капацитета а, да тако кажем, и безобразлука да радимо даље. Покушали смо, да видимо шта ће се догодити. Нису нас зауставили. Власт је ишла на компромис. Укинули су телевизију („ОК канал“), а нас су оставили. То је била она варијанта топло-хладно. Један нуди цигарама, други бије. Ми смо били они које су нудили цигарама. Правили смо се људи и наставили да емитујемо програм. Неколико месеци смо то чинили без икаквог уговора са РТБ.

Захваљујући том субверзивном искуству лакше смо долазили до одређених информација. Немамо могућности да све покривамо и пратимо, али зато имамо велику мрежу пријатеља нашег радија, по потреби сарадника који пристају да раде бесплатно. Имамо снимке са места до којих би иначе било тешко доћи. То је вредност овог радија. Пошто смо 1989. године били феномен у целој Источној Европи долазили су нам из свих западних медија и захваљујући томе имамо велику мрежу сарадника по свету. У Вашингтону имамо Михајла Михајлова, најбољег познаваоца прилика у Источној Европи и коментатора највеће радио-станице на свету, „Радио слободна Европа“. Он је као познати дисидент први пут у Југославији слободно говорио на нашем радију. Исто је са Адилем Зулфикарпашићем, Десимиром Тошићем, Матом Мештровићем... све су то људи који имају некакав утицај на Западу. Ми смо с њима успоставили леп контакт и добијамо од њих оно за шта би нам требала скупа дописништва. Добили смо проточнију и занимљивију групу људи који за нас коментаришу догађаје на Западу. Нама требају екстрими и анализа.

Очигледно, долазимо до нечега што се зове „друштвена мисија“ радија „Б-92“?

— Код нас постоји, глобално речено, сукоб националиста и анационалиста. Мислим да је то привидан и краткотрајан сукоб. Кроз наш програм ми управо настојимо да направимо мост између њих. Сукоб је проистекао из потиснутости било каквог идентитета током ових 50 година. С једне стране, постоји провала митске свести, а с друге су стране људи укључени у позитивне светске токове. По грубој процени око 100-150 наших људи, Срба, су угледни предавачи на универзитетима у Америци. О Европи да и не говоримо. Ако помиримо те де ствари: национални набој, традицију и информатску свест Запада долазимо на нулту тачку. Људи се опире. Једноставно, не могу да се помире да смо ми толико испод Запада.

ЗА ИСТОРИЈУ НАШИХ ДАНА: АКАДЕМИК ДЕЈАН МЕДАКОВИЋ

ПОГАЂАЊЕ ОКО ЖРТАВА НИЈЕ ХРИШЋАНСКИ

Потомак угледне српске породице која је пре пола века у једном од највећих езгодуса Срба напустила завичај Хрватску - академик Дејан Медаковић - најбоље разуме и тешко подноси понављање још једног езгодуса Срба. Како живети са синдромом избеглице, шта учинити када се изгуби дом, описао је у мемоарима „Ефемерис“. Тренутно пише књигу о српској колонiji у Бечу, у 18. и 19. веку уверен да Европа коначно мора да оцени допринос Срба на овим просторима.

В И СТЕ ПРЕ ПЕДЕСЕТ ГОДИНА ОТИШЛИ ИЗ СВОГ ЗАВИЧАЈА — ХРВАТСКЕ КАО СВЕДОК И УЧЕСНИК ЈЕДНОГ ОД НАЈВЕЋИХ СТРАДАЊА И ЕЗГОДУСА СРБА. ДА ЛИ ЈЕ ДАНАС НА СЦЕНИ, ПОДМУКЛИЈИ ОБРАЧУН СА СРБИМА КОЈИ ПОНОВО ДОЧЕКУЈУ НЕПРИПРЕМЉЕНИ?

— Мислим да вести које нам свакодневно пристижу потврђују ваш закључак. Реч је о понављању геноцида који је подељен у више делова. Онај најброталнији догодио се од 1941. до 1945. Када смо веровали да је готово — доживели смо други, за многе непознатљив геноцид који се наставио од краја рата до ових догађаја. То је период када се гасила национална свест српског народа, када се пристајало на економску подређеност, кад је Србија претворена у сировинско подручје, када су дислоцирани многи индустријски објекти, наводно, из стратешких разлога. Тада је присутан езгодус Срба из економских разлога, кога смо благо назвали „наши радници на привременом раду.“

Ја памтим те возове још из 1958. године, пуне збуњених људи, без знања језика, који из својих тужних кофера, везаних каналом и жицом, у неком ћошку станице у Минхену ваде храну. Нико их није дочекао и они су били препуштени сами себи. Ако је реч о Хрватима — о њима је бринула добро организована хрватска емиграција и увек јака католичка црква. Ми смо сељака хранитеља претворили у државног кривца — њему је одузета земља, он је прогањан. То је страшна драма и ми нисмо свесни колико је овај процес биолошки, социолошки и етнички пореметио хармонични развој и раст једног народа. Јер, мало је вероватно да ће се већи део тих људи уопште вратити, а поготово њихова деца.

СРБИ СЕ НИСУ ХОМОГЕНИЗОВАЛИ

У СВОЈИМ КЊИГАМА „ЕФЕМЕРИС I И II“, УСПЕЛИ СТЕ ДА САЧУВАТЕ ИСТИНУ О ВРЕМЕНУ КОМЕ СТЕ БИЛИ СВЕДОК. ОПИСАЛИ СТЕ ДОЛАЗАК НЕМАЦА У ЗАГРЕБ КАО ДОЛАЗАК ПЛИМНОГ ВАПА КОЈИ ЈЕ БИО СПРЕМНО И СА ОДУШЕВЉЕЊЕМ ДОЧЕКАН. ОНО ШТО СЕ ДАНАС ДОГАЂА У ХРВАТској, ПОСЛЕ 50 ГОДИНА ВЛАДАВИНЕ КОМУНИСТА, ЛИЧИ НА ПРАВУ ВУЛКАНСКУ ЕРУПЦИЈУ. ОТКУД ТОЛИКА ЖЕСТИНА

У СТВАРИМА КОЈЕ СЕ ШАБЛОНСКИ ПОНАВЉАЈУ?

— Наравно, то може бити и реакција на оних протеклих 50 година када смо, захваљујући законима, уђуткани и једни и други — жртве и целати. Није било суочавања са истином и могућности да се на основу тог суочавања извуку и неке поуке. Дошло је до једне апсурдне појаве — да се једноставно није ни обавила неопходна катарза, једно унутрашње очишћење за грех. Хрватска интелигенција, са часним изузецима, није у своју духовну сферу узела тај процес рашчлањавања и раскринкавања злочина. Злочин је због тога препуштен заборава. Имамо читаве генерације којима није ни објашњено шта се десило и можете чути многе заблуде људи и на српској страни. Подбацила је и послушна историографија због наметања табу-тема.

ОТКУД ТАКО ЛАКО ПРИСТАЈАЊЕ ХРВАТског НАРОДА НА СОТОНИЗОВАЊЕ СВЕГА ШТО ЈЕ СРПСКО — ТА НЕВЕРОВАТНА СПРЕМНОСТ ДА ЈЕДНОМ ЗАУВЕК „РЕШЕ“ СРПСКО ПИТАЊЕ?

— Хрватска страна је одавно успела да хомогенизује свој народ. На жалост, он је хомогенизован на основама једне погрешне идеологије која се заснива на историјском праву хрватског народа, на његовим „повјесним границама“. То је једна врста историјизма, несумњиво феудалног порекла. Сан о хрватској држави се и 1941. године истакао. Надбискуп Степинац је већ 24. априла успоставу НДХ поздравно као „божје дело — као испуњење вјековног сна“. То се и сада поновило. То је поновио Туђман, то је поновио кардинал Кухарић. Хрвати су хомогенизацију извршили и између своје земље и емиграције. Док је код Срба опција била Југославија и док су Срби све улагали да се свету легитимноше Југославија — Словенци и Хрвати иступали су из југословенских клубова и основали своје. И данас, када је Србима „вода дошла до грла“, ми нисмо успели да се хомогенизујемо, да превладамо раскол у цркви — мада се донекле променио однос према емиграцији.

СПОРЕДНО ПИТАЊЕ

ГОДИНЕ 1919. МАРТА МЕСЕЦА, РЕГЕНТ АЛЕКСАНДАР КАРАЂОРЂЕВИЋ ШАЉЕ СЛАВНОГ СРПСКОГ ВОЈСКОВОЂУ ЖИВО-

ЈИНА МИШИЋА ДА ОБИЂЕ ВЕЋЕ ХРВАТСКЕ ГРАДОВЕ И ОЦЕНИ РАСПОЛОЖЕЊЕ ХРВАТА. ВЕЋ ТАДА У ХРВАТској РАСТЕ РАСПОЛОЖЕЊЕ КОЈЕ ЈУГОСЛАВИЈУ ДОЖИВЉАВА КАО „НУЖНО ЗЛО“. ЖИВОЈИН МИШИЋ ЈЕ, ИЗВЕШТАВАЈУЋИ РЕГЕНТА АЛЕКСАНДРА, РЕКАО: „ИЗ СВЕГА ШТО САМ ВИДЕО ЈА САМ ДУБОКО ЗАЖАЛИО ШТО СМО СЕ МИ НА СИЛУ БОГА ОБМАЊИВАЛИ НЕКАКВОМ ИДЕЈОМ БРАТСТВА И ЗАЈЕДНИЦЕ“. ДА ЛИ СУ СРБИ, ЗАИСТА, ИСКЉУЧИВИ КРИВЦИ ЗА СВЕ НАШЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ — ОД ОНЕ АЛЕКСАНДРОВЕ ДО ОВЕ ДАНАС КОЈУ НАЗИВАЈУ СРБОСЛАВИЈА?

— Не би било праведно кривицу за стварање Југославије приписати само Србији. Тежња за уједињењем исказивана је у Србији од почетка овог па све до Балканских ратова. Убеђивање Фране Супила, крајем 1914. године у Нишу, да Србија промени своје ратне циљеве и да циљ не треба да буде уједињење српског већ свих осталих југословенских народа, прихваћен је. Југославија није заблуда краља Александра — он је био демократски владар испуњавао је одлуке своје Скупштине. Све то кулминирало је потписивањем Крфске декларације. Ако је неко погрешно, онда су то српске политичке партије због можда, лоше процене мотива око улажења у будућу заједницу. Већ 1926. године Анте Трумбић изјављује да је потписао Крфску декларацију како би преко Србије, Хрватска спасила Далмацију која је Лондонским уговором била одређена Италији.

Истим Лондонским уговором Србији је била понуђена граница код Шибеника, Сплит и Дубровник. Италији је, осим Хрватског приморја и свих отока, требала да припадне и Бока которска. И поред притиска Русије и Велике Алијансе, Србија је то одбила истичући да је одлука Скупштине-уједињење свих Јужних Словена. И када смо се најзад обрели под истим кровом, почело је буђење из једног сна, почела је реалност. Били смо неприпремљени за тај чин, за деловање јаким центрифугалних сила. Постојала је снажна католичка клерикална опозиција, муслиманска и албанска опозиција. Постојао је и утицај комуниста који прихватају одлуке Коминтерне за разбијање Југославије. Комунисти пактирају са усташама и ВМРО. Не треба заборавити да смо се већ у Првом светском рату међусобно убијали. Да је 53. Загребачка пуковнија из-

гинула на Гучеву. Најкрвавији обрачуни у I светском рату су заправо хрватско-српски обрачуни као што је на пример Колубарска битка.

Регент, а касније краљ Александар, покушао је да све то помири. Он је прихватио и 2.000 официра бивше аустроугарске војске. У једном тренутку је официрски кор био увећан и састављен од непријатељских официра. Последња спона пукла је атентатом на краља Александра у Марсељу 1934. године.

СВЕ СУ ГЛАСНИЈИ ЗАХТЕВИ СРБА ДА РЕНЕСАНСУ СВОЈЕ ДРЖАВЕ ДОЖИВЕ И КРОЗ ПОВРАТАК, ОДНОСНО УСПОСТАВЉАЊЕ ПАРЛАМЕНТАРНЕ МОНАРHIЈЕ. ДА ЛИ ЈЕ СРБИМА У ОВОМ ТРЕНУТКУ НЕОПХОДНА МОНАРHIЈА?

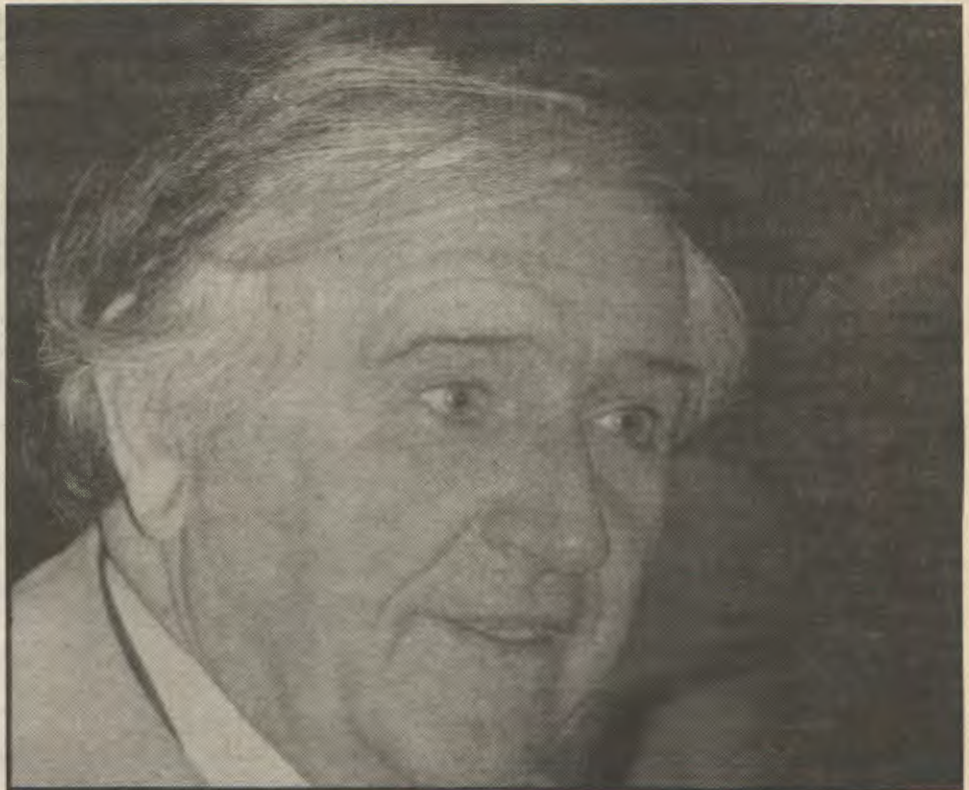
— Мислим да се ово питање злоупотребљава, јер се извлачи један тип власти који је Србима заиста донео просперитет. Као узор узима се период владавине краља Петра, који је заиста био мудар и светао лик. Али то је споредно питање. У овом тренутку је најважније како пронаћи минимум опште српске солидарности и програм који би страначке интересе подредио егзистенцијалним у ситуацији када се поставља питање опстанка Срба на просторима. Доживели смо невероватно мржење, праву репризу геноцида. Поново је створен један екстремно десни режим, који је 1941. године дошао са немачким тенковима — сада се све догађа у име „демократске Европе“, што је парадокс по себи.

ПРАВИЛО СИМЕТРИЧНИХ КРИВИЦА

СРБИ КАО НАЈВЕЋИ НАРОД НА ОВИМ ПРОСТОРИМА, КАО НАРОД КОЈИ ЈЕ УЧЕСТВОВАО У СВИМ ВАЖНИЈИМ ЕВРОПСКИМ И СВЕТСКИМ ДОГАЂАЈИМА, ДАНАС ДОЖИВЉАВА ТЕШКЕ ТРЕНУТКЕ. ЗАШТО СРБИЈА НЕМА ВЕЋУ МЕЂУНАРОДНУ ПОДРШКУ И ВИШЕ МЕЂУНАРОДНО УГЛЕДА, ИЛИ — ЗАШТО СЕ СРБИЈИ НЕ ВЕРУЈЕ?

— Не варајмо се, Европа је добро обавештена о догађајима и зна истину. Али, чини се да у неком њиховом замишљеном концепту нема места за нас. Нама данас недостаје култура политичког понашања. Довољно је слушати наше међусобне обрачуне, ниске ударце, споредне детаље из приватног живота, невероватне изјаве у тубим земљама. Просто је незамисливо колика је то количина непристојног понашања. То је приземна политичка борба и један поступак који је испуњен рушењем свих обзира. То су ствари ван цивилизацијског понашања и ми заборављамо на основно начело грађанског друштва — да се „прљави веш“ из породице не износи. Овде се изгледа сладострасно износи што прљавији, странци се вуку за пешеве рукава, хватају се страни дипломати и дописници да би се што више гадости и прљавштине раструбило по свету. Па како онда лик Србина у свету да буде светао, када га сами затамњујемо колико год можемо?

Људи говоре и раде бесмислице. Доћи пред немачку амбасаду и претити да ће се рушити Берлин је једна таква бесмислица. Ја разумем да то проистиче из неког очаја, због сламања једне идеологије која је у нама гајила илузију да је све јасно, све решено и све могуће. Ми никако да коначно схватимо нашу

праву димензију. Најзад, та наша наивност да ми имамо неке трајне пријатеље у свету. Заборављамо да се политика кроји према властитим интересима. Француска, којој смо подигли споменик захвалности, сматрала је пријатељском; данас води политику коју кроји Немачка.

ЈЕДНА ОД ИСТИНА КОЈОМ СЕ НА ОВИМ ПРОСТОРИМА ПРЕДУГО МАНИПУЛИШЕ ОДНОСИ СЕ НА НАШЕ НАЈВЕЋЕ СТРАТИШТЕ — ЈАСЕНОВАЦ. ХРВАТИ СУ ЈАСЕНОВАЦ ДОЖИВЉАВАЛИ КАО НЕОПРАВДАНО НАМЕТАЊЕ КОЛЕКТИВНЕ КРИВИЦЕ, СРБИ СУ СЕ СТИДЕЛИ ПРИКРИВАЊА ИСТИНЕ О ЊИХОВОМ СТРАДАЊУ, НА ШТА СУ БИЛИ ПРИМОРАНИ ЗБОГ „МИРА У КУЋИ“. ЛИЦИТИРА СЕ СА ЖРТВАМА, ЗАБОРАВЉА ДА ЗЛОЧИН ПОЧИЊЕ ОНДА КАДА СЕ НАПРАВЕ ФАБРИКЕ ЗА УНИШТАВАЊЕ ЉУДИ.

— Западни свет се навикао на једну слику коју смо му ми нудили, па и природни. Та слика, једном прихваћена, сада се врло тешко мења. Па ми ни сами много тога нисмо знали! Ко је знао да у Херцеговини има регистровано око 1.000 јама-стратишта Срба, ко је знао да је око 500 православних цркава било порушено у току Другог светског рата? Ко је знао шта је све нестало у манастирима на Фрушкој Гори? Само погађање око жртава у Јасеновцу — без обзира да ли то ради Туђман или кардинал Кухарић — је нечовечно. Слажем се са вама да је жртва — жртва. Достојевски каже: „Једна дечија суза вреди колико цео свет“. Ко је бројао жртве у Јасеновцу? Јасеновачке књиге су уништене, али постоје немачки извори који кажу да се ради о 400.000 жртава. Нису извршена, односно спречена су археолошка истраживања. Све оне могице су масовне гробнице, не рачунајући оно што је однела Сава. Ми овде, код Небојшине куле, имамо гробље које није ни

обележено. То Београђани и не знају, али ту леже јасеновачке жртве и жртве логора у Новој Градишци. Целе породице везане жидом пловиле су Савом. То погађање око жртава, пре свега, није хришћански.

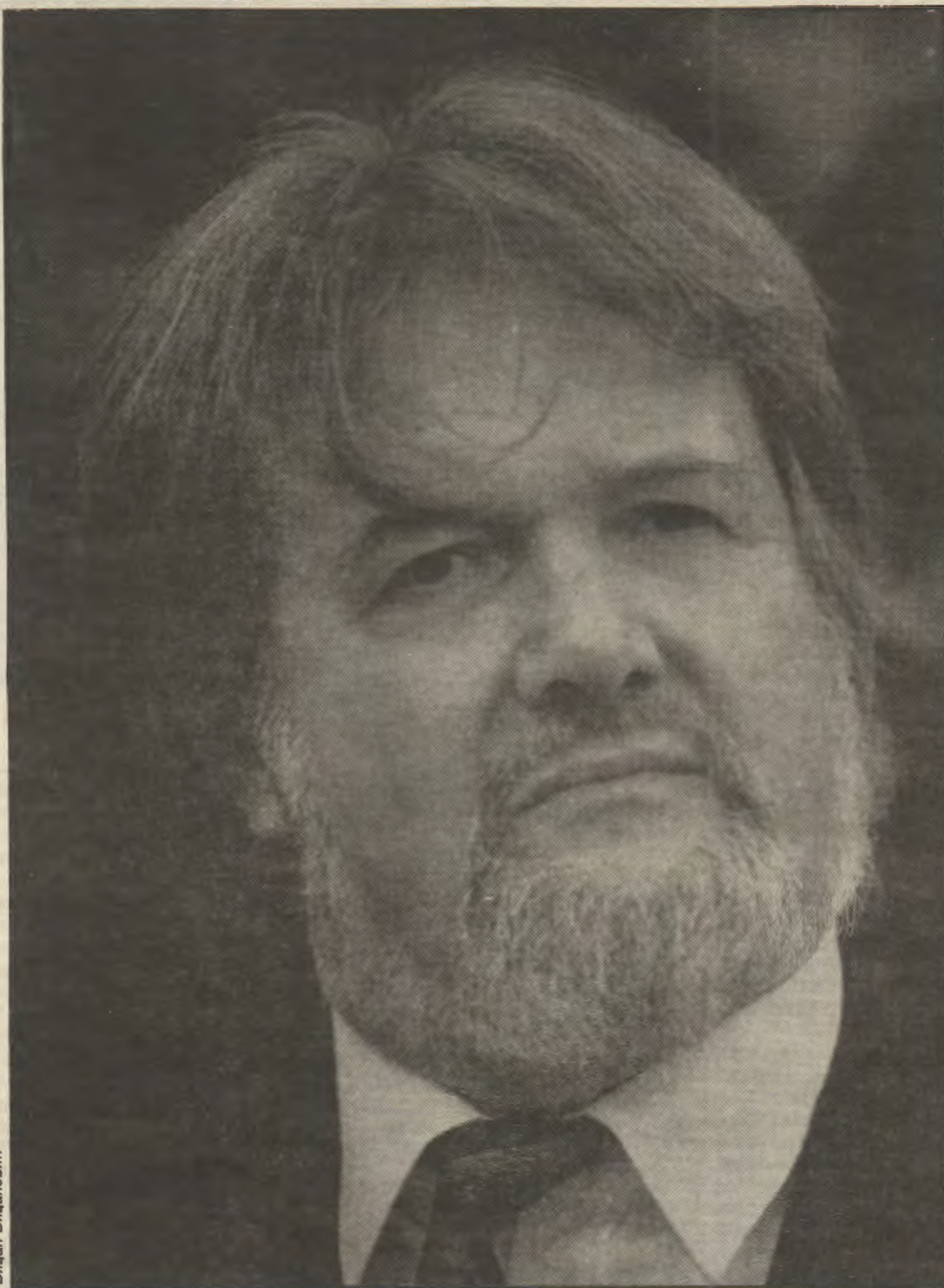
ОТКУД ТАКВО И ТОЛИКО ЋУТАЊЕ?

— Ми смо имали закон или правило симетричних кривица. Рупник једнако Милан Недић, Дража Михајловић једнако Анте Павелић. Све то није историјски тачно. Чак и Срби говоре о Недићу као квислингу. Он је био колаборациониста. Недић је унапред знао да је рат изгубљен и да ће бити стрељан. Ја то доносим у „Ефемерису II“. Сарађивао је са Немцима да би у општем расулу спасио што се може спасити, а то је нешто друго од убеђеног нацисте.

ДА ЛИ СЕ СЛАЖЕТЕ ДА ЈЕ НЕОПХОДНО ДОПУНИТИ ИСТОРИЈУ СРБА И КОЈИ БИ ПЕРИОД НАШЕ ИСТОРИЈЕ ПОСЕБНО ИСТАКЛИ, ОДНОСНО ЖЕЛЕЛИ ДА НИКАКО НЕ БУДЕ ЗАОБИЉЕН?

— Што се тиче историје српског народа, мислим да се моја генерација одужила. Ми смо написали ИСТОРИЈУ СРПског НАРОДА у издању Српске књижевне задруге и сада се завршавају две књиге. Биће то заиста споменик једне генерације. До те историје дошло се уз огромно противљење наших веома истакнутих и цењених учитеља и професора са Филозофског факултета — Васе Чубриловића и Ј. Тадића. Они су се залагали да се пише историја српске државе а не историја српског народа. Успели смо да победимо и та вишетомна историја завршава са 1918. годином. Ми нисмо ишли даље. Разлози су у недовољно публикованим, па чак и недоступним изворима. Ја сам лично, за себе, у форми литерарног текста преточио своје сведочанство времена чији сам сведок био.

Љубица ТЕТКОВИЋ

Вицан Вицановић

**КАКО ЈЕ МИОДРАГ ЋУКИЋ, МИНИСТАР ЗА КУЛТУРУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ,
ПРЕКО НОЋИ
ПРОМЕНИО ЋУРАК?**

ПОШТО СТЕ, ЋУКИ

Актуелни министар за културу у Влади Републике Србије извучен је из нечијег тефтера НИ КРИВ НИ ДУЖАН.

Јер, бити добровољно у експи Радомана Божовића значи само ПОМАЊКАЊЕ осећаја за одговорност, координације мисли и покрета и способности самосталног расуђивања. А таква својства имају само ником крива и ником дужна деца.

Како се и зашто један полуанонимни „драмски и позоришни радник“ ту, некоме, нашао при руци може се само нагађати. Међутим, брзина ароганције и начин, на који је нови министар најавно кадровско и програмско „сређивање стања у култури“, говоре о томе да се с њим РАЧУНА ипак више него као са дететом, али и да министар, уколико не пристане на такав третман, ИМА ШТА ДА ИЗГУБИ.

За илустрацију ове новинарске дилеме доносимо изводе из Ђукићевог говора од 15. децембра 1989. године, којег је, у својству председника Удружења драмских писаца Србије, прочитао на отвореном састанку овог тела, упрличеном поводом малтретирања и шиканирања новинара Радета Радовановића.

Није неопходно познавати остале околности. Довољно је познавати председника владе Радомана Божовића, Ђукићевог шефа, па закључити да министар Милодраг Ђукић нешто важно крије од свог некултурног народа.

Иако је у позитивном писму за овај састанак наведен конкретан повод, а реч је, као што вам је познато, о типичном прогону слободног човека и просвећеног демократе и ствараоца Радета Радовановића, разговор не можемо прецизирати ни тематски укротити. За његов ток и све речи које се данас овде буду чуле заслужна је једино српска политичка врхушка, која је и досад код нас уживала нечувено стрпљење и благонаклоност не само народа него и интелигенције.

Да почнемо редом.

Предлажем Градском комитету Савеза комуниста Београда, његовом председнику Радошу Смиљковићу и секретару, професионалном туризмологу Снежани Алексић, ако хоће да се баве издавачком делатношћу, нека прво оснују књижевну трајну радну заједницу па нека објављују кога хоће. Од Маркса и Енгелса, преко Лењина, Стаљина и Мао Це Тунга, до Кардеља, Кидрича и Броза. Нека српску културну баштину, интелектуално репрезентативну у светским размерама, Слободана Јовановића и Драгишу Васића оставе на миру. Ни по једној цивилизацијско-хуманистичкој категорији нису јој дорасли. Уосталом, доскора су ти исти људи и њима не само слични него исти, истог духовног просека и менталитета, забрањивали Светог Саву, Исуса Христа, Растка Петровића, а Дучића и Црњанског ови „народни пријатељи“ проглашавали народним непријатељима.

Друго. Нека нас Савези комуниста Србије и Југославије поштеде својих друштвено-економских реформи, јер су нас собом и њима довели до врата социјалне револуције и грађанског рата. Комунистички устави, њихова демократија и цинизам насилног остајања на власти у данашњим условима пуцања окова ових трагичних и злочиначких неспоразума у судбинама свих словенских народа, доводе

не само до чуђења него и запрепаштења цео прогресиван свет.

Ма, кога ће они извести из кризе! Докле превара, закљичања и лажи! Шта председник комунистичког СИБ-а пролетос обећао народу о заустављању инфлације, зар цифра од десет милиона динара за килограм биолошки деградираног хлеба данас не говори јасно о њиховим реформама и правим намерама и способностима. Зар нас нису вештим играма довели до тога да смо се национално толико испосвађали међусобно, док прави кривци измичу око народа на вратима глади.

За идућу годину Авангарда радничке класе обећава и прети отказом милионима радника. Али не помињу редуцију структуре своје партијске власти. Бесмислени чиновници, дактилографкиње и амбициозни апаратчићи ће се и даље уз високе плате и привилегије грејати скупом струјом, испијати тоне кафе, лозе и вињанка припремајући нам злу судбину њихове нове и неуморне реформе. И то све у полицијски и технолошки најбоље опремљеним зградама општинских, градских и централних комитета.

Полиција неуставно прислушкује и контролише грађане. Још увек могу да одузму путну исправу било коме, без икаквог образложења. Као што видите почињу судска и административна малтретирања људи због јавно израчених неслагања са комунистима.

У Југославији су свима пуна уста неизбежности вишепартијске политичке демократије, изузев српских руководилаца. Чак је и Социјалистички савез само директна еманација Савеза комуниста, јер су преко деведесет одсто чланова разних конференција истовремено и чланови Савеза комуниста.

О којим реформама они говоре. Уништена је привреда, култура, здравство, образовање, наука, комуналне службе у граду функционишу по принципу егзистенцијалног минимума, а друштвени стандард практично више и не постоји. Нису ли то све јасне квалификације људи који нас воде...

... На крају желим да кажем нешто врло непопуларно код комуниста у Србији. Заиста ми није жеља да увредим некога, поготово не новинаре српске штампе, најмање прису-

не. Говорим о њиховим уредницима који нам једносмерно уређују поглед на догађаје и историју, а који имају још и амбицију политичког утицаја на непосредну будућност. Са запада нам пребацују национализам у штампи. Далеко од тога да средства јавног информисања у Србији миновитовско-митевитовске провенцијенције штите српске интересе. Ове новине и телевизија, разуме се, имају за циљ апсолутну контролу информација и заташкавање сваке идеје која не иде у прилог њиховој служби власти. Одговорно тврдим да су „Политикина“ издања и програми Телевизије Београд најзаслужнији за утисак који је превладао у прогресивној Европи и свету да је Србија последње уточиште стаљинизма. Њихово скоро безрезервно подржавање официјелног мртвила у сферама уметничког и научног стваралаштва Србије, подржавање петрифициране кадровске структуре у култури и политици, њихов неприкривени бољшевизам, претворили су српске новине не само у билтен неприхватљивог комунистичког монотеизма у Србији, него у ефикасан орган префуктивњавања правих ствари, контроле информација и израз модерне репресије са основним циљем прогона и затомљивања демократских прогресивних струјања у нашој републици.

Мене је срамота кад помислим колико је блиставих, напредних, креативних, правих модерних, филозофских, социолошких, политичких, патриотских идеја изречено на разним трибинама Србије, а да су иноформацијски жандарми и цензори спречили њихово објављивање. Па нам је данас ђаво крив што у Европи мисле да су Словенци творци нових демократских струјања у Југославији, а ми Срби ођуцани бољшевици.

То је њихова заслуга, уосталом као и у свему репресивном, ружном и тоталитарном. Нема те политичке гадости, издајника и лопова, који су били на власти, а да их наше новине нису славиле и подржавале. Тај програм који не пише шта се мисли, говори и дешава у нашој земљи, него што му се каже, мора дефинитивно јавно да буде каштигован, а да се његови савремени творци Миновић и Митевић позову на одговорност и отпусте.

ЊУ?

ПРИВАТНИ ВИДЕО ДИСТРИБУТЕРИ И ВЛАДА СРБИЈЕ

ПРИМИРЈЕ ДОК СЕ ФЕСТИВАЛ НЕ ЗАВРШИ

Узатвореној, ратом тешко рањеној Србији, где основна уметност постаје како преживети, филм бива готово потпуно изопштен из културе и поистовећен с непотребним луксузом.

Но, ако су ветрови рата били прве плаћене убице филмске уметности, они ипак нису били и довољни да је стварно баце на колена. За остатак убиствене наруџбине, постарала се, ко би други, до наша велика и моћна држава. Под паролом афирмације Србије и српске културе у хостилно расположеном свету, влада и њено Министарство културе, траже начин за финансијски исплативу контролу ове уметности.

МИНУТ ДО ФЕСТА

Пошто су увели санкције за нелегалне начине дистрибуирања видео касета, органи власти одлучују да на пут стану не само озлоглашеним видео-пиратима, већ и свим видео-дистрибутерским кућама, које су се дрзнуле да остваре пристојан промет. Наравно, да би држава, чији је буџет јако оптерећен трошковима предизборних кампања, рата и накнадних миротворачких белосветских путовања могла да поврати део „живих пара“, требало је пронаћи неку оправдану таксу и фонд у који би се она сливала. Стручњаци Министарства културе су нашли соломоново решење — свака видео касета која се пушта у промет, мора да буде оверена лепљењем маркице, којом Министарство гарантује њен легалитет. Срачунавши да му је потребна више него солидна инвестиција за преживљавање, Министарство је одштампало 7.000.000 маркица, при чему је укупна цена за овакво гарантовање легалитета 70 динара (20 динара плаћа дистрибутер а још 50 динара видео клуб). Но, како је реалност значајно „разочарала“ висока очекивања Министарства (уместо 7.000.000 продато је 300.000 ових „министарских маркица“, а све због неажурности и пла-

Иако су за овогодишњу филмску смотру у Београду прибавили 60 посто филмова, највећи приватни дистрибутери огорчени су на српско Министарство културе. Сматрају да влада поново дестимулише приватну иницијативу и поново стимулише утају пореза. А у прилог им не иде ни то што се овогодишњи ФЕСТИВАЛ одржао управо захваљујући приватној видео продукцији.

ћене болећивости одговорних људи према пиратству), требало је ући у даље радне победе и смислити додатни данак.

Успех да се протури нови порески систем, учинио је да на снагу ступи и оригинални порески закон у области видеа и филмске уметности. За разлику од раније праксе, када су стопом од 44% пореза на промет, опорезивани само порно-филмови и сличне новокомпоноване творевине, од 1. јануара 1992. сва филмска и видео остварења која не задовољавају критеријуме Министарства културе, бивају опорезована као и цигарете, пића и сличне дроге.

За сада се критеријуми за доказивање уметничке вредности дотичног филма, што повлачи пореску стопу од 3%, могу свести на следећа два:

1. да је филм рађен по књижевном предлошку или запаженом књижевном делу и
 2. да је филм добио значајно признање на неком од домаћих или светских фестивала.
- Уверени да ће успешно доказати „невиност“ филмских остварења за чија су права приказивања већ одвојили огромне девизне своте, приватни видео дистрибутери већ од 4. јануара ове године достављају листе наслова на преглед и процену Министарству културе. Иако закон предвиђа рок од 30 дана за давање коначног мишљења о „културно-уметничкој вредности“ филма, дистрибутери не добијају одговор ни до почетка Феста за који су сами прибавили 60% (18) филмова.

Резигнирани и незадовољни, одлучивши да пажњу јавности скрену и на овај „културни проблем“, приватни видео дистрибутери нај-

ављују програмском савету Феста и самом Министарству да ће из приказивања повући све своје филмове, пошто им је уметничка и финансијска вредност „сумњива“.

Тек под притиском бојкота ове културне манифестације политичког значаја, Министарство одлучује да саслуша захтеве приватних видео дистрибутера.

Помоћник министра г. **Василије Тапушковић**, на састанку са „штрајкачима“, одржаном 3. фебруара у „Сава“ центру, настоји да пронађе компромисно решење (и филмови на ФЕСТИВАЛУ и паре у фонду Министарства), објашњавајући присутнима да нема никаквих проблема око адекватног опорезивања „правих“ културно-уметничких остварења.

БИТКА СА ПОРЕЗОМ

„Није ту реч о скидању пореза, већ о примени закона који је сасвим јасан. Ми смо са своје стране успели да у закон о порезима уђе члан по којем уметничка дела опорезујемо по стопи од 3%, а шта су то уметничка дела, сасвим је јасно. Све оно што је рађено по књижевном предлошку или добило награде на фестивалима не подлеже порезу као шунд... Пошто је закон ступио на снагу 1. 01. 1992., а био је предат велики број наслова, тешко је било да се до ФЕСТА сви они одгледају и да мишљење... Уосталом, човек задужен за то, Зоран Милић, поред прегледа филмова и давања мишљења по постојећим критеријумима, спрема предлог нових критеријума за про-

НОВИ ПОРЕЗИ ИЛИ ПРЕСЕЉЕЊЕ

Славко Ђатовић — „ДЕЛТА ВИДЕО“

Ја не верујем да ће се проблем овако лако решити. Разумљиво је да ствар легне због ФЕСТА, али је питање шта ће се даље догађати. Као што је било потпуно неосновано увођење нових пореских стопа за исте оне филмове који су у прошлој години сматрани уметничким, тако се не може предвидети који ће нови паушални износ Министарству бити потребан у овој и следећим годинама... Мени се чини да је Министарство тек под притиском јавности и аргументованих претњи да ће се комплетна приватна видео продукција преселити у другу републику, попустило. Наиме, ако би се сви регистровани рецимо у Црној Гори, и одатле дистрибуирали филмове, стопа пореза би била значајно мања него што је овако одређена. Поред јефтинијих касета, дистрибутери би имали и ту предност да су ослобођени плаћања маркица... Или, рецимо, када би се поново успоставио платни промет са Хрватском, испада да би њихова дистрибуција била опорезована за само 6% више него наша — српска у Србији. Ја стварно не знам каква је то логика пореске политике која филм третира као цигарету, а видео дистрибутера као власника кафана?

МОРАЛ И КУЛТУРА

цену уметничке вредности филма... Важно је, зарад будуће сарадње, на време доставити све наслове на процену" — изјавио је Тапушковић (с обзиром да је министар био на седници владе, после које је кренуо на тродневни пут, писац овог текста је био упућен да јавну изјаву добије од његовог помоћника).

Конечно, ради смиревања узавреле атмосфере, бива донета одлука да сви филмови који су учествовали на ФЕСТУ и прошли његову селекцију, аутоматски бивају третирани као уметничка дела, што подразумева стопу од 3% пореза.

Но, неповерење и незадовољство приватних видео-дистрибутера не решава чак ни ова „једнократна помоћ“ владе и њеног Министарства.

Да ли су и како решени неспоразуми на линији приватни видео дистрибутери и Министарство културе, имаћемо прилика да ускоро видимо. Резултати ове битке са порезом у искрвављеној, осиромашеној и опустошеној земљи, поред љубитеља филма, биће посебно значајни и за све оне младе и амбициозне људе који су, уместо чекања на СИЗ-овима запошљавања, потражили посао у филмској и видео индустрији. За најмање 20.000 запосле-

них у Србији, преживљавање филма и признавање његових културних вредности, биће од животног значаја. Пошто се праве нови критеријуми за процену уметничке вредности филма, било би добро да стручњаци Министарства у њих уврсте и овај, занемарени голи живот.

Дотле ћемо се правити да је виц о сличности нашег Министарства културе и Министарства морнарице Чешкословачке (ни једно ни друго не постоје!) само заједљива констатација.

Сандра ЈАНКОВИЋ

НИ ЈЕДНА БЕСПЛАТНА КАРТА

Милутин Ранђеловић? директор предузећа „М. ЕКСПОРТ-ИМПОРТ“ који је за овај ФЕСТ обезбедио чак 5 филмова, уз два алтернативна наслова

„До овог спора са Министарством није дошло случајно, јер они као да систематски раде против приватних видео дистрибутера. Под изговором да желе легално тржиште, они су најпре увели маркице, а затим су дигли пореску стопу да би од свих нас који радимо законито и исправно, узели своту коју су унапред одредили. Пиратима и даље нико ништа не може, јер уместо да разматрају тужбе поднете против њих, они дижу порез нама који га редовно и плаћамо. Паре узете од маркица које смо ми приватници куповали, Министарство је рецимо „позајмило“ ЦЕНТАР филму, да би он на тај начин имао за 10.000 долара јачу понуду за добијање лиценце од суме коју сам ја, као приватник, од сопствених пара, могао да понудим... Осим тога, дотични ЦЕНТАР ФИЛМ који држи домаће филмове, има пореску стопу од 3% и бенефицију да не мора доказивати ни уметничку вредност иностраних филмова које прибави.

Какви су то критеријуми и која је то комисија, то јест човек, који домаћим филмовима одмах признаје уметничку вредност, а ја морам да је доказујем за рецимо „Терминатора“ или „Никиту“? Иако то може да звучи параноично, сигуран сам да постоји завера државних фирми и владе против нас и приватне иницијативе уопште. Како друкчије објаснити чињеницу да сада, када постоји легално видео тржиште, које покушава да у тешким ратним условима, исплати новац дат за лиценце и плате запосленима, влада поново стимулише утају пореза и пиратерију? ЗАШТО БИ НЕКО У ОВОЈ ЗЕМЉИ МОРАО ДА ПОТКРАДА ДРЖАВУ, ОСИМ АКО ГА ОНА НА ТО НЕ НАВОДИ?! Ако већ треба да се плати 44% пореза, људи ће бити принуђени да пријаве 10% укупног промета, а да остатак утаје. Много је логичније да се новац обрће, а то би било могуће чак и уз тзв. краљичину таксу од 15%.

Приговоре смо већ више пута износили, али су људи у Министарству били спремни да их чују тек када смо запретили да неће бити ФЕСТА. Ако је тачно да је ФЕСТ политичка манифестација, како је рекао г. Тапушковић, онда је основно било да се Министарство културе захвали приватним видео дистрибутерима који у ратним условима и блокади Србије, успевају да прибаве актуелна светска филмска остварења. Уместо тога, ми, који смо обезбедили 60% филмова, нисмо могли добити ни једну бесплатну карту, иако је чак 1300 карата било предвиђено за неке значајне људе. Наше предузеће купило је карте за све представе, одседели смо на балкону и дали 100.000 динара за карте које смо послали пословним партнерима. Због оваквог третмана не верујем да ће се било шта променити у односу на приватно предузетништво. Пошто ова одлука да филмови који су учествовали на ФЕСТУ буду опорезовани са 3% није писмена и званична, може се очекивати да Министарство касније оповргне обећање и уведе ретроактивно плаћање пореза. Ко ће и како у том случају исплатити плате за 35 запослених у „М ЕКСПОРТ-ИМПОРТ“, не знам.

КЊИГЕ

WEST &
EAST SIDE
STORY

Роман Љиљане Хабјановић-Ђуровић „Ана-Марија ме није волела“ је једноставна, искрена прича о таоцима једне идеје и жртвама њене праксе. Уосталом, нека Југословени, ти величајши хибридни идеје и мученици праксе доносе суд о тачности или бесмислености ове тужне констатације.

Пише: Љиљана ШОП

„Последица тих драстично различитих начина је лако предвидива: историја моје породице са западне стране кроз читаво детињство ме заводи, очарава, узбуђује, инспирише, а животопис предака са југоистока чини ми се обичан, баналан, сиромашан и не-вредан чешћег помињања и дубљег интересовања“. Љиљана Хабјановић-Ђуровић: **Ана-Марија ме није волела**

Романсијерска прича Љиљане Хабјановић-Ђуровић је прича о генетском проклетству. Онима који су чисти (или верују да су чисти) учиниће се измишљеном или неважном, а и онима који су прошли Танталове муке опредељивања и определили се (било како) изазиваће мучнину сећања која не желе, отпор, негодовање новостечене правоверне душе. Тек стабилне личности, свесне да генетска мешаност није проклетство природе, већ усуд који постаје трагични крст за људе у одређеним временима и на одређе-

ним просторима, проузрокован примитивизмом, острашћеношћу (расном, верском, националном, идеолошком, политичком) и слепилу које на све што је другачије реагује мржњом — видеће у овом роману једну једноставну, искрену, потресну причу, којој аутобиографска, исповедна нит, на жалост по тему а на срећу по роман, ништа не одузима од актуелности и могућности масовне идентификације (у основним контурама, наравно) са малом јунакињом/жртвом ове животне драме без коначног исхода.

Ова се прича могла (као и све друге, уосталом) исприповедати на безброј начина. Љиљана Хабјановић-Ђуровић — којој је роман **Ана-Марија ме није волела** друга књига — одлучила се за једноставност на свим нивоима приповедања. Виђење живота, света, односа и основног проблема („генетско проклетство“) углавном је преломљено кроз визуру детета, с почетка изгубљеног у мајчином несналажењу, очевој равнодушности и сулудој агресивности загревачке бабе Ана-Марије, али и детета које брзо сазрева у грчевитој решености да се избори за своје место у бајковитом свету отмености, старинског сјаја и педигриране прошлости (свакако, под утицајем тајанствене, господствене бабе толико другачије од крушевачке баке, али пре свега, несвесним генетским чулом које непогрешиво хрли ка половини свога бића оличеној у „прецима са западне стране“).

Живот који се **осећа** пре него што се **сознаје**, препун страхова који паралишу али и развијају наглашен нагон самоодбране пре него што им се уоче корени и разлози, живот који се памти у сликама, недореченим причама и чулним доживљавајима атмосфере далеко богатије него по чињеничним, хронолошким збивањима која су га обликовала, јесте у жижи једног од токова приповедања, емотивног космоса (мајчине сузе, тајанствено непознатих речи, царство својих и туђих предмета, стид због родитеља, страх од непознатог и новог). Тај ниво утисака који прерастају у спознаје лајтмотивски је уобличен понављањем првих реченица у неколико поглавља романа („Сад си у Загребу“, „Имендан Ана-Марије“, „Шетње са Ана-Маријом — свакодневна крстарења Горњим градом и Каптолом“, „Није ти ово Загреб“, „Разгледнице од Томислава!“) — а иза тих лаконских реченица стоји **све(т)** као живи, болни, застрашујући доказ да нису обичне и нису само речи, већ из сваке опипљиво следи претња, казна, успех, бол, и свака значи **бити или не бити ма ко да је, и ма зарад чега, и ма како изговорао**.

Други слој приповедања чини ток **есејизираних интерполација у основни ток приче** (означен као **детиња исповест**) и у њега су уграђена каснија **сознања, повест о прецима са породичног стабла у светлу историјских збивања и породичних предања**. Док су утисци о разликама између западних и југоисточних родитеља, рођака, познанника, **предела сви одреда на синхронијској равни, као претежак животни терет на плећима мале Иве, дотле спознаје на дијахронијској равни спадају у категорију историјских разлика, дакле објективних чинилаца пропуштених кроз призму породичног и индивидуалног субјективитета**. Некако је **испало, барем у случају главне јунакиње, да**

вредности ратничке, епске, јуначке и чојствене, услед обичности, природности, па и неизбежне патетике с којом су приповедане, **постају разумљив квалитет тек када знања надвлађавају емоције, тек са зрелошћу, па не изостаје ни кајање што је тако, објашњавања и самооптуживање**.

Српско — хрватски однос деценијама **су (па и вековима) предмет историјских, социолошких, политичких, етнолошких, језичких трвења и расправа, ретких споразума и честих спорова, невољног сапутништва и дубоких размимоилажења**. Романсијерство као **превасходна повест појединачних судбина тактично га је заобилазило (изузев романа о геноциду, тих књижевно — националних споменика који су замењивали непостојеће историје)**. Чини се и зато што у **природи уметности није да само бележи чињенице већ и да понуди какве — такве оговоре, а чињенице су такве да уметност одговора, право, нема — и миротворство и поклич у бој су практичне, непримерене крајности, а сваки међупростор — табуисан, затрован, брисан, недефинисан поодавно мудрошћу већ искључиво страстима, манипулацијама и мучнином — лично је на позорницу која подједнако осветљава и истинску и лажну акробатику над непромостивим Јазом**. **Ана-Марија ме није волела**, природом теме, спада у романе којима ћемо сутра увиђати књижевне мане и врлине (што је већ годинама судбина српског романа, њихових твораца и њихових тумача) а којима **данас** **васпостављамо тек чињеничко место у просторима „текуће српске прозе“ (све тече, све се мења! — а и ја се с тугом, без горчине, поигравам општим местима која живимо мислећи и мислимо живећи — и већ се питам којим атрибутом да означим то проклетство) и, наравно, једнако проточне и једнако загушене српске књижевне критике!**

Ана-Марија ме није волела је роман о таоцима једне идеје и жртвама њене праксе (уосталом, нека Југословени, ти величајши хибридни идеје и мученици праксе, доносе суд о тачности или бесмислености ове тужне констатације). Роман о судбини девојчице, недружне жртве породичних, личних, националних, верских, идеолошких и политичких сукоба на неизбежној релацији Србија — Хрватска, о мукотрпном сазревању једног од безброј покусних и природноживствувујућих кунића рођених у послератној братско-јединственичкој еуфорији, роман о онима који данас (неуспешно плутају бивајући без своје кривике и заслуга и криви и прави, монета за поткусуривање свачијих интереса, иверје у вихору који би да се ограничи. У природној и вечитој борби појединца да пронађе свој идентитет и интегритет, стасао је и један **наш спецификум** коме име не обезбеђује ни реални ни духовни простор, коме уверење намеће **безнадежну борбу** више, коме декларативно **опредељивање** наноси тек баналне штете или користи а истинско — бол и отуђење. Можете то назвати и — проклетством. Јер тада заиста нема кривца у кога бисте упрли прстом као у виновника крста. А терет постаје лакши — све док се не досетите да га **заправо нема**. Да носите, својевољно, туђи. Као и увек.

СРПСКА РЕЧ

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

ПОЗИВАМО СВОЈЕ ЧИТАОЦЕ ДА ИЗВРШЕ ПРЕТПЛАТУ НА „СРПСКУ РЕЧ“ И ТИМЕ ПОМОГНУ ДАЉЕ ИЗЛАЖЕЊЕ ЛИСТА. ТРЖИШТЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ НЕ ФУНКЦИОНИШЕ, „СРПСКА РЕЧ“ НЕ ДОЛАЗИ У МНОГЕ КРАЈЕВЕ ЗЕМЉЕ И ПОРЕД ЖЕЉЕ НАШИХ ЧИТАЛАЦА КОЈИ НАМ СЕ ЈАВЉАЈУ И ПРОТЕСТУЈУ.

ЈЕДИНИ СИГУРАН НАЧИН ДА ДОБИЈЕТЕ „СРПСКУ РЕЧ“, ПРАВУ ОПОЗИЦИОНУ НОВИНУ, ЈЕСТЕ ПРЕТПЛАТА. ПОРЕД ТОГА, ПРЕТПЛАТОМ БИ ПОМОГЛИ И САМУ „СРПСКУ РЕЧ“ КОЈА ВРЛО ТЕШКО НАПЛАЋУЈЕ СВОЈА ПОТРАЖИВАЊА ОД ПРОДАТЕ ШТАМПЕ, А ТАКОЂЕ ЈЕ ЖРТВА ОГРОМНОГ БОЈКОТА У САМОЈ ПРОДАЈИ.

РАЗЛОЗИ ЗА ПРЕТПЛАТУ ПОСТОЈЕ — ПРЕТПЛАТИТЕ СЕ.

ПРЕТПЛАТОМ И ШТЕДИТЕ, ЈЕР ЋЕ СЕ ЦЕНА „СРПСКЕ РЕЧИ“ У МЕЂУВРЕМЕНУ ПОВЕЋАВАТИ, А ВАМА ЋЕ ВАЖИТИ ИСТА ЦЕНА ДО ИСТЕКА ПРЕТПЛАТЕ.

УПЛАТЕ ИЗВРШЕНЕ У ЗЕМЉИ

	3 месеца 6 бројева	6 месеци 12 бројева	12 месеци 24 броја
ЈУГОСЛАВИЈА	600,00	1.200,00	2.400,00
ЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ	1.375,00	2.750,00	5.500,00
ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ	1.875,00	3.750,00	7.500,00

Уплате извршити у корист:
„СРПСКА РЕЧ“ БЕОГРАД
Ж. Р. 60801-603-27562

УПЛАТЕ ИЗВРШЕНЕ У ИНОСТРАНСТВУ

ЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ

3. месеца	DM 30	CHF 25	ATS 400	USD 40
6. месеци	DM 55	CHF 45	ATS 385	USD 35
12. месеци	DM 110	CHF 90	ATS 770	USD 70

ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ

(авионом)

3. месеца	6. месеци	12. месеци
USD 25	USD 42,5	USD 85

или одговарајући износ у конвертибилној валути

УПЛАТЕ У ИНОСТРАНСТВУ НА

GORAX GES MBH
BLUMAUGASSB 7 1020 WIEN
ACCUNT NR 10134122 GORAX
SOGENAL BANK

На овај рачун могу уплатити своју помоћ Српском покрету обнове или „Српској речи“ и сви чланови и симпатизери Српског покрета обнове изван Србије,

ИСТОРИЈА

Почетком јула успостављени су додир и радни односи са кабинетом председника Комесарске управе **Милана Аћимовића**, који почетком истога месеца шаље Равној Гори једну радио станицу.

— Са Командом жандармерије радни однос је успостављен самим фактом да је, тадашњи први помоћник и касније командант жандармерије, жандармеријски пуковник **Јован Тришић** био у вези са организацијом Београда још од првих дана.

— Са Српском државном стражом у ово време у формирању, а и касније, успостављање везе и организације исте у духу Равне Горе било је олакшано тиме, што је командно особље Српске државне страже било састављено од активних официра.

— Са београдском Специјалном полицијом, ствари су се развијале много теже. Сем излованих и ретких случајева, са њом се није могло доћи у додир за сво време окупације.

— Неколико београдских лекара укључују се у београдску организацију готово од првих дана. Они су стављали себе и своје ординације на расположење како фамилијама чланова, тако и за активне учеснике у организацији. Санитетској служби и њеној организацији Команда Београда ће посветити нарочиту пажњу и тиме значајно допринети потреба-

ма Равне Горе толико све четири године рата.

— Организација обавештајне службе је била такође једна од првих брига београдске организације. Она почиње у ствари са пуним дејством доласком потпуковника **Влајка Пурића „Рајтера“** за њеног шефа.

— Искуства у конспиративном раду и организовању су се стицала временом и активним радом. Искрени, отворени поверљиви и брзи, ненавикнути на конспиративан рад, вођство и чланови Команде Београда су скупо плаћени хапшењима, одвођењем у заробљеништво, па и стрељањем.

СА ДРУГИМ ИМЕНАМА

Почетком јануара 1942. године и непосредно по хапшењу дотадашњег команданта Београда потпуковника **Манојловића**, у Београд долази нова и комплетна екипа.

Дужност команданта Београда прима артиљеријски капетан I класе за генералштабне послове **Александар Михаиловић**. Током рата и касније познат као „**Саша**“, са именима **Рачић**, **Калабић**, **Кесеровић**, **Ђуришић**, то име постаје једно од познатијих имена широм равногорске организације у Србији.

Артиљеријски капетан I класе за генералштабне послове **Иван Павловић**, прима дуж-

ност помоћника команданта Београда.

Артиљеријски капетан I класе за генералштабне послове **Бранко Станић** прима дужност начелника Штаба.

Коњички мајор **Влајко Пурић** прима дужност шефа Обавештајне службе.

Ваздухопловни поручник-пилот **Љубинко Марковић** прима дужност ађутанта Команде Београда.

Ваздухопловни потпоручник пилот-ловац **Драган Спасојевић** прима дужност ордонанс-официра Команде Београда.

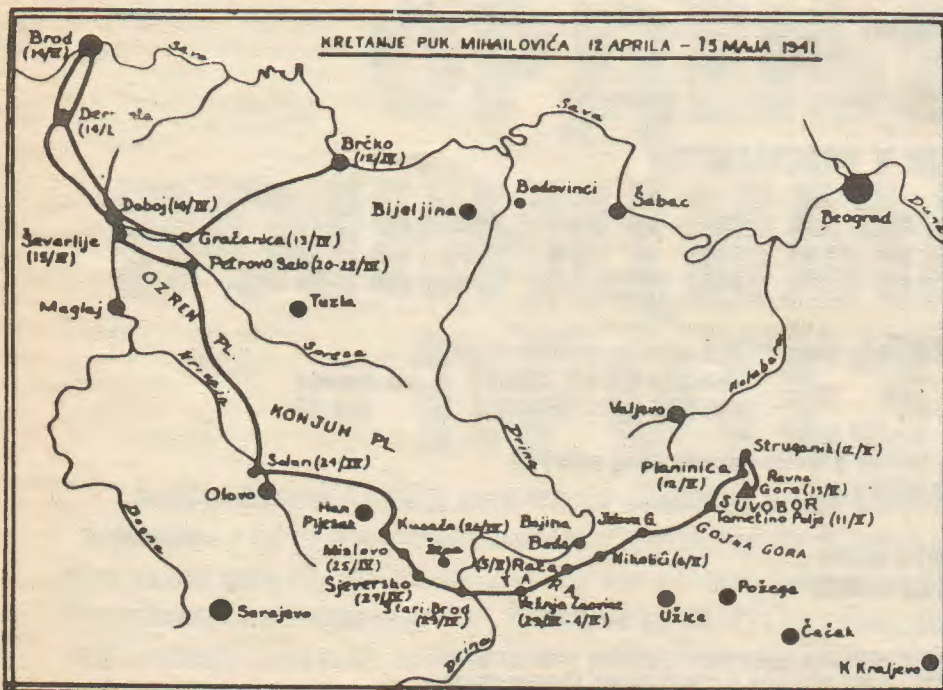
Хапшења припадника равногорске организације у Београду током 1941. године са последњим хапшењем потпуковника **Манојловића**, налагала су пре свега најозбиљнију тајност у раду. У ту сврху додељена су и конспиративна имена како следи:

- капетан **Михаиловић**, конспиративно име „**Лазар**“
 - капетан **Павловић**, конспиративно име „**Рајтер**“
 - капетан **Станић**, конспиративно име „**Ђока**“
 - поручник **Марковић**, конспиративно име „**Тоза**“
 - потпоручник **Спасојевић**, конспиративно име „**Драган**“
 - мајор **Пурић**, конспиративно име „**Ђопа**“
- Штаб Команде Београда са начелником Шта-

РАВНОГОРСКА ОРГАНИЗАЦИЈА БЕОГРАДА: ГОРСКИ ШТАБ БР. 2

СТВАРАЊЕ ПРАВИХ „ТРО

Основно правило у раду активних официра у саставу корпуса било је да се никакав организацијски посао није смео водити у самим станицама у присуству непознатих лица. Није било спискова нити листа припадника организацији. Никакве легитимације, пропуснице или објаве нику се издавале. Принцип тајности био је питање опстанка.

ба „**Ђопом**“ био је смештен у Франкопановој улици. То је била једна бакалска радња. Два власника, оба резервни официри, заробљени током рата и отерани у заробљеничке логоре. Један од власника је био Ђопин зет. Тако је Ђопа користећи фамилијарне односе, сместио и организовао свој радни штаб у магацину саме радње, у који се улазило директно из радње, кроз једна мала и полумаскирана врата. Ту и одатле је Ђопа функционисао од јануара 1942. до новембра 1944. године. За место Штаба Команде Београда сем Ђопе, знао је једино Ђока. Веза са ађутантом или ордонанс — официром, уколико се односила на Ђопу, ишла је преко Ђоке.

До доласка Тозиног за ађутанта, веза Ђока — Драган била је директна и путем уговорених и унапред одређених места састанка. Доласком Тозиним, веза Ђока — Драган постаје Тоза — Драган, тако да је од тада везу са Ђоком одржавао једино Тоза. Тоза и Драган као главни носиоци везе Команде Београда, исту су одржавали путем уговорених састанака. Састанци су били уговорени унапред и за више дана, све на другом месту и поприлично удаљених једних од других.

Телефонска веза, мада у принципу избега-

вана, одржавана је правцем „виша — нижа инстанца“. Тако је на пример Ђока могао општити телефоном са појединим било војним било цивилним члановима Штаба Команде Београда, а да њега са изузетком Лазе и Ћопе, нико други није могао телефоном позвати. Исто је тако ишло ка нижим ешелонима. Командант корпуса је могао позивати појединце из његовог корпуса а да њега, сем његовог начелника Штаба нико други није могао позвати.

РАДИО СТАНИЦА НА ЦИГЛАНИ

Веза команде Београда са бригадама — касније корпусима, ишла је преко Тозе. Ордонанс—официр Команде Београда доведен је у везу са ордонанс — официрима бригада, касније корпуса, тако да ордонанс-официр у последњој екипи Команде Београда није знао ни лично ни по имену ниједног од команданата корпуса, њихових помоћника или начелника штабова. Конспирација, бар на врху, изведена је и функционисала готово до савршености. Тиме се објашњава да је са изузетком Драгановим, цела екипа Лаза — Ђока — Ћопа — Рајтер и Тоза успела да се одржи неоткривена све до краја.

За места састанка Ђокиних и Тозиних знали су једино њих двојица. За састанке Лазине, Ђокине и Ћопине сем њих и можда Владе Вукојичића, нико други није знао.

Горски штаб бр. 2. како је Команда Београда тих дана добила и званичан назив, имао је бити и служити као „истакнути центар Врховне команде“. Он би у ствари био исто што би била и сама Врховна команда постављена у земљи. Отуда и њени задаци и улога. Као основе постојања Штаба бр. 2 његови задаци и улога делили су своју важност са идејом, да се организација и формација Команде Београда имају изводити тако, да једног момента доведу исту у могућност, да сама и сопственим снагама приступи преузимању престонице из руку и власти окупатора и истовремено и по могућству постигне бескрвно паралисање дотадашњег коадминистративног апарата, преузимањем свих власти из његових руку. Штаб бр. 2 је схватио своју улогу и конзеквентно ишао, начином организације и формације као крајњем циљу.

ТЕРИТОРИЈА КОРПУСА

Поред психолошког расположења стеновиштва, и Дражи непознатог и тајног, у самим почецима организација је ишла веома споро. Не треба сметнути с ума да Београд и терен нису пружали исте могућности, нити су им улоге у даним моментима биле идентичне. Паралелно са тиме финансијске, санитарске и обавештајне потребе као Штаба бр. 2 тако и Врховне команде, којима је Штаб бр. 2 морао посветити највећу пажњу и напоре, далеко су надмашивале скромне зачетке организације, да би се иста могла посветити са свим расположивим људством чистој организацији.

Административна подела Београда на квартове, узета је као формацијска основа организације. Сваки квартал је имао формирати по једну бригаду. Тек крајем 1942. и почетком 1943. године и после инструкције Врховне команде о „корпусној формацији“ равнорских снага, Штаб бр. 2 је такође приступио новој формацији, образовањем на територији Београда 5 корпуса. Остајући и даље формацијске територије бригада, квартави су у бро-

ју од 2 или 3 и са својим административним територијама, представљали територије корпуса у чији су састав улазили. Како је 2. београдски корпус својом активношћу и степеном организације постао један од најактивнијих београдских корпуса и називан „извршним или ударним корпусом“, то у циљу лакшег праћења и разумевања организације и формације Штаба бр. 2. биће довољно пратити и разумети организацију, формацију и рад овог корпуса.

Територија корпуса је обухватила административне територије петог, шестог и трећег београдског кварта. Од линије смедеревски друм — улица Краља Александра — улица Краљице Марије — Коларчева и укључујући Калемегдан па на исток до линије Село Вишњица — Звездара — смедеревски друм, била је територија 2. београдског корпуса.

У самим почецима пети квартал је формирао Прву, шести Другу и трећи Трећу бригаду.

Командант Бригаде петог кварта, касније Прве бригаде корпуса, био је инжењер капетан Марјан Н. Капетан Марјан је вршио дужност команданта бригаде све до 4. октобра године 1944. када је требао преузети дужност вршиоца дужности команданта 2. београдског корпуса, пошто су се услед развоја ситуације, активне корпусне снаге имали повући из Београда.

Командант Бригаде шестог кварта, касније Друге бригаде корпуса био је судски писар Вукићевић М.

ОРГАНИЗАЦИЈА ПЕТОГ КОРПУСА

Командант Бригаде трећег кварта, касније Треће бригаде корпуса био је банкарски чиновник, резервни капетан I класе Јован Наловић. Капетан „Јоца“ — конспиративно име капетана Јована Наловића, је после хапшења команданта корпуса Протића, 10. марта 1944. године, примио дужност команданта 2. београдског корпуса и на тој дужности остао све до 4. октобра 1944. године.

ЈКИ"

Два имућна Београђанина, Влада Вукојичић — власник велике мануфактурне радње у Краља Милана улици и Бата Брунцлик, индустријалац, ставили су се Команди Београда на расположење још у првим данима њеног постојања. Својим финансијским средствима и широким кругом познанства у свим слојевима града, ова два Србина учинила су огромне услуге Равној Гори и Команди Београда. У Брунцликовој циглани код „Лиона“ и граничећи се са дворштем „Шесте мушке гимназије“ у којој је била смештена једна немачка транспортна команда, оперисала је током пуне две године радио-станица Команде Београда. Марта месеца 1944. године, чиме је даље опстанак те станице у Брунцликовој циглани био компромитован, иста је премештена у Јајинце. Дуго времена је та циглана служила као место редовних састанака Ђокиних, Ћопиних и Тозиних.

Овако формиран Штаб Команде Београда усредсредео је своју активност и рад углавном у три правца: организацијско — формацијски, економско — финансијски и обавештајни.

Током 1942. и врлим почетком 1943. године постављене су организацијске и формацијске основе Штаба Команде Београда и београдских корпуса. Формацијска организација Београда била је надлежност Ђокина, Ћопина и Тозина. Лаза је у том послу учествовао као саветодавни орган. Његова улога у заједници са Ђоком се ограничавала на хватање такозваних „виших веза“.

Од важнијих војних и цивилних објеката на територији корпуса, треба споменути.

— Звездару са једном немачком противавионском батеријом у њеном реону, за противавионску одбрану Београда.

— Електричну централу са једном немачком противавионском батеријом око ње, за противавионску одбрану саме централе и Панчевачког моста.

— Инвалидски дом у коме је био смештен Гестапо.

— Видовићеву школу у троуглу улице Краља Александра — Краљице Марије и Косовске. У њој је био смештен главни магацин одеће спремне за снабдевање немачких оружаних снага у Београду и Србији.

— Магацин муниције и друге убојне опреме у селу Вишњици, за снабдевање немачких трупа било у пролазу било стационараних у Београду и Србији.

— Технички факултет у улици Краља Александра, седиште немачке Транспортне команде.

— Возни парк Управе града Београда и Београдске општине.

— Уредништва листова „Времена“ и „Правде“.

— Калимегдан са Зоолошким вртом и тврђавом.

— Одељак Народне библиотеке на Бајлоновој пијаци.

— Кланџица и фабрика штофова Владе Илића.

Сви ови објекти играли су важну улогу у животу, раду и организацији Другог београдског корпуса. Истовремено то су били објекти са којим се заузимањем имало рачунати у моменту ослобођења Београда.

Први корпус је обухватао територије првог и другог кварта. На територији првог кварта су се налазили Двор, Председништво Владе народног спаса, Општина града Београда са Специјалном полицијом, Патријаршија, Народна Банка, Београдска радио станица, Београдска жељезничка станица, као и зграде бивших министарстава војске и морнарице са зградом Главног генералштаба и у којима су били смештени Српски добровољачки корпус и Команда Српске државне страже.

Трећи корпус је обухватао Сењак и Топчидер.

Четврти корпус се простирао на територијама четвртог, седмог и осмог кварта.

Пети корпус је био специјални корпус Штаба бр. 2. Организација и формирања Петог корпуса се изводила у духу припрема за бескрвно паралисање коадминистративног апарата Београда и Србије и преузимање њихових дотадашњих дужности, по директивама и надзором Штаба бр. 2.

Сваки корпус је формирао по три бригаде од по три батаљона свака од бригада.

За команданте корпуса постављени су:

— командант 1. корпуса пеш. потпуковник

Светислав Грујић — Груја.

— Командант 2. корпуса резервни коњички мајор **Нинковић**. Мајор Нинковић је смењен почетком 1943. године и на његово место је постављен артиљеријски мајор **Милутин Милојевић**, са конспиративним именом „Протић“.

— Командант Трећег корпуса капетан I класе **А. Делибашић**. Командант 4. корпуса капетан **Мркеља**. После његовог хапшења концем 1942. године постављен је за команданта капетан **Љуба Поповић**.

Командант 5. корпуса капетан **Милутин Милетић** „Дебели“

БЕЗ СПИСКОВА

Била је потребна цела 1942. година и прва четврт 1943. да би се остварио војнички скелет Штаба бр. 2. Тај скелет углавном је сачињавао командно особље корпуса, бригада и батаљона. Остатак 1943. године употребљен је за даље организовање, тако да је крајем 1943. године, формацијско стање Штаба бр. 2 било задовољавајуће. Формацијска места командног особља закључно са четама била су попуњена. Батаљони су имали по 3 чете са бројним стањем 25 до 50 бораца свака чета. Седиште чета са њиховим командирима, требало су бити по замисли организације, кварталске жандармеријске станице. Командири станица, кад год је то било могуће, требали су примити дужност командира чета.

Улога активних официра у саставу корпуса, којих у то време на жалост није било много, била је од првостепеног значаја при организацији батаљона и чета. Контакт и први разговори су вршени по приватним кућама и

састанцима. Узајамно поштовање и поверење са официрима и подофицирима на службама по квартовима, манифестовала се при првим сусретима. По драговољним пристаницима и пријему дужности командира чета, у најкраћем року је успостављана веза између командира чета и одговарајућих команданата батаљона. Од тога момента а по упутствима и контролом корпуса и бригада, спровођење даље организације је била ствар команданта батаљона и командира чета. Основно правило у њиховом раду је било, да се никакав организацијски посао није смео водити било у самим станицама и њиховој близини, било у присуству непознатих лица. Важно је истаћи да се никакви спискови или листе припадника организацији нису смели водити. Никакве легитимације, пропуснице или објаве наглашавајући припадништво организације, нису се издавале. Специјални курири за унутрашњост су имали уговорене знаке. Принцип тајности је био питање опстанка. Са четама чији су командир били цивилна лица, поступак је био исти.

СТВАРАЊЕ „ТРОЈКИ“

Улазак у 1944. годину затекао је Команду Београда организовану. На несрећу, током фебруара 1944. године похапшени су команданти Првог, Трећег и Четвртог Корпуса, 10. марта 1944. године. После атентата на пуковника **Масаловића**, ухапшени су командант 2. београдског корпуса „**Протић**“ и његов начелник Штаба пешадијски поручник **Мирослав Николић**.

15. марта постављени су за:

Команданта 1. корпуса ваздухопловни капетан II класе пилот-ловац **Божидар Ивановић**, с конспиративним именом „**Зоран**“, дотле на служби у Првом корпусу. Концем јуна 1944. године „**Зоран**“ мења своје конспиративно име у „**Среја**“.

За команданта 2. корпуса постављен је дотадашњи командант Треће бригаде корпуса, резервни капетан I класе **Јован Наловић** „**Јоца**“.

За команданта 4. корпуса постављен је ваздухопловни капетан I класе **Војислав Човић**.

За команданта 3. корпуса постављен је капетан **Валентин Вертић**.

Крајем 1943. године Штаб бр. 2 формирао један одред под командом пешадијског поручника **Огњана Плавше**. Овај се одред кретао на територији Умка — Свилеува — Космај — Авала — Јакопча — Умка. Током 1944. године овај одред је претворен у Штабну чету Команде београдских корпуса. Истовремено други корпус формира 3 „тројке“. Шеф тројки био је ваздухопловни потпоручник „**Радојло**“. Чланови тројки су били у Београду, док је Радојло припадао Авалском корпусу, али увек на расположењу било Штабу бр. 2. било Другог београдског корпуса. Употреба „тројки“ као и надзор на истим била је искључива надлежност начелника Штаба 2. корпуса поручника **Мирослава Николића**. После хапшења Николићевог 10. марта и потоњег стрељања 22. јуна 1944. године, ту је улогу примио потпоручник „**Радојло**“. Од тада Радојло је био под директном командом команданта 2. београдског корпуса **Јована Јоце Наловића**.

— НАСТАВИТЕ СЕ —

ГЛАС ЦРКВЕ

Вук Драшковић

САБРАНА ДЕЛА У СЕДАМ КЊИГА ПРВИ
ПУТ ЋИРИЛИЦОМ

ЗА САМО 1.960 ДИНАРА БРОШИРАНО ИЗДАЊЕ

1. СУДИЈА
2. НОЖ
3. МОЛИТВА I
4. МОЛИТВА II
5. РУСКИ КОНЗУЛ
6. ОДГОВОРИ
7. КОЕКУДЕ СРБИЈО

Литература која је послужила као основ обнове српске духовности. На 1650 страница пред вама су дела која објашњавају зашто је Драшковић постао идол српске омладине.

Књиге су штампане на 80-грамском папиру, формата 13 пута 20 цм. Преплатна цена: 1960 динара. Могу се наручити и појединачно по цени: 1. Судија 150, 2. Нож 230, 3. Молитва I 210, 4. Молитва II 200, 5. Руски конзул 210, 6. Одговори 100, 7. Којекуде Србија 100 динара.

Поруџбине на телефон (014)35-115 на адресу: ГЛАС ЦРКВЕ, Војводе Мишића 28, 14000 Ваљево.

Шаљемо искључиво поузећем, поштарина купца.

НАРУџБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књиге комплет _____

(адреса)

(место)

РЕАГОВАЊА

„БЕСКРАЈНИ ЛАНАЦ ИЗДАЈЕ“

У Вашим слободним новинама СРПСКА РЕЧ број 37 од 20. јануара 1992. године објављен је текст под горе наведеним насловом у рубрици ПИСМА. Текст је потписан мојим именом, презименом и чином који сам имао пре пензионисања.

Не улазећи у истинитост садржаја, у помешаном тексту, изненађен сам чињеницом да један озбиљан часопис, уступи простор за објављивање текста особи која се потписује туђим именом.

Чињеница је да сте објавили текст кукавице, полтрона, бескичмењака и плашљивца за своју каријеру, који се потписао мојим именом.

У циљу истинитог информисања јавности, а у склопу са Законом о јавном информисању и законом о штампи, тражим да се овај мој демант објави у првом наредном броју ваших новина у истој рубрици и на истом месту. И циљу истраге и личне сатисфакције обратити ћу се надлежном суду.

Голобошки Венко
капетан I класе
у пензији

„Српска реч“, из броја у број, добија све већи број писама. Природно је да се у сваком броју објави само део њих. У редакцији настојимо да извршимо што бољу селекцију објављујући она писма која се односе на најактуелније збивање, од читалаца из различитих крајева земље. Трудимо се да задовољимо многе захтеве и да рубрика „Писма“ у нашем листу буде својеврсна трибина, отворена критичкој речи, полемици и разноликом мишљењу. Један од проблема с којим смо стално суочени у остваривању овог захтева јесте проблем аутентичности пошиљалаца појединих писама. Проверавати ауторство потписника писама скоро је немогуће. Остаје нам једино да се уздамо у поштење и добронамерност наших читалаца који нам пишу. Десило се, међутим, да се аутор писма „Бескрајни ланац издаје“ понео нечасно и послужио се туђим именом. Због тога се господину Венку Голобошском извињавамо уз обећање да ћемо настојати да оваквих пропуста буде што мање.

Редакција

ЊИМА УМЕТНОСТ НЕ ТРЕБА

Пишем вам ово писмо јер знам да ћете га (с озбиром на садржину), само ви можда објавити, јер је овако отворено писмо у другим часописима приступ једноставно немогућ.

Прошло је већ годину и више од оног да-

на који је уобичајно пресудио будућност Србије, а пре свега будућност њене младости. Годину и више дана трпимо несагледиво велике последице 9 децембра 1990. године и то захваљујући победи апсолутистичке Социјалистичке партије којој је, узгред речено, главна предизборна парола била „Са нама нема не-извесности“!, а која нас је за кратко време довела у стање у коме је једино извесна неизвесност. Иако је јасно да је владајућа партија једноставно на све спремна да би сачувала своју апсолутистичку власт, због чега нас је иначе увела у овај прљави рат, ово о чему сада пишем представља ипак јединствени пример терора СПС-а који је просто незамислив.

Наиме, у Крушевцу постоји Нижа музичка школа која је смештена у некад приватној кући и која ради у немогућим условима. Бак сам ове школе и завршавао VI годину, па сам уједно и сведок свега онога што се у њој дешава. Радећи у скученом простору, у просторијама без парног грејања, са потпуно раштињиваним и малобројним инструментима, ученици ове школе и пред свих тих тешких услова из године у годину постизали су веома добре резултате, сналазећи се и привикавајући се и на хладноћу и скученост.

Ником међутим, од надлежних, владајућих органа није никада пало на памет да упита у каквим условима ради музичка школа, а камоли да ишта предузме по питању поправке таквих немогућих услова.

Једноставно се нико од њих није интересовао ни за освојене награде ни за потребе тих ученика за што боље усавршавање.

Сви они који су били упознати са околностима које умногоме отежавају рад у музичкој школи (наставници, родитељи, па и ученици), оштро су осуђивали то маловажавање талената и уметности, музике са стране владајућих кругова. Али, се је то било узалуд!

Међутим, ни слутили тада нисмо, да је уствари требало да будемо неизмерно захвални за такве услове, јер ни сањали нисмо да и од тога може да нам се догоди горе. Јер, шта се заправо догодило?

Социјалистичка партија се коначно после толико времена заинтересовала за просторије које има музичка школа, добре их изанализирала и донела још једну пиранску одлуку. Од ионако малог простора социјалисти су одлучили да одузму две највеће и најлепше просторије и присвоје их за своје личне страначке активности.

Тако су на врата некадашње зборнице из које се улази у бившу директорову канцеларију, социјалисти пирански ставили орман (који је такође школски) и на тај начин забрањили даље коришћење ове просторије. Аутоматски су у један мало шири ходник који води до учионице за солфеђо, стрпали сто и столице и све оно што је било у бившој зборници, а затим су преградили тај ходник и тај узани простор назвали будућом зборницом. Није читаво остала ни учионица за солфеђо која је једино била мало пространија и у којој су се некад одржавали јавни часови. И она је сада преграђена, па сада њен већи део личи на магацин у коме ће касније вероватно бити директорова канцеларија, док је за одржавање наставе солфеђа и оркестра (који се такође увекжавао у овој просторији), остао простор мањи од било које и најмање учионице.

Тако музичка школа „Стеван Христић“ у Крушевцу тек сада не личи ни на шта друго него на једну обичну шупу. Испреграђивана, ионако мала, а смањена, она једноставно постаје немогућа за досадашње намене. И то није све! Ходник је испуњен материјалом за реновирање сада већ њихових просторија и радијаторима који су намењени искључиво за социјалисте јер се грејање не уводи ни у једну преосталу просторију музичке школе.

Тако ће Социјалистичка партија Крушевца ускоро имати и две велике и топле просторије и то наред музичке школе док ће се ученици и наставници још увек смрзавати у сада још мањем простору. Не треба заборавити ни на чињеницу да су опозиционе странке Крушевца, на другој страни у граду, збијене у малим просторијама такође без парног грејања.

Што друго онда закључити, него да садашња СПС — власт не само да не жели мир и демократију, већ јој једноставно није потребна ни уметност, музика. Зар ћемо убудуће слушати само пуцњаву, јауке, плач, или Социјалистичка партија рачуна на кич-новокомпоновану музику? Зар ће нестати младих талената и зар ће млади служити само за ратне циљеве безумних политичара? Да. Биће тако докле год СПС буде на власти!

Уосталом и изјава министра за просвету Данила Ж. Марковића недавно дата: „Ја сам и без музике далеко догурао“! убедљиво нас води у баш такву будућност! Међутим, ми млади који имамо ипак веће амбиције од његових, то нећемо дозволити!

Надам се да ће захваљујући вама ово писмо наћи пут барем до једног дела јавности и да ћете га објавити.

Унапред захвална
Милосављевић Лидија — ученица
Крушевац

ВЛАСТ БЕЗ ОБРАЗА И ДУШЕ

Ја сам отац војника Саше Ивковића, погинулог на фронту у Глини. Знам да нисам једини ожаловљени родитељ у овом несрећном и непотребном рату, али је мој бол увећан догађајем о коме желим да вам пишем.

Штампа је објавила да је мој син Саша погинуо 30. септембра 1991. године. Ја сам се одмах обратио одговорним људима у Секретаријату народне одбране у Бабушници. Међутим, тамо нисам добио никакво обавештење. Тако је било све до 3. октобра, када сам се обратио председнику Скупштине општине Бабушница, др Миролjubу Јовановићу. Он је преко телефона тражио, наводно, неке информације о мом сину, преко војног гарнизона у Пироту. Онда ми је рекао да вест о смрти мога сина није тачна, да се он налази на фронту у Глини. Чак ме је упутио да идем на ратиште да видим сина. Ја сам послушао и кренуо, јер сам веровао првом грађанину мале Бабушнице. Четвртог октобра кренуо сам на пут. Пошто сам стигао до Београда, обратио сам се Служби обавештења у Немањиној улици, али они нису имали спискове погинулих војника, па су ме послали на ВМА, да погледам лешеве безимених војника, како

бих, можда, међу њима препознао свог сина. Ја сам то и урадио, али узалуд. Јавио сам се телефоном својој породици у Бабушници око 14. часова. Од њих сам добио обавештење да је тело мог сина Саше дотерано из гарнизона у Пироту у Бабушницу у 9,30 часова. Нормално, ту су се окупили грађани Бабушнице и околних села. Неки су предлагали да тело мога сина унесу у салу Скупштине општине, да би му грађани одали дужну почаст, али предлог није прихваћен, с образложењем да „председник није ту, а без њега они не смеју да донесу такву одлуку“. Сутрадан, у мој дом дошли су многи људи да запале свећу, само председник општине није се ни појавио, као ни на сахрани, следећег дана. То ме је посебно погодило, јер мој син је погинуо за слободу свих нас, Срба, па и за удобан живот председника др Мирољуба Јовановића.

Касније сам сазнао да није смео да се појави у народу, јер је баш 3. октобра покушао да придобије бабушничке територијалце да као добровољци оду на фронт, због чега је и прикривена истина о погибији мог сина.

Војне власти одредиле су људе који су присуствовали сахрани мог сина, па је и наша локална власт у Бабушници била дужна да ода почаст мом сину, али она то није нашла за сходно. Сам председник СО Бабушница, злоупотребавајући свој положај, некоректно се понео према мени, јер са мном има нерашчишћене рачуне око превоза дрвене грађе, пошто је он познат у овом крају по много чему, па и као највећи дрвосеча, за чији рачун сам својим камионом превозио дрва његовој муштерији. Он није измирио своје обавезе према мени, што њему није први пут. Он је избегао и своју дужност да се, као председник општине и народни посланик, покљони сени мога сина, палог борца.

Али, ово није једини његов грех. Одговор генерала Симовића на моју молбу да будем обавештен о тачној истини и погибији мог сина посланик Јовановић је задржао, јер се из ње види да је и он умешао своје прсте у прикривању истине и страдању мог сина.

Ето како се званичници у Бабушници одnose према погинулом војнику и према његовом родитељу.

АЛЕКСАНДАР ИВКОВИЋ

БАБУШНИЦА

МИТРОПОЛИТУ ЈОВАНУ

Срамота је, Ваше Високопреосвештенство, што морам да вам се овако обратим. Морам, јер ме боле све ваше изјаве које дајете у последње време. Вама лично, у четири ока, не желим да се обратим, јер ни ви своје мишљење не држите само за себе.

Видите, Ваше Високопреосвештенство, задатак нас студената уопште јесте да учимо. Вас, старијих, да нам помогнете у томе да бисмо вас достојно наследили. Боже благи, како среће да је све тако! Ово што чиним јесте бесмислено у неку руку, и молићу се Господу да ми опрости. Али, шта ћете ви учинити након свега? Знате ли шта сте у ствари учинили до сада? Зар не би било боље да сте ћутали и избегли сву ову бруку око ваших из-

јава? Народ не би толико пљувао по Цркви, никоме штете не бисте нанели, ја не бих прекидао спремање испита и критиковао ваша срамотна поступања.

Непосредан повод за обраћање јесте недавни интервју са вама објављен у „Српској Речи“. До сада сам ћутао, јер сам покушавао да вас разумем и преиспитам себе да ли грешим. О безбројним дилемама нећу казати ни речи. Питају вас само: јете ли ви икада преиспитали себе да ли можда грешите? Најпре у оном: „позитивно“ у деловању Слободана Милошевића (1). Никада ми то није било јасно, почевши још од сукоба са Драгишом Павловићем. Мислите ли можда на наш (швајцарски) стандард? Ситуацију на Косову? Тобожи протест када је хеликоптером пао као из ведра неба, и исто тако нестало, не удостојивши нас ни својим присуством на Светој литургији? Исти такав упад на Свету Гору у манастир Хиландар (уз наше разумљиво питање да ли је он једини човек који је „посетио“ ту нашу Светињу, а да се није ни прекрстио)? Земљиште које је забрањено да се врати Цркви? Демократију празног стомака? Деве-томартовску демократију? Рат иако нисмо у рату? Телевизију на којој се преноси Свете литургије третира (у најави) као уметничко-завани програм? Фалсификовање и извртање говора Његове Светости Патријарха Павла? Манипулацију Црквом? Манипулацију људима? Непостојање неизвесности? Треба ли да набрајам даље (а, верујте, много је тога)?

Ваше Високопреосвештенство, следећи даље ваше изјаве, морам да вам укратко разјасним пар ствари. Најпре, нови Устав. То је једна фарса. Вишестраначки избори какви су били — још једна фарса. А исти Слободан Милошевић заслужан је за увођење вишепартијског система колико и голубови на Палати федерације. Да није било људи попут Вука Драшковића још годинама се овде не би чула реч „вишепартијски“, а друг Председник би и даље био подржан са 104 посто гласова за све потребне одлуке и изборе.

Даље, конфисковани поседи Цркве. Ако на неким од њих живе људи откуда вама право да се одрчете поседи Цркве? Нека људи и остану да живе на њима, али нека то буде власништво Цркве.

Божићна честитка. Фрањо Туђман је честитао Божић српском народу. С. Милошевић само Патријарху. Верујем да је Туђман на свој Божић и у цркву отишао. Сигурно сам да наш Туђман (мислим, садашњи председник) није ни помислио да оде. Захваљујем сваком ко ми честита Божић (са каквим намерама, о томе ће Бог да суди). Ономе ко ми не упути честитку немам на чему да захвалим. А ако су за то криви људи из протокола председника Републике, јадни су ми и ти људи, и председник, и њихова република.

Рат. Ви не критикујете овај рат. Сматрате да је кривица само изван Србије и да је морало овако да буде. Е, видите, вас у тај рат неће да позову. Позваће нас и послаће нас да гинемо. У оваквом рату никога нећемо да спасимо, себи ћемо наудити зарад стабилности удобних фотеља црвенопаметујућих другова — господе, чија је свака друга реченица — демократија, Србија, православање, мир, прогрес, просперитет, — а до јуче су писали реферате о Једној Пресветој Партији окићеној пароллама свима добро знаним. Ми

смо житељи ове Србије овде (оскрнављене, осакаћене, али свеједно наше) и нећемо да гинемо где нам се ни за кости неће знати, готово ако нисмо у рату. Ви са вашим ширим погледима можете да не мислите као ми. Али, зар сте заборавили да сте митрополит Загребачко-љубљански и да вам је тамо место? Тамо има пуно народа српског који страда (због чега све друго је питање), и ваша је обавеза да будете са њим.

Јасно је мени да Црква има пуно непријатеља и пуно лажних пријатеља. Али, мора вам бити јасно да су многи једва дочекали ваше изјаве како би осули паљбу по њој. Ви сте им дали добар повод. Још би могли и да вам захвале. А код верника стварате одбојност према црквеној јерархији уопште. Зато ћу вас да подсетим, а оне који не знају да обавестим: оно што ви кажете није и став Цркве. Јер Црква, вођена Духом Светим, безгрешна је, а сви ми људи, и ви са нама, греховне смо природе. Људи, међутим, често ваше изјаве схвате као мишљење Цркве. Зато вас најучтивије сада молим да се оканите политике и давања интервјуа, и посветите се служењу. Мишљење, на које имате право, задржите за себе. Тако нећете нанети штету ни Цркви, ни људима, а искрени верници неће морати због вас да црвене.

Недавно је наш Патријарх Српски, господин Павле рекао: „Јесте, треба дати цару цареву, а Богу Божије. Али, суштина је дати цару само оно што је његово, и ни мрвицу више, а Богу колико треба и још више.“ Значи, треба знати меру. Ово важи за сваког човека, па и за вас, Високопреосвешћени.

Свестан сам да бих се још више огрешко ако бих другу страну оставио да икако ликује. Мислим на оне који би се радо блатом бацали на цркву. Покушају зато да најкраће и најједноставније (надам се да ћу успети) бацим светлост на овај проблем. Црква је, кратко, речено, заједница људи са Богом, људи који су повезани истом вером у једног Бога, црквеном јерархијом и светим тајнама. Значи сви ми који смо примили крштење и исповедамо веру у Господа Исуса Христа и учествујемо у служби коју врше лица црквене јерархије чинимо део Цркве Христове. И сви смо ми као људи подложни греху. Наши греси су само наши, а не и греси Цркве. И ако који представник црквене јерархије не поступи исправно, неправилно је и грешно поистоветити Цркву са њим и одмах је напаст. Нешто тако је могуће у римокатолизацију где папа себе поистовећује са Црквом и њеном безгрешношћу: Код нас нико нема права на то. Када говори, ако није овлашћен од Светог Синода, може да говори само у своје име, али са пуном обзирношћу на свој положај и достојанство.

Треба схватити да је у овом случају сваки напад на саму Цркву неоправдан и бесмислен, а нарочито изјаве да појединци више никад неће ући у цркву због митрополита Јована. Јака ли је вера таквих људи који због једног човека одбаце веру у Бога! Сви који себе називају верницима а једва чекају било какав повод да нападну Бога и Цркву, или су обични лицемери, или нису били у стању да схвате дух хришћанства, црквености и појам божанства. Зато нека мало преиспитају себе и не поклекну пред разноврсним сплеткама и искушењима. Један је Бог, и Црква је једна, са-

мо смо ми људи различити.

Размислите добро и ви, Ваше Високопреосвештенство. Лицемерје, зло и пакост су примили огромне размере. Наша дужност је да им станемо на пут, а не да им помажемо. Зар се може говорити у суперлативима о некрстима који по дужности и савести пљују по Цркви, по потреби се појаве у њој и осуђују је ако их она не подржи у њиховим „демократским иницијативама“, и „неизмерним бригама за напаћени српски народ,“ коме опет попут пијавица испијају и крв и душу? Не продајте светост Цркве за пар телевизијских преноса и обећања која никад неће испунити, иако им је то била давнашња дужност. Сада нам свачија прљава уста говоре о Православљу и Светосављу, изврћу и злоупотребљавају речи црквених великодостојника, а све су то синови оних који су свештена лица прогонили, браде им чупали и цркве затварали, а међу њима има и политичких метузалема који су то лично чинили. Па они су владу Николаја прогонили и за злочинца прогласили! На све могуће начине забрањивали да се његове мошти у Пелић пренесу! Карађорђевића по злу у историјама помињали! Бацима забрањивали у цркву да иду и крстове да носе! Данас су у стању да то све наводно осуде, а у души су и даље исти, гори од сваког камелеона! Могу слободно да мењају имена, и боје, и да се крију под појмовима демократије и православаља, њаво увек остаје оно што јесте, не прелази он тек тако у анђела! Сада би још и иза крста да се сакрију, и ви немате права да им то дозволите, још мање да им у томе помогнете! Има међу челним личностима наше Цркве и људи који мало другачије мисле од вас, и њих се, колико примећујемо, данашњи властодршци поприлично боје, режимски новинари се не утркују да их интервјуишу јер знају какве ће изјаве добити, и ТВ их не позива у свој студио да са њима јавно поразговара (са часним повременим изузецима Студија Б).

Подсетићу само на још једну чињеницу. Један народни посланик, комуниста па социјалиста, из партије друга суперлативног Председника, у цркви Св. апостола Петра и Павла на Косову насликао је фреску са својим ликом као дародавцем и себе прогласио свецем. Све остале његове колеге по партији који би да се изборе за поштење и лични утицај у Цркви имају исте такве намере, само скривеније. Мудрији су. Неће сами себе да прогласе свецима, већ чекају да то учини народ, а можда и „Црква“.

Уосталом, зар је мало Нечијих слика по јавним установама у стилу „новокомпонованих“ икона?

Размислите мало о свему овоме, Ваше Високопреосвештенство.

Надам се да нећу имати више потребе ни разлога да пишем о оваквим стварима.

Нека ми Бог опрости на свему.

С покајничким молитвама грешни Р. Стевановић студент Богословског факултета

АКО ЈЕ И ОД МИТРОПОЛИТА, МНОГО ЈЕ

Ако ми буде дозвољено одговорно бих Митрополиту загребачком Јовану, на питања постављена му у интервјуу датом „СРПСКОЈ РЕЧИ“ од 20.01. 1992 г.

Ако и има и нешто доброг у Председнику С. Милошевићу, сигурно није његов понижавајући став који испољава према СПЦ (Српска пр. црква). Много пре и много већи људи од С. М. су говорили да народ на Косову не сме да се бије, да Устав из 1974 г. не ваља...

Зато молим Митрополита да о заслугама Председника не говори као члан САС (Свети Архијерејски Синод) и СПЦ (јер има посебну тежину), већ као пријатељ од пријатељу.

Што се тиче враћања црквене имовине, Митрополит треба да зна следеће: као Карловачки ђак за сво време мога школовања, са својим друговима, брао сам туђе винограде и јабукаре (кажу, да је део тих винограда припадао Карловачкој Митрополији). А данас као свештеник СПЦ одвајам из тако скромног парохијског буџета, не мала средства за опстанак рада исте те Богословије. Манастирске економије (којима је нешто остављено од имовине) могу бити пример свим комунистичким плъчкашким задругама. Многи одузети станови и локали СПЦ се данас деле у бесцење отимачима истих а на другој страни многи свештеници живе као подстанари а Црквене Општине плаћају скупе закупнине на црквене продавнице. Ако Митрополит (а како видим да помиње и САС) нису спремни да прихвате имовину СПЦ предлажем да нас бар ослободе свих Епархијских и других дажбина.

Да у најмању руку неконтролисана изјава „дрчног“ нам министра просвете Д. Ж. М. немају подршке од стране нам Митрополита и САД, будите сигурни да би прелазни период од једне крајности (марксизма) до друге (Св. Писмо) био лакши за прихватање веронауке од стране омладине у школама.

Ја знам колико је држава Србија дала и Студеници и Пећкој Патријаршији али добро знам да иста та држава која је отела од СПЦ ону силну имовину са којом би драги мој Митрополите подигли још десетак таквих здања.

Да ли је Србија у рату? Које и чије су војске у Хрватској? Потпуно му верујем да не зна јер и он и ја смо далеко од ратишта. Има једна разлика између њега и мене као Митрополита и мене као обичног парохијског свештеника: ја сам бар за сада са својом паством (ако ме насилнички не мобилишу) а он је далеко од своје пастве, поготову што је био приликом свога хиротонисања дао заклетву о потпуном жртвовању за поверен му народ. Бог ми је сведок да га овим не осуђујем или замерам јер на то немам ни права, већ да га упозоравам на штетност ових изјава, пре свега СПЦ.

О осталим одговорима Митрополита везаним за поједине ситуације у којима су се наша поједина свештена лица, сматрам их неважним, јер је то ипак маргинални део њеног

постојања.

Шта рећи на крају него констатовати да гледишта која је изнео Митрополит Јован у овом интервјуу, не РАЗЛИКУЈУ СЕ од гледишта комунистички настројених Председника Милошевића и „дрчног“ нам министра Д. Ж. М.

Адресу из саквим разумљивих разлога остављам познату само редакцији.

П. С. Ако је Митрополит имао потребу да неког од политичара и подржи, последњи који је то за СПЦ заслужио био је С. Милошевић.

О ЦРКВИ И ЈОШ ПОНЕЧЕМУ

Већ дуго ме мучи оно што су неки људи тек сада спознали, а то је понашање наше високе, али и ниске црвене хијерархије. Понукао писањем Живојина Борђевића, Здравке Живковић, Надежде М. Мирковић, Љубе Вукосављевића и Радована Рабреновића („Српска реч“ бр. 36), те Вука Драшковича („Борба“ 31. XII 1991), одлучио сам да и ја напишем коју реч. Поделио бих ово писмо на два дела. У првом бих изнео неке чињенице, а у другом апел.

Дакле, многи су се изненадили ставовима наших владика. Мене то уопште не изненађује (иако ме увек и поново разочарава), јер докле знам унутрашње односе у Цркви. Госп. Вук Драшкович је толико изненађен да чак каже како су двојица Владика промовисале „безгрешност Патријарха“. Е, драги мој Вуче, многи од нас су склони упирати прст у католичку догму о непогрешивости Пале, а мало ко зна да су наши Архијереји, иако немамо ту догму, итекао добро заштићени од било какве критике. Ми имамо на десетине „безгрешних папа“.

Архијереј у епархији је све и сва: он тужи, он суди, он кажњава, он одликује он распушта црквени одбор по својој вољи, ако му се неко супротстави добије казну, рашчињења свештеника се врло (о)лако дају, унапређења (обично) не овисе о стварном квалитету свештеника него о омиљености код владике нпр. итд. Све то де факто није тако, али де факто јесте. Зато нас и не сме изненађивати и чудити што је то са нашим Владикама. То је све увек постојало, али се није видело. Сада је испливало јер се просвећена господа лепо појављују на ТВ, новинама, радију. Једну ствар ипак не сме заборавити: када говоримо тј. критикујемо Владике, ми говоримо о дотичном човеку (личности) а не о његовом чину. Када је један свештеник (приватно) рекао да је његов надлежни владика луд, брзо је додао: осим чина. Дакле, чин архијереја хришћанске Цркве је свет, ти чинови су наследници Св. Апостола, а друга је ствар како неки Иринеј, Јован, Доситеј, Никанор, Амфилохије, Атанасије... носи тај чин. Ми можемо расправљати о њима као личностима, као и о свим другим људима. О свима њима, као и о нама, коначни суд даће Господ наш Исус Христос. А коме се много дало, много ће му се и тражити, зар не?

Сада бих се надовезао на писање г. Жи-

војина Ђорђевића о Митрополиту загребачко-љубљанском г. Јовану. Истина је да је он већ подавно у Београду. Високопросвећени Митрополит је већ пар година само титуларно загребачко-љубљански владика. Од када се разболео покојни Патријарх Герман, у Загребу га је најмање било. Долазио је повремено (у пролазу) и брже-боље одлазио. За време тих кратких боравака у свом седишту, држао је, у оквиру вечери веронауке за одрасле, политичке говоре. Уживао је у аплаузима након речи: „Позивају мене и на Каптол, и у Сабор, али ја нећу да идем“. У строго уским круговима имао је страшне речи за Хрвате, али и за српску опозицију: „Драшковић је луд... Мићуновић је будала... Бурић је имбецил... (све су то цитати). Али зато, о Милошевићу — све најбоље. Свештеници који су мислили својом главом, ако нису били кажњавани и рашчињени (Сисак — то је узбуркало и ширу јавност), онда су били гурнути у страну. Аванзовали су само послушни и полтрони, уз то још и политички подобни. У Цркви се водила политика (СДС-а = СПС-а), а пастирски рад је био запуштен. Хрватске власти (подвлачим да је то било пре овог рата) су дозволиле веронауку у државним школама, а православно свештенство Загреба то није ни покушало да искористи (да друго на унутрашњем плану не помињем). На спољном плану: забранио се концерт мира и љубави (такође пре рата) хора „И. Г. Ковачић“ у Саборној цркви у Загребу под изговором да то не дозвољава Београд што је убрзо демантовано у разговору Патријарха Павла са диригентом. Нису се слали претставници на екуменске молитве, на симпозијуме о Библији у којем би се изнео став Православне Цркве према Св. Писму итд. итд. И све је то било у интересу српства и наше Цркве, у интересу олакшавања положаја бар у Загребу ако не у Хрватској?

Ја тако не мислим. Врхунац свега је када се г. Јован летос (пре оволиких окршаја) преселио дефинитивно у Београд, без намере да се врати у Загреб („Ја сам избеглица“ — цинизам). Ако се не може опстати у Пакрацу и Карловцу, мислим да у Загребу може. Не лако, али може. Да му се, не дај Боже, било што десило то би се далеко чуло. А што је са оним хиљадама малих људи у Загребу који су остали и који ако имају проблема, они су већи него што би их Митрополит имао да је остао? Да ли се сада Високопросвећени сећа свога стада, да ли му недостаје? Или ми је можда лепше да из топлог Патријаршијског двора децу Србије позива да иду тамо одакле је он дошао, и да гину? Уз све ово, од тројице зимус одликованих загребачких свештеника (за заслуге у раду за добро Цркве и рада), само један је остао тамо. Један је у ситном Београду (кажу да је добио посао). А други вероватно у Новом Саду или у Босни. Сада је за духовне и литургијске послове у Загребу, Марибору, Цељу и Грацу остао само један свештеник. То што му при томе помажу двојица старих и пензионисаних а до скоро и омаловажаваних свештеника, не рачунам јер је то њихова савест и добра воља. Не бих ја замерио свештеницима што у овим кризним временима нису са својом паством јер нису сви људи храбри (али нису сви ни свештеници), али не може се у миру бити велики Србин, па онда, кад загусти збрисати, па опет са сигурно позивати у „хриstopогубљење“. Не-

ка бар ћуте. Уз све ово, кажу да у околини Петриње, Сиска, Карловца већ дуже време (Боже ми опрости на изразу) умрле Србе закопавају као псе, јер нема свештеника да их сахрани. Но, вероватно је ипак потребније бити у Београду и другим градовима Србије и чувати „некрштеног цара“ него крштавати, венчавати и најжалост сахрањивати своју паству у Хрватској.

Не желим да се ово схвати као мој образачун са г. Јованом Павловићем (чак ни „кром-је чина“) јер за то немам разлога, него само желим да се види куда плыви Светосавски брод, на једном од примера. Наравно, има и другачијих, лепших прича и због њих верујем да се ипак нећемо потпуно насукати.

Сада може доћи сума сумарум: пастири и архипастири наше Свете Цркве се баве политиком, уче нас које је страначко опредељење исправно, одређују ко је мали а ко велики и прави Србин, ко је патриота, а ко није, а народ и даље грца у свом а(нти)теизму. Јер, храмови који се пуне само пар пута годишње и то углавном припитим људима са рукама у џеповима пред иконама и цигарама у устима, уз разбијена црквена врата — није враћање Православљу. Народ се углавном, врати српству (што је добро), али остаје један много већи и тежи посао — да се врати Православљу. Јер, многи не знају, а многи су заборавили да је у Православном катахизису на црквено-словенском језику, на питање: „Ко си ти?“, следи одговор: „Ја сам човек. Ја сам Хришћанин. Ја сам Србин“ (обратите пажњу на редослед). Сви смо ми мање — више Срби, а да ли смо људи и Хришћани? Дакле ето широког поља рада за наше духовнике. Много ширег од оног на којем се они баве сада: да ли је Вук (и опозиција) сотона, а Милошевић анђео.

А сада онај други део писма. То ће бити, заправо, одговор, по Христу сестри, Здравки Живановић, али и апел другим разочараним људима. Када сам се активније укључио у рад при Цркви, један искусни и добри свештеник, иначе мој врли пријатељ, ми је рекао „Сада када сте ушли у ове воде (напомињем да сам лаик), видећете свашта, само се немојте саблазнити. Не смете се саблазнити. У Цркви гледајте и тражите Бога, а не људе“. Послушао сам и успео сам. Ја сам први који данас кажем: кад Цркву не бих схватао онако што она по дефиницији јесте (организам чија је глава Бог, а удови људи), када не бих веровао у Бога него у владике и попове, никада јој не бих припадао. Јер, не могу да прихватим људе у мантијама који уместо да шире Божју реч, оправдавају рат, позивају у њега, подржавају и агитују за његовог творца, а анатемису све друге који другачије мисле и осуђују. То није пастирски задатак. Црква је мајка за све. Да ли је Христос проклињао или благосиљао и своје супротстављене? Да ли је у основи Хришћанства благослов или анатема? Људи су жељни Божје речи, а људских паметовања има и одвише.

Део молитве у Католичкој Литургији каже: „Молимо не гледај наше грехе, него веру своје Цркве...“ Шта то значи? То значи да је Бог, Бог живих, да су Црква сви људи, и они који живе сада и они који су се преселили на Небо, и да је над свим њима Бог. Црква, то су, дакле, сви (верујући) људи, а међу њима има и праведних и грешних. Дакле, наш брод

можда не би опстао због мене, овог или оног лаика или свештеника, него због Христа, Св. Апостола, Св. Николе, Св. Саве и других знаних и незнатих праведника који чине веру своје весељенске Цркве. Без обзира колико се (политички или због других ствари) не слажем са неким свештеником, ја му и даље могу пољубити руку и тражити благослов, јер не љубим Милоша, Јована, Бранка итд. већ лик свештеника.

Зато, драга сестро Здравка и сви други, не излазите из „чланства“ Цркве, јер нити је Црква партија, а нити су Амфилохије, Јован, Иринеј и други, Господ и Спас наш Исус Христос. Они су само људи. Немојте бити као они комунисти који кажу да су у детињству престали веровати, јер су затекли попа да о посту једе сланину.

Свештеник није светац.

Христос је међу нама! — И јесте, и биће!

Н. А. М.

П. С. Не могу а да се не осврнем бар на један део интервјуа Митрополита г. Јована у Вашем листу (бр. 37). Господин Митрополит оправдава освећење коцкарнице тиме што је то начин да се Црква приближи онима који су далеко од ње.

Прави начин, нема шта. Цењени г. Митрополит каже да од оног редовног религиозног живота. Поједини људи освећују и аутомобиле. Потсећам Његово Високопросвећенство да у „Требнику“ (књига у којој су сви обреди) постоји посебан обред благослова и освећење аутомобила. Коцкарница нема. Зашто? Зато што се онај који тражи освећење аутомобила нада да ће тако заштитити себе и сапутнике од несреће помоћу Божије милости. И то није никаква импровизација релативног живота. А коцке?

ПОВОДОМ УВОДНИКА ИЗ БРОЈА 37

У 37 броју „Српске речи“ објавили сте писмо читаоца Југослава Десторовића под називом „Сузе покајања“ (уместо уводника). Дубоко нас је потресло и ражалостило. Потресло — јер свака реч је истинита и тешко оптужује! Ражалостило — јер је наш млади пријатељ пренебрегао неке чињенице. Да их је имало у виду, мање би криво „баке, деке, мајке, и очеве“! Тачно је да су децембра '91. они пресудили и својој деци и Србији. И што је најстрашније, не могу се чак ни покајати! Из простог разлога што они и не знају да су криви. Нису знали ни ТАДА, ни САДА! (Они други, које млади читалац назива „багром комунистичком“ — што и јесу знали су, али су имали своје разлоге: положај, власт, новац...)

Дозволите нам, да се, њему лично, обратимо са пар речи.

Драги Југославе, ми, као мајке (иако наша деца нису на ратишту јер је најстарије девојчица и има 18 г) свим срцем смо са Вама. Прва мајка, баш зато што разуме бол свог, разуме бол и туђег детета! И с правом се љу-

ПИСМА

тите на „баке, деке“ и остале. Али они децембра 91, нису имали ама баш никаквог другог избора. Црвена бастиља се за то потрудила. Нисте ваљда заборавили предизборну кампању провођену са њених екрана? Ону хајку на све што није Милошевић и СПС? Разне Штуле, Чукиће... Требало би нам цела „Српска реч“ да Вас примерима подсетимо! Биће довољно да резимирамо:

— ОПОЗИЦИЈА: „сила мрака, хаоса, рата“...

— СПС: „мир, благостање“ нико не сме да вас бије...

Изволи народе — бирај!!

Шта бисте Ви Југославе? Да сте старији (или да сте стари),? мање образовани (или никако)! Да не знате читати „између редова“ (или никако), да читате једне (или уопште не читате новине)? Да Вам је Бастиља једини „прозор у свет“ (нисте чули за УТЕЛ, НТВ — Студио Б и сл.) Шта је са онима који још памте страхоте оног рата?! Шта бисте? И у осталом, свако паметан? Наравно, исто бисте изабрали као и они које оптужујете! А таквих је било највише. Знамо то, јер живимо у том народу и природи посла често смо у контакту (једна је просветни радник, друга пог. инжењер). И би — што би, ту смо — где смо!

Не може ни опозиција бити изузета од кривње. Она је ЗНАЛА да са таквом кампањом, каква је вођена нема никакве шансе, а ипак је изашла на изборе. И буди јој право што је изгубила (И нама што смо за њу гласали)!

Сад се види да опозиција није изазвала рат. Нисмо њеном кривицом гладни, изоловани... Али сад је ту „четврти рајх, фашизам“, а да није тога, био би „фундаментализам, ислам, велики Бугари“... и сл. будалаштине. Сви криви, осим правих криваца! Не да Бастиља народу, очи да отвори.

Погледајте, драги Југославе само — Дневник II. Немате потребе ни Ви (ни народ) ни за каквим „додацима“ округлим столовима и сл. заглупљивањем народа. Како га режирају ТВ-уредници, ни Чичко не би умео. „Баке, деке и остали“ гутају сервирано. Усред Дневника „у подне“ у кадру измасакрирани леш, без ноге, главе (и без најаве). Од шика се ипак на време опоравите да чујете да је то Србин (Српкиња, свеједно) зверски убијена од усташа. Исти приказ, исти леш (а нама нека Бог опрости што их и мртве дирамо) — на ХТВ-у:

„Хрват — страдао од четничке руке“!! — А то су (била) људска бића, од крви и меса, која су живела, ходала, волела, надала се... Све док их једне против других (а све заједно у гроб) нису гурнуле њихове, помрачених умова — вође! Иако икада буде какве земалске правде, на оптуженичку клупу, поред Туђмана и Милошевића морају сести ХТВ и Црвена Бастиља.

Ми смо заточеници Црвене Бастиље! Са њом, и свих оних који су нас довели до дна, мрака и незнања. Само кад падне она, пашће и они! Знају то и једни и други. Зато је тенковима бране. Лако би Србија изашла из мрака да Бастиља није таква — каква је! Неће ОНИ из мрака. Ту су на своме: подрумски пацови, што преко разних новинарчића — мишића циче. ЈОШ... ЈОШ... ЈОШ... „У рат — до последњег — туђег детета“!! Они циче, а за-

глупљени народ, због незнања, несвесно постаје — егзекутор. Своју децу шаљу у ровове, у смрт. Тачно је да у тим рововима нема Кошутића, Бакочевића, Караџића... „Зашто ће они ратовати вековима, јер при том никог не губе — само профитирају и остају у фотелјама до даљњег...“

Зато Бастиља и не преноси никакве мировне манифестације које окупе хиљаде људи, али преносе када се негде окупи 100 који машу заставама са петокракама и кличу Слоби, ЈНА, рату! — Нема преговора док постоји и једно — туђе дете! Ако неко, од обеућеног народа, мало дође себи, стиже нова доза „опијума“, опозиција, „барањски летак“ нови филм о геноциду из 1941. Па где бише до сад? Десет година има, како је умро Тито (ако су се њега бојали)! У свему што раде, немају мере! Све у кич претворише! Испрате камером Шешељева 3 четника (и њега самог, упарађеног) у рат (читај: отимачину и разбојништво) — а стотину резервиста, побуњених, што су гладни, ненаоружани, издати прогласе — дезертерима, а мајке које их подрже „немајкама“! Кич им је и све што није ратно. Сетите се само оног „новокомпонованог“ Божића! На екранима страх човека хвата од тога колико у календару има светаца (не због срвца) И садашњу — праведну — борбу српског народа, претворише у (оптужни) кич!

Памтите ли Југославе 9 — март? Да ли сте ЈЕДНОГ јединог претученог и пребијеног, тог дана (и свих осталих) икада видели на екрану да каже: КО га је тукао, ЗАШТО? ми нисмо, или смо посенилиле (иако још немамо ни 40). Ко је крив за 9. март? Кажу — Вук. Лажу, чак и ОНИ, знају да лажу. Јер да је Вук крив, сваки претучени (чак само огребани) 100 пута би обиграо све канале на ТВ-у репризама и репризним-репризама. Па које то они Србе бране, ван Србије, а газе их и туку у Србији?!

Бастиља је наша зла коб! Док је она, оно што је — нема срећне Србије! Нема никакве, судећи како је (шарлатани) утапају у неку „крњу Југославију, а да њен (једино њен народ ниша не питају). Крвари наша Србија, у црно се завија, а кажу „није у рату“.

„Није чак ни Крајина“ — „тамо ратује усташоидна власт — рече Мишко Бојовић! — Сама са собом? Или су то наша деца, браћа, мужеви — усташе? Јадни Бојовић! Жао нам га! Он је најбољи продукт Ц. Бастиље и црвене му партије: двапут зине — трипут слаже!

Неки наши пријатељи окривљују и Цркву. После гостовања она два епископа у емисији „Срби у огледалу истине“ више не улазе у њу. Не слажемо се са њима, чак ни са Вуком. И Црква је (као и многи други) у овом лудом времену, изгубила главу. Главина тамо-амо, понекад „скрене у страну“, али сматрамо (и од срца се надамо) да ће Црква увек бити уточиште свима којима је она потребна. Нису, усталом, она два епископа — Црква.

„Погледи“ су нас изненадили и издали. Боље рећи гл. ур. г Самарцић! Ми смо, иначе, читали „Погледе“ од оног времена, када су се како неко духовито рече — „Погледи“ „куповали стидљиво и носили под капутом“. И дочекасмо да нас г. Самарцић (у броју 97) назове „новом комунистичком децом“. Нас „поборнике Вукових идеја“, па му и то би мало,

рече „идолопоклонци“! Нас две, нити смо више деца, нити смо биле „стара“ комунистичка, још мање „нова (и нико,ко следи Вукове идеје није то, зашто нас олтужи г. Самарцић). Никада нисмо прозивали оне који су били комунисти — прозивамо оне који су то — остали! (и што рече наш Југослав) неће на ђубре историје! Извињавамо се „Српској речи и Југославу) што на овај начин полемишемо са г Самарцићем. Не желимо више ни да видимо „Погледе“. Ни Прљина „Политика“ нас тако не увреди! Усталом свака увреда од поменути („Политике“) за нас је комплимент! Али кад вас изда и увреди неко кога сматрате својим... Нека се г. Самарцић запита нису ли се ЊЕГОВИ погледи — нешто искривили у последње време — кад напада Вука. Може Он (Самарцић) да зове омладину у рат, али не може да се обрушава на њега (Вука) што овај то не чини. Јер да то Вук учини тек би онда закукале мајке српске. Не позива их Вук ни на „дезертерство“ (ма колико му „то ампутирали“) већ их само брани ако то учине, због разлога који их на то наводе. А то је, по нама, хуманије, него слати их на кланицу, у којој се бране нечије фотелје!

Нисмо ми (још мање Вук) да се не брани угрођени српски народ, — било где, и било кад. Али да пре крвопролића, покушамо свим средствима да га спречимо, ако не помогне, онда да кажемо: „Србија је у рату“ (и овако су нас прогласили — агресором) па да грунемо сви „ал СВИ (преко 25) и жене, што да не? Али да нам командују Генерали српске војске и то из ровова. Не би се (они) копрцали ни 3 дана. Овако ће то дуго да траје. Предуго, бојим се.

Г. Самарцићу, као старом пријатељу, пошто видесмо да има песничких амбиција, а и „талента“ желимо да у том правцу настави да се „усавршава“ па да га следеће године на год. скупис. Удружења књижевника у Француској 7 видимо (у првом реду) са „писцем“ Шешељем.

А Вама, Југославе, на крају можемо поручити: Ако, било где, и било кад „мајке крену да зауставе ово лудило и трагедију“ бићемо међу њима. И нећемо дозволити да се међу нама сакрију никакве — Нине Кунијевић ни сличне њој (што „арлаучу“ (кад своје) „спреме“ на сигурно) на оне који то исто желе!

Ако не кренемо пре, ето нас 9 марта у Београду. Макар биле једине на Тргу. Надамо се да нећемо бити, 9 марта ће доћи „ко је вера а ко је невера“.

Вама лично желимо све што и својој рођеној деци.

„Српској речи“ захваљујемо на уступљеном простору и желимо срећну 92 г.

Ваше читатељке

Рада и Зора из околине Шапца

ВУЧЕ, УЗ ТЕБЕ СМО

Пишем вам први пут и надам се да ћете моје писмо прочитати.

Хтела бих да се захвалим „Српској речи“ што ми је послала касету са песмама СПО. Ја и моја сестра слушамо је неколико пута на дан, мада не бих требало да пуштамо

ПИСМА

касетофон, јер нам је тата погинуо у Вуковару као српски добровољац.

Али, пошто је наш тата био члан СПО, а и нас две заједно са њим, зато је и слушамо јер знамо да се наш тата не би љутио на нас. Пошто садашња власт и ЈНА ни после 3 месеца нису успели да нам кажу како је наш тата погинуо и да нам га дотерају у наше место да га сахранимо, увек ћемо се надати да ће однекуда доћи.

Каква је то власт, која каже да Србија није у рату, а призива у помоћ српске очеве да иду у тај прљави рат а да та иста власт и ЈНА не знају када јој је борац погине, већ то чујеш од очевидаца који су се налазили са њим, онда можете замислити у каквом прљавом рату је учествовао наш тата.

У мом месту они који су изгинули у овом рату били су чланови СПО. Значи да су они послани у прве редове, а када освоје неки део града или места, онда кажу то је учинила ЈНА. Докле год је ова власт мира у Србији неће бити.

Зато поручујем садашњој власти да се склони у страну, и да да власт мудријим и паметнијим да воде овај народ и нас младе у бољу будућност у мир и слободу. То је Вук Драшковић.

Драги Вуче, знај да скоро цела омладина, моји вршњаци, седамнаестогодишњаци смо уз Тебе.

Катарина

ПРОТЕСТ

У име човечности
У име слободе
У име плурализма

У име отпора деспотизму

Овим писмом желим да упутим свој лични протест органима власти Републике Србије, а у вези са суђењем председнику Српског покрета обнове, господину Вуку Драшковићу, јер тим чином власт креће у организовану хајку на опозицију и њене истакнуте личности.

Интелектуалци, грађани Србије, српске странке, лидери и припадници странака које нису српске требало би да дигну свој глас против безобразног понашања властодржаца јер ће сутра Драшковићева судбина чекати свакога ко се усуди да мисли другачије, свакога ко одлучи да пружи отпор неограниченој власти овога режима!

У кога батина у тога и правда. Снагом памети, разборитости и аргумента одузмимо властодржцима батину. Онда неће моћи да манипулишу правдом.

Зар нису свесни да судећи Вуку Драшковићу суде себи самима?!

Бојан Панаџовић
књижевник

НЕКА ЧУДНА ВРЕМЕНА

Живимо у неким чудним временима. Србијом владају динарци, а не шумадинци. Синови оних што опустошише Србију 1945 су на власти и опет је пустоше. Црквени великодостојници (њихов мањи део) присно сарађују са својим прогонитељи-

ма. Први човек православне цркве у Хрватској и Словенији у тешким временима напушта своје стадовернике и под изговором потребе рада у Светом Синоду склања се у Београд. Интелектуалци чује, или су неутрални. Француске седам као да више нема. Српска академија наука више није ни српска није више ни научна. СПС-партија на власти у Србији све чини у корист штете српског народа. Скупштина Србије на челу са председником скупштине господином или другом АЛЕКСАНДРОМ БАКОЧЕВИЋЕМ више личи на реонски комитет партије негде у неком градићу Грузије за време владавине великог Јосифа Џугашвилија, но на савремени вишестраначки парламент једне европске државе. Педесетак лекара, чланова владајуће партије после мартовских догађаја 1991. године, без и једног гласа против, супротно начелима и етици свога позива једнодушно стају иза тенкова, водених топова, полицијских паса, пендрека, сузаваца, ватреног оружја, просуде крви, насупрот младости Србије. Држава Србија не постоји, у њој не живе Срби, она нема граница, она није у рату, сем што сахрањује своје младост и лечи десетине хиљада рањених и инвалида. Србија нема војску, а једино Срби иду у регруте.

Живимо у неким чудним временима. Само у таквим временима је могуће да члан главног одбора СПС-а господин или друг академик Милош Маџура изјави: „Ми се залажемо за целокупност Југославије. Ако тако не може онда за Југославију без Хрватске и Словеније. Ако и тако не може онда ће Југославију сачињавати остале четири републике. Ако и то не може Србија и Црна Гора ће бити Југославија. Ако неће и Црна Гора онда ће Србија бити Југославија. Иако је ово изјава једног академика ипак је много. Разумем господина Маџуру, јер он са Србијом и српским народом нема ништа заједничко сем са чланством у Српској академији и са привилегијама које му је упркос беде и сиротиње обезбедио тај исти Српски народ. Не разумем Српски народ зашто ћути.

Живимо у неким чудним временима. Само у таквим временима је могуће да други академик потпредседник СПС-а господин или друг Михајло Марковић (хвала Богу да нема ништа заједничко сем имена са послаником СПО-а) изјави: „Ми не журимо са суђењем Вуку Драшковићу. Ми ћемо му судити онда када ми хоћемо и када то треба“. И од овог академика је много. И господина или друга Михајла Марковића разумем, јер ја тако у младим данима васпитиван од мајке Коминтерне, а он је био добар и послушно дете. Због оваквих изјава поменуте господе или другова академика Маџуре и Марковића чудим се и замерам Академији наука зашто ћути? Могуће да сам у заблуди, можда нема места ни чуђењу ни замерци, могуће да Академија више није ни српска ни научна. Сигурно да прави чланови Српске Академије наука и уметности, бирани по строгим критеријумима научних квалитета, по националном опредељењу и по памети никада не би могли дати овакве изјаве.

Али пошто живимо у неким чудним временима све је могуће. О темпора о Морес!

Са поштовањем
Прим др Ненад Милојевић
Чачак

ЧУЈТЕ НАРОДИ И КОМШИЈЕ ПРОДАЈ
ЕМО СРПСКЕ ЗЕМЉЕ КАО ПРВИЈЕ
ЗЕМЉЕ ДАЈЕМО ПОВОЉНО И ЗА
СВЕ ИМА ДОВОЉНО.

ХРВАТИ ДАЈЕМО КРАЈИНУ КОРДУН
БАНЈУ И ЛИКУ САМО НАМ
ОСТАВИТЕ БРОЗА НАШУ
НАЈВЕЉУ ДИКУ. ДАЈЕМО БАРАЊУ
СЛАВНИЈУ ПОЛА БАЧКЕ И СРЕМ
САМО НЕМОЈТЕ ДА С.П.С. И ЈНА,
НЕМА.

КОМШИЈЕ МАЂАРИ ЕВО ВАМ ПОЛА
БАЧКЕ И ПОЛА РАВНОГ БАНАТА
ПРИВАТЕ ГРАНИЦУ НА ДУНАВУ
И БЕГЕЈУ САМО НЕДИРАЈТЕ
С.П.С. И С.К.Ј.

БУГАРИ УЗМИТЕ ЗАЈЕЧАР КЊАЗ
ЖЕВАЦ И НИШ ПА НИЗ МОРАВУ
И ВАРДАРА ДО ЈЕРВЕЛИЈЕ МАЉЕ
САМО НЕДИРАЈТЕ КОМУНИСТЕ И
БРОЗОВЕ ГЕНЕРАЛЕ.

АЛБАНИЈА НУДИМО ЗА РИШКЕ
ДО ВАРДАРА И ЗА МОРАВЕ ДО
ЦРНОГ ДРИЧА САМО ДА КОМУ=
НИСТА И ЈНА ИМА.

МУСЛИМАНИ ДАЈЕМО САНЦАК НА
ЧАСТ САМО ДА КАМЈ ОСТАНЕ
ВЛАСТ УЗМИТЕ МАЊЕ УЗМИТЕ
ВИШЕ ГРБИЈА НИЈЕ СРПСКА
ЗЕМЉА У УСТАВУ ТАКО ПИШЕ.

УСЛОВЕ ПРДАЈЕ ВЕЛ ЗНАТЕ
ДА САМО КОМУНИСТЕ И ЈНА НЕ
ДИРАТЕ ГРДИТЕ НАПАДАЈТЕ
ОПОЗИЦИЈУ МИ ВАМ НУДИМО
СВАКУ ОПЦИЈУ ГОНИТЕ ТЕРАЈТЕ
МОНАРХИСТЕ. САМО НЕМОЈТЕ
НАСКОМУНИСТЕ. НАМА ОСТЈЕ
ДЕДИЊЕ И КУПА ЦВЕТА И НЕТРЕ=
ЕБА НАМ ВЕБА СРЕБА ДАЈТЕ
ПОДРШКУ НАШОЈ ВЛАСТИ ЈЕР
ДОК СМО МИ НА ВЛАСТИ
СРБИЈУ НЕМОЖЕ НИ БОГ СПАСТИ

Милош Панаџовић

НЕЗАВИСНО СУДСТВО ПО АКАДЕМИКУ МАРКОВИЋУ

Јадна ли је странка која у својим редовима има академике попут Михаила Марковића. Што он, на само једном скупу социјалиста, успе да унереди цела СПС дружина да нима мора да пере. Браво, академиче Марковићу, срећна је опозиција што нисте у њеним редовима. Наставите само тако, опозиција се весели а светска јавност из ваших уста чује какав је режим Слободана Милошевића.

Михаило Вуковић
Лазаревац

ПОКРЕТ МЛАДОСТИ

Никада нисам била члан КП, ни данас не припадам ни једној од странака. Међутим, не мислим да сам неактивна и незаинтересована за збивања. У ово немилосрдно време тешко је и замислити пријатно изненађење а камоли и осетити пријатност. Стицајем околности недавно сам се нашла у просторијама СПО у Пожаревцу. У сиромашним и готово неугледним просторијама затекла сам млађег човека. Био је веома љубазан. Неколико минута смо разговарали и за веома кратко време просторије су испуњавали младих и повећем броју. Многи од њих по годинама могли су ми бити синови. Посматрала сам их, кроз главу ми пролећу наслови из многих часописа. Оних што жигошу као — Руља СПО, хулигани итд. Ови момци су се и по свом понашању и изгледу издвајали у позитивном смислу. Модерни, млади, лепо васпитани. Ни један од њих није ушао а да се не поздравља и престави. Свиђала ми се и њихова отвореност. Колико сам могла да закључим и да сазнам (а да не будем превише радознала) били су различитих образовања и из различитих слојева друштва. Није се осећала нека подвојеност. Било је ту железничара, незапслених, студената. Мало су разговарали о спорту, затим уђоше у „књижевне воде“. Један од њих рече да и сам пише. Све је то личило на лепо дружење. Нисам имала утисак да се налазим у страначким просторијама. Сигурно је да се ту воде и другачији разговори али очито је има неки ред, али ред без шаблона и наметања. Спојио је ове момке заједничко тражење себе, потреба за потврдом живота. А они нису ни добили шансу да се докажу.

Ваш лист читам од првог броја. Многе ствари сазнала сам из њега. Дошла сам до многих књига путем ваших поруџбеница. Губно је прилога који ми се допадају. Интересантно је и рубрика у којој се обраћају читаоци. Ипак, имам једну примедбу. Волела бих да на њу добијем одговор. Мислим да лист не би изгубио ако мало више простора посвети култури. Знаш да имате и такву страну. Али мој предлог је нешто сасвим друго. Нпр. страница где би ваши читаоци слали своје литерарне радове. Сигурно је да има много таквих. Поготову данас у ово „пребогато“ време збивања. Мислим да то заслужују ваши читаоци а Уредништву и редакцији каква је Ваша то не би био тежак посао.

Хвала са поштовањем,

Светлана Михајловић
Пожаревац

КОМАНДАНТ

На Богојављење, у селу Прањани код Горњег Милановца сахрањен је припадник Српске гарде Свеле Браловић, који је погинуо у околини Сиња. Сахрани је присуствовала госпођа Милена Божовић, мајка пок. Борђа Божовића — Гишке, чија је племенита мајчинска љубав према припадницима гарде била разлог да дође из Београда да

утеши ожалашћену породицу Браловић. Сахрана је присуствовало и петнаестак чланова Српске гарде на челу са, како се представио, командантом г. Лаиновићем.

Свеле Браловић стар 45 година, отац двоје деце, запослен у руднику магнетита „Шумедија-Брезак“ у Прањанима рано се укључио у нове демократске токове у Србији. Постао је одмах члан Српског покрета обнове и активно учествовао на многим манифестацијама демократске опозиције у Србији (9. март, 9. јун, дочек принца Александра...) Чим се родила идеја о формирању Српске гарде био је један од првих уписаних чланова. Три пута је одлазио на ратиште у околини Госпића и приликом задњег одласка изгубио је живот. Сматрао је да треба само да остане и помогне српском народу, па чак ни Божић није прославио међу својима. Када су му многи говорили да треба мало да се одмори, није им давао за право. Нису га ни поколебале несугласице око командовања Српском гардом сматрајући да бављење тиме није његов посао. На његов поштен однос према Српској гарди, на његову светлу идеју водиљу не може бацити никакву сенку ни понашање самозваног команданта г. Лаиновића.

После обављања тужног чина сахране, по српском обичају испред цркве у Прањанима послужена је закуска за покој душе. Кад се мало окрепио командант је отпочео своју познату беседу, већ раније одржану на режимској телевизији, у листовима „Дуга“, „Он“ и сличним. Жалосно је било у том жалосном тренутку гледати и слушати овог дугајлију који је викао, млатарао рукама покушавајући да објасни окупљеним људима испред цркве о чему се ради у Србији. Располагао је он вербалним доказима о издаји целе опозиције, псовао Драшковића, Мићуновића, Шешеља, Ђурића и остале. Причао је о покушају атентата на њега за шта је исто „имао доказе“.

Овај човек очигледно је исконпликсиран медијском промоцијом капетана Драгана, Аркана и осталих, па му је отприлике сада преостао и овакав вид личног промовисања. Он није био на ратишту када је погинуо Српски гардиста (коме је он наводно командант), али је о свему располагао доказима. Једино је поштедео званични режим у Србији који је управо тих дана убирао горке плодове своје катастрофалне политике. Да ли је г. Лаиновићу потребна још нека сахрана где ће објаснити ситуацију у Србији и то „поткрепити доказима“. Јадне ли промоције команданта у том тужном тренутку у још тужнијој Србији.

Т. Браловић
Прањани

СПС СЕ НИЧЕГА НЕ СТИДИ

Некадашња КПЈ па и СКЈ многе су нам горке колаче замијесили у својим мрачним кухињама, но ипак можемо рећи да нису били добро квалификовани куварци. Њихови рецепти су били за дужу употребу и нијесу се могли тако лако читати, а примјена је за њих доносила и добрих успеха.

СПС би хтео послужити се истим рецеп-

Вуку Драшковићу

ДОК ЛИСТАМ СТРАНЕ „МОЛТБЕ“ ТВОЈЕ
НЕЋУ ДА ПЛАЧЕМ АЛИ СУЗЕ ТЕКУ
СВЕ БОЛИ ТВОЈЕ КАО ДА СУ МОЈЕ
И ЗАТО МЕ СУЗЕ НЕИЗМЕРНО ПЕКУ.
АД' БИШ ЗБОГ ТОГА ШТО ЗНАМ ДА ПОСТОЈИШ
ДА САМ ДЕТЕ БЕЗБРИЖНО И СРЕЊО
ШТО КАО ЗА СЕБЕ И ЗА ДРУГЕ МОЛИШ
БОЛЕЋУ ТЕ И ДАМЕ ИСКРЕНО И БЕНЈО
А ОНИ МИ ГОВОРЕ ДА САМ ЈОШ МАЛА
И ДА НЕ ЗНАМ НИШТА ОНИ МИ КАЗУ
А ГОДИНЕ ДУРЕ ТАКО БИШ ЛЕТЕ
А ОНИ НАС И ДАМЕ БОДЕ И КАЗУ.
И НЕ МОГУ ЊИХ ДА БОЛИМ РОДЕ
НИ ДЕЛИЋ МОЈЕ ДУШЕ ИХ НЕ БОЛИ
ЈЕР СВАКА ЛАЗИ КО МАЧЕМ МЕ БИШ
И СВАКА ТВОЈА РАНА КО РЕЋИНА МЕ БОЛИ.
ЈЕР ПОБЕДОМ ЛАЖНОМ МИ УЗЕШЕ МЛАДСТ
И МЕНИ И БРАЊАЦИМА МОЈИМ
НА НАШОЈ МУЦИ С'И ГРАЂЕ ЧРВРОСТ
АГ МИ ЖЕМО И КРАЈО ИСТИНАМА ТВОЈИМ.
И НЕКА ИХ ВУЧЕ, НЕКА ЛАСКУ
ЊИХОЈО ВРЕМЕ ПРОЛАЗИ
И НЕК' САД ПРИЧАЈУ, НЕК' ОБЕ КАЗУ
ЈЕР ПОСЛЕ НЕЋЕ МОЈИ НАШЕ ДОЛАЗИ.
А САД ОНИ НЕКА НЕ МРВЕ
МЕНИ ЈЕ ДУША ЧИСТА
СА ВЕРОМ У БОГА, ИСТИНУ И ПРОВОД
БОЛИМ ТЕ КАО ИСУСА ХРИСТА

П.С. И ДОК ТИ ПИШЕШ СТИХОБЕ ОБЕ
НОЈ ЈЕ ЗАШЛА У КАСНЕ ЕЛТЕ
А ЈА БИХ ЗАМОЛИЛА ПОПОБЕ
ДА НАМ УЗЕТУ МЛАДОСТ БРАТЕ.
А БРАЋИЊЕ ЈЕ ТАКО ШТО НЕ СИЊИ С'ВЛАСТИ
ЈЕР ДОСТА ЈЕ БИЛО ЗАМАЊЕНО СРЕЋЕ
ЗНАЊЕМО ДА ЋЕ ПЕТОВИЊА ПАСТИ
ДАНАС СЕ У ЦРКВУ СА КРСТОМ КРЕЋЕ.

Снежана Бисерџић

УМКА

тима, али њихови кувари су потпуно неспособни, иако су ставили у службу све могуће медије који трубе о њиховим успјесима у привреди, култури, политици па и на ратиштима. Припремају дочеке ослободиоцима Вуковара и Славоније, дијеле одликовања и унапређења, умјесто да се сакрију и ћуте, јер онакве побједи стидио би се сваки разуман човјек.

Пресједник Србије и челници СПС ушпертљали су се као нека дјеца. Почев од оних изјава нећемо Месића — хоћемо Месића, дајем оставку — не дајем оставку, боримо се за мир — гичемо за Крајину, нисмо у рату — потписујемо примирје и низ других потеза и промашаја која су, колико погубна, толико и смијешна.

Можда то све, добрим дијелом, произилази из оне народне пословице да врана не може на два коца, па тако и борба предсједника Србије и СПС за српство и болшевизам не могу скуп, па у тим протурјечностима долазе до апсурда, што супротна страна врло вјешто користи, док СПС све дубље тоне као: српски народ којем су комунисти увијек па и сада само доносили пропаст.

Најочитији примјер њиховог антисрпства је стална кампања против СПО као најјаче српске опозиционе странке и њеног лидера Вука Драшковића као човјека ширих погледа у будућност. Човјека који је и храбар и способан да им каже истину, а за њих је истина најопаснија. Они су чак спремни сервирати оптужницу и окривити Вука Драшковића за догађаје од 9 марта 1991 г. како би прикрили свој злочин над српском омладином што им ниједан Србин православно не може опростити. Шта би тек рекли да је спалио Вуковар и српска села по Славонији и Банији и изгубио онолике младе људе, уништио српску привреду, изоловао Србију као да је кужна и као на граду добио вилу на Дедињу од 340 м²! Не вјерујем господо другови из СПС-а да ћете овога пута наћи кривце за своје промашаје јер су толико очигледни да ту не може помоћи ни штампа, ни радио, ни ТВ, иако сте све то ставили у сопствену службу, народ није слијеп, а и страха је више доста.

Јован Голијашић
Илиџа

МАЛА ИСПОВЕСТ

Имам 14. година и идем у VIII разред основне школе. Свестан своје ситуације, а још више апокалиптичне ситуације у Србији, морао сам се неком исповедити. Када не могу сопственој породици, другу, другарици. Разумете ме, морам сам да вам напишем ово писмо. То је био једини начин да потпуно слободно и без икаквог страха кажем оно што стварно, у дну душе, осећам и мислим.

Свакодневно преживљавам најтеже муке и патње које се човеку могу догодити. Теже и од тога које преживљавају сви „доброволци“ на фронту због својих претпостављених.

У Србији се данас свима испира мозак, али ја и моја генерација смо ипак најугроженији. Зато што одрасли после посла долазе кући, пале телевизор, и тек тада испирање почиње. У односу на њих ја сам, као пред-

ставник своје генерације, 24 часа дневно под тим утицајем.

Чим устанем, како се сетим лекције о НОВ-у, НОВ-у, ПОЈ-у... одмах ме нешто удари у главу и цео дан онда нисам за ништа способан. Није то ништа, јер тек следи оно главно. Предају се нове лекције из историје које од прве до последње речи казују о „народној борби“ партизана за слободу земље. Географија од које се човеку смучи чим на почетку види наслов „ГЕОГРАФИЈА ЈУГОСЛАВИЈЕ“, а унутра, у делу предговора, пише: „УПОЗНАЈТЕ СВОЈУ ДОМОВИНУ ДА БИСТЕ ЈЕ ВИШЕ ВОЛЕЛИ“. Посебно је најгоре оно што обрађујемо на часу српског где смо још на почетку школске године обрађивали (у детаљима) роман Добрице Ћосића „Далеко је сунце“, „Доживљаји Николетине Бурсаћа“ од Бранка Ћопића и песму Бранка Миљковића „Југославија“. Потом надовезивање на ову песму била је тема, коју смо имали за домаћи задатак, „МОЈА ДОМОВИНА ПРЕЖИВЉАВА ТЕШКЕ ТРЕНУТКЕ“.

Ово је само део онога што се у школи преживљава. Али права „посластица“ је онда када после школе и учења почнем да гледам заједно са породицом дневник и дневников додатак. Већ знате шта се догађа по одлично скројеном сценарију.

Поред свега ипак се наддам да ће ово за четири године бити чиста прошлост и да ћу ја, бити војник без петокраке, чувати Србију и само њу.

УЧЕНИК из Прекупља

П.С. Жалим што вам нисам написао своју адресу јер бих тиме био доведен у велику опасност. Прекупље је црвеније него што се мисли!

С ЈЕДНЕ ТРИБИНЕ

Није нимало чудно што прерушени комунисти и данас владају у Србији, што нас воде све дубље у понор а народ, уплашен и збуњен, као да нема снаге да се отргне. Није чудно зато што су се комунисти у ових пола века бавили преваром као научно-истраживачким радом, зато што и даље има пуно привилегованих којима никако не одговара промена система и најзад, зато што и даље у својим рукама „другови“ држе војску, полицију, државну безбедност, штампарију новца, телевизију, штампу, синдикат... Због свега тога сам био скептичан да ће српска младост, која има само огромну љубав према отаџбини и жељу да мајку Србију врати на прави пут, успети у тој неравноправној борби.

Ипак, један догађај је у мени пробудио оптимизам и веру да су болшевницима одбројани дани. Наиме, до сада сам безброј пута ишао на митинге и трибине опозиције па сам решио да једном седнем и на трибини СПС-а — Странке преварених Срба. Било је то 21. јануара '92, у сали Скупштине општине Нови Београд у организацији тамошњег месног одбора. Назив трибине је био „Утицај информисања на јавно мњење“ а главни и једини гост је била нико други до „неустрашиви борац за истину и правду“ сада већ, „легендар-

на“ — Мила Штула. Наивно сам мислио да ћу са својих 30. година остати непримећен јер убрзо сам схватио да је то немогуће. На трибину су храмајући долазиле колоне погрбљених старца, од којих се половина на једвите јаде попела уз степенице. Сала је била дупке пуна али тада сам схватио да СПС заиста нема никакву будућност, да је то странка у изумирању и да је блиска перспектива „Ушћа“ — Лешће. Погледао сам околу, просек година је био скоро 80, а да иронија буде већа организовани су у Месну заједницу „Младост“. А онда, тачно у 17,00 у пратњи два локална функционера СПС-а у салу је ушла она жена „лављег срца“ а богами и канџи — г.ђа Мила Штула. Проломио се снажан аплауз, сви које не мучи ишијас и лумбаго, односно они који су могли, устали су да поздраве „весника слободног и праведног информисања“, укратко висибабу новинарства. А да би била у складу са својим именом г-ђа Штула је на глави имала црни сомотски шешир са шљаштећим украсом у облику црва, око врата бела чипкану крагну и дугу црвену мараму, тек толико да се зна којој оријентацији припада. Све у свему „уметнички дојам“ је био врло добар, тако да су „хокејаши“ одложили у страну своје штапове, промешкољили се и почели ужурбано да чисте и намештају насочаре и још једном подесе своје слушне апарате.

На самом почетку г-ђа Штула је изјавила да јој је јако драго што се на трибини окупило околико људи леве оријентације, мада она „не припада нити једној странци, па ни СПС-у а лијевоа је оријентирана зато јер то подразумева хуманизам?! Ако је „хуманизам“ полувековно хапшење или убијање свих који другачије мисле, рат, беда и претварање по контејнерима онда ја заиста никада нећу бити човек леве оријентације. Но, идемо даље. Г-ђа Штула изјављује да „прво што је г. Туђман учинио је да зграбди телевизију јер је добро схватио да ко има ТВ има власт“. — Мој коментар: заиста чудно да и друг Милошевић то није схватио.

Онда г-ђа Штула развија тезу да је „уништење Србије, планирано споља, требало да се обави у три етапе: прва 9. марта је пала једна уређивачка политика ТВ Београд а онда долазе они који воде политику Анте Марковића; у другој етапи је требало доказати да је ЈНА издајничка, да погрешно води борбу, да има пуно дезертера и да у ту војску не треба ићи. У исто време, стално се помиње назив Српска гарда, у трећој етапи акценат се баца на то да је председник Србије издао Крајину, Милан Бабић добија велики простор на ТВ и најзад, протур се теза да је грешка и издаја што Србија није признала Крајину а све то има за циљ да се сруши СПС и г. Милошевић“. „Па том сценарију — каже г-ђа Штула — требало је изазвати рат у Србији а у тој служби је и улазак мајки у Скупштину, затим свака умрлица која се користи против СПС-а а и мировни покрет који, што је најжалосније, манипулирају мртвима. Будући да је све више наоружаних, по неким проценама већ крајем овог мјесеца или у фебруару треба изазвати пуч, ни 1000 мртвих није ништа јер се обара власт. У том случају — наставља Мила Штула — Милошевић би позвао војску која би изазвана одговорила ватром и дошло

би до страшног крвопролића. По том сценарију онда би савјетска јавност тражила оставку Милошевића. СПО је планиран као пион који би почео сукоб а пошто СПС пада дошло би до нових избора а та нова власт у Србији би лако нашла компромис са Туђманом и Кучаном. Тада би се Србија свела на београдски пашалук, изгубила би Санџак и Војводину, можда и Косово. Тако г-ђа Штула види сценарио „мрачних сила“ које раде на уништењу Србије. А онда прави бисер: „Све је почело кад је сва кривица пала на Ј. Броза иако је недовољено да је Југославија Ј.Б. Тита била најмирнија и најбогатија“.

Затим је драга и мила Штула напала лидера СПО речима „Ако је Србија памтила име Вука Бранковића 500 година чије ће име памтити следећих 500? На нама је да то спријечимо јер шта би се догодило да ТВ Београд освоји СПО, колико би требало да грађански рат почне?“ — пита се Мила Штула.

Ипак, Штула је била критична и према својој „кући“ рекавши да јој ретко допуштају да износи коментаре, затим да је г. Вице дозволио да Хрватска пласира лажне вести у свет а онда још одлази за министра информисања Србије, да су многе колеге против ње па је чак Михајло Ковач тражио својевремено да буде суспендована јер је недолично напала Туђмана и на крају је упитала „Да ли уопће знамо ко све ради у нашим јавним кућама — ох опростите (смех до суза) — у јавним медијима?“

Није се уздржала г-ђа Штула да се не осврне и на руководства Крајине (претходно се ограђујући да није Милошевићев адвокат) — „Ако је неки председник владе Крајине дресер паса што очекивати од њега или од онога тко забрани рад партије лијеве оријентације.“

Говорила је г-ђа Штула и о приватним стварима, рецимо како је из Загреба побегла мртвачким колима до Шинда, како јој је Туђман узео пасош али никада се, каже, није бојала за себе већ за свог сина коме су тамо сломили три ребра а имао је и потрес мозга.

А онда су следила питања из публике која су углавном почињала узбуђеним, дрхтавим гласом и речима „дозволите да поздравим најхрабрију и најјуначкију жену у Југославији“. Пошто су се питања углавном свела на бесконачне коментаре пензионера и осуду ЕЗ и СПО навешћу само пар питања и коментара у којима се јасно огледа стање свести и духа како г-ђе Штуле, тако и ових посл. бранилаца једне пропале идеологије.

ПИТАЊЕ — „Сваке године у Србији гине 2000 људи у саобраћајним несрећама и 400 умире од дроге ал' телевизија то не помиње него само кука и помиње погинуле у рату, те 12. у Ваљеву, те онолико онде, оволико овде. И раније су Срби јуначки гинули, рецимо у првом рату па није била толико кукњава. Молим Вас госпођо Штула зашто то?“

ОДГОВОР М. Штула: „Мени је жао свих погинулих али они гину за идеју која ће трајно решити питање Југославије“.

ПИТАЊЕ Колико ова цела ситуација утиче на људе, да ли се мржња увукла међу све нас?“

ОДГОВОР М. Штула: „Па то је оно најжалосније, испричаћу вам један догађај. Јучер сам била први пут на слави Светом Јовану код људи који су у СПС-у... добро, зашто љу-

ди славе славу. Њихово дете је изашло на улици да се игра али друга дјеца чији су родитељи за СПО нису хтели да се играју с њим. Мали после улази у кућу и виче: „Ја сам за Вука, ја сам за Вука“. Мама му је ударила плуску па је опет морао бити за СПС ал' хоћу вам рећи колико су и дјеца трауматизирана с тим.“

И на крају ове „историјске“ трибине још два бисера:

ПЕНЗИОНЕР ИЗ ПУБЛИКЕ: „Ви сте не само добар новинар него и психолог и политичар!“

М. Штула: „Хвала али знате, политика је КУРВА!“

На самом крају љутито питање једне предратне скојевке: „Зашто телевизија није дошла да овако паметне ствари снима?“

М. С. Београд

МОЋНИЦИМА НИЈЕ МЕСТО У АДВОКАТУРИ

Чланак „Адвокати као аутомобили“, који је објављен у Вашем цењеном листу бр.

36, на дан 6. јануара т. г. подстакао ме да се овим дописом укључим и изнесем своје непријатно искуство.

Замењивала сам колегу, сада пок. Милоша Васиљевића, у парници која је вођена пред Општинским судом у Трстенику. Моја странка и ја дошли смо из Београда и у заказано време били у суду. Већ је било време за почетак расправе, али нас нико не позива. Ослушнем, али не чујем ништа што би указивало да се ради. У мрачном ходнику нема ни клупе, стојимо, премештамо се с' ноге на ногу, када се појави један човек и уђе у судницу без позива. Тада ми клијент рече: „Сада ћемо, ово је његов адвокат, бивши председник овог суда“. Убрзо се отворише врата. Таман помислих, сада ћемо, кад оно, изађе онај човек и оде. Већ одавно је требало да смо у судници, а ми још у ходнику. Уђем у судницу и питам судију зашто нас не зове, нашта ми она рече: „Морамо да сачекамо“.

Док смо стајали у ходнику и чекали, онај човек је неколико пута долазио, улазио у судницу и опет одлазио. И мој клијент уђе да пита докле ћемо да чекамо. Добио је исти одговор.

Чекасмо скоро цео сат. Најзад се појави онај човек и уђе у судницу. Прозва нас дактилографкиња и поче расправа.

Како сам заступала тужилачку страну прва сам излагала, но адвокат, напред поменути бивши председник Општинског суда, ме је прекидао, добацивао, а исто је чинио када је и мој клијент говорио. Како га судија није опомињала, ја сам морала више пута да упозорим колегу да не злоупотребљава свој бивши положај и да не омета расправу својим упадицама, што на њега није утицало, већ је продужио по својој.

Најзад се заврши ова мучна расправа. Једва стигосмо на аутобус за Београд.

Ово моје искуство иде у прилог предлогу да се ЗАКНОМ ЗАБРАНИ вршење адвокат-

ске делатности бивших моћника у месту у коме су били на функцијама, не само у правосудју, већ и у органима власти, и то за дужи период. Поред разлога које је у образложењу амандмана дао посланик Зоран Хорван постји опасност за шиканирање противне странке и суда што доказује напред изнети случај

Даница Миљковић

ЗЛОУПОТРЕБА НАЦИОНАЛНОГ

Пошто су искористили један рат, и у њему украдили власт која им је иструлила и почела се рушити, досјетише се да окупљају још једину и последњу методу задржавања свог опстанка на власти. Та метода је рат, помоћу којег су наумили остварити своје амбиције и бар колико толико одгодити своју неминовну пропаст. Своју политичку инвалидност, увијек су знали вјешто заташкати некаким сукобима, било вањског или унутрашњег типа. Почевши од информбироа, када су се завадили са источном Европом, тадашњим Варшавским пактом, када су ступили у унутрашњи међусобни обрачун на идејној основи, па онда последице када су остали без свог вође Броза, подјелили су се на националној основи, и резултат тога је ово што сада имамо. Један тоталитаризам подупире други и тако се потхрањују међусобним сукобима.

У рату су једино у могућности да окупе народ око себе, те да га у тој несрећи и страху држе у потчињености и да манипулишу с њим. У таквој атмосфери, лишени су могућности да пред тим народима који су их изабрали и дали им повјерење, полагају рачуне за предизборна обећања. Осим тога, ратно стање им је најпогодније за обрачун са политичким неистомишљеницима. Свакога ко се супротстави њиховој самовољи назову издајником. Поготово кад им на располагању стоје средства информисања. Одложили су своју стару паролу „За братство и јединство“, и сада су подигли нову тобоже у име националног јединства, али на идејно политичкој основи њиховог типа. Тако је настављао диктаторски режим који на тим принципима гради своје једноумље.

Свако несврставање у њихове редове за њих је национална издаја. Тако им је радио и њихов велики учитељ Броз који је све своје противнике етикетирао као издајнике домовине. А како је он био пријатељ овој домовини поготову Србији показало је вријем као најбољи судија.

Утопљеник се и за сламку хвата па и они до сада највећи противници Бога, вјере и нације, сада присиљени разним околностима, примили су се тога из нужде и интереса.

То значи да и овај прљави грађански рат није вођен због националних интереса, како су га представљали њихови режисери и врховници, већ им је национално питање само служило као средство за њихове циљеве, које ће скоро вријеме изнијети на видјело.

Ђурасовић Будимир
Новосиње

СРБИЈА СЕ БРАНИ У КНИНУ! А КНИН...?

Србија се брани у Книну и у Крајинама! Ако падне Книн, пашће и Београд! То је била парола која је обиљежила 1991. годину, као и званичну политику републике Србије. Она је представљала некакву афирмацију српског националног интереса, као и општи позив свим Србима добре и лоше воље да се искупе испод тог паноа и подрже првог човека Србије.

И би тако. Србија се заиста бранила у Книну и осталим српским крајинама. И одбранила, изгледа. Под снажним налетом националног покрета, који је потресао Србију из вишедвенецијског мазохизма, настављачи социјалистичке револуције су, у очају и незнању, позвали све Србе с оне стране Дрине да подрже „правог“ Србина и збију своје редове за одбрану српства.

И би тако. Милион Срба је било спремно да се сјуре у Београд. Али, није требало. Ефекат је већ био постигнут. Два српска пола нашла су свој заједнички „интерес“, да кооперирају, сарађују и бране се од душмана. Све остале компоненте њихових програма остале су супротне и неспојиве (национализам и социјализам рехабилитација српског националног — четничког покрета и доследна оданост тековина НОБ-а, православље и осавременењено паганство...) Србију је спасио Книн и Крајина. Србија се одбранила од земљотреса и тражила нову трансфузију крви. Србија се окружила бедемима оданог српства. Срби преко су сачували Бели Град од најезде „политичких лаика и националних фолираната“. Срби преко бранили су „српско срце“ које је наставило да куца у Београду. Али, сада више не знам колико јако и колико довољно срчано и за све остале.

Да ли је љубав узвраћена на адекватан начин? Или Срби воле да се тек тако жртвују за некакве њима знане небеске циљеве?

Србија се брани у Книну! За Книн нико ништа није рекао. Да ли се Книн брани у Београду? И како?

Када се јављао српски национални покрет у Книну, Србија је ћутала. Плашила се (опозиција није имала право гласа. „Била је издајничка и хтјела је да прода Србију страним плаћеницима и агентима“). Био је довољан само један глас „највећег Србина“ и глас Србије би се чуо до неба. А она је шапутала и разложно премишљала: треба очувати јединство Партије и пружити подршку партијском другу Рачану. И би тако. Београд је пресудио. Срби преко су гласали. И нестали из Сабора. Нестали из Устава. Хрватска им се измакла испод ногу. А Србија је била далеко. И није више, по „најмодернијем Уставу“, била држава српског народа. Рачан више није био „онај стари — добар партијски друг“. Безобразник!

Несретна је Србија која не може сама себе да сачува. Несретна је Србија коју морају да чувају Срби пречани, од Србијанаца. Несретни су Срби с ове стране Дрине, који не могу да рачунају на потребну помоћ своје браће. Већ једнако, у очају и незнању, упиру поглед ка истоку и послушују жељени глас. А

мајка превила руке и, немоћна и постиђена, оборила свој поглед.

Ех, када би бар све било обратно.

И мој би се живот испунио.

С поштовањем

Стефан Обрадовић
Фоча

РЕАГОВАЊЕ

ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА НЕ САРАЂУЈЕ С КОМУНИСТИМА

Поштована редакцијо, у вашем листу који читам од самог почетка увек је било места за различита мишљења па чак и она у којима се у одбрану стављају комунисти и Шешел. Стога и мој текст мора наћи места у вашем листу.

Повод за вам се обратим је текст у „Српској речи“ број 36 „Господо другови и шта сада“ чији је аутор угледни научник и интелектуалац, један од првака Српске либералне странке и мој суграђанин гдин. Владан А. Васиљевић.

Пре него се упустим у било какву полемику рашчистио бих неколико дилема, формално нисам члан ниједне партије али сам велики симпатизер Демократске странке. На изборима од 9. 12. 1990. год. гласао сам за председника Републике Вука Драшковића а за посланика управо аутора овог текста господина Васиљевића.

Мислим да нити једног озбиљног опозиционог делатника а нарочито интелектуалце не треба уверавати да је Демократска странка озбиљна опозициона странка исто колико и СПО или Српска либерална странка. Она је то много пута доказала и о томе не треба пуно писати и говорити. Један од доказа такође може послужити и чињеница да су све значајније потезе (митинге, бојкот и наступ избора, акције у парламенту, договор о заједничком наступу на општинским изборима...) вукли у каквом таквом договору. Стога је тврдња о присној а и било каквој сарадњи Демократске странке са комунистима неоснована.

Друга чињеница која је у најмању руку чудна је та да је руководство Демократске странке издало опозицију 9. 3. 1991. год.

Познато је наима да се и Демократска странка али и руководство СПО озбиљно уплашило од Јовићеве најаве државног удара у марту. У контексту свега овога истичем да личне нетрпеливости између гдина Владана Васиљевића са Мићуновићем, Коштуницом и Ђинђићем не смеју бити разлог за раскол и свађе међу опозицијом.

Демократија дозвољава напуштање странке и неслагање са руководством. То је нормално. Али лични сукоби морају бити остављени за друго место а не и за „Српску реч“.

У нади да ћемо у 1992. год. разобличити комунистичке обмане.

Ваш верни читалац

Миленковић Алекса
Чачак

РЕАГОВАЊА

У броју 11 СРПСКЕ РЕЧИ од 20. 01. 1991. године је, у рубрици „ЦРВЕНИ ТЕРОР“, објављено је:

★ да сам (са још четири партизана Ђоровић Сава, Головић Чедо, Крстајић Видоје и Кнежевић Велимир) „на звијерски начин мучио, а затим стријељао“ Караџић Мићуна, трговца из Шавника, и да је његов леш пронађен на Сињајевини;

★ да сам са истом групом партизана „на звијерски начин мучио, а затим стријељао“ Караџић Митра, дјеловођу општине дробњачке, те да је и његов леш пронађен на Сињајевини; У броју 21 СРПСКЕ РЕЧИ од 10. 06. 1991. године је, у рубрици „ЦРВЕНИ ТЕРОР“ објављено:

★ да сам са поменутом групом партизана, на планини Сињајевини — Вратило, стријељао Митровић Бошка, земљорадника из Дробњака, као организатора националиста, и да му је леш пронађен;

Наводи у цитраном тексту потпуно су измишљени и не одговарају истини.

Прије свега ови људи се нијесу, у току борби на Сињајевини, налазили на том фронту и нијесу тамо погубљени, па се тамо нијесу могли пронаћи њихову лешеве. Према извештају штаба Дурмиторског одреда Врховном штабу од 03. 04. 1942. године (Зборник докумената НОР, том 3., књига 9. документ бр. 110) сву тројицу наведених људи, првих дана априла 1942. године, осудио је специјални суд у Шавнику на смрт, због завере против НОП-а. Пресуду су извршили органи комнаде мјеста Шавник.

Према томе ови људи погубљени су далеко од Сињајевине, на којој сам се ја непрекидно налазио за све време борби на Сињајевинском фронту, од 25. фебруара до 21. маја 1942. године, што значи да нијесам могао ни учествовати у њиховом погубљењу у Шавнику.

Бранко Перовић

Списак поклонодаваца из Косерића за изградњу споменика генералу Дражи Михаиловићу

Роговић Бошко	1.000.
Перишић Мијалко	500.—
Роговић Живко	500.—
Перишић Страин	500.—
Благојевић Стаменко	500.—
Стефановић Драган	500.—
Костић Гордана	1.000.—
Роговић Милија	500.—
Арнаутовић Драгослав	500.—
Милошевић Милан	500.—
Благојевић Драган	2.000.—

„СРПСКА РЕЧ“ ЕКСКЛУЗИВНО

ВИДЕО КАСЕТА: КРАЉ АЛЕКСАНДАР II КАРАЂОРЂЕВИЋ У СРБИЈИ

1. Цена касете у трајању од 120 минута је 800,00 динара.
2. Видео касета СПО у Грчкој и Великој Британији — 800,00 дин.
3. Аудио касета са песмама Српског покрета обнове по цени од 250,00 динара.

На касети су песме:

Страна „А“

- ХИМНА СПО
- ПЕСМА ВУКУ
- ВЕЛИКА СРБИЈА
- ПЕСМА КОСОВСКИХ ЈУНАКА

Страна „Б“

- БОЖЕ ПРАВДЕ
- ОЈ, СРБИЈО МИЛА МАТИ
- ЗОВИ САМО ЗОВИ
- ТРГ СЛОБОДЕ

Касете можете поручити на телефоне: 620-891, 628-242, уплатом на жиро рачун: 60801-603-27562, динарски са трошковима поштарине, и на девизни рачун за уплате из иностранства:

60811-620-128-25731-74956-33, или наруџбеницом на адресу „СРПСКА РЕЧ“ БЕОГРАД, Бранкова 13-15 I улаз VI спрат.

НАРУЏБЕНИЦА

НАРУЧУЈЕМ:

1. ВИДЕО КАСЕТУ

КРАЉ АЛЕКСАНДАР II КАРАЂОРЂЕВИЋ У СРБИЈИ ком. _____

2. ВИДЕО КАСЕТУ СПО У ГРЧКОЈ И ВЕЛИКОЈ БРИТАНИЈИ ком. _____

3. АУДИО КАСЕТУ СА ПЕСМАМА СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ ком. _____

(име и презиме)

дреса и поштански број

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ „ЧИЧА“ ОГЛАШАВА ПРОДАЈУ КЊИГА

1. ДОКУМЕНТИ ХУВЕРОВОГ ИНСТИТУТА:

РОДОЉУБ ИЛИ ИЗДАЈНИК: СЛУЧАЈ ЂЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАЈЛОВИЋА, страна 500, ћирилица, цена 360,00 динара

2. ЗВОНИМИР ВУЧКОВИЋ:

ОД ОТПОРА ДО ГРАЂАНСКОГ РАТА, страна 230, ћирилица, цена 280,00 динара

3. ЗВОНИМИР ВУЧКОВИЋ:

СЕЋАЊЕ ИЗ РАТА

страна 230, ћирилица, цена 280,00 динара

СВЕ ТРИ КЊИГЕ СУ ИЛУСТРОВАНЕ ФОТОГРАФИЈАМА ИЗ ДОБА РАТА.

ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Издавачко предузеће „ЧИЧА“ 11000 Београд

Сретена Младеновића 1/5 Тел. 011/620-891, 628-242

Поручујем књиге

под редним бројевима _____

за укупно динара _____

(презиме, име оца и име) _____

(занимање) _____

(број поште) _____

(седиште поште) _____

(улица) _____

(број) _____

НАПОМЕНА: књиге се могу поручити и преко напред датих бројева телефона.

ИЗУЗЕТНО ВРЕДНЕ КЊИГЕ — ПОВОЉНЕ ЦЕНЕ

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања редакција „Српске речи“ обавештава читаоце комплетом бројева.

Комплетни или појединачни бројеви могу се наручити уплатом на жиро рачун број

60801-603-27562 СДК Београд или девизни

60811-620-128-25731-7495633 Кредитна банка

Београд

ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ од бр. 1. до бр. 38.

Напишите који број наручујете.

(име и презиме)

(улица и број)

(место и поштански број)

БАБИЋ ИЛИ МИЛОШЕВИЋ?

A black and white cow is shown in profile, facing left. It has a white face with a black patch around its eye and a black patch on its forehead. The cow is standing in a field with a yellow field in the background and a green field in the foreground. The sky is blue with some white clouds. A speech bubble is positioned in front of the cow, containing the text "Муууууу...".

Муууууу...

СПО КОМЕРЦ, Агенција за маркетинг,

1. СВЕЧАНЕ ЗАСТАВЕ СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ

- димензија 80x50 цм по цени од 900 дин.
- димензија 140x80 цм по цени од 1400 дин.
- димензија 300x150 по цени од 1800 дин.

С ОБЗИРОМ ДА СЕ ПРИБЛИЖАВА САБОР СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ, ЧИЈИ ЋЕ СЕ ДРУГИ ДАН ЗАСЕДАЊА ОДРЖАТИ НА ТРГУ СЛОБОДЕ, 9. МАРТА, СПО КОМЕРЦ ОДОБРАВА СПЕЦИЈАЛНИ ПОПУСТ ОД 50% НА ЦЕНЕ ЗАСТАВА СПО ЗА ОПШТИНСКЕ И МЕСНЕ ОДБОРЕ СТРАНКЕ.

2. СРПСКЕ ЗАСТАВЕ, шивене од атлас свиле и са грбом Немањића:

- димензија 50x35 цм по цени од 450 дин.
- димензија 80x50 цм по цени од 900 дин.
- димензија 140x70 цм по цени од 1500 дин.
- димензија 200x100 цм по цени од 1900 дин.

3. СРПСКИ ГРБ — КОКАРДА

— велика по цени од 200 дин.

— мала по цени од 150 дин.

4. ПОЗЛАЋЕНИ СРПСКИ ГРБ

— КОКАРДА — велика 400 дин.

— мала 250 дин.

5. БЕРЕТКЕ ОД НЕПРОМОЧИВОГ ПЛАТНА — свих величина за децу и одрасле по цени од 700 дин.

НОВО У СПО КОМЕРЦУ!

УСЛУГА РЕГИСТРАЦИЈЕ ПРИВАТНИХ ПРЕДУЗЕЋА — БРЗО И ВЕОМА ПОВОЉНО!

Чланови СПО-а, ако желите информације или савете у вези са регистрацијом приватног предузећа у СПО КОМЕРЦУ ћете их добити БЕСПЛАТНО, а ако се одлучите да оснујете и региструјете приватно предузеће у СПО Комерцу ћете уз чланску карту СПО добити попуст! За све ближе информације тел. 559-588

СПО КОМЕРЦ — Због великог интересовања оглашава продају аудио касета:

1. ЧЕТНИЧКЕ ПЕСМЕ — у извођењу Николе Урошевића Гејце. Цена 390 дин.

— Спремте се спремте, четници!

— Од Тополе па до Равне Горе

— Марширала Краља Петра Гарда

— На планини на Јелици

— Ђуришићу млад мајоре

— Над Краљевом жива ватра сева и многе друге песме.

2. ОТАЋИНСКЕ ПЕСМЕ — Аудио касета са песмама:

— Химна Крајини

— Косово је српска земља

— Омладинци равнгорци

— Планино мајко планино

— СРПСКА ХИМНА БОЖЕ

ПРАВДЕ

Цена 420 дин.

СПО КОМЕРЦ — ЕКСКЛУЗИВНО!

ВИЈЕНАЦ СРПСТВА — Први пут аутентични текстови наших песама на аудио касети у извођењу народног гуслара Карличић Миладина и вокалне групе „Србија“.

— Насред горе Романије, четнички се барјак вије

— На Авали покрај Београда окупља се краља Петра Гарда

— Равном Гором цветало цвијеће

— Олтар Равне Горе

— Песма краљу Петру Другом

— Песма Книнској Крајини. Трајање касете је 45 минута. Цена 390 дин.

Сви предмети се могу поручити поручбеницом на адресу: СПО КОМЕРЦ, П. Ф. 132, 11030 Београд или на тел. 559-588 нон-стоп.

ПОРУЏЕНИЦА

Неопозиво наручујем предмете: _____

Поручене предмете и трошкове поштарине платићу поштару ПОУЗЕЋЕМ!

име и презиме _____

адреса _____

СПОМЕНИК ЂЕНЕРАЛУ ДРАЖИ

Први споменик генералу Дражи Михаиловићу ускоро треба да буде завршен. Недостаје само изливање у бронзи. СПО види легендарног генерала како нас посматра са врха Равне Горе и Трга Маркса и Енгелса, будућег Равногорског трга. Изливање у бронзи је скупо, готову за споменик чија је висина са плинтом 215 центиметара.

„СРПСКА РЕЧ“ моли своје читаоце, симпатизере и чланове СПО, као и остале грађане који сматрају да споменик треба да буде завршен и изложен, за ПОМОЋ у прикупљању средстава којима би се овај велики подухват привео крају.

Знајући у каквој се тешкој економској и социјалној ситуацији налазе наши грађани, „Српска реч“ се унапред извињава онима који су на рубу егзистенције и од којих се било какве нове дажбине, па и добровољне — не могу очекивати.

Такође, „Српска реч“ се захваљује онима који имају могућности да помогну изградњу овог споменика, ПРВОГ СПОМЕНИКА ГЕНЕРАЛУ МИХАИЛОВИЋУ У СРБИЈИ И ЕВРОПИ.

Прилози се могу уплаћивати на рачун Српског покрета обнове, са напоменом „ЗА СПОМЕНИК ГЕНЕРАЛУ МИХАИЛОВИЋУ“ — 60812-678-91956 СДК БЕОГРАД. Девизне уплате могу се послати чеком, на одреску СПО, и Андре Николића 1—3, БЕОГРАД.

ЗАШТО КОПАОНИК

НАГРАДНА ИГРА

Као што видите, ратна ситуација у земљи није спречила председника владе Србије Радомана Божовића да ужива у природним лепотама србијанског југа. Порези су одређени, паре су одштампане, противници примирени, непослушни етапушони па зашто да не! Ваш је задатак, драги читаоци да објасните зашто је драги Радоман отишао баш на Копаоник, а не у Шаоцарску, Француску или Аустрију, што и приличи његовом угледу, потребама и могућностима.

ЗАШТО КОПАОНИК?

1. ЗАТО ШТО НИЈЕ ДОБИО ИЗЛАЗНУ ДОЗВОЛУ ОД ВОЈНИХ ВЛАСТИ
2. ЗАТО ШТО СУ МУ ДЕВИЗЕ БЛОКИРАНЕ У БАНЦИ
3. ЗАТО ШТО НЕ ЖЕЛИ ДА ОСТАВИ СВОЈ НАРОД КАД МУ ЈЕ НАЈТЕЖЕ
4. ЗАТО ШТО ЈЕ НА СЕВЕРУ ВЕЋ ИЗВОЗАО И НАСАНКАО КОГА ЈЕ И ШТА ЈЕ МОГАО
5. ЗАТО ШТО СУ ЈЕДИНО НА КОПАОНИКУ ПРИСТАЛИ ДА ГА ПРИМЕ БЕЗ ГАРАНЦИЈЕ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА

(заокружити одговор)

КУПОНЕ СА ОДГОВОРИМА слати на адресу: „СРПСКА РЕЧ“, Бранкова 13-15, VI Београд, 11000 БЕОГРАД, најкасније до 20. фебруара 1992.

СРЕЋНОМ ДОБИЋНИКУ СЛЕДИ УТЕШНА НАГРАДА ОД 10.000 ДИНАРА И СУВЕРЕНО ПРАВО ДА СЕ СЛОБОДНО ОПРЕДЕЛИ ИЗМЕЂУ МИЛОШЕВИЋА И БАБИЋА

НАГРАДА ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Тачан одговор на питање из прошлог броја „Српске речи“ КОЛИКА ЋЕ БИТИ СРБИЈА је и „ТАМАН“, а тако је написао БРАНИСЛАВ ПУЦИНИКИЋ, 19329 КОРБОВО, ВАЈУГА, и добио 10.000 динара и право да се кандидује за генерала армије.